

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Lectura super quinque libros Decretalium

Nicolaus <de Tudeschis>

[Basel], 1480-81

De iureiurando

[urn:nbn:de:bsz:31-315909](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-315909)

De iure iurando

requisitam a canonibus vel alias indigno ea in dignitate que reddit ipsam collationem ipso iure nullam iuxta ea que habentur in no in. ca. cu in cunctis. de elect. in si. iuncto. c. qsqz in si. e. ti. li. vi. et tunc licet collatio ordinarij vel ipsius pmissarij sit ipso iure nulla vt dictis iuribus iuncto. c. si pmissarius. eo. ti. li. vi. secus puto p collationem factam p pmissarium pape qz iura inducentia nullitatem sunt penalia et loquuntur in ordinarijs et ideo no debent extendi ad papam vel ad suum pmissarium. l. pnceps. ff. de legi. et in. c. innotuit. de elect. hoc em nullo iure canentur et penes no debent extendi ad casus no expressos de pen. di. i. pe ne. no. glo. in. c. si. de iure. pa. p hoc glo. no. in de. li. d. beneficio. de pben. in verbo epi. que dicit qz licet executor differat pferre beneficium vacans infra sex menses non p hoc pdit potestate pferendi. na. c. ij. de ced. pben. loquitur in ordinario. ydem ergo dicendum in pposito quando pmlit in digno. fateor tñ qz ppter indignitatem ille poterit pvari seu collato cassari vñ ad b dictu. c. inter dilectos. que no. nec obstat si dicat qz papa madavit pferri si e idoneus. qz vt. s. dixi. illa clausula sapit monitionem et non conditionem.

De iure iurando

Quia in defectu pbationu recurritur ad iuramentum. f. e. c. si. r. s. de pa. ex insinuatione. Ideo post tractatum de pbationibz ta in specie qz in genere merito subditur hec rubrica. Est em iuramentu maximu litiu expedientiaz remediu. l. i. ff. eo. et alibi dicitur qz omnis prouerbie finis est iuramentu. f. e. r. si xpus vide ad materiam glo. no. xxij. q. i. in summa. que ponit quid sit iuramentu. quid iurare. que sint ea institutionis iuramenti. Item forma iurandi et pena pcurij. p sequamur hic pmu ne edificemus sine fundamento. na ignoratis pncipijs optet ignorare ea que sequunt. i. q. i. cu paulus. Ho. pall. dicit qz iurare est aliquid deo teste. dicere iuramentu est vox ipsius iurantis vt actus ipse vel ipsum qd iuratur hosi. in summa eoti. s. i. dicit qz est assertio vel negatio de aliquo honesto licito et possibili sacre rei attestazione firmata. L. y. in auc. sacramenta puberum. L. si aduer. ven. dicit qz est affirmatio vel negatio verbis expssa cu vera religione. tñ postea no plstut in eo qd dixi de expssione vborum pcludens qz expssio verbalis no est de substantia iuramenti. na reperitur scdm cum ptractus aliqf ad cuius esse verba requirantur vt ptractus stipulatio nis. l. i. ff. de. v. obli. et quilibz diffinitio pdictaz pt tolerari. Item scias qz iuramentu sacramentu iusiurandu sunt sinonima. l. i. de significantiis quo ad materia nostru De pmo et tertio pz hic in rubro et nigro. naz in rubro ponit de iure iurando. et in nigro tractat de

iuramento. pz. etia clar? in. l. iusiurandu. ff. e. De secdo pz in dca auc. sacramenta. Quisqz tñ aliter accipitur sacramentum vt. s. de sacra. no ire. p glo. in. c. venis de transact. et. i. q. i. multi. quare aut appellatur iusiurandum dicit quida vt no. in dicta auc. sacra. qz ius ponitur p expssione verboruz qd no placet ibi p. de. et. et dicit qz ponitur qz multa sunt necessaria vt iuridice iure quali sit sensus de iure. i. de iurando iure. i. iuramento iure facto. et dicit hosi. in. dic. s. i. qz medius diceret de facto iurato vel de iure iurato. Si aut queris de etimologia nois dic qz dicit sacramentum quali p sacra astringimtu. Iuramentu vo dicitur quali iuris astringimtu. Sup quo aut sit iurandum. i. sup q materia. an sup euangelijs. an sup reliquijs an sup corpe xpi. vide glo. no. semp menti tenendam in de. i. d. here. in. v. tacta et dicit qz ad substantia iuramenti no requiritur tactura vt patet ex diffinitione et pbatur in. c. et si xps. i. eo. sed qz fortius stringit iuramentu corpale igit iura pmuniter exigunt corpale iuramentu. ij. q. ij. hortamur. de elect. vt circa li. vi. et dicta de. i. cu multis similibus. Hinc dicit Aug. no in. c. mouet. xxij. q. i. quato id p qd iuratur magis factum est tanto magis e penale pcurium. et no. Item in d. c. et si xps. et hoc qz videtur magis ptenere in trasgressionem. Hinc est qz quqz iuratur p deum omnipotentem et qtuor sancta euangelia vt in. c. quoties cor dis. i. q. vij. quqz sup altari. quqz sup sanctoru reliqis vt in. c. habemus. xxij. q. i. Item scias qz vbi dispositio p solemnitate actus requirit iuramentu corpale seu cu tactura no est iuri satisfactu ex solo verbali iuramento vt dicit glo. no. in. c. vt circa pall. De fide aut qualiter multipliciter sumat vide bo. glo. in. d. c. mouet. et an magis astringat iuramentum qz fidei interpositio dico plene in. d. c. ad aures quod me. causa vide archi. in. c. i. de sepul. li. vi.

Quid appellat iuramentum

Quid dicitur iuramentum

Quid iuramentum

Administratio

Administratio. res appellat relaxare iuramentu de vsuris sibi soluentis. hoc. d. quo ad litera sed quo ad intellectum generalius sic. Hic pot ad relaxatione iuramenti cuius implemto turpitudine ptenet ex pte suscipientis et cas? no. no. pmo qz ex iuramento pfito sup vsuris soluendis obligato saltu secundaria acqrit pti suscipienti e pcurium tenuit do. an l. c. debitoris. f. e. h. ptra cu iudicio meo e cas? h na si nulla obligato acqret pti si pelleret ad relaxatione iuramenti na relaxato pponit viculu. f. d. despo. im pa. ad dissoluendu. r. l. d. ecc. ff. d. v. ob. nec esse iste iuras tur? ex relaxatoe soli? ptil cu nemo dare possit quod no habz. i. q. vij. daibetum. r. c. qd aut d iuramento oitur parti suscipienti obligatio saltu naturalis non enim hic ponderatur pactum precedens

An qd astringit iuramentum

De presumptionibus

Principalia 7. eo. si vero. et. s. qd me. ca. abbas. r. c. ad aures. sed reperio Jo. an. in dicta addi. sensisse oppositum sequendo dictu. Inn. pal. sed mihi plus placet dictum do. an. nam si eps absolvit simpliciter qm iuramentum est metu pstiti nec est necesse recurrere prius ad iuramenta suscipientis vt. d. c. si vero. r. no. Inn. no. in. d. c. ad aures. ergo foris in casu nostro. nam ex his que sunt p metu obligatio etiā pmaria acquiritur pti vt. d. c. plen. in. c. abbas. pal. et nihilominus eps pncipaliter absolvit pstito de iusto metu. ergo foris poterit in casu nostro in quo ex pmissione nichil acquiritur pti vt. d. c. debitores. et iuramentu pncipaliter dirigitur in deum vt ibi pot. ergo et pgnanti? ad hoc vt qd eps qui est dei vicarius in sua dyocesi absoluat vt in. c. mulier. xxxij. q. vi. Item vbiqz reperiantur a iure duo remedia pdita videns eque pncipaliter ppetere nec vnu est subsidianu ad reliquu. ut. l. quotiens. ff. de act. et obli. nec obstat si dicatur qd. c. si vero. loquit in papa qz in hoc recitat factu. nā cum eps possit absolvere vt. s. dixi. ergo pcedit etiā in epō In aut in absolutionis actu debeat eps vocare ptem adversam dicā. 7. 7. intelligo qd hoc remediū ppetat intelligendo vt. s. dixi. in pcedenti remedio qm. s. an. qz terminus solutionis si de iudicat actus absolutionis possit expediri p supdictā rōne et pdictum remedium absolutionis apte sensit glo. in. c. debitores. in. v. cogendi. Quantu remediū satis nobile si veritate fulcitur est ut debitor. pventus rōne iuramenti excipiat qd nō debet cogi ad observantiā iuramenti cā ipse creditor teneat ppter suā turpitudinē illud relaxare et sic illud sibi relaxari petat et qd hoc fieri possit vt velle fre. pl. c. xiiij. all. nō. p. gl. in. c. pastoral. d. cau. pos. et ppi. in. glo. pe. et facit qz p viā exceptionis pte peti restō in integ. l. nā et postea. s. si minor. ff. d. in reit. et hanc sententiam sequitur hic do. an. Sed contra hanc opi. adduco ea que in pcedentibus mēbris dixi et dixi pl. fre. c. lxxix. vbi i sine dicit qd petēs absolvi a iuramento debet pvenire terminu solutionis faciat de. nō. enī debet audiri post terminu cū incidat i p iurium qz frustra auxilium legis invocat de vsu qua frustra. facit qd nō. Jo. an. 7. eo. debitores. vbi vult qd instante termino solutionis si de nō pot. peti relaxatio iuramenti ne interim incidat in p iurium. Ideo in p nullo articulo sic dicit qd aut lapsus est terminu? an. qz pveniat debitor r nō pot. pdictō mō excipere ne p seuerat in p iurio sed debet solvere et postea repetere. 7. eo. c. debitores. aut terminus nō est lapsus s. mo. ra pmittit ex sola interpellatione iuxta. l. scien. dū. et. l. mo. ra. ff. de vsu. et post interpellationem nō poterit supdicto mō excipere ne incidat in p iurium rōne pdicta. Restat ergo dicere qd solū poterit sic excipere anteqz pstituat in mora. soluendi et qd possit liquere de turpi

tudine recipientis iuramentum anteqz instet terminu? adimplendi iuramentum p predicta et hec puto verissima. Quintum remediū ut iudex ex officio suo ppetat creditore desistere ab exactione iuranti ut in. c. tuas. 7. de vsu. et hoc remediū proderit qm iurans non pstitueret in mora sine interpellatione creditoris nam alias nō esset tutum qz dies interpellaret p homine. in. c. potuit. de loca. Cetero ad scdm. c. quādo. s. iuravit solvere et nullam qōnem mouere rē. dico qd habet iste pmutz remediū. s. soluendi et postea repetendi. nā nō iuravit non repetere et hoc iuramentum est stricte intelligendū ar. in. c. ad aures. qd me. ca. Scdm remediū vt denunciaret ecclesie nā nullū iuramentum obligare pot. quin possit quis denuncia. re criminofum ecclesie vt in. c. quēadmodū. in. h. 7. eo. et nō. glo. in. c. ad nostrā. ff. 7. eo. et. c. veniens. de re. et in. c. autem. xv. q. vi. debet tñ denunciare se fundare sup salute pmi et nō pncipaliter sup interesse suo quia tñ obstat illi iuramentu ut nō. hosti. in. d. c. quēadmodū. Dicit tñ hic do. an. qd dupliciter pot. venire iste denunciatio. s. p viam denuntiationis et an. gelice vel iudicialis et tñ habetur seruire formā monitionis de qua in. c. nouit. de iudi. et. ff. q. i. si peccaverit. Item p viam cuiusdam intimationis ut iudex ausatus instet circa corractionē peccati et in hac non credit monitionē necessariā nihil allegat. sed ego allego bo. rex. in. c. pteca. ff. de despon. vbi casus de hac intimatione que fit iudici ad peccatum obulandū sine aliqua monitione. facit. c. tertio loco. de psump. s. p. mum dictum do. an. vt deat hoc casu locū denuntia. tio iudicialis mihi non placet quia illa fundat magis sup interesse ppiō qz sup salute pmi. Tertiu remediū vt petat debitor absolutionē a iuramento absqz eo qd faciat citari creditore. et hoc remediū sentit Jo. an. in pdicta addi. in. h. dicens qd p eam nō detrahitur multū iuri adversarij. simile in liberto qui petat veritaz a iudice vt possit agere ptra psonum. l. quisqz in pn. ff. de in ius vo. sed hoc mihi non placet ex duplici capite. pmo quia satis exponit querelā d. ad. uersario pponendo qd illicite cum astringit iuramento. Secdo qz nō pot. negari qui ex relaxatione iuramenti fiat p iudicium creditor. ar. in. c. h. de fo. ppe. li. vi. ergo nō debet fieri absolutio eo nō vocato et vocari nō pot. qui adversarius incidat in p iurium exponendo qd relam ptra illum et facit qd. 7. in. h. d. cam. Quartum remediū vt iudex ex officio suo ppetat creditores relaxare hoc iuramento vt b. v. ppetat eos desistere ab exactione i. c. tuas. 7. de vsu. Cetero ad fm pncipale mēbru qm. s. vsure sūt solute r p m. cal? fuit qm iuravit nō repetere r dico qd petūc tria remedia pncipalia p mū vt petat absolutes h. iuramenti ar. i. c. si vo. 7. c. r. d. clara ut dixi i pcedēt mēbro fm ut petat creditores

Qui iuravit solvere soluit
nō multa qōnem mouet

Jo. an. dicitur
quodammodo

Jo. an. dicitur
quodammodo

actum p̄iudicium irrogatur parti i eo q̄ sibi vtilitas
admittitur debet pars vocari q̄ nil debet fieri in p̄i-
iudicium absentis in. c. i. de cā. pol. r. pprie. r. in. c. iter
q̄tuor. de ma. r. obe. iij. q. ix. cancant. r. c. omnia. r. ff.
de re iudi. l. de vno quoq. r. l. si. l. si p̄ vim vel alio
mō. p̄tis anteq̄ recipiētis vid̄: quasi semp̄ interesse q̄
vile ē habere p̄ten v̄nculatam iuramento cum mul-
ta iuramentū opetur r̄ saltem accumulet for. foro. l. c.
fi. de fo. p̄pe. l. vi. r. qd̄ ibi nō. fact. l. cum pater. §. fili
us matrem. ff. de leg. ij. r. qd̄ ibi nō. Itē absolutio nō
d̄z fieri nisi cā cognita vt nō. Inno. in. c. ad aures. qd̄
me. cā. r. spe. in. ti. de lega. §. nunc ostendēdā. v. xp̄ij.
r. se. nā vt. s. dixi. non p̄t ep̄s absoluerē cā non assis-
te f̄ cause cognitio adhiberi non p̄t p̄te non vocata. l.
in. cause. §. cā cognita. r. qd̄ ibi nō. ff. de mino. d. c. cū
ex litteris. de in. inte. resti. in. l. si. l. si per vim vel alio
mō. r. si aliter sit absolutio nō valet per ea que. s. dixi.
hec puto vera nisi notorie p̄stet iuramentum continere
turpitudinem ex parte recipiētis ita q̄ certum sit par-
ti absentī in hoc nullam defensionem p̄tere. nā tunc
puto absolutōem valere parte non vocata. nā si hoc
casu valeret s̄tia sup̄ p̄ncipali vbi agitur de maiori p̄-
iudicio. fortius valebit absolutio vbi nō agitur d̄ tāto
p̄iudicio. ad hoc. c. bone. §. contra legati. de dec. r. c.
quanto. r. quod ibi nō. Inno. de transla. p̄da. c. vene-
rabilem. de dec. c. cū olim. de re iudi. r. qd̄ le. r. nō. in
l. ij. ff. de admī. re. ad cī. p̄ti. r. p̄to h̄ optime facit p̄all.
c. per tuas de vsu. vbi mādatur iudici vt vsurarios re-
cipiētes iuramenta super vsuris sibi solvendis vel so-
lutis non repetendis debeat p̄pellere ante solutōnem
ab eorum exactione desistere r̄ post solutōem illas re-
stituere. si ergo qd̄ iuramenti ē coram eo r̄ notorie cō-
stat de illis turpitudine p̄t absoluerē ab illo iuramento
absq̄ eo q̄ vocet p̄t. r. p̄ hoc bo. tex. j. c. pximo. Et p̄
h̄ infero ad intellectū. c. de debito. r. eo. vbi p̄pellitur
iurans solvere. d̄z enī intelligi quando non constat q̄
iuravit solvere vsuras vt q̄ contractus erat sub forma
licita p̄ceptus non poterat constare ante fines terminī
vel propter absentiam partis. vel q̄ terminus insta-
bat vel p̄cedit q̄ pars non curabat petere absolutio-
nem vt ibi sentit glo. r. qd̄. s. dixi. iuramentū posse pe-
tere absolutōem r̄ relaxationem iuramenti p̄cedit
non solum in terminis huius. c. quando iuravit solue-
re vsuras sed idem vbiq̄ pars turpiter recepit iu-
rumentum vt patz j. c. prox. r. c. si vero. nō. Inno. in
c. ad aures. qd̄ me. cā. latius per fre. consi. cdxlij. p̄e
alle. quod est nō. habes nunc expeditum hunc vtilen
r̄ quotidianum arti. Tenio nunc ad glo. in v. di-
strictione. que querit quid p̄prehendatur hic appellati-
one distictionis ecclesiastice R̄ndet q̄ suspensio vel ex-
cōmunicatio per. c. querenti. de v. sig. f̄ glo. debuisset
addere etiam interdictū cuz de his trib̄ sit mentio in

De glo

illo. c. vel dic aliter qd̄ illud. c. loquit̄ de cētura ecclesi-
astica f̄ tex. iste loquit̄ de distictione q̄ magis p̄gre-
fertur ad penā r̄palem. cētura vero ad sp̄uales lz q̄nq̄
capiant p̄ eodē. Ultima glo. q̄rit q̄ p̄tate illi p̄d-
lent creditores ad relaxanda hec iuramēta R̄ndet du-
pliciter. p̄mo q̄ vt delegati. sc̄do q̄ vt ordinarij. r̄ te-
ne h̄ vltimū. ad h̄ dictum. c. tuas. r. qd̄ nō. Inno. d. c.
debitores. Ordinarij ergo h̄ faciēt iure p̄prio. f̄ p̄-
ma expositio glo. fuit facta q̄ olim in sup̄ascriptōe di-
cebat omnibus xp̄ianis r̄ sic videbat q̄ deberent face-
re vt delegati. sed hodie illa sup̄scriptio fuit remota
ad denotandum q̄ ordinarij hoc faciāt iure p̄prio fa-
cit qd̄ le. r. nō. in. c. i. f̄ de voto. r. c. ordinarij. de offi.
ordi. l. vi. Abbas

Eruenit

Legitur duobus modis.
p̄stitutum sup̄ reb̄ ecclesie r̄ im hunc intelle-
ctum h. d. Non valet iuramentum p̄stitutum a p̄lato de
non repetendis reb̄ ecclesie. Sc̄do mō intelligit q̄ fuit
p̄stitutum sup̄ reb̄ p̄prij r̄ tūc summa sic. Et iuramē-
to meticaloso sit absolutio per iudicem ecclesiasticum
Lōis d̄iuisio sc̄da ibi cognita. Nō p̄mo q̄ lz iura-
mentū possit seruari sine interitū salutis eterne ex p̄te
iurantis ex quo tū p̄inet turpitudinē ex p̄te recipiētis po-
test d̄irecta via peti absolutio a sup̄iore nec exigitur vt
p̄us cogat recipiens iuramentū illud relaxare facit ad
ea q̄ dixi. s. c. proximo Nō sc̄do q̄ vbi sup̄iori con-
stat de turpitudine recipiētis iuramentum nō ē necesse
vt in absolutōnis actu vocet aduersarij qd̄ lati? dixi
. s. c. prox. Alia veniant exaianda cū glo. D̄po.
vid̄: enī iste tex. sibi p̄rius. Nam p̄mo dicit istum
ep̄m non potuisse iuramento cōstringi. Sc̄do dicit q̄
papa absoluit eum. nā absolutio p̄supponit v̄nculum
de respon. impu. ad dissoluendū. r. l. de ec̄. de verbo.
ob. Solutio. tres intellectus colligant ex glo. p̄ma r̄
sc̄da. p̄mas q̄ nullū iuramentū metu extortū obligat
r̄ tūc oportet nos dicere q̄ verbū absoluiimus. stat h̄
improprie. Et hunc intellectū ponit glo. ij. in p̄ncipio
q̄ tū p̄muniter non tenet. Sc̄cūdus intellectus q̄ me-
tus non impedit vires iuramenti vt in. c. si vero. j. eo.
r̄ in. c. ad aures. r. c. ad audientiaz. qd̄ me. cā. ideo ne-
cessaria hic fuit absolutio r̄ dum tex. dicit q̄ non pote-
rat astringi iuramento dic̄ in effectu quo minus possit
obtineri absolutio. Tercius intellectus q̄ iuramē-
tum fuit h̄ interpositū super reb̄ ecclesie ideo ipso iu-
re nullum r̄ tunc verbū absoluiimus stat improprie
vt in glo. Adverte quia hic sunt duo exaianda. p̄ri-
mum nūqd̄ iuramentum metu extortum sit obligato-
riū super reb̄ p̄riatis ipsius iurantis p̄stitutū sc̄d̄
quid si fuit p̄stitutū super reb̄ ecclesie in dānum
ipsius ecclesie. Ad p̄mū p̄muniter tenet q̄ iuramentū
sit obligatorium q̄ metus non excludit consensū vt

An Iuramentum metu extortum sit obligatorium

De iureiurando

in. c. merito. xv. q. i. l. si mulier. ff. qd me. ca. no ple ne p glo. i. c. abbas. qd me. ca. z in. c. auete. xv. q. vi. z ide ibi archi. pt tn peti absolutio a iuramento vt b z i c. si vero. j. eo. z. d. c. auete. z dicit b Inno. nobile ver bum qz ptra ppiam iuramentu no datur restio. i. inte gra f absolutio tm. Lotra iuramentu vero ab alio psti tu bn dal restio i itegz vbi ca epigit vt i. l. na z postea s. si minor. ff. de iureiura. z ide doct. comuniter b. gl. tn in. d. c. auctoritate. vidz velle qz iuramentu metu ex tortu possit rescindi p exceptione vel actozes qd me? ca. p to. ti. qd me. ca. mihi plus placet pmum dictum p ista iura supius all. cu om obligatio sit deo quesita oportet qz remittat per cu qui tenet vices dei z non p actozes quod me. ca. z aduerte aut em agitur vt qz ab soluatur a iuramento z tunc oportet vt adeat iudex ec clesiasticus ad hoc qd no. Inno. j. eo. debitoroz z Spe. in ti. de lega. s. nunc ostendendu. v. xxiiij. z se. fact. c. venerabile. de elec. Aut agitur ut turpiter recipies co gatur relaxare iuramentu z poterit hac ppulsionem face re iudex etiam secularis vt no. fre. psi. c. p. i. in fi. b puto rez qn no dubitatur de turpitudine recipientis licet an ppellit ad obseruantia in. c. licz. j. eo. ti. li. vi. melius facit. c. si. de fo. ppe. li. vi. p. Jo. an. in nonel. facit etiaz no. fre. psi. c. p. i. in fi. ita pt ppellere ad re laxationem. f. si dubitaret de virib? iuramenti tunc de bet adiri iudex ecclesiasticus vt in. d. c. venerabilem. Quis autem sit in b ppetens iudex an. f. iudex rei vel actoris vide qd dixi in. c. si qz ptra derici. in pn. de fo. ppe. Venio ad scdm pncipale membz qn iura mentum fuit prestitu p platum sup reb? ecclesie Inno. velle vidz qz sit obligatoriu distinguit tn qz aut p vio lentia qz iuravit in danum z absoluitur vt illas repe tere possit vt hic z. j. eo. si vero. z. c. rez. que iura itel ligunt generaliter siue rebus ppiis siue reb? ecclesie quis spoliatur. si vero iuravit sine violentia z dolo tuc dicit qz superior vel facit absolui platum qz iuravit vt dabit curatozem bonis vt prouidebit aliter prout me lius poterit vt ecclesia res suas recuperet vt iurans no veniat directe ptra iuramentu ar. ff. de nego. gest. l. at qui natura. s. cu me absente. z. j. eo. debitoroz. Si an tem p aliam res ecclesie recipari non possunt qz p iu ramentum hoc casu non pt obseruari sine interitu sala tis illius qui iuravit j. eo. si vero. z. c. tua. hosti. vidz velle qz talia iuramenta non ligant que sunt i danum ecclesie. sed potius sunt perioria j. eo. sicut nostris. vi detur tn se restringere in vltimo casu Inno. q. i. p. aliu no possunt res ecclesie recipari Jo. an. ex suo summa rio vidz velle qz iuramentu tale no sit obligatoriu. sed aliter spe distinguit in. c. cu venissent de insti. ibi em di ct qz alienans bona ecclesie iuravit non contravenire Aut nullum iuramentu prestitu. p. primo casu subdi

stinguit aut in pfirmatoe iuravit non alienare z statur piori iuramento ut in. c. intellecto j. eo. Aut pmo no iuravit z tunc dz iuramentu obseruare vt d. c. cu venis sent. si vero in alienatione non iuravit no ptrauenire z tunc ptra illam licite potest venire z sic itelligit. c. si qz p. biteroz de re. ec. non alle. z. xxxv. q. ix. qz qz. l. ho si. ibi vidz velle iuramentu seruandu sic qn aliter pt ec clesie p. sili vt d. c. cu venissent. alias secus vt i. c. sicut j. eo. Do. an. dicit se putare qz si in alienatione tigitur p iudiciu solius plati qz sepabile e p iudiciu plati a p iudicio ecclesie iuramentum obliget vt in d. c. cu venis sent. sed si non e sepabile a p iudicio ecclesie no vi detur qz seruari possit absqz anime periculo ideo illaz non repellit nil aliud inducit. Ego dico qz de hac sua distincioe est glo. ordinaria in. d. c. cu venissent. in v. obijcebatur. Itē adduco glo. no. in. c. i. de i. inte. resti. li. vi. que dicit qz ecclesia in peteda restioe aduersus co tractu ecclesie damnosum e magis privilegiata qz mi nor qz si minor iuravit non contravenire non pt pete re restitutionem in itegz vt in auet. sacramenta pube rum. L. si aduer. vendi. si aut prelat? iuravit non repe tere vt ptrauenire sic iurando dederant z ecclesia eode petente vel alio ex iudicis officio restituatur. xxxv. q. ix. qz qz. z. c. sicut j. eo. cu si. z sic illa gl. no distinguit an possit p aliu p. sili vel non. nec requirit absolutioem vt ides possit contravenire. z per bec dico z p rōnem quas j. subijcia nullu iuramentu ligare prelatu i danum spius ecclesie. probo rōne. iuramentu non dz esse vin culum iniquitatis j. eo. quanto f. si istud ligaret bene esset vinculu iniquitatis qz illaquearet ad rem illicita obseruanda ptra. c. cu qdaz. z. c. sicut j. eo. Itē per iu ramentu non potest se quis subtrahere ab onere pub lico in. c. si diligenti. de fo. ppe. f. hoc e onus publicus qd incumbit prelato circa defensionem iurii ecclesie p. iij. di. si rector. z meli? in d. c. si qz p. biteroz. q. rē. z multu bn facit d. c. si qz p. biteroz. na ibi punil aliena tor nisi sibi p repetitōnem p. s. p. x. qz iuramentu suu pt se liberare a pcepto iuris facti. l. legat? z qd ibi no. ff. de offi. p. si.

Eruenit ramentu implemētu in meli us pmutat. b. d. primo. No astringit qz iuramento adim plenda qd iuravit si ab alia pte no im pletur cuius respectu p. b. iuramentum. duo sunt dicta. scdm ibi nec tu. Anteqz alia attingaz quero de intellectu littere in vtroqz dicto. Solatio Inno. vt detur itelligere pmum dictum in vouente vt non di catur infringere votu si in melius illud comutat intel ligit tamen qz fiat comutatio auctoritate superioris. all. c. ex multa. de vo. ides videtur velle Jo. an. z gos. qz dicant qz si pmuz votu est noxiu z illud in qd pna tatur esset vile tunc licz propria auctoritate comutare

vt in. c. mulier. xxij. q. iij. et sic dicitur intelligenda omnia
c. illi. q. d. nis. f. certe illud non est mutare in melius sicut
loquitur iste tex. q. comparatum presuppone positum
l. vbi aut. ff. de v. sig. f. q. p. m. votum fuit illicitum
non dicitur mutari in melius. f. potius dicitur deseri et hoc non
solu licitum imo necessarium. hinc dicit cano. In pro
missis malis rescande fide. iturpi voto muta decretus
Impia est promissio que scelere adimplet. xxij. q. iij. i
promissis de. anto. dicit q. ubi cadit dubium an id in q.
fit mutatio sit maius bonum procedit dictum Inno. ut
in mutatione habeatur superiorum auctoritas. idem dicit
si euidetur est maius bonum. p. t. n. vtrumq. adimplere tunc
enim eius mutatio sic voluntaria non dicitur fieri sine superioris
auctoritate ad h. c. l. de vo. Si vero non potest adimpleri
primum votum sine defensione seu turbatione maioris
boni licet tunc sit habere superioris licentia tamen etiam sine
ea poterit ipse promissor mutationem facere. ad hoc qd
non. in. c. p. m. sum de sp. r. de regu. l. 3. scd. e. Aduer
te tamen dictum do. an. est non probatur iuris. all. per eius
nam in. c. p. m. sum fuit aditus superior. Itre consulitur illi
vt prius p. trahat sicut iurauerat et postea religione ingre
ditur. c. licet. potius p. bat oppositum. nam ibi dicit q. non
dicitur quis intrare religione strictiore nisi prius petita li
centia a superiore. f. ego allego tex. h. p. bantem in. c. scriptu
re. de vo. et ibi aptissime hoc sentit Inno. in p. n. hinc
est q. si prius emisit votum non cogitur post religionis i
gressum illud perficere vt non. glo. in. c. monachis. xx.
q. iij. ad h. c. voluit. xxij. q. v. dico tamen aduertendum
q. istud. c. in p. n. loquitur i. p. p. s. i. t. in p. m. s. i. t. p. r. o.
p. r. i. m. o. v. i. d. e. b. o. t. e. x. in. c. qui bona agunt. xxij. q. i. vbi
patet q. postquam q. i. animo suo deliberavit aliquid bona
seu maiora facere si postea deliberata non facit peccat
quasi ex p. p. s. i. t. o. f. i. r. m. o. o. b. l. i. g. e. t. q. s. d. e. o. r. t. o. r. t. a. l. l. i. s. p. p. t. e. r.
b. d. i. x. i. t. i. s. t. e. t. e. x. q. n. o. i. n. f. r. i. n. g. i. t. q. s. p. p. o. s. i. t. u. m. q. u. i. i. m. e. l. i. u. s.
illud mutat et hac mutatione in melius puto q. pos
sit quis sine alia superioris licentia facere cum non sit ob
ligatur ecclesie ex quo non puenit ad expressionem iuxta
non. in. c. l. raturam. de voto. vide tamen circa hoc omnino
quod ibi non. Jo. an. post beatu. tho. et archi. in. d. c. q. i.
bona. quo ad scdm si p. m. s. i. t. u. m. p. u. t. o. v. t. t. e. x. f. a. c. i. a. t. a. d.
t. i. t. u. l. u. m. q. d. e. b. e. t. i. n. t. e. l. l. i. g. i. t. d. e. p. r. o. m. i. s. s. i. o. i. u. r. a. t. o. v. t. s. i. c. s. i. t. s. e. n.
s. u. s. q. n. o. n. d. i. t. r. a. n. s. g. r. e. d. i. i. u. r. a. m. e. n. t. u. m. q. u. i. i. m. e. l. i. u. s. i. l. l. u. d.
mutat. quo casu dico q. aut iuramentum implementum
p. c. e. n. i. t. h. o. n. o. r. e. d. e. i. a. u. t. v. t. i. l. i. t. a. t. e. p. u. a. t. a. m. p. r. i. m. o. c. a. s. u.
placet vt requirat superioris auctoritas i. m. u. t. a. t. i. o. n. e. s. i.
v. t. r. u. s. q. s. p. t. a. d. i. m. p. l. e. r. i. t. r. q. i. u. r. a. m. e. n. t. u. s. p. o. s. s. i. t. e. p. s. c. o. m. u. t. a.
t. a. r. e. i. n. m. e. l. i. u. s. s. i. c. u. t. v. o. t. u. m. a. l. l. e. g. o. I. n. n. o. d. e. b. i. t. o. r. e. s.
i. n. f. i. c. o. v. b. i. d. i. c. i. t. q. s. i. q. u. i. s. i. u. r. a. s. s. e. t. i. r. e. a. d. s. a. n. c. t. u. m. J. a.
c. o. b. u. m. r. n. u. n. c. v. e. l. e. t. f. a. c. e. r. e. m. a. i. u. s. b. o. n. u. m. p. o. t. e. r. i. t. e. p. s. c. o. m. u. t. a.
r. e. i. l. l. u. d. i. u. r. a. m. e. n. t. u. m. s. i. c. u. t. d. i. c. i. m. u. s. i. n. v. o. t. o. r. e. a. d. B.
a. l. l. e. g. o. i. s. t. u. t. e. x. i. n. a. r. q. u. o. d. e. n. o. n. S. i. a. u. t. e. m. n. o. n. p. o. s. s. i. t. s. e. r.
u. a. r. e. i. u. r. a. m. e. n. t. u. m. s. i. n. e. t. u. r. b. a. t. i. o. n. e. m. a. i. o. r. i. s. b. o. n. i. t. e. n. e. t. s. i. m.

Quamvis in p. n. q. an. i. s. t. u. d. c. i. n. t. e. n. e. t. u. r. q. u. o. d. i. n. t. e. n. e. t. u. r. q. u. o. d. i. n. t. e. n. e. t. u. r.

placiter. do. an. vt. s. dixi q. non peccat mutatio facta
endo. propria auctoritate quod ego indistincte non admit
tere. pone enim q. quis iuravit seruire vni hospitali nunc
vult seruire alteri hospitali magis religioso et populo
so. dicem? ne q. hoc poterit sine superioris auctoritate.
Certe credo q. non quia sic liberaret se. propria auctori
tate ab obligatōe et p. trarium restringeret nimis. c. l.
de voto. f. si vellet tpale obsequium commutare in p. p. t.
tuam religionis obseruantia tunc puto q. poterit et sic
loquit d. c. scripture. et hui? dicti duplex est ratio. p. r. i.
mo fanore religionis. scdo quia impedit p. tpali obse
quio p. p. t. uum deo seruitiu qd non p. r. i. n. g. i. t. q. n. i. m. p. l. i.
ter mutat in mai? bonu et min? ex h. offendi iuris re
gula. Scdo casu q. iuramentu seu p. m. s. i. t. a. m. cōcēnit
vtilitatē puatam dico q. sine illius cui fuit p. r. e. s. t. i. t. u. s. cō
sensu mutari etiā in melius non p. t. n. e. x. p. d. e. s. t. i. n. h. o. c.
superioris auctoritas. ad hoc qd non. f. eo. quāto. et In
no. in. c. cū inter p. de renu. sentit Jo. an. in regula. in
malis. d. re. iuris. in mercu. p. quo facit q. debitor non
p. t. v. n. a. r. e. m. e. t. i. a. z. m. e. l. i. o. r. e. m. p. a. l. i. a. s. o. l. u. e. r. e. i. n. i. t. u. o. c. r. e. d. i.
tore vt in. l. i. ff. si cer. pe. et insti. qui. mo. tol. ob. i. p. n.
et p. h. o. c. e. x. p. e. d. i. t. a. p. r. i. m. a. p. o. c. C. Anio ad scdaz par
tem. c. et quero de intellectu ipius. Solutio. dic vt senti
unt doc. q. p. t. i. n. t. e. l. l. i. g. i. q. n. q. s. s. e. o. b. l. i. g. a. n. t. s. u. b. c. e. r. t. a. c. o. n.
ditiōe vel respectu alicuius rei p. s. e. q. u. a. n. d. e. t. a. c. i. t. e. v. t. e. x.
p. r. e. s. t. e. e. x. e. m. p. l. u. s. o. b. l. i. g. a. n. t. m. e. t. i. b. i. s. e. r. u. i. r. e. r. o. n. e. f. e. u. d. i. i. n.
bello qd mihi cōcessisti. certe si aufero mihi feudum
non teneor tibi ad seruitiu. ar. in. c. l. de feu. et d. loca. po
tuit. vel p. m. s. i. t. e. n. o. n. e. x. p. e. l. l. e. d. e. d. o. m. o. t. i. b. i. p. r. e. s. s. a. p. m. e.
i. e. m. p. h. i. t. e. o. s. t. e. r. t. a. c. i. t. e. s. u. b. i. n. t. e. l. l. i. g. i. s. i. s. o. l. u. e. r. i. s. m. i. b. i.
canonē. alias si non soluis possum te expellere q. tu non
seruas id rōne cui? facta fuit p. m. s. i. t. i. o. l. q. u. e. r. o. s. i. t. e. r.
locatore. ff. loca. et p. p. r. e. d. i. c. t. i. s. e. i. l. l. a. i. u. r. i. s. r. e. g. u. l. a. f. r. a. g. i.
t. i. f. i. d. e. f. i. d. e. s. f. r. a. n. g. i. t. u. r. e. i. d. e. m. v. t. i. n. r. e. g. u. l. a. f. r. u. s. t. r. a. f. i. d. e. d.
re. iuris. l. i. v. i. h. e. c. e. t. i. a. p. r. o. c. e. d. u. n. t. i. n. p. m. i. s. s. i. o. n. e. i. u. r. a. t. a.
vt hie eadē rōne. h. o. s. t. i. p. o. n. e. b. a. t. c. a. s. u. m. i. e. o. q. u. i. i. u. r. a.
uit alicui seruire vsq. ad tps pro certo solario sibi quo
libet mense soluendo cessatum fuit in solutiōe. quereba
tur an sine metu periuuri possit iste a seruitiōe desistere
et religione intrare Rōndetur q. sic duplici rōne fin. eius
et per hoc sentit q. p. r. i. n. t. h. i. s. c. p. o. n. a. n. t. v. n. u. r. i. d. e. f. a.
ctum. et licet hoc possit admitti tamen modicaz deser
uiret. p. r. i. m. a. r. a. t. i. o. c. q. u. i. a. p. o. t. e. s. t. i. s. t. e. v. e. n. i. r. e. c. o. n. t. r. a. p.
m. i. s. s. i. o. n. e. s. c. d. z. h. a. c. c. a. s. u. s. p. o. s. i. t. i. o. n. e. e. t. i. a. m. n. o. n. f. a. c. t. a. cō.
m. u. t. a. t. i. o. n. e. i. n. m. e. l. i. u. s. r. n. o. t. a. e. x. h. o. c. r. e. x. t. e. x. q. d. o. c. t. o. r.
qui promissit legere pro certo solario sibi soluendo cer
tis temporibus licite desistit a lectura si sibi non satis
fit in tempore scdm promissionem tempore obligati
onis factam et hoc habeo pro indubitato cum non pos
sit conductor agere contra eum nisi adimpleat contra
ctus ex parte sua. ar. in. l. Julianus. §. offerri. ff. loca.
et l. colles. in si. ff. de edi. edict. et d. regu. frustra fides

*Quid p. dicitur obligatio et p. dicitur ad iuramentum
Aut obligatio aliter sit p. dicitur*

De iureiurando

Substantiā eam pro tpe quo non legit ex defectu so-
lutionis non facte possit petere salarium et videt qd nō
q: ipe non adimpleuit ptractū pro parte sua p b iura
pime all. et maxime facit. d. l. ediles. in fi. p quez tex.
audiū ita determinasse alber. d. rosa. Ego hoc ad
mitterem quando potuit adimplere contractū et non
adimpleuit. nā tūc videt voluisse recedere a ptractu nā
poterat agere ptra conductorem actōe locati et sic con-
sequi salarium. si aut non legit q: ppter pecunie defe-
ctum non potuit stare in loco tunc satis puto qd pote-
rit agere ad interesse ex quo p eum non stetit pro hoc
bo. tex. in. l. si in lege. §. colon. ff. lo. ad idē. l. q. ope-
ras eo. ti. Sed ptra p dicitur et ptra tex. opp. videtur
enī qd non seruati fides sit fides seruanda. vt in. c. noli
estimare. xxiij. q. i. vbi dicit qd hosti. ē fides seruanda ad
idem. c. qd deo pari. xxiij. q. v. vbi dicit qd si marit' et
uxor. pmisserunt pntentiam lz alter non seruet reliqu'
tū seruare tenetur facit etiā. c. innocens. xxiij. q. iij. vbi
fides fuit seruata illi qui fraudulēter illā accepit. So.
de his tribus canonibus glo. opponit et soluit vt i ea
pater. Et tu dicit clarus quibz enī due obligatōes re-
spectuatur adinūc vt qz promisi tibi certum qd qz
tu promisi tibi aliquid aliud et tunc si tu nō adim-
ples ex pte tua nō teneor ego adimplere ex pte mea
et ita loquit iste tex. ad idem. c. pstitutus. de penis. et l.
cum pponas. ff. de pact. et d. regula frustra fidem.
Idem dico qd ego solus me obligauī sed obligatio
mea fuit pditionata respectu alicui' adimplendi p te.
puta promisi pro te ire romaz si dederis mibi. x. ff. cer-
te si non des mibi nō teneor qz obligatio mea nō pu-
rificatur nisi a tpe exēntis pditionis vt. l. cedere diē. ff.
de v. sig. et insti. de v. obli. §. ex pditionali et ita p pte
loquitur iste tex. nam bis hic repetitur verbum p diti-
oni. Quibz enī obligatōes nō respectuatur adinūc
cem. i. non reflectuntur ad idēz factum s ad diuersum
vt pta promisi tibi dare simpliciter certum libz et iu-
raui tu etiā postea iurasti aliquid facere. certe licz ego
non adimpleam pro me pmissionem meā tu tamē
non cuitas peririūm si differs adimplere pmissio-
nem tuam qz tu non promisi tū rōne pmissionis mee
s simpliciter et de specie ad speciem non admittitur cō-
pensatio vt nō. in. c. d. depo. et hanc p ditionem voluit
Ly. in. l. cum pponas. ff. pall. allegat. l. si. §. pe. ff. de
eo p quem factum erit. sic pte intelligi. c. quod deo pa-
ri. all. in glo. pro contraria loquitur enī de marito et
uxore qd promiserunt pntentia deo et sic quelibet pro-
missio fuit simplex respectu dei licet ergo vnus nō ser-
uet non tamen per hoc alter liberatur ex quo pure et si-
ne conditione promissit. nam que sine conditione pro-
mittuntur sine conditione exsolueda sunt. vt i. c. vnico
xxij. q. viij. Et d. c. noli estimare. dicit qd loquitur quā
do hosti ad certum actum fuit fides promissa que ser-

uanda est ex quo hostis interim seruat fides. Et d. c. in-
nocens. dicit qd multum facit loquitur enī qd quis ex-
tortit iuramentum simpliciter p fraudem ita qd ipe nō
promisit et loquit de gabaonitis et de intellectu ill'. c.
dicit vt plene ibi nō. maxime in. §. se. et ibi p archi.

go enim

Pro summano dicit qd po-
nitur forma iuramenti. vij.
c. pntens scdm quam iurant pape epī qui
sunt exempti. nam alij non exempti iurant suis archi-
epīs. vt in. c. dilecti. s. de ma. et obe. hodie vero omēs
recipiēs dignitatem a papa sibi iurant vnde etiā ab-
bates prestant b iuramentū in benedictione sicut epī i
consecratione. de iuramento vero qd prestat imperator
dicit vt in de. romani. §. eo. ti. de iuramento qd pstant
inferiores clerici habes in. c. quāqz. xxiij. di. lat' per
hosti. et Jo. an. §. eo. tua. de iuramento qd pstat vasal-
lus dno feudi est tex. in. c. de forma. xxiij. q. v. et d. mul-
tiplici iuramento vide in spe. eo. ti. §. i. v. illud autem.

Uenit nunc ad declaratōem. c. attingēdo quemli-
bet articulu iuramenti de per se b enī ut dixi sunt vij.
articuli seu capitula iuramenti. fm est ibi non ero. ter-
cium ibi cōsiliū. quartum ibi papatum. quintū ibi
votatus. sextum ibi legatum. septimū ibi apostoloz.

Et primo nō qd eps iurat fidelitate sancto petro
et romane ecclesie et pape tunc epī sui successoribz
Quero pmo qualiter ista intelligantur cum beatus pe-
trus pntia fruens non indigeat fidelitate nostra. So.
dicit scdm Inno. qd seruat quis fidelitate sancto petro
seruando fidem quā beatus petrus seruauit et docuit
et sic videt p hoc iuramentū se astringere ad seruandaz
fidem catholicam. seruat aut fidelitates romane ecclē-
sie tenendo eam matrē et magistrā et p omnibz alijs
excellētē et dñam et p orbem romane ecclesie dicunt
cardinales fm Jo. an. qd etiā ad eos extenditur hoc
iuramentū atz ipi cum papa pstant ecclesiaz roma-
nam et sint ps corpis pape ar. in. l. qd quis. l. ad iul.
male. et §. de his que si. a pda. c. nouit. et c. quāto. lz
dicit Jo. an. qd lra sequens eis ptradit qz fm id fue-
rat pponenda vult dicere qd atz statim fiat mēto spe-
cifica de papa non videt qd includantur in hoc vocabu-
lo romane ecclē. nam si lra voluisset p hoc verbū intelli-
gere papam et cardinales fecisset pus saltē mētio
nem de papa sicut facit postea. s. tenendo pimum pro
quo adduco in simili. c. atz clerici de v. sig. potes di-
cere qd prius voluit pprehendere totum collegium ro-
manū tanqz dignū cū papa includatur et postea ne vi-
deatur papa neglectus vel trāsire sub generalitate sit
specifica mētio de papa et pro hoc facit quod nota-
archi. in. c. sunt quidam. xxi. q. i. et per hoc dicit qd sic
iurans non astringitur cuilibet cardinali in spē sed ipi
collegio cardinalium. sicut in simili dicimus de obli-
gato capitulo vt nō sit astrictus cuilibz canonico vt i

De iuramento

*De iuramento fidelitatis
et de pntia melleger*

j

*De iuramento pntis deo pntentia
et pntentia pntis An alio iuramento pntis pntis*

c. qui manumittitur. xij. q. ij. d. c. cum dicitur et quod
ibi non secus in papa cum specialiter hic exprimat quod cre
do seriose fuisse factus propter causas premissas quoniam
plurimum dicitur de ista re. quatenus specialiter etiam expri
mitur nomen proprium pape quod vasallus ecclesie tenetur iu
rare episcopo etiam in factis propriis. vij. q. i. scilicet canonice
non tenet iurare d. c. qui manumittitur. et per hoc facit secus
articulus iuramenti. Nota etiam ex hoc primo articulo quod
non tenetur subditus obedire prelato canonice non in
tranti in ecclesia etiam si iurasset obedire successori. facit
c. alienationes. xij. q. ij. Nota etiam ex hoc secundo articulo quod
ad petitionem membrum non sequitur petitio vite. quod autem con
prehendatur appellatio membrum vide plene per bar. in l. ij.
ff. de pu. iudi. ubi concludit quod stricte illud dicitur corporis
membrum quod habet officium distinctum et separatum ut pes ma
nus oculus et si. per quod inferat quod digitus stricte non est
membrum sed pars membrum. scilicet manus. quod manus sit membrum
probatur in aut. ff. de ser. su. et est nota. et
magis dicitur in c. sicut vigeri. l. q. i. ubi dicitur quod etiam si sit
arida vix quidem membrum est sed sit inefficax quod non quod facit
ad multa. adduco etiam per conclusionem bar. tex. non. in. c.
singula. lxxij. di. ubi dicitur inuicem illud dicitur membrum
quod habet certum officium. faciunt hec ad intellectum de. si
furiosus. de homi. et ad statuta facientia mentionem de
membro. Nota ex tercio membro quod quod declarat alteri
voluntate sua tribus modis voce nuncio et litteris. App.
per tex. de incongruitate locutionis na. s. locut. est in sin
gulari ut patet ibi manifestabit. et postea loquitur in plu
rali ibi ad eorum damnum et sic relatiuum discordat cum
suo antecedenti per. c. ad audientiam. de p. p. So. dicit quod
istud relatiuum eorum refertur ad principiam. c. ubi dicitur ad
eorum damnum. id est diminutionem fidei beati petri vel in de
rogatione honoris ecclesie vel in lesione persone pape
secundum Innocentium vel cardinalium secundum hostium. ar. pall. l. quis
canonizata. sub. s. v. q. i. ff. de eis dicitur ut. s. dixi
Ex quarto articulo non quod episcopus tenetur ex iuramento de
fendere et adiuuare papam et regulas sanctorum prim. et
dicit papam. id est principatum. tam in spiritualibus quam in temporalibus
secundum Innocentium. dicit regulas. id est canones summorum ponti
ficum et aliorum sanctorum patrum per ecclesiam romanam appro
batos. l. di. cap. xvij. di. per totum secundum Innocentium. hinc alibi
dicit canon quod episcopi sunt debitores sacras regulas custo
dire. et sic patet ex tex. colligi dictum satis acerbum quod episcopus
non seruans vel seruans non faciens canones incidit in per
iurium cum iuret defendere et retinere canones non cum
defendit nec retinet qui non seruat nec seruans facit. pro
hoc alibi. glo. sing. in. c. sacerdotes. ij. q. vij. que dicitur quod
a prelato non seruans canones potest recedi sicut receditur
ab excoicatio et ab alio prelo ab ecclesia et quoniam utrunque
dicitur simpliciter intellectum satis acerbum est dicerem quod per
cedunt ubi ex contemptu quis non seruat nec seruans fa
cit canones. tunc cum prelatum est perius ut hic et licet

*Unde appellatione appellatur
Mandatum*

*Episcopus non seruans canones incidit
in per iurium*

ab eo receditur ut in d. gl. est enim hereticus ut in. c. ali
eni. ij. q. vij. et per illum tex. restringo illam gl. intelligo
tamen quod hereticus si credit papam non habere potestatem con
dendi. xij. di. nulli fas alias deponitur pretermissis. vij.
di. s. hec et si legibus. de quod vide de. glo. in. c. generali d
elect. li. vi. in y. ubi dicitur. Nota quod non tenet subditus
adiuare prelatum suum etiam papam contra ordinem suum
quod intellige ut in glo. Nota ibi contra omnes boies quod
prelatus tenet ex debito iuramenti iuuare papam etiam
contra principem suum. prius est ergo prelatum quod timore sui
principis secularis non adiuuat papam. In tenet iura
re contra filios seu parentes proprios vide de. glo. in. c. de
forma pall. Ex quinto. c. non quod prelatum non tenetur
ire ad synodum seu concilium nisi vocet et per hoc dicitur Jo.
an. post vinc. quod si episcopus videt omnes alios episcopos ire ad
synodum non tenetur ipse ire nisi fuerit vocatus. ut h. et c.
si episcopus. xvij. di. Nota secundo quod dicitur vocatus et non per
emptorie citatus ex hoc enim inferatur quod vna vocatio
sufficit secundum Jo. an. quod non. et dicitur quod regulariter ad actum
extra iudiciale sufficit vna requisitio ut est glo. non. i. d.
c. si episcopus. et in de. i. de hereti. in y. requisit. App.
et videtur quod tex. debuisset dicitur ad concilium et non ad syno
dum quod episcopi faciunt synodum. papa et archiepiscopi concilium
hostium. fateat peritium tamen dicitur quod quoniam vnum sumit per
liquo. xvij. di. nec licet. xvij. di. per totum. et cum hoc d. con
muniter transeunt hoc dicitur. Ego dico quod licet pro dicto
hostium. videatur tex. i. c. sicut olim. de accu. ubi appella
tur synodus episcoporum. et concilium archiepiscopo
rum. tamen dico quod concilium etiam generale recte po
test appellari synodus ut patet ex etimologia voca
buli. dicitur enim synodus grece. latine vero idem est quod comi
tatus seu cetera. ut dicitur tex. in. c. i. xv. di. ubi habet vnum
dicitur concilium. et vide. c. i. de spon. Sed quero nunquid
prelatus teneatur ire personaliter ad synodum seu concilium
dicitur quod sic nisi infirmitate detentus et tunc tenet mit
tere legatum ut est tex. non. in. c. episcopus ad synodum. xvij. di.
Et ex hoc et ex tex. non quod prelatus qui iuravit iuxta for
mam huius. c. incidit in per iurium si vocatus non potest
se ad concilium nisi fuerit impedito legitime detentus ut
hic. Ex sexto. c. non ar. quod is cui data est securitas ve
niendi videtur data securitas redeundi. non enim secure ve
nit qui tute redire non potest quod tenet bar. in. l. v. et
tur. ff. de sepul. vi. facit quod ipse non. in. l. si cui. ff. ex q.
cau. ma. et in. l. i. ff. ad. l. iul. ma. et ibi formatur quoniam
nunquid videat data securitas semel data non veniendi
an pluries dicitur ut ibi. Nota quod episcopi tenentur sub
uenire legatis apostolice sedis in suis necessitatibus.
Quero de quo legato intelligitur iste tex. Solu. dicitur
hostium. quod tam de generali quam de speciali etiam si simplex
nuncius sit de prelo. ad audientiam. et de cens. cum i
stantia Ex ultimo. c. nota quod episcopi tenentur singu
lie annis visitare apostolorum limina. aut personaliter aut

*Unde dicitur per iurium remanere
dicitur per iurium remanere*

De iureiurando

p nūcūm. tex. tñ in. c. iuxta. xclij. di. vidē lūmītare istā dicit aū q epī qui imēdiatē subsunt pape debent omīa occasione remota si p pīnqui sunt psonaliter vīstare līmina apostolorū si remoti sunt tūc vīstabūt p cīrographum. possēt tñ dīcī q iuramētū nō astrīngit nisi put h dī q nō dīz extēdī iuramētū. c. pē. j. eo. f. c. illud p cedit sine iuramētō. Quero qd itelligit b appellatīone lūmīnū. Jo. an. dīcīt q curia romana nā vbi ē papa ibi itelligunt esse lūmīna apostolorū ipse aū fungit auctoritate ipōz apostolorū. nō aū pī iste tex. itelligi de apostolis mortuis p id qd sequit in tex. ibi nisi eomm absoluar licētia. Ex b nō q ibi censet roma vbi ē papa nō tñ dīz papa sine cā trāsferre sedem de civitate romana vt in. c. fundamēta. de elec. li. vi. qd ibi nō. Jo. an. r. facit tex. in. c. q̄uis. xxi. di. Sedo quero qūter vīstabit qd p nūcūm dīcīt doc. q mittet nūcūm cūz līs patentib⁹ statū sue ecclesie pīnentibus. An aūt teneat pecuniā mittere ad papā seu curiaz dīcant doc. q nō nisi sit aliā debita vel nisi ecclesia romana egeat. tunc aū ē illi subueniendū qz fidelitatis debitū b importat vt p̄z d̄ feudis. c. i. r. d. c. d̄ forma. Itē papa ē dñs omniū r vicari⁹ xpī in. c. cōcta p mūdum. i. q. iij. r de trāsilla. p̄la. c. ij. Itēz cū i tali cāu ne cessitatis sit subueniendū nūcūm apostolicis. vt i p̄ce denti artī. r inferioribus ordinarijs vt in. c. cū aposto las. de consi. form⁹ pape subueniendū ē de dec. licet i si. fm hosti. facit qd ipse hosti. nō. in. c. ij. de dec. r quod le. r nō. in. de. ij. eo. ti. Ex sine līe nō vni modū iurandi. ex quo nō iuramētū p̄stari l3 non exprīmatur verbū iuro sicut qdam voluerūt. qd non est necessariū vt hīc vides r. j. eo. r si xp̄s An aūt xp̄s p̄stet hoc iuramētū corpaliter. Jo. an. hīc q sic per illud b verbum generaliter An aūt r qñ ep̄s in iurādo teneat tāgere dīxi plene in. c. si. de iura. calū. An aūt ep̄s iuret alia capitula vltra ista Jo. an. addit duo. p̄mum habetur in. c. ij. de feu. scdm. i. c. v. sup. de re. ec. nō alie. Tenio ad glo. r nō p̄mo tērdā in eo q vult hoc. e debere p̄mgi cū. c. de forma. ita vt vni supleatur p aliud cum ambo tractent de forma iuramētī fidelitatis. r arguebat vīcē. per ea q dīcantur in hac glo. va fallum nō posse testī carī pro dño d̄ quo vide in spe. de test. s. i. v. sed nunquid vasallus. r ea q nota. in. c. accedens. ij. vt li. non p̄stet. Glo. iij. restringit tex. ad conciliū honestum. inhonestū aūt p̄t reuelare ei qui p̄t prodesse r non obesse ar. in. c. hoc videtur all. in glo. dīcīt hosti. se nescire quid glo. intendat cūz pape p̄cūm p̄sumendū sit honestum. sed ego miro de hosti. q habuerit dīctum glo. pro incōuenienti cū pape nēdū possit peccare ex fragilitate humana. ij. q. vij. nos si incōpetenter. f. etiam possēt esse hereticus vt in. c. si papa. xl. di. Et ideo ego nō glo. sing. q malū conciliū n̄ teneat p̄latiū seu vasallus celare ita q iuramētū

ad hunc casum non extendit. facit. c. l. eo. ti. ll. vi. r dīz reuelare ei qui p̄t prodesse r nō obesse. r facit bec glo. q si iuramētū nō reuelare secretum mibi p te dīcendū qd dīz itelligi de honesto r non de alteri nocēdo r q tunc possum reuelare f non tñ omīb⁹ f illi qui p̄t prodesse r nō obesse vtputa sacerdoti q admoneat illum vel orā p illo. ar. in. d. c. b vidē qd bñ nō. r pro b vīe de tex. iuxta glo. sing. in. c. v. r. q. di. in v. p̄tagione. Ultimo nō glo. in v. salvo. que vult q p̄latiū nō dīz iurare etiā papam cūz armis Jo. an. dīcīt hoc esse vīe i p̄sona p̄p̄ia. xxiij. q. vij. q. i. r. c. se. r patere dīcīt f d̄ voto. q multa. s. de clericis. tenetur tñ scdm cūz mittere vel docere militā. de dila. c. si. Itē p̄t hortari ad pugnā milites vt in. c. hortamur. r. c. i. q. xxiij. q. vij. fm eum. q verba nō. r vide ad p̄dīctā bo. gl. in. c. solcitaris. vj. q. i. que dīcīt q in nullo cāu l3 clericis pugnare si p̄t euadere. l. vi. de his clericis. p̄nt tamē alios hortari ad pugnā iustam r etiā interesse d. c. i. q. r. c. vt p̄videz. ea. cā. r. q. Aduerte fateor q p̄dīctā sunt non interveniente pape licētia qz clericat⁹ reddit clericos inhābiles ad pugnadum etiā cū infidelibus vt in d. c. ex multa. nisi p defensione. p̄p̄ie p̄sone vt in d. c. si furiosus. de homi. Et ego moueo dubiū nūqd cū pape licētia possint clerici vī armis etiā offensib⁹ lib⁹ r dico q sic si ē bellum iustū. b aū ē clericis p̄bībitū ex sola ordinatōe ecclesie. papa tñ nō deberet scire. p̄pter errorem sine magna cā. bec est aperta snia Jo. cal. in. c. petiō. de homi. vbi late. p̄sequitur. facit qd nō. hosti. in. c. sicut dignū. de homi. vbi tenet papam posse dispensare cū homicida voluntario qz irregularitas ē de iure positio qd etiā sensit Inno. in. c. ad audientia. eo. ti. facit. c. is qui d̄ sen. ex. li. vi. latius hanc materiā examino. in. c. clerici arma. de vi. r hoc cler. vbi videas r ibi tracto generaliter an r qñ liceat clericis arma mouere tā pro se q̄z pro alio

Vllus suo obedientie iuramentū p̄stare nisi rōne administratōis sibi p̄cesse. b. d.

Itē ibi clericos suos. q b pronome su⁹. nō semp denotat dominū. hīc aū denotat iurisdīctōem r quādam p̄tatem ad idē. c. si tibi abūti. de p̄ben. li. vi. r de hoc in. l. quintus nūtius. ff. de an. r ar. l. per bar. in probe. ff. noui. p glo. in. c. i. de po. p̄la. Sedo nō. vniū casum in quo licite iuraf. s. pro obedientia p̄standa. alios casus vide in glo. quam nō. r vide glo. ij. q. v. c. i. Glo. ij. opponit de. c. quancō. xxiij. q. l vbi clericī p̄stant ep̄o iuramētum obedientie. Itē p̄p̄ det q loquitur de illis quibus p̄mittitur rerum eccle siasticarum administratio istud vero de clericis simpli cibus ad hoc. c. legebatur d̄ ma. r obe. Ego dō solē nem limitationem ad istum tex. q. c. istud p̄cedit qñ simplex clericus nqn est suspēct⁹ de inobediētia tūc

An p̄lati p̄nt iurare cūz armis

An clericus licet p̄stet iuramentū cūz armis

Quid sit iuramentū cūz armis

en data suspitione p̄t p̄pellī ad iurādū p̄ b̄ bo. tex. in
c. cū in ecclesijs. d̄ ma. r̄ obe. r̄ d. c. legebat̄ i sine pon
derata ip̄ius rōne voluit glo. nō. in. d. c. quāq̄

Ebitores. ut ad vsuras soluendas

soluere nō cogit nisi iurauerit quo casu cogit
f̄ repetit. tria sunt dicta. f̄m ibi si vero tertiū ibi r̄ cum
r̄. Nō p̄mo ar. ex tex. in p̄n. q̄ ex p̄missione d̄ sol
uendis vsuris nō nascitur obligatio etiaz naturalis b̄
colligo ex eo q̄ p̄mittēs nō cogit soluere. nā si natura
lis esset oīa cogeret rōne pacti vt in. c. l. de pact. sicut
cogitur in cāu iuramētī. p̄bo alia rōne q̄ vbiq̄q̄ lex
resistit p̄trahentib̄ nō nascit obligatio etiaz naturalis
vt in. l. cū lex. ff. de fideiuss. r̄ ibi plane p̄ bar. q̄d̄ proce
dit etiaz si alteri p̄trahenti t̄m resistat vt ibi nō. p̄ bar.
r̄ b̄ probat̄ apte naz lex nō resistit recipiēti ad vsuram
ex quo necessitat̄ facit ut nō. f̄m. in. c. sup. eo. d̄ vsur.
f̄ sp̄i mutanti in. c. p̄sultit. eo. ti. r̄ t̄i nulla obligatio
nascit. vt hic patet. Nō sc̄do ar. optimū q̄ vbi tur
pitudō versat̄ ex p̄te recipientis obligatōem r̄ non ex
p̄te obligatis. p̄missio seu pactum nō obligat sine iu
ramento f̄ sec̄o cum iuramento. r̄ sic habes casum i q̄
ecclesia facit d̄iam inter p̄missione r̄ iuramentū de
quo f̄. lati? Nō ibi cogēdi sunt d̄no q̄ iuramentū
p̄ncipaliter d̄ingit in deum r̄ ei acquirit̄ p̄ncipalis ob
ligatio licet effectus p̄ueniat utilitatem p̄uarā. Nō
vltimo q̄ solūtes vsuras nō vident̄ habere animū donā
di alias nō possit repetere. l. cāpanus. ff. de op. li. de
quo aliqd̄ f̄. Tenio ad glo. oppo. obligatio b̄ non
p̄trahitur f̄ iuramentum t̄z r̄ sic valet accessorium sine
p̄ncipali p̄tra. c. si d̄ligētī. de fo. p̄pe. r̄ regulā accesso
rium. de re. iu. li. vi. r̄. l. non dubiū. l. de legi. cū mul
tis si. So. glo. i. sensit hoc p̄trarium f̄ non soluit Jo.
an. dicit q̄ in pactis p̄ter legem valet regulariter acces
sorium sine p̄ncipali v̄i p̄mittitur pena opposita l̄z nō
valeat actus p̄ncipalis vt nō. glo. in. l. pacta que p̄tra
l. de pact. r̄ in. d. regula accessorium. hoc tamen nō
soluit p̄trarium q̄ stipulatio vsurarum ē contra leges
diuinam r̄ canonicam f̄. de vsur. per to. r̄ sic etiam ac
cessorium debet conuere iuxta theoricam gl. d̄ q̄bus
sup. Jo. osti. reddidit hanc diuersitatis rōnem p̄ iuramē
tum pot̄ iuras obligatur deo q̄ hominī r̄ ideo alias
vanū r̄ irritum solidat̄ adiectio iuramenti. xxij. q. i. c. l.
r̄. c. habemus. quasi dicat p̄ p̄missione obligatio ac
quiritur hominī que hic impeditur ex prohibitiōe le
gis p̄pter turpitudinem p̄trahentis. f̄ iuramentum d̄
nigatur in deum apud quem nulla reperitur turpitudō
vel prohibitiō r̄ hec solutio sic declarata est satis bo
na. Ex qua solutione inferitur q̄ vbi causa annullans
p̄ncipale non conuenit in accessorio annullato p̄nci
pali non annullatur accessorium ad hoc f̄. de iurati.
li. s. si quis aliu que verba nō. Sed cōtra p̄dicta

oppo. deus non facit d̄iam iter simplicē loquēdā r̄ iura
mentum. xxij. q. v. iuramenti. sicut ergo quis p̄pellitur
ad obseruantiaz iuramenti vt b̄ ita d̄z p̄pellī ad obser
uantiaz p̄missionis seu pacti. d. c. iuramenti. r̄. c. l. de
pact. r̄. xxij. di. c. psalmista. So. dicit goss. r̄ hosti.
q̄ licet deus nō faciat d̄iam ecclesia t̄i facit. v̄i plus
peccat transgressor iuramētī q̄d̄ p̄tz ex maiori penitē
tia. xxij. q. i. nō afferam. simile i voto solūti r̄ simpli
ci f̄. qui cle. vel vo. rursus. r̄. c. p̄sultit. r̄ Jo. an. dicit
in vtroq̄ casu p̄dicto dicendū q̄ p̄p̄tio sit i genere
non in determinata q̄ntitate reatus vult dicere q̄ lo
quēda simplex r̄ iuramentū equipantur in genere. q̄
sc̄z vterq̄ peccat r̄ ex transgressionē quilibet ē dignus
pena eterna iuxta illud sapientie. xv. Quis q̄d̄ mētū occi
dit animā r̄ transumptiue in. d. c. iuramenti. t̄i i quā
titate plus peccat transgrediens iuramentum q̄ simpli
cem p̄missione vt probat̄ in. c. mouet. r̄. c. habent.
xxij. q. i. r̄ i. c. l. ea. cā. r̄. q. r̄ b̄ originaliter voluit glo.
in d. c. iuramenti. r̄. c. p̄. f̄. e. So. certe iste so. non pla
cent quo ad casum hui. c. nam si deus nō facit d̄iam
nec ecclesia facere d̄z quia iudicium ecclesie d̄z se p̄er
mare inquantū p̄t cum iudicio dei vt in. c. vt nosti. vt
eccle. b̄n̄. r̄. c. a nobis. ij. de sen. ex. nec etiā peccat̄ d̄
ctum Jo. an. b̄ q̄ si iste qui p̄misit vsuras peccaret in
nō adimplēdo p̄missione p̄pelleretur p̄missione
seruare vt in. c. l. de pac. nec haberetur respect̄ ad pec
catū alterius. satis cū est q̄ sine peccato iste possit suā
p̄missione adimplere sicut obseruatur b̄ in adimplē
do iuramentum in quo non p̄sideratur q̄ alter magis
peccat r̄ q̄uatur in recipiēdo vsuras f̄ potius p̄sidera
tur r̄ habetur respectus ad iurante vt non peccat quia
min̄ malū ē ut vnus peccet q̄ duo. nec d̄z q̄s p̄mitte
re peccatum etiaz minimū vt alter cūct̄ maior vt d̄c
glo. nota. in. c. q̄ aut̄ ait. xij. di. dic ergo clar̄ r̄ mē
us q̄ illa auctoritas p̄all. deus nō facit differentiam
r̄. procedit q̄n iuramētī r̄ simplicis p̄missionis daf
validitas f̄ i cāu n̄o simplex p̄missio ē nulla p̄pter
turpitudinem recipientis. iuramentum vero valet q̄
deus turpiter non recepit nec iurans peccauit vt. s. la
tius dixi. r̄ hec breuis so. sufficit nō. eā. Glo. sc̄da
procedit multum inuolute immiscēdo quatuor contra
ria que veniunt ad diuersos effectus. r̄ sc̄as q̄ prima
duo veniunt contra creditorem in fauorem debitōis
reliqua e contra. Caplo prima duo videtur enim q̄ in
rans non debet cogi ad soluendum quia cum habeat
actionem ad vsuras repetendas vt hic. ergo for̄ ha
bet exceptionem ne compellatur soluere per regulam
iuris. cui damus actionem fortius exceptionem. vt. l.
inuitus. s. cui damus. ff. de regu. iur. r̄ in regula quid
ad agendum de regu. iu. li. vi. Item r̄ secundo vbi
cūq̄ petit q̄ restituere tenet potest̄ repelli per excepti
onem de dolo quia dolose agit qui petit quod statim

Quarta q̄ ad d̄no p̄p̄tio

*In quibus casibus possit
creditor de iuramento*

restitutio est in l. dolo. ff. de do. excep. et in regula
dolo facit. de re. iuris. li. vi. ff. iste iuratur. tenet postea
restitutio est pro nunc repellit modo predicto et hec sunt in fa
uorem debitoris pro eundem non audiat postmodum
repetendo glo. arguit primo sic. Et iste debitor soluit
debitum et non audit repetens ut. l. iulianus. ff. de pdi. in
de. et. c. si. de solu. Et soluit indebitum et etiam non debet au
diri quia cum sciat indebitum et soluit videtur donare. l. cuius
p. error. ff. de re. iur. et non. in. d. c. si. Item et secundo quod sic sol
uit ut statim repetat non videtur solvere ut in. l. q. sic soluit
ff. de solu. ergo repetendo non videtur a iuramento absolu
tus et sic iuramentum debet ob stare repetitioni et sic repetere
non potest. et sic silent prima duo pertraia que fundant sup iu
re repetendi Et per hec habet dare mentem glo. vsq. ad y.
ad hoc dicas vbi glo. mider non ad oia pertraia sed dum
taxat ad illud de solutio indebiti scilicet facta dicit enim
fatendum quod iure sunt indebite et tanquam indebite potest
repeti. nec ob. quod scienter soluerit quia non animo donandi
sed timore iuramenti fecit ideo excusatur sicut ille qui me
tu ducit et hoc voluit glo. vsq. ad y. et sic. Et itaque ex
pediamus illam pertraiam pertraia. s. formata
Ad primum de regula cui damus. et. Rndet goff. b. c. pce
dere quod creditor non agit sed compellit officio iudicis et sic
non habet locum exceptio quasi pertraia pcederet ubi cre
ditor ageret et sic vult goff. tacite quod pertraia agentem potest ille
qui iurauit excipere et sic intellexerunt aliqui sine huius glo.
dum dicit quod debitor compellitur solvere nisi petat iurame
ntum relaxari. Do. an. videtur distinguere inter modos exci
piendi. aut enim excipit de pertractu usurario petendo abso
lutionem vel relaxationem iuramenti et audiat per id quod non.
fre. p. l. c. l. xiiij. Et simpliciter excipit pertractum esse usu
rarium vel quod per actionem ad repetendum et non debet audiri.
nec ob. regula pertraia. cui damus actionem et. pcedit enim
quod nihil subest magis repellens exceptioem quam actio
nem hic aut subest iuramentum quod obstat exceptioem
sed non repetitioem nec est bona sol. et non est per limitationem
ad illam regulam. et vide aliam non. qua ponit Jnn. in. c. iter
dilectos. d. excel. pla. sed primum meorum distinctionis non
placet indistincte sed optet quod excipiat petendo relaxati
onem vel absolutionem antequam pertraia in mora. nam ex
cipiendo instante termino incidet in pertraia quod est con
tra mentem huius decre. Item si dictum suum pcederet in
distinctione istud. c. esset quasi sine effectu cum quilibet ex
ciperet petendo absolutionem ideo dicit ut plenius dixi
. s. c. l. vbi excipit magna parte materie huius. c. Alij
ut refert goff. dixerunt dictum pertraia pcedere quod cre
ditor directe ageret. sed. c. istud pcedit creditore denun
tiantem pertraia debitoris. hoc tamen sibi non placet quia
creditor debet repellit a denunciando ratione sui criminis
cum sit infamis saltem infamia canonica et quod bono ze
lo non denunciatur nec caritative mouet. ff. de simo. licet
bely. Et dicitur tamen in quibus casibus possit pertraia

ri dispo. huius. c. Et tunc enim iudex videns hunc debito
rem in principio dierandi vult ex officio suo eum compelle
re ad soluendum et potest nec ille potest excipere nec absoluti
one petere nisi. termino solutio facienda possit pertraia
retractum esse feneratorium ut sentit hic Jnn. et latius
dixi. s. c. l. et h. casu dare. pcedit dispo. h. c. Et credit
tor denunciatur pertraia debitoris ita quod agit denunciatioem
mangelica fundas se principit sup salute. primi et dicit
gof. quod non debet creditor audiri quia non bono zelo ve
nit. Ego dico dictum goff. pcedere quod notorie pertraia
ret contractum esse usurarium tunc enim ille repelleret a de
nunciando ratione criminis et maxime quia infamis est non
solu infamia canonica sed etiam civilis ut in. l. improbum
senus. et quod ibi non. Bal. L. ex qui. cau. iro. iufa. et h.
q. vj. s. p. v. Item iudex ex officio suo compelleret hunc
creditor ad relaxandum iuramentum ut in. c. l. s. eo. et si
non vult relaxare poterit ipse absolvere. ut hic non. Jnn.
no. vel ipse absouet principaliter secundum ea que dixi in. c. l.
. s. eo. Item possit compellere creditore ut desistat ab ex
actione ut in. c. mas. ff. de iur. Si autem pertraia non appa
reret usurarium tunc possit creditor venire ad denunciandum
pertraia illius in non obseruando iuramentum et sic. Secundo modo
possit intelligi iste tex. Tercio modo possit intelligi iste tex.
et pertraia creditore directe agendo. Sed primo videam
vtrius possit directe agere. dico sic quod aut pertractus non appa
ret usurarium quia forte maliciose fuit perceptus sub forma de
positi vel mutui gntu. si plus fuit scriptum quam receptum
fuit et tunc dico quod optime pertraia potest hec lra. non enim
debitor admitti ad excipiendum ne incidat in pertraia
debuisset enim esse vigilans per prius antequam instaret ter
minum et impetrare relaxationem iuramenti iuxta ea que
dixi in. d. c. l. nec h. hic locum officium iudicis. tum quia
non constat de turpitudine contractus. tum quia interim
debitor incidet in pertraia et sic. ppter timorem per
iurij non h. locum regula. cui damus actionem et. nec
regula dolo facit. Et pertractus apte apparet usurarium
et videtur quod tunc non possit creditor agere non enim agit
vigore promissionis quia nulla est ut in prin. c. non vi
gore iuramenti quia sed op. do. anto. actio seu obliga
tio non acquiritur pertraia ppter suam turpitudinem et sine
actioe nemo experitur. l. si pupill. ff. de nego. gest. hic
autem deficit obligatio que est mater actionis. l. licet. ff. de
procu. ff. ut dixi in. d. c. l. credo quod hec op. do. an. in b
non sit vera. et contrarium sentit hec glo. dum innuit cre
ditorum posse agere pro usuris soluendis vbi interue
nit iuramentum quare dico quod saltem secunda obliga
tio acquiritur parti ut dixi in dicto. c. l. ratione cuius
iste poterit agere. nam ex quo ius precipit aliquid fieri
pat actio saltim ex illa lege. ff. de condi. ex lege. l. vna. et
pro hoc adduco. c. mas. sepe all. ff. de iuris. vbi dicit
quod iudex debet compellere creditores qui receperunt
iuramenta ut desistant ab exactioe ergo presupponit

Alia dicitur quod si quis iurat per se et per alios
et non iurat per se et per alios

quod actio propter alias frustra fieret pro pulso et si casus etiam
posset praticari hoc. c. qñ. f. creditor proparuit instante
termino ita quod ex dilatoe ille incurreret periculum debz
cui index eligere ut potius admittet istum cum peccato
quod est repellendo patiat alium incidere in periculum Ideo
si ille creditor proparuit postquam debitor incidit in periculum
non est de index pati illum stare in periculo nec debz
illum absolvere. tuz quod non petit. tum quod non est dignus
hoc remedio ex quo legem pretempit incidendo in periculum.
iuxta ea que dixi in d. c. i. Ex predictis habes ultra alios
varios modos praticandi hoc. c. et remanet soluta prima
duo pertraria que veniebant pertra secundam partem. c.
Tenemus nunc ad alia duo pertraria que militat pertra
tercia partem. c. in qua permittitur repetitio post solutionem.
Ho. ista ut. s. vidistis. Respondet ad primum quod timor
iuramenti excludit presumptionem donationis. Ho. ista. et
Jo. an. videntur hoc dictum impugnare nam ex hoc sequeretur
quod si quis non iuravit solvit usuras non possit repetere
cum in solutione cessat timor iuramenti quod tunc est
falsum fin eos. nihil allegant ad hoc sed pro hoc facit
textus in. c. ad nostrum. de emp. et vendi. et c. illo nos. de pigno. et cari. et de usuris quod frustra. et
c. michael. Dicit ergo Inno. et hosti. quod hoc admittitur
repetitio scientia indebiti non obstante in favorem ser-
vantis iuramentum vel promissum et in odium creditoris.
Item fin hosti. leges pertrarie loquunt de solutione que
non improbat a lege de quo per cum in summa de usu-
ris. s. h. v. sed quod. Item et tercio fin eundem hoc est specia-
le in usura ut repetatur non obstante quod scienter solvit
debitum et hoc propter periculum anime ipsius recipientis
Quartam solutionem ponit Do. an. dicens quod aut iter-
venit iuramentum et tunc indubie excluditur presump-
tio donationis propter timorem periculi ut hic. Aut iter-
venit simplex promissio et tunc si constat quod voluit donare
et casus est clarus quod cessat repetitio Aut constat de contra-
rio et tunc datur repetitio. sed si sumus indubio dicit ad
huc dandam repetitionem quod ex quo precessit cum pre-
sumitur quod voluerit satisfacere promissioni saltem natu-
rali et non donare. et per hoc videtur velle Do. an. quod in sim-
plici promissione usurarius oritur obligatio naturalis
quod puto falsum cum lex resistat ut. s. dixi. Dico ergo
quod presumpcio donationis hic excluditur quia aut a
principio solvit et necessitatus fecit cupiditate prosequi
de pecuniarum mutuo aut ex post facto et videtur soluisse ut
parceret pudori suo ne notaretur de fractione. promissio-
nis apud vulgum ar. optimum in. l. quintus mutus
ff. manda. et in. c. tua. et eo. cum ibi non. nemo enim est
ita supinus quod libenter solvat usuras. l. cum de indebiti-
to. ff. de pba. Item tamen ex glo. et ex predictis quod
usure repetuntur ex quali pertractu per predictam. indebiti-
to. de hoc remitto ad glo. et docto. in. d. c. michael. et per hoc
vix. q. vij. si epim. per spe. in. ti. de acti. et peti. s. ij. v. quod

aut dixi. vbi consulit quod petens se non artet ad predictio-
nem indebiti dicitur in. d. c. tua vero. Ho. vltimum contra-
rium de. l. qui sic soluit glo. hic non Respondet hosti. dicit
quod quoniam propter iuramentum solvitur usura ius non intendit
vere solui sed potius numerari. ita quod ex sola numeratio-
ne iuris interpretat de satisfactio iuramento. ad hoc iusti.
qui mo. tol. obli. in prin. Sed dicit clarus quod. l. qui sic
soluit loquitur in obligatoe a iure non improbat a au-
tem a iure improbat nec potest creditor retinere sine pec-
cato. vbi satis est ut inveniat numeratio ad satisfactioes
iuramenti ut sic solvatur creditori et debitori. Sed dicit
ut forte voluit glo. ista solvere in v. vel sic. quod iste pure
solvit ratione iuramenti. nec apposuit pactum de repetendo
sui restituendo. sed alio iure repetit. s. quod solvit indebiti-
tum et quod ille peccat retinendo sine iusta causa. et pertra legem di-
vinam et humanam. Nunc venio ad vltimam par-
ticulam glo. in v. et sic habet. que sentit oppositum. d. c. i.
et eo. vbi iurans non appellatur solvere. sed creditor com-
pellitur relaxare iuramentum. Respondet gl. quod debitor hinc
vtriusque remedium nam si vult petere absolutioem audi-
etur ut ibi. sed si non petit et cogitur solvere habet reme-
dium repetendi ut hic in si. sed certe fin hoc vana est hu-
ius. c. dispo cum quilibet potest se petere absolvi. ideo
dicit ut late dixi in. c. i. s. e. Item per predicta habes dare
tria dicta huic quare. s. nulla nascitur obligatio ex
promissione usurarium. Item quare compellitur iste
adimplere iuramentum. Item et tercio. de iure repe-
tendi etc. *Qui iuravit per se et per alios*

De nostram Creditori iuravit rem
pignoratam non repetere nisi prius debitum solvat
iuramentum fuare propele. sic summat Jo. an. per hoc sum-
matio nulla dubitatioem perinet sed forte propter varia-
tem lectu. summavit Jo. an. ita generaliter. ideo sum-
mo sic. Debitor qui iuravit creditori nullum gravamen sup-
re pignoratam inferre donec solverit debitum non auditur
repetens pignus volendo propanare fructus in sortem
sed prius debz debitum integraliter solvere et demum rem
cum fructibus inde perceptis exposcere. et non. casus. Com-
munis divisio. scda ibi. ideo quod. Item quod licite capit quod
i pignore possessiones et redditus. Item quod v. possessio
quod capit per proprietate rei et non per nuda possessione.
prodat. c. qui frequenter. s. quod si sup reb. ut li. no. etc.
Item quod creditor deducit ante omnia expensas que fecit in
re pignoratam et quod fructus debz solvi id quod superest deductis
expensis. l. i. l. d. fruct. et li. exp. et. l. fructibus. ff. de im-
pen. Item quod vbi est perentio de observatis iuramenti vel
de fructibus i forte perputatio per adiri index ecclesiasticus
inter laicos Item fin commune intellectu et tunc semper me-
ti quod iuramentum est observandum in forma specifica nec suffi-
cit illud adimplere i effectu per. h. quod iuras prius solvere te-
netur actualiter solvere nec sufficit compensare quamquam

De iureiurando

penfatio sic ficta solutio. l. si peculiu. §. i. ff. d. sta. lib. de quo. j. lan. ¶ Quē posse p̄pelli p̄ ecclesiasticū iudicē ad restituendū q̄quid p̄cepit ex re pignozata quāq̄ p̄tract. pignozaticā nō p̄cesserit quali videat re ip̄a v̄suras p̄mittere retinēdo; sibi fruct. vel reddid. occasione mutui p̄cedentis. / ¶ Vltimo ex si. lre q̄ absolutus ab excoicatione cū solēnitate debita de p̄rendo mādato iudicis nō reincident ip̄o facto i excoicationem quāq̄ mādato vt p̄miserit nō pareat s̄ opus ē vt de nouo i illa reducat ad idē. c. quōtionē. d̄ appella. fallit i casib. p̄tentis in. c. eos. de sen. ex. li. vi. ¶ Venio ad glo. 2. p̄mo q̄ hic papa mādāt recipi i absolu. tionis actu sufficiētē cautiones. quero qualis d̄ esse hec cautio glo. h̄. dicit q̄ pignozaticā vel fideiussoria ex quo hic ad h̄catur q̄litas sufficiētē. S̄z cōtra b̄ et p̄tra tex. oppo. vidē enī q̄ nulla cautio erat h̄ p̄stada q̄ vbi excoicatio ē iniusta d̄ relaxari sine aliquo gra. uamine vt in. c. i. de sen. ex. li. vi. r. c. sacro. de sen. ex. f̄ hic fuit iniusta cum non teneretur creditores restituē res pignozatas an solutioes s̄ozū soluit hosti. q̄ p̄tra r̄ia p̄cedūt q̄ nulla cā exp̄m̄it i snia vt exp̄m̄it mani. feste falsa vel iniusta vt q̄n nō fuit seruāt. ordo vt i. d. c. sacro. s̄z in cāu n̄ro ordo fuit seruāt. r̄ cā expressa que nō fuit iniusta vel falsa sed dubia quia debitorē dice. bant de fructibus satisfactum. creditores aut negabāt vnde quia nō p̄stabat ad h̄c de veritate sit absolutio r̄ rōne dubietatis debet p̄stari sufficiētē cautio. Et sic nō. scdm̄ Jo. an. q̄ licet pro dubia cā nō sit q̄ ex. cōmunicandus lata t̄n snia tenet simile. h̄. q. vi. b̄idū. ¶ Vel potest dici scdm̄ scdm̄ hosti. q̄ sufficiētē cautio vo. catur h̄ iuratoria r̄ non pignozaticā vel fideiussoria. p̄ ut dixit glo. q̄ obstante iuramento ante solutioem pe. canie non poterat d̄ fructibus questio referri. r̄ p̄ hoc inducāt finem. c. vbi non mandat creditorem istum d̄ stringi p̄ cautionem pignozaticā vel fideiussoriam s̄z solū cum reducendum in p̄mam sniam. Certe vtra q̄ so. hosti. vidē mihi falsa. ¶ P̄dima enī aptissime cō. tra tex. in. d. c. sacro. §. caueant vbi d̄ q̄ absq̄ mani. festa r̄ rōnabili cā non est excoicatio p̄ferenda. q̄ si contra factum fuerit est talis snia sine aliquo gra. uamine reuocanda ad idē. c. nemo q̄s. h̄. q. i. r. c. graue. xi. q. iij. sed hic cā erat dubia scdm̄ opi. hosti. ergo sine aliqua cautioe erat relaxanda. Scdm̄ so. non procedit ex eo q̄ si non poterat referri questio fructuuz ante so. lutionem ergo excoimunicatio fuit iniusta r̄ per p̄ns si. ne gra. uamine relaxanda ita vt iuramentum p̄stari nō debeat. ¶ Inno. dicit q̄ iste fuit excoimunicatus p̄ con. tumacia r̄ hoc fuit iustus r̄ idcirco non absoluitur nisi p̄stata cautioe r̄ iuramento fatetur t̄n q̄ snia restitu. tionis rerum fuit iniusta r̄ ideo p̄tra ip̄am mādatur q̄ res creditoribus restituant. hoc dicit nō placet hosti. q̄ aut iste fuit excoicatus p̄ p̄tumacia cōmissa in non

parendo sine restōnis rez r̄ excoicatio fuit iniusta cui nō teneret parere illi sine vt iniuste r̄ sic p̄ p̄ns nō fuit p̄tumax ergo sine cautioe venit absoluedus. ¶ Aut fuit excoicatus pro p̄tumacia p̄missa in non comparendo r̄ ad h̄c iniuste h̄ agitur p̄tra cum cum deberet suffice. re iuratoria cautio. j. de v. sig. ex. pte. r. c. cum olim. r̄ sic non p̄t dicitur Inno. saluari nisi dicat scdm̄ hosti. q̄ creditor violenter restitit debitori i occupatioe rez q̄ fiebat iudicis aucte modū excedendo r̄ monit. nō solū satisfaccere propter qd̄ iuste fuit excoicatus r̄ rōne h̄. ins offense saltem dubie cauere debuit. vel scdm̄ cum fuit iste excoicatus p̄pter p̄tumacia r̄ propter exp̄. las r̄ e q̄bus ante omnia cauendū fuit de iudi. c. i. hec due vltime solu. satis sunt vere in se s̄z non multū con. ueniunt lre. dico etiaz q̄ solutio Inno. p̄t satis suffi. neri q̄ excoicatus pro p̄tumacia in non cōparēdo co. ram iudicē d̄ debet absolui sine sufficiētē cautioe. nec sufficit iuratoria. vt est tex. iuncta gl. nō. in. c. q̄ fronte de ap. facit tex. in. c. i. de do. r̄ p̄tu. li. vi. ¶ Do. an. dicit se putare q̄ iste ideo absoluitur cū cautioe q̄ snia fuit lata ex cā probabiliter dubia in iure ex quo petebatur vt fructus p̄pensarentur i s̄ozes vt patebit ex his que dicam in se. glo. r̄ maxime quia retractato granamine sine restabat aliqd̄ implendum ex parte creditoris vt p̄t in si. c. h̄ec sol. s̄z videatur applaudere lre nō tamē puto eā veram q̄ probabilis error s̄z habeat excusare iudicem vt non p̄dētur excoicatio ad interalle nō v̄l aggrauat excoicatum qui insons ē vt p̄stet cautioes de parendo cum illa exigatur propter p̄sumptōem in. obedientie cā tam ex culpa contracta in excoicatioe. et hec sat colligunt in. d. c. sacra. ¶ Illa ergo Inno. solutio inuata vt. s̄. vidē magis iuri consona vt dicamus istū fuisse excoicatum propter contumaciam cōmissam in non comparendo in iudicio moto ob cām in rex. con. tentam r̄ hec sola solutio sufficisset sed vt antiquiorū dicta non transissent indiscussa insteti plus q̄ optuit. ¶ Oppo. scdm̄ r̄ videtur q̄ non teneatur debitor sol. uere prius integrā s̄ozē s̄z q̄ possit computare fruct. in s̄ozem vt in. c. i. r̄ h̄. j. de v̄sur. cuius contrarium in. nit hoc lra. So. ex glo. iij. dicuntur duo intellectus ¶ P̄dum. vt litera intelligatur cum suppletōne. ¶ vt s̄ozs prius soluantur vere vel per imputationem fructuū vt in contraria in hoc tamen glo. non persistit sed trāsit ad scdm̄ intellectum vt speciale sit hic propter iuramē. tum p̄statum de non molestando donec fuerit satisfa. ctum vnde oportet q̄ prius soluantur vera s̄ozs r̄ postea q̄quid inde potuit creditor p̄cipere repetat. ¶ Glo. ha. buit i b̄ bonū intellectū s̄z nō ponit bonum exemplum nā vt dicit hic Jo. an. r̄ bene si iurass̄ debitor nō mo. lestare nisi prius satisfacceret nō p̄cederet dispō vel de. alio lre quia ex quo satisfactum esset de fructib. nō d̄. ceretur venire contra iuramentum vnde potuiss̄ iuste

repetere pignora dicit ergo Jo. an. q. ex forma iuramē
ti requirebatur numeratio pecunie et solutio q̄si dicat
non sufficere q̄ ex fructib⁹ satisfiat et dicit post boa. q.
cum h̄ nō fuerit iurātū de usuris soluendis non ē loc⁹
petitioni relaxationis iuramenti de quo. s. eo. c. i. Et
hunc intellectū apte sensit Inn. hic in fi. dicens q̄ etiā
si creditor ageret repetendo pecuniam nō posset debi
tor fructus p̄pensare cū iurauerit nō molestare nisi pri
us sortem solueret nō p̄putatis fructibus h̄ cū actus
erat iter eos. et hic intellect⁹ p̄muniter tenet fm̄ quē el
citur ut dixi in vno nō q̄ iuramentū d̄ impleri in for
ma specifica nec sufficit q̄ in effectu impleatur Ad
uerte aut fructus sup̄sunt et in dubio non p̄t opponi cō
pensatio p̄ debitorē si creditor parat⁹ ē sibi eos redde
re soluto sibi debito duplici rōne. p̄dūma q̄ de spe
cie ad quantitatem non fit p̄pensatio ut nō. in. c. h. de
depo. et h̄ alio mō voluerunt Inn. et q̄dam alij intelli
ge tex. istū. sed nō ē bonus intellect⁹ iudicio meo q̄ fm̄
hoc frustra p̄deraret h̄ iuramentū. dicitur tñ ē vez in
se. Secūda ratio quare non posset opponi p̄pensatio est
q̄ fructus rei pignorate non p̄sumpti sunt i cā pigno
rum sicut ip̄a res p̄ncipalis. l. quis. in. fi. et q̄d ibi nō.
glo. l. in. qui. cau. pl. ta. p̄tra. Aut fructus non super
sunt q̄ consumpti et sic creditor obligatur i quantita
te vel recipit quantitatem ex re pignozata et tunc non
interueniente iuramēto de quo h̄ i dubio ē scienda con
pensatio et sic d̄ intelligi. c. i. et. ij. de usur. et. c. cū p̄tra
de pig. Aut interuenit iuramentū de non inquietando
nisi prius solvatur debitum et hic casus ē dubi⁹ Doc.
nostri p̄muniter sequūt q̄d p̄dixi ut nō habeat lo
cum p̄pensatio ut hic iuramentū impleat i forma spe
cifica. sed cōtrarium reperio sensisse bar. in. l. ampli⁹
ff. rem. ra. ha. vbi ponit talem q̄onem. Quidā p̄misit
tibi soluere certam q̄ntitatem et hoc iuravit postea cō
pensat tecum nunquid p̄ hoc sit prius vid̄i tex. h̄ in
nuere q̄ sic. Cōtrarium ip̄e determinat mouetur quia
edicta seu p̄ditiones debēt impleri i forma specifica si
aut iuramentū ut in. l. qui heredi. in. p̄n. et. l. meū. ff.
de p̄di. et demō. ff. iustus dare seu soluere implet p̄diti
onem p̄pensando ut. l. si peculium. s. i. ff. de sta. lib. et
ergo cōterea si ego impedior iusta de causa facere q̄d
promisi non sum perurus. ut. l. si. ff. qui satis. eo. et. c.
significante. de pigno. sed si ego non soluo quādo tu
debes mihi reddere ego impedior a te quia ideo tibi
non soluo quia tu mihi non soluis vide quasi factū i
peditis non debeo esse perurus. hanc rōnem facit
tex. in. l. ij. circa prin. v. item queritur. ff. de sta. libe.
quid dicendū. p̄t dici q̄ an factum esse sequenda opi.
Jo. an. et Inn. h̄ p̄ factū ut q̄s exaulet a prius sequē
da ē opinio bar. q̄ p̄cedit ḡraliter q̄n q̄s tenet soluere
h̄ opinio n̄oz docet. p̄cedit i casu hui⁹. c. q̄n. f. tpe tra
diti pignozis ita tenet h̄ iuramentū de nō molestādo

an solutōes sortis nā tacite vid̄i actū ut fruct⁹ nō p̄pen
set an solutōes alias nihil oparet iuramentū q̄ d̄ iure
ē vt. s. dixi ut an p̄pensatōes fructū nō fiat p̄pensatō
et hoc casu puto q̄ posset peti absolutio a iuramēto li
cet aliter senserit Jo. an. post Boa. naz l̄ h̄ nō sit usu
rariū tñ turpiter t̄ istū vinculatū iuramēto cū sine aliq̄
iusta cā recuset p̄pensare q̄ntitatē debitā rōne fructū
cōsumptorum. et posset attemptari hoc esse usurariū
cum velit interim percipere utilitatem huius pecunie
contra illud euangelicū. Abstini dantes et nihil inde
sperantes. de usur. p̄soluit. et per hoc habes intellectū
huius. c. obmissis quibusdam alijs lecuris q̄ magis
inuoluunt q̄ declarant. Dep. tercio et vid̄i q̄ debi
tores isti debuissent ex violentia illata cadere a iure eo
rum ut. l. si quis in tantā. l. vi. et. l. q. vi. placuit
Bo. si. ponit quatuor so. p̄dūma q̄ in causis ecclesia
sticis n̄gor ille non seruatur sed certe hoc sol. ē falsa tū
q̄ cā nō erat h̄ ecclesiastica nec ratōe rez nec persona
rum. tum quia etiam inter personas ecclesiasticas dū
agitur de earum iure priuato pena illorum iurū hab̄y
locum ut patet in. c. cum qui. de preben. li. vi. Secūda
solu. q̄ hic non fuit actus ad hoc et hoc est satis bona
nam pena illorum iurū non p̄mittitur ip̄o facto ut
in eis nō. Tercia sol. q̄ isti debitores excusant q̄ an
croitate iudicis istum creditorem expulerunt. h̄ec so
lutio mihi nō placet q̄ auctas iniuste imp̄sa non ex
cusat d̄ q̄ vide p̄ bar. in. l. iuste possidet. ff. de acq. pos.
et vide q̄d dixi in. c. conquerente. de resti. spo. Quarta
solu. q̄ de hoc cognoscere inter laicos non spectat ad
papā et hoc placet

Casus. Si iuramentū p̄ metu
Iureo. extortum seruari p̄t sine interitu

salutis eterne seruandū est Ecclesia tñ roma
na consuetū a tali iuramento absolueret. Lōis diuisio
sed a ibi. tibi. Nō p̄dūma regulam ad quā all. quo
tidie iste tex. q̄ iuramentū seruari non p̄t sine interitu
salutis eterne nō ē obligatoriu ita q̄ p̄pria aucte p̄t
iuris p̄trauenire. et dic q̄ nō solū p̄t p̄ imo etiā d̄. xxiij.
q. iij. q̄li p̄ totū. Et p̄trario collige q̄ vbi fuan p̄t sine
interitu salutis eterne ē seruandū q̄d tñ falsum ē vt i re
gula nō ē obligatoriu de re. in. li. vi. et ibi bo. glo. et
clan⁹ parebit. ex. ff. dicendis nō an valet ar. a p̄trario
sensu vbi p̄trariū repit̄ exp̄ssus. ff. de sen. ex. a nobis. ij.
Nota secundo q̄ valet renunciatio beneficij metu
facta ad hoc vide q̄d le. et nō. in. c. si per hoc. de renū.
et per do. de rota decisi. cclxxij. et in. c. sollicitate. de resti.
spo. et q̄d ibi dixi Nō tercio q̄ a iuramento turpi
ter recepto potest ecclesia absolueret nec ē necesse q̄ is
qui turpiter recepit moueatur. p̄dūmo ad illud relaxan
tum. ad hoc quod plene dixi in. c. i. s. c. et licet h̄ dicat
de ecclesia romana tñ idem intelligas de ep̄o ut nota.
Inn. i. c. ad aures. q̄d me. cā. et. c. de debito. s. c. et de

Communis Ep̄is mon. fm̄ rōne ad d̄p̄os 1271

h̄ hoc est r̄ r̄ r̄

De iureiurando

romana ecclesia dicitur: cā exemplū sui qd sic factū esse repe-
riat. 125 vltimo ar. optimū qd renūciatio bñficiū p
metū nō indiget noua collatione s̄ p actōnem qd me-
cā restituit in pristinū statū facta absolutōe a iuramen-
to r credo qd dupliciter p̄t metū passus agere. p̄mo in
renūciādo vitē actōem in ren qd p resignatōnem metu
factā solam potitur directa actio vt est tex. nō. in. l. me-
tum. s̄. volēt. r. l. si mulier. in si. ff. qd me. cā. Item et
sc̄do p actōez psonalem qd me. cā. p quā omnia debēt
reduci ad statum pristinum vt in iuribus pall. ad hoc
adduco istam tex. r. c. ad audientia. r. c. abbas. quod
me. cā. ubi sine noua collatōne restitutus fuit renūciās
ad bñficiū metu resignatū Sed p̄tra p̄dicta facit
tex. iste in v. p̄missi qd verbum denotat dispositōem
s̄o. goff. vt arbitror metu p̄trarij exponit p̄missi. l.
dimissi. qd fm eum post absolutōez nō requiritur ali-
qua dispensatio s̄ sine p̄mune ē quod h̄ dicitur hoc satis
placet r apte probat p. d. c. abbas. r. c. ad audientia.
S̄m. videt̄ intelligere istū tex. de p̄missione que sequit̄
ex absolutōne iuramenti q̄si p̄missio fuerit in eo qd su-
perior prestat̄ autem in absolutōis actu. 120. an. dī-
cit qd si teneatur opinio qd renūciatio meticulosa q̄si
habens in se annexā voluntatem excludat ins bñficij
qd renūciat̄ oportet qd vltra absolutōnem permittat̄
tū ibidem celebrare r remittit ad nota. in d. c. abbas
Ego dico ut. s̄. dixi qd l3 renūciās perdat us r dire-
ctam actōez remanet tū sibi vitis per quā p̄t sine no-
ua collatōe repetere bñficiū metu resignatū vt apte
probat in d. c. ad audientia. Item dico qd p actōem qd
me. cā. omnia reducant̄ in statū pristinū. vt d. s̄. volēt
ti r quod ibi nō. bar. Oppo. sc̄do p̄tra tex. de. c. ad
audientia. pall. vbi sine absolutōe iuramenti fuit ille au-
ditus qd l3 iurauerit resignare nō tū iurauit nō repe-
re. s̄o. intellige qd h̄ non solū iurauit resignare s̄ etiaz
non repetere alias p̄cederet p̄trarium cū tūc nō veni-
ret p̄tra iuramentū repetēdo r credo voluisse h̄ glo.
si. que per hoc remanet declarata. Oppo. tercio vi-
denr̄ enī qd l3 nō vergat in interitū salutis eterne spiri-
tualis nihilomin⁹ iuramentū non ē seruandū cūz pos-
sit vergere in perditōnez vite corporalis ut in. s̄. si. xxij.
q. iij. s̄o. glo. h̄. fatet̄ p̄trarium r sic ad tex. d3 suban-
diti p. d. s̄. r pro hoc ego facio hanc rōnez quādamo-
dum enī non valet iuramentū tendens in mortē alte-
rius. xxij. q. iij. c. i. cūz quatuor se. ita r forū non de-
bet valere si tendit in mortē p̄p̄riam ut in. c. si nō licz
xxij. q. v. intelligit tū ista glo. q̄si directe vergit i mor-
tem. sec⁹ si occasionaliter. ponit exemplū in vltimō
tano q̄si iurauit trahere moram de mense augusti ro-
me. nam sic iurans debet seruare iuramentum sc̄dm
glosam. quasi velit glo. dicere qd licet aliquando ex
tali moza propter intemperiam aeris cōtingat vltra
mōtanis mozs tū h̄ nō semp accidit r sic directe non

tendit ad mortē s̄ occasionaliter s̄ Jo. an. dicit dicit̄
glo. vep nisi ex imminente infirmitate vel p̄plexione iu-
dicaret sic iurans mortuus ex tali moza qd est valde
nō. r probō rōne. 124 ex his circūstantijs iuramentū
apparet tenerariū nec est verū. mille qd deus velit reci-
pere tale iuramentum per quod creatura sua incurrat
mortem quam ipse tanta attentione formatur Et p̄ h̄
dicere qd si a peritis medicis diceret fratre cartusien-
sis ordinis nō posse aliter mortē euadere nisi p̄ sum-
mā qd nō obstante regula seu voto deberet carnes
p̄medere. sicut enī iuramentū non ligat p̄pter pericu-
lum mortis ita nec votū cūz paribus passibus ambu-
lent ut nō. in. c. i. r. c. debitor. s. eo. r in. c. licet. r. c.
magne. de voto. fertur tū qd magister. Sr. de villa no-
ua sum⁹ r q̄si diuinus medic⁹ fecit tractatū in quo
p̄cludit vitaz posse restaurari sine cū carniū. dixit enī
qd vinū mediocre maxie aromaticū r vitela ozoꝝ me-
diocriter mollia que acutissima digestione p̄uertuntur
in laudabile r multuz sanguinem sunt ad hoc magis
p̄petēta q̄z carnes. r certe si hoc vep ē cessat p̄mū de
cūm. s̄ ubi ex circūstantijs medic⁹ diceret contrarium
certe p̄cederet dictum meū. Item posset contingere qd ē
firmo oua sunt fastidiosa ita qd si p̄t illa capere ut plu-
res existunt quo casu indubie illud esset tenendū nam
necessitas excusat ab omni p̄cepto vt in. c. h̄. d̄ obser-
uati. Conclusio ergo sit iuramentū non esse seruandū
q̄si sine interitu salutis corporalis vel sp̄ualis seruari
nō potest. // Oppo. quarto r aliter videt̄ enī hoc non
sufficere per. c. si aliquid. xxij. q. iij. vbi iuramentum
non seruat si vergit in deteriores exitū seu i dispendiū
salutis licet non tendat i interitum. s̄o. hec glo. h̄. in
si. fatetur p̄trariū r facit hanc sc̄dam suppletionem ad
tex. Et aduerte vt intelligas q̄si iuramentum vergit
in interitū salutis sp̄ualis vel corporalis. q̄si i dispe-
ndiū. q̄si in peiorē exitū. Tunc vergit in interitum
q̄si obligat ad peccatū mortale qd ē mors animi. nā
decedens in peccato mortali punit̄ pena eterna. xxv.
di. vñū moralium. r hoc respectu salutis sp̄ualis. ver-
git autē in interitū salutis corporalis quādo obligat ad
id qd ē mors corporis. s̄ autē vergere i dispendiū q̄si
obligat ad veniale. nā peccatū veniale tēdit nō i inter-
itū salutis qz p̄ id nō p̄nuat q̄z vita eterna s̄ i dispen-
dium. i. i diminutōem qz impedit vt non cito p̄ueniat
ad vitā eternā. nā oportet ut p̄us purget̄ i purgatorio
si in illo deccdit vt in. c. qualis. xxv. di. ad hoc. c. h̄. et
quod ibi nota. de pact. li. vi. Tercio casu q̄si tendit in
peiorē exitū attende. ē enī hoc multum generale r
p̄t in se p̄prehendere peccatum mortale r veniale. vñ
tex. in. c. si aliquid. p̄real. dicit tale iuramentū nō obser-
uandū. dicit tū ibi nō. archi. qd iuramentū vergit i peio-
rem exitū sex modis. p̄mo quādo iurat̄ aliqd qd
est mortale sc̄do quādo iurat̄ qd est veniale. in se.

An iuramentum per quod creatura sua incurrat mortem...

Allegor. Arund. s̄. Non...

Atque...

...

...

...

An obligat Dominus in re obligacione nulla sine condicione j

An obligat Dominus in re obligacione nulla sine condicione j

¶ Tercio cum iuratur aliquid quod in se est indifferens tunc ex circumstantiis efficitur veniale vel mortale. pone exemplum ut ipemet archi. no. in. c. ad advertendum. xxij. q. ij. si quis iuraverit quod nunquam erit negotiator vel miles vel quod non recipiet feudum a tali domino vel quod non recipiet mutuum vel quod simile. certe si res venit ad casum in quo non potest aliter vivere nisi veniat contra iuramentum non tenet illud observare. Rō quod si a principio fuisset iste casus iuramentum fuisset temerarium et ideo potest propria auctoritate transgredi finem eius quod est non. Quarto cum iuramentum excludit opus ex necessitate faciendum ut quod iurat quis ut nil ex caritate dabit tali vel quod non colet deam. non enim est verisimile quod deus recipiat talia iuramenta cum ipse mandat opera caritatis exerceri et iuramentum non debet esse iniquitatis vinculum. ¶ e. quinto. Quinto cum excludit opus de genere bonorum ut cum quis iurat quod nunquam erit episcopus vel clericus vel monachus. In contrarium tamen facit textus in. c. archi. alius incipit florentinum. lxxxv. di. ubi videtur valere iuramentum ut non accedat seu promoveatur ad episcopatum. idem sentit glo. in. c. innocens. xxij. q. iij. in verbo argumentum est hic. Idem non. hugo. xx. q. iij. in prin. ubi dicit quod si quis iurat quod nunquam erit clericus vel regularis talia iuramenta sunt servanda et generaliter secundum ea omnia iuramenta quibus iuratur aliquid quod nec mortale est nec veniale. Idem videtur sentire Bra. i. s. h. xxij. q. iij. et archi. post Ray. sentit contrarium in. d. c. si aliquid. et in. c. innocens. scilicet quod tale iuramentum considerat in d. c. archidiacono. non quod sit obligatorium sed quod mortaliter peccat temere iurando. nam due sunt species iniusticie. scilicet facere malum et declinare a bono. unde sicut non obligat iuramentum ad faciendum malum ita videtur quod non obligat ad declinandum a bono cum nulla sit utilitas in observacione huius iuramenti. preterea cum dominus prevalat opera perfectioris contrarius quodammodo esset si vellet quod occasione talis iuramenti abstineret a bono. Nec obstat dictum Bra. quod secundum archi. non dicit quod huiusmodi iuramenta sint obligatoria sed quod non prohibentur observari hoc ultimum mihi non placet cum vult transgredi propter bonum publicum. Idem placet cum nititur propter bonum privatum. scilicet ut possit et non possit ad hoc. c. qui episcopatum. vij. q. i. Sexto cum vergere in peiorē exitum excludit opus indubie pia intentione pro deo aut proximo faciendum ut si quis iurat ut non loquatur martino vel quod non intrabit domum eius vel quid simile non enim tenetur iurans ad observantiam talis iuramenti si vult contrarium facere pia intentione propter deum vel salutem proximi et de hoc vide quod non. f. eo. cum quodaz. Ex his deciditur quod an valeat iuramentum quod quis quicquid prestat non fidei habendo pro alio. et tunc quod sic quod sicut potest quis iurare pro utilitate proximi ita pro utilitate propria ut recitat archi. i. c. non est contra. xxij. q. i. et Jo. an. in. c. si de fo. ppe. li. vi. Idem Jo. an. lan. b. assumit i. addi. spe. eo. ti. sup. rubri.

Quo finit per impium j

An obligat Dominus in re obligacione nulla sine condicione j

et tibi dedit quod si salus proximi periclitaret nisi fidei haberet non tenet ad observantiam talis iuramenti quod iuramentum non extendit ad hunc casum incogitatum et si cogitavit hunc casum iuramentum fuit temerarium et sic non observandum. sile habet i. c. i. eo. ti. li. vi. Ego h. dicitur habeo pro indubitato quod in tanta necessitate tenet quilibet subvenire proximo. lxxxvi. di. pasce. lxxxij. di. c. i. et ij. et xliij. di. c. sicut. ubi non potuit per iuramentum suum se subtrahere ab h. onere ar. in. c. si diligenti. de fo. ppe. f. pl. ego sentio quod tale iuramentum non obliget ubi quis proximo vere indiget tali fideiussione sed non periclitet salus proxima quod tenetur ex precepto dei diligere proximos sicut nosmetipsos de pe. di. ij. proximos. Ideo tenetur eis subvenire in ipsorum necessitatibus ergo per iuramentum nostrum non possumus nos subtrahere ab hac pietate ex necessitate fieri da ut d. c. si diligenti et h. procedit tenendo quod tenemur subvenire proximo in suis necessitatibus ex precepto. si volumus tenere op. bea. Tho. scda scda. q. xxxij. arti. v. ubi exaians illum articulum/an elemosina sit in precepto dicit duo consideranda unum ex parte dantis aliud ex parte recipientis. ex parte dantis dicit considerandum ut in elemosina nam erogat quod est danti superfluum ut habet Luce. vi. quod superest date elemosinam et de superesse non solum respectu summe sed etiam respectu illoz quoz cura sibi incumbit prius enim tenet quod talibus subvenire et postea alij ex parte aut recipientis requirit quod necessitatem habeat nec omnis necessitas obligat ad ei dandum ex precepto sed illa solum sine qua necessitate patiens non potest aliter sustentari ut d. c. pasce. et sic dedit finem cum quod elemosina tunc est in precepto cum quis habet superflua modo predicto et similiter est in tanta necessitate quod non potest aliter sustentari alias est de periculo et hoc casu dico quod est magis dubium nunquam iuramentum obliget ex quo proximus non est in tali necessitate sed nihilominus puto quod non obliget tale iuramentum. ratio quod licet fideiussio non sit hoc casu in precepto tamen est de consilio et est opus ex pietate faciendum propter deum et amorem proximi sed ut. s. dicitur est non potest quis obligari ut non faciat opera pietatis et perfectionis quia non est verisimile quod deus recipiat talia iuramenta contra suum consilium cum ipse dixit. si vis perfectus esse vade et vende omnia que habes et da pauperibus ut habetur in evangelio. si tamen quis non observat non peccat ut dicit Bra. in. d. s. h. et idem per omnia puto quando quis iuravit non mutare pecuniam eadem ratione et hoc nota quod possunt decidi multe questiones et vide ad proximum dictum quod non. Jo. an. in. c. ij. d. solu. ubi dicit quod si ecclesia habet pecuniam superfluum illam recte mutat. cum enim teneat de superfluo facere elemosinam. xij. q. ij. art. xvi. q. i. c. si fortius tenetur mutare indigentibus. Nunc habes ex predictis multipliciter limitatam illam regulam positam in textu ut dicamus iuramentum non esse observandum

j

An iuramentum per bonos mores sit obligans
et si iuramentum sit per se obligans
et si iuramentum sit ad modum

De iureiurando

si vergat in interitum salutis eterne vt b. idē si salutis
 corporalis. vel si vergit in peiorē exitum idē dicas si est
 p̄tra bonos mores naturales vtputa si prebet occasio
 nem deliquēdi vt in. c. queadmodū. f. eo. et in regula n̄
 ē obligatoriu. de re. iur. li. vi. et ibi videbis multa exem
 pla in glo. sec. si ē p̄tra bonos mores diuiles vt i. c. cū
 p̄tingat. f. eo. et d. c. ij. de pact. li. vi. Adde aliam nō.
 limitatōem quas sentit Jo. an. f. eo. sicut ex lris. s. cū
 temerarie et calore iracūdie quis iurauit q̄si nō videat
 habere p̄sensum iurantis sicut in simili dicit glo. nō. i.
 p̄fessione in. c. ex lris. de iuror. Do. an. in. d. c. sic. dicit
 se putare q̄ si calor iracūdie fuit tantus q̄ illud deli
 berate non fecisset iuramentū nō est obligatoriu quia
 hec voluntas non ē discreta vel si ē de facili est p̄ ep̄m
 p̄mutanda de quo p̄ Ray. in summa. eo. circa pn. et b.
 placet. et credo q̄ idē voluit Jo. an. Quid autem d̄ eo
 qui iurauit redire ad carcerē dicit q̄ tenetur obseruare
 etiā si subit periculū mortis dūmodo carcer nō sit in
 iuriosus d̄ quo vide glo. nō. in de. pastoralis de re iur.
 di. in v. violentiā. et p̄ Jo. an. in adu. spe. eo. ti. super
 rubrica. facit qd̄ nō. bar. in. l. relegati. ff. de penit. Et
 hos casus iuramentū regulariter ē obseruandum licet
 sit temerariū. nā temerariū ē q̄n necessitas nō impel
 lit ad iurandū tñ nihilominus ē obseruādū ut nō. gl.
 in. c. archi. alias florentinum. preall. nō. archi. in. d. c.
 aduertendum. Glo. ij. colligit ar. ex rex. q̄ iura
 mentum metu extortum obligat Opp. in p̄tariū
 de. c. abbas. et in. c. i. cū si. qd̄ me. cā. Solut ponē
 do tres opi. Prima q̄ non est obligatoriu. Secda dī
 stinguit aut habuerit animū obligandi se et obligatur.
 aut desuit animus se obligandi et non obligat Tercia
 opi. quā dicit gl. cōiorem ē vt obliget dūmodo serua
 tum non vergit in peiorē exitum vt hic p̄bati vidz. et i.
 si. vidz glo. velle facere dīam inter iuramentū asserto
 rium et promissoriū et dicit q̄ assertoriū d̄ cum ē de p̄
 senti vel de p̄terito. et istud non debet prestari cōtra ve
 ritatem per quemcūq̄ metum grauissimū q̄ poti
 debet omnia mala pati et. qd̄ me. cā. factis. Promis
 soriū ē d̄ futuro cum quis promittit se aliquid factu
 rum vel dicturum et istud indubie non est seruandum
 cum seruari non potest sine peccato. si autē cessat pec
 catum in obseruantia sunt opi. vt. s. vidistis. nūquid
 metus impediāt obligatōnem. et glo. tenet q̄ ē obliga
 toriu. vt hic Jo. an. et f. eo. verum. et in. c. ad audien
 tiam. qd̄ me. cā. vidz velle q̄ predicta scda opi. posita
 in glo. habeat locum in foro p̄niali vbi de omnib. cre
 ditur p̄senti de homi. significasti. vnde si non habuit
 animū se obligandi sed soluz voluit tempus redime
 re et euadere nō obligatur apd̄ deū q̄ solū respiciat cor
 p̄m. q. v. si qd̄ inuenisti. ff. in foro iudiciali sibi nō cre
 dit vt in. c. tua. de sp̄s. nō. Inn. f. eo. venies vñ b. cū
 p̄cedi i reuerentiā iuramēti statuit vt debeat obseruari

ac si obligaret quasi velit in b ostendere fortitudinem
 iuramēti vt b. et d. c. vep. et idem tenet sibi hosti. scilicet
 q̄ obliget i foro iudiciali tenet ibi Cal. et refert beatus
 Tho. hanc opi. tenere scda scde. q. lxxx. arti. vij. et vt
 oetur sentire q̄ obliget etiā i foro p̄sciētie qd̄ itelligo
 fm distinctōem p̄cedentem. Hāc etiā opi. et glo. in. c.
 aucten. xv. q. vi. dicit tñ q̄ licet iuramentum metu ex
 tortū obliget ip̄o iure datur tamē acceptio vel actio q̄
 me. cā. ad refundendū. ff. qd̄ me. cā. p. to. et nō b vlti
 mum S. archi. dicit ibi et melius q̄ b habeat excep
 tionem qd̄ me. cā. et de iure possit agentē repellere nō
 tñ p̄t ea vt sine peccato si tñ velit ea vt repellit agens
 et ille vtens est absoluedus a iudice. b vltimū ego itel
 ligerē fm ea q̄ dixi in. c. i. s. e. ff. dubium ē nunqd̄ iura
 mentū metu extortū obliget p̄tranientē ad mortale
 an solum ad veniale tex. in. c. vep. f. eo. vidz q̄ tñ ad
 veniale et satis b sentit ibi glo. Jo. cal. sentit hic q̄ ad
 mortale et ad. c. vep. §. ceter. Rñdet tripliciter. Pri
 mo q̄ loquit post absolutōem hec tñ solutio non pla
 cet ibi Job. an. Secdo rñdet q̄ p̄cedit in foro iudiciali
 locus in foro p̄niali. Tercio q̄ tex. ibi solū dicit cōtra
 uenientem non puniendū p̄ mortali nō aut dicit q̄ nō
 peccat mortaliter. Archi. in. c. habem. xxij. q. i. post
 beatus tho. tenet q̄ obligat ad mortale. dicit etiā q̄ per
 iurū ex suo genere est mortale peccatum q̄ importat
 p̄tēptū dei nec excusat a peccato mortali nō implēs
 qd̄ coactus iurauit. ff. gl. in. §. alias ca. demū. xxvi. in
 si. dare nō aperit intentū suū. ff. referēdo finē ad p̄nci
 piū vidz sentire q̄ obliget solū ad veniale p̄ illud. c. ve
 rum. et sic itellexit ea ibi Jo. d. for. vt ibi recitat archi.
 Ego p̄lectendo hūc articulum et p̄cedentē distinguo
 sic q̄ aut iste metū passus non habuit animū se obli
 gandi et non indiget quo ad deum absolutōe q̄ deus
 recipit iuramentū pat ex corde p̄cedit vt in. c. huma
 ne antes. xxij. q. v. peccauit tñ iurando q̄ assumpsit
 nomen dei sine effectu. erit tamen peccatum veniale et
 hoc forte procedit solum in homine perfecto sed i aliō
 nullum erit peccatum cum excusetur ratōne metus. p̄
 hoc quod habetur in simili in. c. ne quis. xxij. q. ij.
 Aut habuit animū se obligandi et tunc puto q̄ con
 tranientem do peccat mortaliter q̄ affuit consc. ius sed
 rōne metus non puniatur ita acriter sicut si venisset cō
 tra iuramentum libere prestatum ar. in d. c. factis. ij. q.
 i. in p̄mis et crederem q̄ vbi p̄staret de hoc. s. q̄ ha
 buit animū se obligandi deberet puniri p̄ mortali li
 cet non ita acriter. et sic restringo. c. vep. §. ceter. f. eo.
 Aut sum? in dubio vtz. s. habuit animū se obligandi
 vel nō. et dico q̄ p̄p̄te loquit. d. c. vep. nā i dubio p̄su
 mendū est q̄ non haberet animū se obligandi ar. i. c.
 super hoc. de renun. et l. cum de indebito. ff. de p̄ba. et
 ita sentit Jo. an. p̄ hosti. in. d. c. vep. et in. c. ad aud
 ientiā. qd̄ me. cā. sed quia posset accidere contrarium

per se mortale p̄t

An iuramentum sit obligans

An iuramentum sit obligans

An abbas in omni abbate possit monachos ad
in pto pmo

De iureiurando

obpdes qui sunt

An abbas possit dnm
in obpdes

7. eo. de re iudi. 125 plura ex his dicitis hosti. pri
mo qd totus puenit non pot subtrahi a monasterio pro
necessitate vel utilitate monasterij etia ad tps Ego di
stinguere cum necessitate et utilitate ar. in. c. li. ca
nonia. de offi. ordi. li. vi. r. c. ex pte 7. de v. sig. r. in. c.
ij. de in. patro. vbi bonas tex. p pro leui ca no eet fieri
dum et sic pcedit dictu hosti. Seco no abbatē non
posse pcedere vni monacho vt in ppetuu stet ex dau
stro. In ppariu adduco. c. insinuante. ne ele. vel mo.
r qd ibi no. Inno. vbi dicit q licet abbas non possit
se ad b obligare ar. c. uiz ad monasteriu. v. nec alicui
de sta. regu. Tn pt concedere monacho vt stet i certo
loco extra monasteriu in. d. c. insinuante. nam vt dicit
abbas in. c. cum illoz. de sen. ex. vbi canoz fuerit mo
nachus dumodo sit sub obediētia abbatis semp fun
gitur esse i claustro. p pro dicto hosti. adduco tex. no.
in. c. monachū. r. q. iij. vbi dicit q etia ppter necessita
tem infirmitatis non licet monachis redca pgregatio
ne digere sibi cellulas solitarias extra septa monaste
rij potest dici q sine ca vel ex leui non pt abbas b co
cedere p ex ca vrgenti r pbabili b poterit facit quod
no. idē Inno. in. c. poretuz d. regu. 125 tercio ab
baten posse pcedere monachū vt sit in seruicio alicui
predati vel alterius magnatis. p hoc ego allego. c. uiz
pastoris. ij. q. vij. vbi ē tex. no. probas monachū pol
se esse epi cubicularium. r ibi gl. etia an eps inuito
abbate possit illum habere r facit hoc ad id qd supe
rius dicit. nam ibi deputat ad seruiciū epi sine tps pre
sinitione. r vide qd no. Inno. in. c. ai. i. r a. pall. Seco
hec gl. i. pncipaliter oppo. vidē eni q liberi homines
non pnt obpdes dari de pig. c. ij. r. l. qui filios. L. q
rea pig. ob. pnt in quibus patz q liber homo non pt
dari in pignus r qui recipit punitur vt in auc. vt nul.
indi. In ppariu arguit glo. nam iura vidēt b per
mittere vt in. c. vt puidē. r. l. obpdes. all. in gl. Soluit
glo. tripliciter. pmo q liber homo non pt detineri
vt ius psumat in eo tanq in pignore nisi in casu. l. ij.
L. de pa. qui fili. dil. p bñ pt teneri nuda detentōne vt
fiat qd puenit iter ptes. r p hac so. facit fm Jo. an. qz
qz tenetur res pro ea. pecunia p qua obligata non
fuit vt in. l. vna. L. etia ob cpto. pecu. pignus accipi.
po. Seco so. glo. q b narratur factū quasi dicat ius
hic non poni. Tercia solutio q p pecunia obligari si
pt sed pro pacto inuande pacis vel cōsimili sic vt b. et
c. exposita de arbi. glo. r. q. ij. hoc ius in verbo pflata
tenet pnam solutōem eam tñ restringendo p hanc vl
timaz vt pro pecunia no possit. ita restringit. c. vt pū
dem. r. q. vij. r vidē ibi velle q inuiti retineri pos
sunt isti dari obpdes qd tñ dicit no pcedere i clericis
qz cleric' no pt renūciare bñficio canonis si qz suade
te. vt in. c. contingit. ij. de sen. ex. r ad. c. istud dicit q
ante pape pro necessitate ecclesie hoc fuit factū p cer

te hoc ē dūinare ad istum tex. r potū colligit ppariu
Inno. pmo ponit so. glo. postea dicit q obpdes vocat
eos qui iurant q n recedent d certo loco quoz eis fu
erit satisfactum. nā si detinerentur inuiti essent exōicati
detentores. r. q. iij. si qz suadente. etiaz de eoz vo
luntate detinerent. d. c. ptingit. idem sentit hosti. Jo.
an. distinguit modū tenendi si an clericus pmissit ob
stadium in castro vel palatio r ne dicitur fractor fidei
si sibi spōte manet pudori suo parcens cessat exōmu
nicatio. si vero tenetur in ppedib' vel i carcere inuitus
vt fugere non possit tūc ē loc' pene. Do. an. nil dicit b
de suo p sola recitatōe fuit pnt' p profecto articulus
iste nō ē clarificatus p pcedentia. Tn cūz queritur
an liber homo possit dari in obpden facio tria mem
bra. Aut queritur de laicis. aut de monachis. aut de
clericis secularib'. pmo casu dico q ab impatore
suis hostib' r econtra pnt dari r isti obpdes hoc casu
sunt qsi serui. vñ non pnt testari sine licentia pncipis
vt in. l. obpdes. r quod ibi no. ff. de testa. Idēz puto
de alijs pncipibus hñibus iura pncipis sui ius sit
dicendi bellū. ad hoc qd in simili no. bar. ff. de pub.
iudi. in. l. infamen. r isti pncipie dicantur obpdes veri.
Aut queritur nunqd possint dari ab inferiorib' r gl.
in. l. ij. L. de pa. qui fili. dil. dixit q non lz fateatur de
facto vsurpatum ppariu. r idēz Do. azo. in summa
de testa. Barto. in. l. obpdes. non eligit sed remit
tit ad istum textum Ego credo q non pnt dari vt sint
pncipie obpdes vt sic pdant quodāmodo libertates qz
immutare statum homis ē soli' pncipis. ar. l. i. s. de
qua. ff. de postu. r forte hoc voluit Inno. b dum dixit
q hic vocant obpdes q iurant q non recedēt rē. qsi
dicat istos non esse pncipie obpdes. aut dant vt non re
cedant d loco donec fiat qd inter partes puenit ita q
aliter non alterat istoz status. r pt probabiliter dubi
tari r credo q si non interuenit iuramentū nō possint
saltem iter priuatos de iure dari quia videtur quedaz
species seruitatis. nam video q obligatus ad factum
pncipie non compellitur cum videatur quedaz species
seruitutis vt le. r no. in. l. stipulatōes nō diuidūt. ff. d
v. obli. l. si qz ab alio. ff. de re. iudi. facit etia qd no. i
l. cū tale. ff. de pdi. r demō. p succedit obligatio ad in
teresse. vt i inrib' pall. no. ergo fort' dicitū i cā no
stro vt nō valeat hec obligatio qren' teneat stare r nō
recedere de certo loco. Itē b videtur qdam carcer pri
uatus quem iura miro modo detestantur. vt. l. i. L. de
priua. car. r ad iura que videntur aliud velle est dicen
dum q narrant factum r non ponunt ius saltem inter
priuatas psonas. sed si interuenit iuramentū puto q
is q iurauit potest pelli ad obseruationē ipius vt stet
in loco donec fiat quod conuenit non tamen aliter de
bet detineri inuitus r sic intelligerem istū tex. non eni
credere valere iuramentum vt possit inuit' detineri qz

An infamia punitur sine poenitentia per B. G. 1. c.

De iuramento

rationis ab ecclesia in pmi intellectu poterat
 pntium glo. ij. querit qre peruri no merent ecclias
 regē Rūdet qz sunt infames z infamibus porte digni
 tatis zc. Ex hac glo. z. c. puenit. j. de fideiuss. qdam
 tenent qz peruri indistincte sunt infames scdm ca
 nones s certe hoc no dicit glo. imo relata ad tex. non
 posset mdi dicere. cū eni iste cleric' venerit ptra pro
 missionem iuratum fuit statim infamis non solum in
 famia canonica s etiam civili. nec respectu iuris cano
 nicū tantum s etiam de iure civili. vt in. l. si quis maior
 l. de transac. scdm pmutē intellectum qui ibi tradit
 de quo dixi satis pleue in. c. testimoniū. s. d. testi. dicit
 vt ibi. Sed ego quero vltra gl. nunquid infamia pri
 uat que ipo facto titulo sui bñficij z alijs dignitatibus
 seu honorib'. Ego semp de hoc dubitauī. Do. car. vi
 de tade b sentire q non. dicit eni hic casum qz periu
 rium no priuat ipo facto que bñficio suo lz collatio fa
 cta periro non teneat vt no. sire. consi. xlvij. adducit
 ipe no. p. Anno. in. c. cum nostris. de pced. pben. s cer
 te Anno. ibi nil specialiter dicit de pūro s aperte b sen
 tit iudicio meo in. c. inter dilectos. de excelsi. pla. post
 pū. vbi dicit qz petenti bñficiū suū non pōt opponi ex
 ceptio pūrij vel adulterij vel alterius criminis qd non
 induat pūationem ipo facto non tñ loquitur de quoli
 bet perurio nam posset intelligi de perurio qd no in
 famat infamia civili vt si venit ptra iuramentū asserto
 rium in x ea q no. Archi. in. c. auctoritatē. xv. q. vi. et
 dixi in. d. c. testimoniū. tamen qequid sentiat nihil ad
 ducit ad b pbandum. Sed in cōtrarium ego adduco
 tex. no. in. l. ij. s. miles. ff. de his que no. infamia vbi
 aperte vidē innuere q infamia priuat ipo facto quem
 milita. z glo. sing. dicit ibi q pari rōne priuat quem
 milita celesti z alijs dignitatib' z honorib'. idē videt
 glo. velle in. l. frustra. l. de re. mili. li. xij. ad idē. l. infā
 mia. l. d. decario. li. x. vbi dicit lra q infamia questū
 adducit honorem z sic loquitur per verba pntis tps
 ex quo vidē q ipo iure priuat honorebus qstis iuxta
 theoreticam glo. i regula. in peno. de re. iur. li. vi. z eoz
 q dixi in. c. si diligenti. de fo. ppe. z b satis puto proce
 dere i dignitatib' z honorib' circa titulos bñficiales.
 s in illis dubito qz non reperio tex. hoc dicentes imo
 video qz quantūcūqz quis sit criminofus no perdit
 ipo facto bñficiū acqūistum per prius etiā si eēt
 homicida vt probatur in. c. clericus. ne de. vel mo. z i
 c. ex lris. de excelsi. pda. z tamen homicida est detesta
 bilior canonibus. ē enim irregularis adeo vt dubitet
 an papa possit cū eo dispēfare vt no. in. c. sicut dignū
 de homi. saltem negari non pōt quin difficillime dispē
 satur p. c. mīroz. hoīs. vbi tex. no. facit vt dispēfari no
 possit. lz quidam illum referant ad difficultatē dispē
 sandi. facit p dicto pncipali qd no. Anno. in. c. cū nro
 pal. z iste tex. i v. rmonūtes. lz possit mideri qz debe

at referat ad remotam facti. tñ satis ē qz no dicit qz ipso
 iure. unde non debent imponere hanc poenā spūalem
 ex quo de iure canonico expōsse no cauet ut in sili dicit
 glo. in. c. si. de iur. pa. faretor tñ qz collatio facta infami
 ē ipo iure nulla vt i regla. infamib'. de re. iur. li. vi. z i
 l. ij. l. de digni. li. xij. facit qd no. in. c. iter dilectos.
 pall. z vide qd ibi no. Et ad pūmū dicitū facit glo. ij.
 b i si. q dicit qz merito iste debuī pūari cū esset infamis
 z sic no. v. pūari. Oppo. vltē z vidē qz iste pūari
 no debuit rōne perurij qz b cūlīter agebat de pens
 one z sic etiā probato crimie pūari no debuit ut in. c.
 ij. de or. cogni. z in. c. sup. his. de accu. z qz agebat b
 cūlīter probat. Tā. z vin. per v. qrelam. positū i pū.
 c. z no bñ hoc v. qz istud verbū qrela. ex pprio signi
 ficato cōuenit cause cūlīter z no criminaliter intentate
 z vide de b verbo qd no. glo. i. in. c. qrelam. s. d. pū.
 z in. l. ij. l. qūo z qū in. So. glo. si. ponit duos itel
 lect'. ut. s. dixi. pūimus qz iste erat vicari' tpalis et
 pductor fructū z fm hunc itellectū cessat pūari qz
 non pncipaliter rōne perurij s ob defectum pēfionis
 no solate. s. bñficiū iste fuit remot'. Sed s itellectus
 qz habeat bñficiū in titulum z tūc ad pūarium tñdet
 qz per modum denunciationis fuit b querda prolata
 z b agebatur ut ecclesia pūaretur. Et quanqz doct.
 pmuter trāsgant cū b itellectu mibi tñ no satisfaciē
 qz denuntiatiois via no admittitur monitōe trina non
 pcedere vt in. c. nouit. de iudi. z meli' in. c. cū dilectus
 de accu. s. Itē denūciatio tēdit pncipaliter i finē bohi
 publici ut anima fratris corrigatur vt in. d. c. nouit. s
 aut iste canonic' fundabat se super iure pūato ut patz
 in pū. ex v. querda z ex sine ubi mādāt papa huic ca
 nonico ecclesia restitui. qz propter dico qz iste canonic'
 agebat ptra istum clericū cū deserēdo de crimine per
 iurij cūlīter no ut deponeret ab ordine s vt ab admi
 nistratiōe ecclesie tanqz indignus remoueret qd fieri
 pōt vt ē bo. tex. in. c. per mas. i. in. si. de simo. z b p suo
 interesse. tum qz non soluebat pensione sibi ut iuramē
 to firmauerat. tum quia cum ecclesia esset sua vel sibi
 subiecta intererat sua ne iste perurus et infamis illam
 detineret z super hoc impetrauit iudices delegatos a
 papa z ob hoc in sine papa mandat huic canonic' ec
 clesiam restitui si consisterit ita esse ut narrabat. vide
 pro hoc glo. in. c. ex parte de testi. in gl. i. in sine. z ibi
 per doctores. Ex his tene vnum menti secundū hunc
 itellectum quod is cui ecclesia est subiecta vel aliter
 interest potest agere contra rectorem cūlīter de crimi
 ne ut remoueat a beneficio z vide quod dixi sup. ru
 brica. de iudi. Ultimo glo. expeditis qro sup vi
 dimos qz ratione perurij potest quis pūari benefi
 cio suo. Hanc quero nunquid idem sit ratione fidei vi
 olate. Archi. in. c. iuramenti. xij. q. v. refert bar. Jo.
 et hosti. tenere qz sic in. c. querdam. j. ne pla. vi. s. s.

Collatio facta infami
non est nulla

Item collatio est publica
per mag. de re. iur. c. 23

An ipse per se potest
remoueri a beneficio

hinc finaliter tenet per arsum dicens qd omnia ista pos-
 sint dici iuramenta tñ qz grauius peccat veniens ptra
 iuramentū qñ fidei interpolatōnem non dñz iste scds ita
 stricte puniri sicut pmas ar. c. non asseram. xxij. q. i.
 Ex quo infert qd non dñz pñari bñficio sicut peritur. et
 idem vidz velle idem archi. in. c. i. de sepul. li. vi. facit
 qd in simili nō. glo. in. c. pe. j. eo. z hāc opi. vidz b sim-
 pliciter sequi do. an. Et tu aduerte latins nam gal. de
 cal. in. c. h. de spon. pmo redtat. totā tenere illaz opi.
 Archi. postmoduz vidz ab illa dedinare dices qd oia
 ista sunt iuramenta vt pmo dixit archi. Do. car. in. d.
 c. h. z in. c. ad aures. qd me. cā. sequitur pmas opi. qz
 ex quo hec pena pñatōis non reperitur inflicta ptra vi-
 olatozem fidei non dñz ad eam extendi z vidz ibi velle
 dare regulā i cognoscēdo iuramentū a fidei interposi-
 tione dicens nunqz esse iuramentū nisi exprimat verbuz
 iuro. Inno. vero circa h vltimum aliter dixit in d. c. ad
 aures. dicit enī iuramentū esse qñ sit sup libro vel reli-
 quijs vel alia re sacra. z p hoc vltimū vidz intellexisse
 de libro euangeliōz seu missali qz alij libri nō benedi-
 cantur. fidei aut interpolatōez dicit esse qñ pmissio ē fa-
 cta per deum vel fidem suaz. Que verba ex toto mibi
 nō placent nec aliquo iure pbatur. pmo enī dicit In-
 no. procedit dum tacite sensit iuramentum non esse si
 nō prestatur sup aliqua re sacra. hoc enī expresse ē cō-
 tra. c. z si xps. j. eo. ti. z plene dixi. s. eo. sup rubrica.
 imo qd plus ē iuramentum dñz lz prestatur per creatu-
 ram licet sic iurari nō debeat vt in. d. c. z si xps. z. xxij
 q. i. mouet. Theorica vero Do. car. ē apte ptra. c. ego
 enī in fi. s. eo. vbi non exprimitur verbuz iuro. z tamē
 ē iuramentum. ad idem. c. z si xps. vbi ponuntur mul-
 te forme intrādi absqz vbo iuro. z vide bo. gl. xxij. q. i.
 in summa. z per hoc etiam dico dicta illoz qui volūt
 indistincte facere dñiam inter iuramentum z fidei pre-
 stationem non procedere nā sic dicendo sic me de ad
 iuuēt ē iuramentum. vt d. c. ego enī vel testis est mibi
 deus zc. vt d. c. z si xps multo fortius debet dici iura-
 mentum si dico promitto per fidem meaz vel per deū
 pro hoc facit definitio iuramenti quam posui. s. sup
 rubrica. naz hoc casu adhibetur ipe deus seu ei fides
 ad confirmatōnez simplicis assertionis non enī debet
 esse euangelia in maiori reuerentia qñ ipe deus seu ip-
 sius fides. imo per euangeliū iuratur per respectum
 ad ipsum deum. qz obrem puto qd omnis fidei presta-
 tio ē iuramentum sed non econtra vnde fidei prestatio
 pprie ē quando quis interponit fidem suam vt qz di-
 cit promitto per fidem meam vel per deum Iuramē-
 tum vero generaliter ē qñ simplici assertioni interponi-
 tur vinculum religionis. z sic possunt itelligi multa iu-
 ra que ponunt ista vt diuersa vt in. c. puenit. d. fidei. s.
 z. c. qredam ne pla. vi. saas. z. c. h. de sponsa. z p hoc
 infero ad dubiū pncipale. nunqd violator fidei veniat

De iuramentis

De iuramentis

De iuramentis

peruandus bñficio z puto qd sic qz perurū pmittit vt
 s. pbatum ē z iura volūt qd p piuriū qd pñetur vt b
 z. d. c. cū non ab homine. nec ē vez fundamentū tenē-
 tium pñariāz sniam. s. qd min⁹ peccat violator fidei qz
 dico posse ptingere qd magis peccaret qm piuriū tan-
 to qñ ē qnto sanctius ē id sup quo iuratur. vt in. d. c.
 mouet. z nō. Inno. i. d. c. z si xps. p possz ptingere qd
 iuramentū esset pñitū p aliquā creaturā qd cū nō ē du-
 bium fidei interpolatā esse magis sanctā. Itē iura nō pō-
 derāt qntitatem delicti cū qñqz minus qñqz p delin-
 quas vt. s. dixi. p simpliciter attendit piuriū qd ē gra-
 uissimū peccatū maxime in clerico vidz enī non obser-
 uans deū pñere. z ideo glo. nō. dixit in. c. h. de spō.
 fidei pñatōem z iuramentū equippollere. Fides voluit
 glo. in. c. h. ne pla. vi. su. z in. c. pñitatus. de transac. lz
 collectariis aliud ibi senserit dicens qd violator fidei
 nō ē infamis sicut violator iuramēti. qd puto falsum p
 pñicta. facit. c. tua. j. eo. vbi scdm cōmunē lecturam p-
 batur qd pro perurio clericus vitari nō pē qd vulgi
 opinione lz in veritate nō sit piuriū qz iuramentū non
 erat licitū imponitur pena pñatōis bñficij ergo for-
 tius hec pena imponenda vbi violauit fidem legitime
 prestatam.

Casus. Si pñtatis iurat

Vanos.

pñtatis de antiquo cōsu au-
 gendo z postea pñariū iurat instituti valet
 fm z nō pñum tñ ab ecclesia remouet. Lōis dñssio.
 scda ibi. me igit. Vñ pmo rectorē ecclesie nō posse
 se obligare ad soluendū censum vel ad augendam so-
 litum de redditibus ecclesie etiam in vita sua qd vidz
 dari⁹ probari. j. de cens. pñerea. in fi. nā h possēt ee ec-
 clesie dānosum in futurū. ar. c. puenit. de arbi. z nō qd
 etiam pñono sponte soluere nomine census nō potest.

Vñ scdo casum nō. qd pñtatis se inter iuramēta
 pñaria tanqz perurios est perpetuo ab omni officio re-
 mouendus. Et nō bñ ex hoc z ex si. litere qd rōne per
 iurij etiam pmissi respectu certi bñficij pñatur quis
 nō solū ipō bñficio s etia omib⁹ alijs z inhabilitatur
 ppetuo ad bñficiū suscipiendū Et nō bñ h pcedere etiā
 si sit tale piuriū qd infamias nō irroget. nā piuriū de q
 h nō irrogabat in famiā qz nō ē pprie piuriū vt dicaz
 statim cū glo. z pro h facit. c. auz nō ab hoie. de iudi.
 vbi simpliciter p piuriū statuitur pena depositionis.

Oppo. z vidz qd iste deric⁹ nō pñiserit piuriū cum
 pprie piuriū sit trāsgressio liciti iuramēti vbi aut quis
 trāsgredit iuramentū illicitū nō incidit in perurium
 imo meretur trāsgrediendo licet peccauerit in iuran-
 do vt probatur. xxij. q. iij. per to. z in. c. qnto. j. eo.
 qd autem primum iuramentum fuit illicitum patz ex
 nō. in prima gl. z. h. Solutio gl. h. metu pñarij expo-
 nit v. p piuriū. i. p temerario iuramēto. nō illā expo-
 sitionē. Et tunc fortiter oppo. vltra alios p temerario

Amant. Cund. per V

De iureiurando

Iuramento non dicitur quis p[ro]uari b[en]eficio imo q[uo]d plus e[st] n[on] in b[en]eficio ad p[ro]moti[on]em ut in c. sicut .i. co. n[on] gl. in c. florentinu[m]. lxxxv. di. r. xxij. q. iij. d[ist]inctio. r. spe cialiter videtur p[ro]uari q[uo]d ad casu[m] nost[er] i. c. si quis iuravit. r. c. grauis .i. de c[on]s. in q[ui]bus clericus p[ro]stans temere tale iuramentu[m] d[omi]n[us] soluendo c[on]s[uetud]i p[ro]curatori fuit absolut[us] a tali iuramento imposita p[ro]ntia p[ro] temeritate iurandi. Sol. qdam senserunt q[uo]d r[ati]o[n]e simonie iste cleric[us] p[ro]nat. ar. c. cu[m] cleric[us]. s. de pact. q[uo]d nihil est cu[m] l[ite]ra b[en]e fundat sup[er] perituro. Alij dixerunt q[uo]d p[ri]mum iuramentu[m] poterat esse licitum respectu cleric[us] iurantis. valisset eni[m] superi[us] oris postmodu[m] interueniente p[ro]sensu. ideo u[er]o debuit p[ro]p[ri]a ante p[ro]uenire iurando p[ro]curarium. b[en] etiam n[on] placet. tum q[uo]d nunq[uam] valuit tale iuramentu[m] eti[am] quo ad se p[ro] d. c. significauit. r. c. grauis. cu[m] si. tum q[uo]d non iuravit p[ro]curarium sponte sed ex p[re]cepto superioris ut patet in tex. Ideo ego soluo aliter r[ati]o[n]e q[ui]a q[uo]s p[ro]mittit vel iurat soluere vel augere censu[m] ut p[ro]ntetur ad ecclesiam ita q[uo]d p[ro]mittit t[em]p[or]ale p[ro] sp[irit]uali p[ro]sequendo r[ati]o[n]e r[ati]o[n]e simonie p[ro]curatur b[en]eficio ita loquitur. c. cu[m] cleric[us] de pact. Alij n[on] p[ro]miserit seu iuravit soluere ex pacto sed simpliciter ita q[uo]d cessat simonia r[ati]o[n]e aut p[re]stitit solui vnu[m] iuramentu[m] r[ati]o[n]e d[omi]ni p[ro]uari licet p[ro]curariat q[uo]d n[on] peccat in p[ro]ueniendo sed p[ro]p[ri]us peccauit temere iurando. Aut postea iuravit p[ro]curarium r[ati]o[n]e scilicet p[ro]stituit se inter duo iuramenta p[ro]curaria r[ati]o[n]e b[en]e locu[m] pena b[en]e. c. ut iste p[ro]ntetur tanq[uam] p[er]iur[us] l[ite]ra in veritate n[on] sit p[er]iur[us]. r[ati]o[n]e ideo q[uo]d q[uo]d ad se r[ati]o[n]e q[uo]d ad vulgi opi[n]ionem non potest euadere p[er]iurium r[ati]o[n]e hoc sensit hic Anno. qui dixit q[uo]d iste erat perplexus inter duo iuramenta c[on]traria ut si vnu[m] seruabat alte[r] seruare non poterat. Sentit etiam Jo. an. duz exponit tex. q[uo]d iste n[on] poterat vitare p[er]iurium sc[ilicet] s[ecundu]m fatuam op[er]ationem quoru[m] d[omi]ni vel p[ro]pter suaz erronea[m] p[ro]fessionem. Et ex his habes casu[m] sing. in quo quis p[ro]curatur b[en]eficio p[ro]pter iuramentu[m] tam temerarium. r[ati]o[n]e puto q[uo]d tale p[er]iurium non sit sufficiens ad depositione[m] ab ordine iuxta n[on]. in. d. c. cu[m] n[on] ab homine. cu[m] debeat intelligi de stricto p[er]iurio. et habes nunc ultra alios detectu[m] vez intellectus. c. hui[us] Sec[un]do p[ri]ncipaliter gl. tangit incidet[ur] r[ati]o[n]e inuoluntate qualiter peccat transgrediens licitum iuramentu[m] vel temere iurans. r[ati]o[n]e capiend[um] mente facit tres casus. P[ri]mus cu[m] quis iurat licit[us] r[ati]o[n]e scilicet transgredit[ur] r[ati]o[n]e talis peccat mortaliter. ut. s. eo. querelas. r[ati]o[n]e vide bo. tex. in c. ille qui. xxij. q. v. Sec[un]do cu[m] quis iurat falsu[m] cre dens illud fore veru[m] r[ati]o[n]e iste nullu[m] peccatum incurrit ut in. c. homines. xxij. q. ij. Jo. an. post Tan. dicit hoc vez si adhibuit omne diligentia[m] alias est veniale vel si fuit in culpa mortale. Tercius casus quando q[ui]s iurat illicitu[m]. quo casu aut iuravit ex deliberatione et p[ro]posito r[ati]o[n]e peccauit mortaliter in iurando .i. co. sicut. Aut iocosa lenitate vel incaute r[ati]o[n]e est veniale. xxv. di. s

alias ea demu[m]. Ad p[ro]t intelligi glo. ut ponat in b[en] vlti mo duos casus. P[ri]mus q[ui] scilicet iuravit illicitu[m] r[ati]o[n]e peccat mortaliter Sec[un]do q[ui] iuravit indiscrete ut quia inuani[us] assumpsit iuramentu[m] iocose vel lenitate q[ui] daz r[ati]o[n]e b[en] casu peccat venialiter r[ati]o[n]e facit p[ro] h. s. alias ea demu[m] in. l. r[ati]o[n]e ibi glo. Sec[un]do aduerte latins post beatum tho. r[ati]o[n]e archi. in. c. habem[us]. xxij. q. i. Aut eni[m] q[ui]s transgredit[ur] iuramentu[m] licit[us] scilicet peccat mortaliter etiaz si iocose vel indeliberate iurauerit q[uo]d p[er]iurium respicit dea p[ro]temptu[m]. qui quide[m] p[ro]temptus n[on] vitatur l[ite]ra iocose q[ui]s iuret q[uo]d non debet nomen dea iocose assumere cum sit vnu[m] de p[ro]p[ri]etis diuinis. P[ro]d[um]o assumes nome[m] dea in uanu[m] r[ati]o[n]e. Alij quis indeliberate iurat falsu[m] t[em]p[or]e scit se falsu[m] iurare r[ati]o[n]e nihilominus eti[am] peccat mortaliter. p[ro]pter diuinu[m] p[ro]temptu[m]. Alij quis iocosa lenitate aliquid iurat q[uo]d postea ex aliqua necessitate adimplere n[on] pot[est] r[ati]o[n]e peccat venialiter. r[ati]o[n]e hoc vltimo casu intelligo tex. cu[m] glo. in. d. s. alias ea demu[m]. r[ati]o[n]e vide ad materia[m] tex. n[on]. in. c. i. xxij. q. ij. ubi ponunt r[ati]o[n]e distinguunt octo g[ra]da medacioz. Et gl. quero q[uo]d iste cleric[us] iuravit epo q[uo]d solitam r[ati]o[n]e antiq[ui]z pensione[m] non angebit q[ui]le iuramentu[m] p[ro]stat generaliter cleric[us] epo intellige d[omi]n[us] b[en]e ficiato q[uo]d alij regulariter n[on] iurat. s. eo. nullus. Sol. dicit hosti. q[uo]d l[ite]ra diuersa forma iurandi p[ro] rectores vel curatos sc[ilicet] diuersitate locoz seruatur hec t[em]p[or]e videtur co g[ra]ua r[ati]o[n]e p[ro] iura p[ro]bari. Iurabit eni[m] q[uo]d fidelis erit epo r[ati]o[n]e obediens. s. eo. nullus. sub quo intelligas q[uo]d seruabit illius iurias r[ati]o[n]e p[ro] posse faciet seruari q[uo]d tam[en] aliqui exprimunt p[ro] hoc. s. de offi. or. cu[m] ab ecclesiis. r[ati]o[n]e c. ad reprime[n]das. Sec[un]do capitulu[m] q[uo]d mandata sua sancta r[ati]o[n]e honesta adimplebit. s. de offi. or. c. si. Terciu[m] q[uo]d nihil alienabit sine ip[s]i[us] licentia. xxij. q. ij. abbatib[us]. xvij. q. iij. i venditio[n]ib[us]. Quartu[m] q[uo]d noie ecclesie vltra certa summa q[uo]d arbitrarie determinet mutu[u]m n[on] p[ro]trahet. s. d[omi]n[us] fideius. q[uo]d g[ra]uisda Quintu[m] q[uo]d ecclesia n[on] reliquet nec ad alia se transferet sine ip[s]i[us] licentia. s. de remun. admonet Sextu[m] q[uo]d iura ecclesie p[ro] posse petat r[ati]o[n]e defendet vltima eius procurabit r[ati]o[n]e nocina vitabit. q[uo]d dicit intelligit d[omi]n[us] c[on]tra postpositis negotijs p[ro]p[ri]is p[ri]monij. ar. vj. q. i. p[ro]ntium. r[ati]o[n]e c. placuit. xvi. q. i. qui vere. r[ati]o[n]e c. nos autem Septimu[m] q[uo]d nil dedit vel dabit nec aliquod pactu[m] fecit nec p[ro]miserit aliquod illicitu[m] p[ro] se vel alium ip[s]o sciente. p[ro] adipiscenda ecclesia de pact. c. si. de simo. nobis. r[ati]o[n]e q[uo]d q[ui]s b[en]e vitiu[m] ad eu[m] p[ro]uenit insinuabit epo r[ati]o[n]e ad ip[s]ius volutate[m] renuciabit. de elect. c. pe. Octauum q[uo]d ordines suo tempore recipiet r[ati]o[n]e hoc si ordinatus non est de eta. r[ati]o[n]e quali. Nonum q[uo]d in ecclesia personaliter residet r[ati]o[n]e defendit in ordine quem ip[s]ius cura requirit. r[ati]o[n]e de. non res. quia nonnulli. r[ati]o[n]e c. relatum. Decimu[m] q[uo]d non soluet vltra antiq[ui]z pensione[m] ut hic. r[ati]o[n]e cu[m] hac forma transeunt h[ab]e[m]u[m] comuniter doct. sed certe licet ad omnia superioru[m] contenta obligetur promot[us] tam[en]

Iuris iudiciale

Iuris iudiciale iuramentum

Iuris iudiciale falsu[m]

Iuris ex Iocosa lenitate

Sancti Iuramentum p[ro]p[ri]etatis

Iuris iudiciale p[ro]p[ri]etatis Iuramentum p[ro]curarium
Et q[uo]d p[ro]curatur iuramentu[m] iuramentu[m]

iure non probat ut ad omnia hec derisus debeat suo iuramento obligari. vii ego allego tex. et glo. ubi ponit directa forma huius iuramenti nec inserunt tanta sicut b. xxij. di. quantos. ubi videas. et sic ut ibi.

Utrum quidam

Latus. Epi d per iurto grau' qz alij sunt puniedi. b pmo illud e iuramentu de no pbendo subditiu pincto. b scdo et sunt duo dicta p se patetia. 1do pmo duo rone quoz maior pnta imponit p delicto. 1do si delinques e in dignitate et tanto maior imponit qnto i maiori dignitate e pos tus vide bo. tex. in papa in. c. altaz. q. iij. Scdo ex corruptione pximi ppter malu exanplu vputa quia peccatu e palu pmissum et tanto gnius ex b puniedus qnto plures exemplo male vite corripit vii grez. Scd re plati debet q si puaf a viqz ppetrant tot mortibus digni sunt quot ad suos subditos pditionis exempla transmittunt vt le. in. c. precipue. xi. q. iij. 1do ex scda pte no valere iuramentu ptra officiu pietatis caritatis et ppinquatis. rom. j. videbis. 2do. cōtra tex. in eo q innuit dignitatem delinquentis aggravare peccatu. vidz eni q acius sit puniedus ignobilis qz i dignitate positus vt in. l. ij. l. et nemo. pn. et. xxij. q. i. q ptra pacē. So. gl. i. in b instat et tandē vidz conclu dere q aut qritur d qntitate peccati quo ad pntiaz im ponendā in foro pscie. aut quo ad penā fori pntiosu. 1do cau no pnsiderat imediate dignitas delinquenti s qntitas ptempit. vii sicut qnto qz magis seipsum affligit tanto magis e instus. vii. q. i. s. cum ergo. ita quātomagis pntit tanto magis peccat. vii possibile e q in eadē spē peccati magis delinqueret iusticiis qz magis pcedatus q minus ptempit. sed i dubio vbi non pstat de ptempu maior psumitur magis ptempne re qz vidz magis deo ingratus. et sic ratione psumpti onis magis punitur et sic scdm glo. dignitas non ag gravat delictuz s magis ipm delinquentem rōne pte sumptionis et sic intelligatur tex. iste. idem no. gl. in. c. homo xpianus. xl. di. Scdo mēbro. s. quo ad forz cō tentiosum dicit q in pena pecuniaria pl' ponitur no bilis et in dignitate positus. sed in corpali magis pu nitur punitus et ignobilis. et sic reducit glo. ad pcor iura. et ptra in ea all. et hoc vltimū firmat hosti. in. c. ea que de sta. regu. Et vide tu od pimum mēbro. qd no. Jo. an. post beatū Tho. in. c. accusatus. de here. li. vi vbi pcludit q in eodē genere peccati minus peccat re ligiosus qz laic' nisi in trib' casib'. 1do cu peccat ptra votum religionis puta fornicando contra promif sionē continentie. Scdudus cuz excedit per pceptum qz vidz magis ingratus cuz ex dā benedico esset pro ductus ad pfectionis statū. facit qd habet iurauē. de mona. in pn. et in. c. si. xlvij. di. Tercu cu peccat publi ce ita q pbet alijs scādalu naz tūc tenet etiā d delicto

In casu...
Religiosus...
in casu...

alioz de voto. magne et d. c. pcpue. Et predictos casus laici peccat religiosus et b ppter merita pece dāta et sequētia iuxta illud psal. Si ceciderit iust' non collidet qz dñs supponit manū suā. hinc Jerō. vt hā bet de peni. di. ij. Septies i die cadit iust' et resurgit et sic iust' cadit nō tñ pdit nomē iusti ex quo p bona opa illico resurgit. Ex quo infero ad qōnem gl. q po litus i dignitate vt eps lenius delinquit qz inferior cū dicat religiosissimus. vt i. c. ex multa. de vo. et sic i sta tu pfectionis i. c. l. de regu. et i. c. nisi cuz pdem. d. renū. nisi peccat ptra votū emissum i receptōe ordinis vt ex ptempu vel publice i scandalum alioz rōnib' pal. Et i tribus casib' pal. vel eoz altero aggravat peccatum ex dignitate. et sic pōt recte intelligi iste tex. et c. homo xpianus. pal. alias secus vt i. d. c. septies. et i dubio p sumitur magis pntere vt hic i glo. et i. d. c. hō xpian' et qd ibi nō. et de multis circūstantijs aggravantibus delictū vide bo. tex. cuz glo. i. c. i. de pe. di. v. et p hoc pōt determinari qd. gl. i. si. xlvij. q. i. et tūgit glo. i. d. c. i. v. magis peccet cuz muliere pulchra qz cuz defor mi. credo p predicta q pmo debeat attendi maior con temptus et i dubio magis excusatur q delinquit cum pulchra qz magis psumitur temptatus. facit de pe. di. ij. sciendū. Itē faciūt hec ad aliā qōnem qz ma gis grauet de peccatis an peccans occulte an publi ce. de qua vide glo. i. c. de homine. de cele. mis. et in. c. nemo. xxij. q. iij. et i. c. clerice' sol'. lxxij. di. Ja. bu. subtilius distinguit in. l. iij. l. de sum. tri. vbi dicit q aut tractamus et eā delicti aut d effectu. si de causa q e dolus. aut pstat de dolo et non facit dīam iter clam et palā. aut dubitat et tunc si tractamus de his q sunt i genere prohibitoz non e dīa qz semp psumitur do lus. l. i. l. de sicca. et in. c. i. de psump. et qd ibi nō. aut loquimur de his que sunt i genere pmissoz. in specie tñ sunt prohibita vt matrimoniū. et tunc aut sunt claz et psumitur dolus. aut palaz et non psumitur dolus s error. l. si. ff. de rit. nup. et hec faciunt ad qōnem que fuit de facto. Quidam frater pfdilus exiuit ordinē et accepit vxorē. querebatur an inquisitor heretice prauitatis posset d hoc cognoscere. But. dicebat p pdicta q aut accepit vxorem clam et psumitur i dolo et nō er fore ideo inquisitor non poterat cognoscere Aut acce pit palam et non psumitur in dolo s errore et q pte tet sibi licere et q erret in fide et sic cognitio pertinet ad iniquitatem quod nota. predicta procedunt cū cō sideratur delictum ex parte cause. si autem considera tur ex parte effectus tunc potius est cōmittere delictū palam qz occulte ad hoc dicta. l. iij. l. de sum. tri. et dicto. c. precipue. et faciunt hec ad materiam. s. tactā Quis autem magis mereatur ex eodem genere boni an religiosus an laicus. vide glo. nō. in de. si dñm. d. reli. et vt. san. vbi pcludit q religiosus Quō ad scdm

Religiosus...
Habent...

Quis magis...

Quod dicitur in quibuslibet

De iureiurando

membrum glo. vide in simili qd le. r. no. in. l. de fero. ff. de re. mili. r. l. capitaliu. s. i. r. s. sui. test. ff. de pe. vbi p. q. p. eod. delicto non imponit pena ita igno. miniosa nobilibus militibus r. alijs viris honestioribus si aut vilibus r. ribaldis. r. facit p. p. suetudine bodiema vt viles nri furcha suspendant vt no. bar. in. d. l. de fero. rem. Et q. dicant ignobiles vide bo. gl. in. c. q. contra pacem. xxiiij. q. i. r. l. ne q. s. l. d. dig. li. xij. r. p. bar. ple. nus in. li. l. eo. ti. Venio ad scdam ptem decre. r. oppo. vid. em q. non sit necessaria absolutio ab isto iuramento cu illud iuramentu non obligat ne sit vitu culu iniquitatis. xxij. q. iij. inter cetera. Sol. glo. ij. metu p. rarij intelligit q. hic fit absolutio ad cautelaz. Juno. refert quosda dicere q. aliter iurans non d. lo qui pnt donec p. supioram fuit absolutus q. tale iuramentu pot obseruari absq. detrimento salutis eterne. supior tñ pot r. d. relaxare quo facto libere pot loqui. Bo. an. dicit se credere q. inq. iuramentu dirigit ad no loquedu pnt ex indignatõe vel q. no velit p. bere officiu caritatis no sit obligatoriu nec eget absolutõe q. militat p. ra caritate. Id dicit si iuramentu sic p. sta. retur de alio p. sanguineo vel extraneo q. d. fratri suo q. d. ius p. reconciliari. si vero tale iuramentum fuerit p. stitum ex aliqua iusta causa vt q. forte locutões isti erant corruptibiles iuramentu eēt obligatoriu r. no absolutõ. i. dubio tñ tale iuramentum non h. bonum aspectum r. q. possit esse obligatoriu fit absolutio vt hic fm eum. r. sic vid. intelligere istu tex. in casu du. b. q. certa p. ra cum apte facit hec lra que assertive di. cit h. iuramentu esse licitu r. cotrarium roni r. mandat isti imponi penitentiaz d. eo q. male iurauerat vñ pla. cet mibi intellectus glo. q. absolutio fit hic ad cauteda. Et intellige de absolutõe facti ne taliter iurans note. tur d. facto d. trasgressione iuramenti. r. q. tale iuramen. tum ex indignatõe p. stitum no liget. bene facit. c. q. sacramento. xxij. q. iij. r. de pe. di. h. p. rimos. r. gene. raliter quot modis iuramentu dicat illud d. xi. in. c. si vero. s. eo. r. qui pnt a iuramento absoluere no. in. c. i. r. c. de bitores. s. eo. r. f. eo. quanto.

Sicut ex lite

Casus. No valet iuramentu mōchi dau. stru ab iurantis r. sibi de h. q. p. p. nra impo. nitur. Cõis diuisio. scda ibi Rñden. No ibi p. or. lucto tex. ibi monacho. s. dicto q. licet monachus ef. ficat prior no tñ p. h. definit esse monach. facit. c. si. d. simo. r. quod ibi no. Ex quo pot colligi ar. q. prior vel abbas retinet ius monachatus r. sic h. renūciat vt deponat ab abbacia vt prioratu remanet nihilomin. monachus monastrii. Cotrariu tñ sentit Jo. an. in. c. cu ad monasteriu. de sta. regu. r. idē fre. qui latius p. se. quitur p. xi. r. p. Jo. de lig. in de. ne in agro. de sta. regu. sed bo. an. tenet p. mum in d. c. cu ad monasteriu

quod plus placet de equitate r. plenius dic vt ibi no. Seco no ibi cu fide r. q. non valet iuramentu mo. nachu p. ra suam p. fessionē. r. sic arguo no valere iura. mentu p. ra votum. r. e ratio q. hec no depēdet a volu. tate iurantis vnde iuramentu no possit seruari sine di. spedio salutis eterne. No tercio penitentia inuige. dam ei qui tenere iuravit illicitu nec excusat p. p. ter ca. lorem iracundie. Ex quo inferit q. calor iracundie no ex. cusat a peccato qd no. puro tñ q. minuit culpa lz eas. totaliter no excludat ar. ij. q. iij. s. notandū ad si. r. l. vna. l. si q. s. impa. ma. r. l. omne delictu. ff. d. re mili. facit. c. inebriauerunt. xv. q. i. r. vide glo. no. in. c. ex lit. teris. de dinor. que dicit p. fessionē factā calore iracun. die no p. iudicare nisi det p. seueratia r. facit h. ad q. dem. sequentē nunqd iuramentu alias licitu obliget si ema. nant calore iracundie Jo. an. sentit h. q. non dicit em. q. iuramentu de quo hic non obligat istu etiā si no fu. isset professus ex quo sic teneris iuravit r. calore ira. candie. secus dicit si ex ca. r. cum deliberatõe iurasset. puta q. nunq. intraret domu talis mulieris qua turpi. ter adamavit lz sit a talibus iuramentis abstinentiaz p. id qd habet in. c. de rēcos. de cobra. de. r. mu. r. c. sicut. qd h. no. Bo. an. putat q. si calor iracundie fuit tant. q. illud deliberate no iurasset tale iuramentu no ē obli. gatoriu q. hec voluntas non ē discreta vel si sit de fa. cili p. epm ē p. mutanda d. quo remittit ad Ray. i sum. ma. de iureiurando. circa p. n. f. tu vide glo. no. in. c. du. dum. de puer. ping. in v. calore. q. vult votu emissum calore iracundie no obligare ar. illi. c. r. d. s. notādū in si. r. Jo. an. soluendo ibi p. rariu formatu de. c. sunt. qui opes. xvij. q. iij. qd vid. p. bare p. rariu. dicit glo. illa p. cedere qñ ē talis r. tanta turbatio q. sapit quada. mentis alienatõem ex multo furore alias votu no im. peditur q. ea que in se bona sunt no indigent delibe. ratõe r. sic intelligit. d. c. q. sunt opes. vbi valet dona. tio ecclesie facta tumultuario metis affectu r. sic idem. erit dicendum in iuramento cum procedant a pati vt no. s. eo. c. i. r. c. de bitores. Sed in p. rariu adduco dicta beati tho. scda scde. q. lxxxvij. ar. ti. pmo que re. citat Jo. an. in. c. l. raturam. de voto. qui no. dixit tria. esse necessaria in voto. pmo deliberatio. scdo p. d. stitu. voluntatis. tercio promissio. r. satis bene facit. c. l. l. raturam. r. c. nuptiarum. in prin. xxvij. q. i. ergo idē. in iuramento quod p. n. cipaliter dirigitur in deus de. us enim respicit cor vt in. c. si quid inuenisti. xij. q. v. r. vult militem voluntarium. xv. q. i. non est. Item vi. deo q. confessio non p. iudicat calore iracundie facta vt. s. dixi fortius nec iuramentum. quare concluderet. iuramentum non obligare ex abrupto factum q. non. habet in se consensum ad hoc quod nota. Juno. in di. cto. c. l. raturam. ad cautelam tamē poterit p. ri ab. solutio q. de facili est indulgēda. Seco p. n. cipaliter

Iuramentum calorem iracundie fit

Quod si iuramentum est

quod si iuramentum est

De iureiurando

imo etiā nō faciēdo mentōes de herēdibus pactum regulariter transit in eos. vt. l. veteris. l. de contra. et p̄nit. stip. spūaliter tñ nō p̄t qz lz sit honestū vt i spūalibus obligationibz fili? sequat volūtate p̄is nō tñ est necessarius vt nō. in. c. i. de despō. impu. et in. c. ex lra. d. spō. et in. c. vno. d. despō. impu. li. vi. vñ fili? vel heres nō q̄s esset p̄urus ex iuramento defuncti ar. bo. in. c. pe. j. eo. d. dices tu q̄re quis p̄t se obligari alicui et successoribus. nō aut obligare se et successores R̄ndetur p̄mo cū agit de obligatōe. p̄p̄ia quā q̄s p̄t facere. put vult. Secōdo vero casu agit de obligatōe aliena quā nō p̄t facere in istis spūalibz nisi inteneriat mandatu spāle de iura. calū. c. h. li. vi. Ex his habes nō. p̄clusionem qz lz obligatio in tpalibus transmittatur in heredem. loc? in spūalibus R̄ō diuersitatē p̄t esse qz in istis spūalibus ligatur anima que sine p̄p̄io p̄sensu ligari non potest vt in iuribz sup̄ius all. et fact. xxx. q. ij. c. vno. et qd nō. glo. xxij. q. ij. i summa. et. i. q. iij. in summa. et hanc p̄clusionē firmat Jo. an. in. c. h. de sepul. vbi plus vult qz nō solū heres nō obligatur ex iuramento defuncti s̄ etiā qz rōne iuramenti defuncti non possit pueniri i foro ecclesiastico et sic qz c. h. de fo. p̄p̄. li. vi. nō habeat locū in herede quod ē nō. et vide qd dixi in. d. c. h. Alia p̄clusio ē ex p̄dictis qz iuramentū ex p̄te recipientis q̄nqz est p̄sonale q̄nqz reale. ex p̄te vero iurantis semp est p̄sonale. An autē semp obliget p̄sonam iurantis dic qz aut fuit p̄stitutum simpliciter non habito respectu ad dignitatē a? cui iuratum ē nec ad dignitatem iurantis et semper obligat si hoc p̄t importare verba iuramenti ar. xxxij. q. viij. c. vno. Et fuit iuratu respectu alicuius dignitatis seu alteri? q̄litate ex̄tis in p̄sonam iurantis vel recipientis et tunc cessante illa q̄litate cessat iuramentū Exem p̄lū. iurau tibi qz eras ep̄s si deponeris ab illa dignitate non obligor tibi amplius. vt. d. c. venerabilē. Ex p̄te iurantis pone exemplum. iurau seruare statuta ecclesie tanqz canonicus si nō sum amplius canonic? nō astringor iuramento ar. d. c. venerabilē. et. c. cum iter p. et qd ibi nō. de renun. et tenet fre. p̄. c. lvi. Quero an dispō hui? c. vendicet sibi locū in p̄missione obediētie Tex. in. c. olim. de resti. spo. el. i. vidē velle qz nō vbi innuit quem posse p̄mittere obediētiā pro se et successoribus et alijs fratribus So. ille tex. p̄ma fronte hoc innuere vidē s̄ p̄ istū et rōnes sup̄ius allegatas optet illum restringere vt ibi dicunt p̄muniter doct. asserentes qz p̄missio obediētie facta p̄ vñ etiā platur alios nō obligat nisi de ip̄oz mādaro. p̄mittatur sicut nec votū nec iuramentū. s̄ d̄ sic ibi p̄stari pro alijs in signū qz alijs debet obedire. vnde dicunt qz quilibet succedens illā obediētiā facere tenetur s̄ nō quilibet successor vt h̄ dicit etiā qz si alij p̄ qbus etiā iurat scūt hanc obediētiā a suo p̄tato p̄stari vel eoz p̄curatore

et h̄ patunt obligant efficaciter ex iuramento vel obediētia sic p̄stita. l. de iur. calū. l. i. et. ij. qd est nō. facit quod i simili nō. Inno. in. c. ex p̄te decani. d. p̄p̄.

Erum. Casus. Si iuramento p̄ metu et eius transgressores vt peccantes mortali

ter non puniunt. p̄p̄ma ps ponit q̄nonem et ip̄ius re sponsionē. scōda r̄mionis illationē ibi ceter. Nota p̄mo qz iuramentū metu mortis vel rez amissionis p̄stitutum ē obligatoriū saltem quo ad ecclesiā militantes que non indicat de occultis. an. s̄. iurans habuerit se obligadi aim. an aut liget qz ad deuz dic vt plene dixi. s. eo. li. vero. Nō scōdo qz iuramentum turpiter receptum vt puta p̄ metu potest p̄ sup̄iore remitti nec est necesse vt recipies p̄pellatur p̄us remittere s̄ potest re ca via adri sup̄ior vt ab illo tāqz turpiter recepto absoluat et sic vidē via ordinaria de quo plene dixi in. c. i. s. eo. et lz hic dicit de absolutōe facta p̄ papā. idē tñ ē de ep̄o iuxta nō. p̄ Inno. in. c. de bitores. s. c. h̄ hic factum narrat. Nō qz exēplis p̄ncipis iudicare possu mus. ad h. c. in causis. j. de re iudi. et. xx. di. c. h̄. Nō qz transgressōes iuramentū metulose p̄stitutum nō puniunt tanqz p̄ mortali. An aut peccet mortaliter sunt opi. dic vt plene dixi in. d. c. si vero. vbi examinā in tellectū huius. c. Quero p̄mo an p̄cedat tex. i omī coactōe. So. dant due limitatōes p̄ma vt p̄cedat in coactōe p̄ditionali non i absoluta qz tunc non obliga ret iuramentū et sic nō egeret absolutōe. nam vis absoluta non h̄z p̄sensum et homo potius tunc d̄z pati qz agere qd me. cā. factis. de hap. minores. l. di. p̄sbite ros. fm goff. dictū ē vez in se. s̄ dicit Jo. an. se non vi dere quō qz possit cogi absolute iurare vbaliter cum nō possit qz p̄pelli p̄cise ad loquendū. vñ p̄bi. qui scōs vocabatur qui p̄pter casum m̄is plus loqui no lebat adriano scripsit in tabula. vocis mee p̄ferende nulla tibi p̄tās ē. et Boe. de p̄lo. narrat qz cū tyrannus qdam hominē libez supplicis putaret inducere vt p̄deret socios p̄iuratis ille lingua suā momordit atqz abscidit et in os tyranni seculis abiecit. Secōdam limita tione sentit h̄ glo. scōda dicens tex. nō. p̄cedere interce dente vano meta. nā tunc non absolueret iurans s̄ ne cesse haberet stare iuramento. ar. in. l. metu. ff. quod me. cā. vbi p̄t qz non excusat nisi met? qui caderet in p̄stantem. hosti. tenet p̄trariū dicens qz etiā si metus fuit improbabilis fiet absolutio in odium cogentium ne ex dolo suo aliū reportent dānum et ip̄i p̄modum et hoc mihi placet nam etiā de iure ciuili subuenitur me tum passō ex iudicis officio licz non fuerit atroc. vt. l. si. qd me. cā. ita nō. glo. et bar. in. l. interpositas. l. d̄ transact. Nec ob. d. l. metum. et similes qz p̄cedūt re spectu edicti. quod me. cā. non autem respectu officii iudicis de quo vide etiā bonam glo. in. c. pe. quod

An iuramentum metu mortis obligatum
An iuramentum metu mortis obligatum

Quero primo metum

An iuramentum metu mortis obligatum

me. ca. in v. nec metum. Item satis e q pars turpiter
sacramentū recepit. ar. c. l. s. eo. Ultimo qro an si
nis littere intelligat qñ nulla interuenit absolutio Jo.
an. q sic lz gdam pra. p tu tene pman qd etiaz sentit
glo. pe. si en interueniret absolutio nō imponit aliq
penitentia. s. eo. si vero.

Eniens Casus. Si is cui mandato
stare iurauit aliqd mibi pcpit

pra iuramentū p me pns licite factū illud
seruare nō teneor. h. d. ubi credo verbis lre. p pt aliter
intelligi vt patebit ex. f. dicens In pma pte ponitur
qrela impetratis. In scda. pūio ibi vep. Idō q su
per satisfactione iniurie pnt ptes pponendo iurare de
stādo mādato tereij. Itē de stando mādato offensi vt
f. eo. quinquauallis. p hoc qz solū agitur de pūm pū
dicio. vñ gratis pt pars alteri ignoscere vt in. c. si illic
xxij. q. iij. hinc dicit hosti. h. nō. verbū q qntacūqz
sit iniuria iudex dz esse pten? de satisfactōe de q pten
tatur iniuriam passus. nā p nudū pactum remittit in
iuria. ff. de pact. si tibi. x. s. i. de pig. acti. si rē. Cincō.
tū z Inu. sentiunt aliter dicūt en hie h iuramentum
sufficere p satisfactōe nisi tanta sit iniuria q fuerit ma
iori pena puniēda qd arbitrio discreti iudicis ē relin
quendū. z hoc dictum ego approbo. p quo allego ca
sum in. l. licitatio. s. qd illicite. ff. de publ. vbi patz q
de eo quod sit pra puatum oītur republice ins agē
di ad vindictā. vñ lz ps possit remittē qten? tūgūt pū
diciū p pūū nī nī i pūdicū iuris republice qsiū z vide
ad h quotidianā qōnem quā ponit bar. in. l. iter oēs
s. recte. ff. d. fur. facit. c. l. z. c. crimina. d. collu. detegē.
z qd ibi nō. z hec nō. Scdo nō q lz vbi agitur de
crimine criminaliter non possit ppromitti i puatum. de
quo tamē dic vt in. c. pe. s. i. de in. inte. resti. z. l. nō dī
stinguemus. s. iulianus. ff. de arbi. sec. tū vbi agit de
crimie civiliter vt hic. z. l. qd ergo. s. ex ppromisso. ff.
de his qui nō. infra. facit. c. quinquauallis. pal. z. c. lras
de psump. Idō tercio practicas precipiēdi ei q te
netur obedire virtute iuramētū nā precipitur sub iura
mentū debito. pcor. f. c. px. // Idō vltimo q iuramē
tum generaliter pstitum de parendo alicuius mādato
non est interpretandū vt pprehēdat omnia que ex
verboz generalitate possit cōprehendere. non en de
bet extendi ad aliquod ptrarium pūm iuramento al
teri pstito vt hic in fine. nec verisimiliter ē cogitātū vt
colligit ex narratōe facti de quo. f. latius. vnde dicit
hic glo. i. quā nō. q debet intelligi de idoneo manda
to ar. c. cūz. de elect. i. vt sit rōnabile z honestū qd mā
dāt fm hosti. qd bñ nō. p istis iuramētis generaliter
pstitū de stando mādato seu arbitramēto alicui? d. quo
aliqd. f. z p h sit expeditum pū. glo. i. Oppo. pra
h z pra tex. vidē en q standū sit dicto istoz etiaz si sit
iniquum. vt. l. dīem. s. stari. ff. de arbi. Rūdet glo. i. q

Mem
*Apud pūm Eniens pūm pūm
mā dō pūm pūm pūm pūm*

Iuramentū pūm pūm pūm

isti non fuerūt meri arbitri de quib? loquit ptraū sed
arbitratores z amiables ppositores quoz laudū re
ducā pt ad arbitriū boni vñ. l. si societate. s. arbitroz.
ff. p socio. qd placet hosti. z dic h pbari i tex. in eo q
iurauit iste stare mādato z nō sūe. Idō bñ ex h di
cto iūcto tex. q si pmitto stare mādato alicui? videor
illū elegisse vt bonū vix z amicabile ppositorem non
aut vt arbitrum. Sed ego tunc vtra alios oppo. si au
tem isti fuerūt arbitratores qre papa nō reduxit istoz
laudū ad aliquā moderatōem p simpliciter mandātū
pūndauit nō tenere puto posse dici q totū mādātū
fuit iniquum z sic non erat aliquid reducibile z fm h
nota bene ad hoc istum tex. q vbi iudex aditus super
iniquitate laudi repit totum iniquum potest simplici
ter illud pronunciare tenere vel annullare nec aliquid
esse nec in aliquo partem pdenare vt papa fecit hic
puto tamē q iudex possit pdenare legitime prout
arbitratores potuissent cum succedat in locum illorū
z sic pt facere qd illi facere debuissent sic dīcū? i iudi
ce appellatōis vt i. c. raynuū. z. c. raynaldus. d. testa.
z forte hic non fuit aliquis qui hoc peteret nec cōstitit
pape qd iste debuisset pati. p illa offensa maxime cuz
alternatim pūda sibi intulerant. Glo. ij. pmo colligit
ar. iuramentum fore interpretandam scdm intentōem
iurantis sed statim oppo. z remittit ad. c. ex litteris. de
spō. f. dic q hoc ar. solū colligitur ex narratōe partis
f. ex diffinitōe pape pt colligi ar. ptrarium cuz papa
fundet se super iuramento contrario pūm pstito de q
pars nullam fecerat mentōem. sed de hoc videtur bo.
glo. in. c. queritur. xxij. q. v. z aliquid statim dicit h
glo. transit ad aliam qōnem in secunda parte z querit
Idō quid virtute huius generalis iuramenti potuissit
sibi precipere vt cederet bonis vel vt ei daret bona sua
z rūdet q non qz non extenditur ad ea de quib? non
fuit cogitatum. debet en iuramentum generale cūllī
modo intelligi quod bene nō. Ex dīctis Inno. potest
colligi hec distincio q aut iuramentum fuerit genera
liter pstitum de parendo mādato alicuius aut spe
cifice z determinate. sed oītur ex postfacto subitatio
super ipsius intellectu z interpretatōe. Idō cū dī
cit q iuramentum non extenditur nisi ad ea de quib?
cogitatum est vel debuit merito cogitari. f. eo. quinta
uallis. f. d. deca. ex multiplici. cū similib? refert alios
dicere z non male fm cum non sufficere si iurās dicat
ego nō cogitāni q h mibi pcperes dūmodo pena nō
excedat culpam. imo omnia potest precipere quaten?
culpa patitur nisi sit pra ins. f. eo. quinquauallis. vñ cō
traria pmo iuramēto vt hic. vel nisi esset tale q fm cō
munem reputatōem nonqz iurasset sc credidisset h sibi
mandari ar. c. petiō. f. eo. z. l. q res pig. ob. pos. l. i
in fi. z. ff. d. pig. l. obligatōe generalī. z nō bene h vlti
mum. Scdo mēbro pūcipali dīcāt q in cōclio anime

quod iuramentum est in potestate non conditio facta

De iureiurando

sue fm intentione iuratis e interpretandum f in iudicio
recipit interpretatione fm ius .j. eo. venientes. qd e no.
z temp hoc allegat q iuramentu recipit interpretatōem
fm ius in iudicio pntioso f in pñiali scdm intentōez
iurantis. qualiter aut iudex interpretabitur fm ius vide
glo. nō. in d. s. querit. xxij. q. v. z in. c. ex lris. j. d. spō.
z respectu fori pñialis vt cōsideretur intentio iurantis
vide bo. tex. cum ibi nō. in. c. ma. de spō. facit. c. si igni-
ficasti. d. homi. z p hec determinatur qñtio se. Quidā
cleric' iuravit stare mandato epī qui pcepit ei vt bñfici-
cio renūciaret z q nō appellaret. certe ex quo h nō erat
verisimile poterit pcepto nō obstante appellare. z ita
fuit determinatū vt habet in dñicali qñne. xxvi. z p h
dico glo. sequente nō pcedere in eo q dicit si mandatū
istud non repugnet pñiali iuramēto f alias enonmen-
tionem in rebus pñalib' q petēda est relaxatio
iuramenti nā si verisimiliter nō cogitavit istum casum
non video q sit opus petere relaxatōem iuramētī cas
iuramentum non excedat vltra pñisim iurantis. vt pa-
tet ex pdictis. z firmat Jo. an. i. c. vno. de pmo. vbi di-
cit q generalis renūciatio casuum fortuitoz non vali-
datur iuramento ex defectu consensus. p hoc etiam p-
cedit alia questio. Quid si mandatū istoz non fuisse
pñarium pñiali iuramento f obuiaret alias solenniter
pmissio. Do. dicit Inno. q debet seruire iuramentum
iei mandatū factū in virtute iuramētī z de pmissio de-
bet aliter satisficere qd probat hec littera fm eū qz in
occasione fundat se sup iuramento z tñ. s. fuerat facta
mentio de pmissio. facit. c. nōne. s. de psump. l. hostie.
impugnat hoc dictū qz si pmo aliqd licitū. pmisserat
ad illud obseruandū obligat apud deum ac si iurasset
xxij. q. v. iuramenti. mandatū ergo pñarium tāqz ptra-
dū z ptra ius non e seruandum. Itē non est psumen-
dum q generaliter iurando hoc senserit vt maderetur
pñarium sue pñationi ar. ex. s. dicitis. Itē z tercio
nō vidē pcedendū vt possit mandatum fieri p qd alie
no iuri illius. f. cui facta e pmissio pñudicetur. quia
nec mandatū pape ad talia se extendit. s. d. offi. dele.
sup eo. facit. l. ij. s. si q s a pncipe. ff. ne qd in lo. pub.
Nec vidē pcedere fm cum dictū Inno. in eo q dicit q
de pmissio debet aliter satisficere qz non potest inuito
creditorē aliqd solui. l. ij. ff. si cer. pe. z insti. de acti. s.
si q s generaliter. Itē qz potest ptingere q aliter satis-
ficere non posset nisi adimplendo quod pmissit. Inge-
nū q pmissit ptrahere cū berta z nunc mandat ne con-
trahat certe non valet qz pñam fidem nō iuratis serua-
re tenet. j. de spō. facit. z sunt iste rōnes multū vrgen-
tes ptra Inno. Do. an. dicit se putare q si pma pmissio
obligat pñise vt qz e obligatio dandī nō artaret ad
pceptum secūdi iuramētī nisi ps de alio pñentaret. scz
cui facta fuit pmissio f si est obligatio non pñisa vt in
obligatōnib' facti i qbus q s pñise nō obligaret ad fa-

ctū f ad interesse tunc qz pnt implere pñum z fm saltē
specificū iuramentū ad h obligaret lz non forte gene-
rali. vt si vni pmo pmissi tradere rem postea promitto
alteri z iuro nam possum seruire iuramentū tradēdo
scdō z pmissum satisficendo de interesse. z dicit se pu-
tare hanc fuisse mentē Inno. secus aut e in iuramētis
z dicit hoc nō. in obligatōnib' iuratis vt quis pñise
ppellat ad factū maxime cū iuramentū habeat vim il-
lius clausule si nō valet qd ago vt ago valeat melior
mō quo pot vt nō. in. l. cū pater. s. filius matr. ff. de
le. ij. z. c. ad nostrā. el. ij. j. e. ti. Et si h eēt vez multū
limitaret materiā. l. stipulatōes non diuidunt. ff. d. v.
obli. vult ergo in effectu do. an. q promissio non iura-
ta non obligat pñise ad factū de iure canonico sicut
nec de iure ciuili sec' si fuit iurata Sed ego dubito an
hec conditio sit vera. z ptra pñum menbz facit mol-
tum qz apud deum z respectu peccati pariter obligat
simplex promissio z iuramentum vt in. d. c. iuramētū.
licet non in quantitate reatus. vt nō. in. c. pe. j. e. Itē
expresse vidē facere. c. i. de pact. z expñius. c. qualiter
co. ti. vbi dicit studiose agendū est vt ea que promittunt
opere cōpleantur. vnde pondera illud v. generale pro-
mittunt. z illud opere compleantur. z sic requirit pple-
mentum in forma specifica z non respectu interesse.
Contra menbz scdm in quo dicit secus in iuramen-
to facit nō. dictum Inno. in. c. p. mas. de arbi. vbi dicit
qz iuramentum intencit in cōpromissio de seruādo
laudo non tñ p hoc pñise compellitur ad ipius obser-
uantiam. f. debet intelligi iuramentum quod seruabit
Iniam arbitri sicut iuravit vel penam soluet vt sic iura-
mētum intelligatur alternatiuum sicut e materia. subie-
cta super qua fuit interpositum. ergo idē est dicēdum
in pposito qz si interponitur i obligatōnibus facti de-
bet interpretari scdm naturam illi' obligatōis vt qz faci-
at factū vel soluat interesse. In hac satis dubia qñne
ego putare quem obligari pñise ad factum si illd ad
implere potest dūmodo non sit contra bonos mores
sue promissio sit iurata siue simplex z loquor de iure
diuino z canonico. moueor pmo per dictum. c. i. et. c.
qualiter. de pact. z pñal. c. iuramētū. z p illud psalmiste
que procedunt de labijs meis non faciam iurata. xxij.
di. psalmista. facit. c. licet. de voto. z de spon. ex lris. ij.
z. j. co. z si xps. z. j. c. p. z bo. tex. in. c. nouit. d. iudi.
Nec ob. si dicatur qz de natura illius obligatōis fa-
cti vt sufficiat dare interesse quia hoc primo possz ne-
gari etiam d iure ciuili. Sunt enim in hoc multe opi-
adeo vt multi non parue auctoritatis tenuerunt qd si
quis potest adimplere factum tenetur pñise ad illd
sed si culpa sua non potes adimplere vel post moraz
inutili esset alteri parti factoz adimplere tunc succedit
obligatio ad interesse vt plene nota. in. d. l. stipulatio-
nes nō diuidūt. z in. l. si q s ab alio. in. fi. ff. d. re iudi.

Apud deum et respectu peccati obligat iuramentum et promissio

Iuramentum in cōpromissio

In obligatōnibus facti debet interpretari scdm naturam illi' obligatōis vt qz faciat factū vel soluat interesse.

sed tenendo alia opi. que vidi magis cois r ea sequit
bar. in. d. l. stipulatores. q in obligatone facti causata
ex puenitoe ptium sufficiat soluere interesse ad huc dico
q non pcedet de iure canonico vel diuino. ro qz sun
damentu illa opi. e qm stipulatio fuit inueta a iure ci
uili vt qz stipularet q sua iterdiz. satis est ergo q ha
bet suum interesse ita d. bar. in. d. l. stipulatores. r sic il
la opi. fundat sup natura stipulatois. sed de iure diu
no r canonico alia eratio. ppter quam qz tenet adim
plere. pmissum maxime iuratu ne. l. incurrat peccatum
veniendo ptra. pmissione sua r decipiat sic. pximu vt i
d. c. l. r. c. q. l. iter. de pact. Itē iuramentu tendit in deū
in. c. de bitores. s. eo. r tenet qz ex dispone legis diut
ne reddere sua iurameta dno. d. c. r li xps. nam r ipse
Bar. vult qz vbi obligatio descendit a lege pcellit qz
pase ad factu ar. in. l. qui liberos. ff. de ri. nup. cu li.
Itēz si a testatore idē nisi inducat specie seruitutis. l. ti
tio. s. titio. ff. de pdi. r deno. Itē ergo debem dice
re in obligatone causata ex puenitoe partiu cu iura di
uina r canonica mandāt illā simpliciter obseruari. nec
ob. c. p tuas. de arbi. vbi vidi qz pmittes stare sine ar
bitri pase non cogitur f sufficiat p stare interesse vel pe
nam soluere vt ibi r in. c. dilecti. eo. ti. p tē mideri qz
ibi pase r determinate se non obligauit ad certu qd f
in genere vt staret laudo dicendo vñ ne arbiter possit
ad libitu ledere iura statuerūt vt soluere pena sufficiat
vel interesse qz vt dixi nō interuenit purus p sensus su
per laudatis. videm em q post analogatōem nō cō
petit aliquod remediū. l. pe. l. de arbi. r. d. c. p tuas
p qd puto qz si p promittens aliquo mō cogitasset qz
arbiter postmodū. pnuclauit r habuit animū se obli
gandi ad illius obseruantia q sine peccato non possz
retrocedere. ar. d. c. iuramenti. cessat em hoc casu ratio
pmissa r hoc pcludo cu pall. opi. hosti. q sine sequat
iuramentu generale vt in terminis hui. c. siue specia
le vt in exemplo do. an. nunqz tollit pcedens p traria
pmissio vidi em iuramentu temerarium ptra pmissio
nem suaz ar. d. c. iuramenti. r bo. tex. in. c. ex lris. r. c.
sicut. s. eo. r ipemet. Inno. p trarium vidi sentire vt in
c. sicut. de spon. vbi dicit qz si pmo p traxi spōsalia cu
vna sin iuramento deinde p traxi cum alia cu iurame
to valent priora lz sine iuramento quasi nō valeat iura
mentum ptra pmissione alteri factam r ad istum tex.
dic qz narrat factu nā iste obligauerat se istis ecclesie
p iuramentu vnde expone tex. ex pmissio. l. iurato. r
b colligit ex misione pape qui simpliciter fundat se su
per prior iuramento nec mandat pditionaliter inquiri
si iurauit r sic habes hanc vtilen materiam declarata
r decisionem ad multas alias consimiles qōnes r fa
ciunt hec ad illā qōnem. Quidaz filius. vel clericus
iurauit non exire districtum senensem sine licētia credi
toris. demū renocat p patrē vel epm nunqd licētia

Baro in qz non iurauit

non obtenta possit inde recedere vide Jo. an. i regula
in mal. de re. in. li. vi. in mer. r fre. phi. dxxxvi.

Rem scisci. *Casus.* Qui iurauit
ecclesia defendere et
requirit sine iusta causa recusat p iurus est
nec cu defendit appellatio. r scda ibi mdenus. Itē
practica picipiendi ei qui iurauit obedire p ipit. em sub
iuramenti debito pcor. s. eo. c. px. Scdo nō q non
obediens scōz iuramentu. ppiūm incidit corpso in p
iurū nec requiritur aliq snia. Itē q appellatio etiā
fm ista tpa non suspendit obligatōes pure qstā r ho
die hec deere. non bz dubium cum appellatio etiā ex
traudicialis nihil valeat nisi sit ronalis. j. de aped. vt
debit. r. i. e. ti. li. vi. r oportet qz exprimat cam vt ibi
f olim dubitabatur ex eo qz omnis appellatio que nō
erat manifeste frustratoria. r exolvebat cam ad supioze
ij. q. vi. ad romanā. r nō. in. c. vt. debit. r p gl. in. d. c.
ad romanā. f rō decidendi in p traliū fuit duplex scōz
goff. p pima qz p appellatōes non p t impediti. quod
p petuo edicto fieri p cipitur. ff. de aped. nō reci. l. vlti.
ij. q. vi. diffinitua. f p petuo edicto p cipit ne inuanū
dei nomē assumat. Itē ne violetur iuramentu. j. eo. r
li xps. r. xxij. q. v. qñcūqz. Scda rō qz lz fm ista tē
pora appellatio sine expsiōne cause eximeret a iurisdī
ctione non tū ab obligatōe. vt. s. dixi. Et ex hoc r ex
tex. nō ptra religiofos appellantes vt plurimū. sine cā
legitima a pcepto supiozis. nō em euadunt notā trans
gressionis obedientie vel iuramenti si p ius iurauerunt.
Itē etiā optime iste tex. ptra istos qui appellāt sei pe
nunt laudū reduci ad arbitrium boni viri sine cā legiti
ma non oblate iuramento p ffito d stando laudo. si em
postea declarat laudū non reducendū patet eos eē p
iuros nisi pbabilis error eos excusasset ar. c. sacro. r e
sei. ex. r vide qd dico. j. eo. quinquaginta. Ultimo
nō iuncta glo. i. qz difficultas excusat a p iurio sic r ne
cessitas. s. eo. q. r clam. r. l. h. ff. q. fatid. co. Et cō
tra b oppo. de. l. p iur. actus. s. illud q. ff. de v. ob.
So. glo. i. mider qz difficultas impedit p iurium pmit
ti sed non liberat a pena p uentionali vt in p trario Da
masus in sua tertia. q. dixit qz si impedimentu puenit
ex casu nō p mittit pena. sed si p hominē. ff. ad legen
acqui. proinde ad materiam. qd nō. p dy. r Jo. in regu
la peccati. de re. iur. li. vi. vide tu latius p barto. in. l.
qd te. ff. si cer. pe. r in. d. s. illud. vbi multa psequitur
circa hāc materiam r aliquid ponit in. l. si decessero. ff.
qui fatid. co. r qntum ad ppositu in effectu dicit qz
aut pena venit p mittenda ex pditionis euentu. aut ex
commissione more. p iurō casu difficultas pstatōis
non impedit penam committi vt p batur i. l. i. illa si
pulatōne. si kalendis. ff. de v. obli. exemplum si tibi
non dederō stichū in kalendis marcij promitto dare
c. certe licet casu moriatur stichus tenetōr nihilomū?

Offendens p iuramentum

De iureiurando

dare. c. vt in. d. l. in illa stipulatione. et hoc ideo qz pe
na venit pmitteuda no ex mora s ex pditionis euentu
s. si non dederit sicutu l3 gl. aliud dixerit in. d. l. si de
cessero. Secdo casu pone exemplum pmitto tibi dare
sicutu et si no dederit pmitto tibi dare. c. subdistingue
aut in obligatõe e factu aut aliqd dari pmo casu diffi
cultas impedit moram pmitte et p pns pena vt in. l.
si rebõda. s. pe. ff. ad legẽ ro. d. iact. vtputa pmissi sub
certa pena certo tpe pducere res tuas ad certu locum
certe si casu sui impeditus no pmitte pena vt in. d. s.
pe. scdo casu etiã subdistingue q aut certa specie dari
e in obligatõe aut qntitatem. pmo casu pena mitatur
ex difficultate pstanti vt si sub certa pena promisi da
re sicutu qui casu mortuus e ante morã vt in. d. l. qd
re. l. si homo mortuus. ff. de v. obli. Tercio canõdic
morã pmitte et p pns pena vt. d. s. illud. nã si incediũ
non liberat ab obligatõe qntitatis. vt. l. incendiũ. l.
si cer. pe. fortius nec difficultas. et pte dte rõ huius diuer
sitas qz vbi qntitas e in obligatione difficultas non
liberat. qm totum genus pte non pte. obligatio vero
e in genere cũ certa qntitas pmitte. vt in. l. in rone. s.
obligat. ff. ad le. fal. qd intellige nisi qntitas debeat
vt spõ. vtputa pmitto. c. ex his que sunt in illa archa
tunc idẽ est dicendum quod in obligatõe certe spõ vt
no. in. d. s. diligenter. et in. l. talis scriptura. ff. de le. i.
et sic tẽpera dictũ bar. s. tẽ i alio limitare suum vltimũ
meibz dicerẽ eũ qz vbi qntitas e in obligatõe et ex
poffacto pmissor fuit impeditus p eũ cõtra quẽ no
põte habere regressum sen cã fortuito qz tunc pena no
pmitteur vel saltem restituẽt ex clausula generali si q
mibi iusta cã tẽ. ar. optimũ in. c. significate. de pigno.
et in. c. ij. de pñi. et in. c. ex lris. d. i. inte. resti. et. l. i. ff. ex
q. ca. ma. fateor tñ q difficultas seu casus non liberat
ab obligatõe et sic loquitur. l. incendiũ. et. l. pñi. s. q.
illud pñiũ aut semp impeditur ex difficultate qz iura
mentum obligat dũtaxat facultate. xxij. q. ij. beatus.
et. ij. co. et si xpõs. et. s. co. querelam. An aut impedia
tur vinculu ex cõsõ si iussus aliquid facere minime fec
ppter difficultatem faciendũ vide bo. glo. et qd sup ea
dixi de resti. cogen. in. c. ij. Alterius qntur tex. lo
quitur qñ is qui iuravit ecclesiaz defendere fuit requi
situs. dubitat nungd sine requisitõe teneatur illam de
fendere. glo. ij. arguit. p et ptra et nihil concludit Jo.
an. remittit ad spe. in. ti. de adno. s. i. v. f. nungd is q
iuravit. et dicit qz quicquid hic et ibi dicat attendenda
sunt verba iuramenti. Aduerte aut iste iuravit defende
re ecclesiam requisitus et tunc non tenetur nisi requira
tur. ar. c. porro. d. pñi. s. Aut iuravit simpliciter defen
dere ecclesiam et tunc tenetur etiam sine requisitõe si
sciret ecclesiam suo patrocinio indigere vt in. c. de for
ma. xxij. q. v. et ar. in. l. in illa stipulatione partis. ff. de
v. obli. sic salua. spe. in. palle. loco et vide ad materiam

bo. glo. in. c. cupientes. s. si vero. de elec. li. vi. in. v. cõ
temperit. Ultimo querit glo. nunquid iste qui iur
auit ecclesiam defendere incidat indistincte i peruriũ
ex non defensione et respondet qz non et ponit tres ca
sus in quibus non tenetur defendere. Primus si eccle
sia non seruanit a fidei in suis necessitatibus. Secus
si ecclesia ei subtraxit suum salariũ consuetum. Tercus
si cum remordet pscia de iniusticia cause. dicit tamen
glo. qz hoc casu licet aduocatus debeat sequi suaz con
suetiam. ecclesia tamen habebit eũ pro peruro ex quo
non defendit ecclesiam vt promisit ar. c. litteras. de re
sti. spo. Aduerte pmo circa pñiũ casum si eũ ecclesia
pmissit sibi aliqua in suis necessitatibus et postea non
seruanit non videt iste casus in effectu differre a scdo iõ
tunc dicendũ vt super eo dicam. si vero glo. intellexit
de fide tacite prestata scdm quosdã qui dicunt qz sicut
vasallus tenetur adiuuare dominũ in necessitatibus.
ita et dñs vasallũ. ad hoc quod le. et no. in. c. de forma
xxij. q. v. quasi velit glo. qz ecclesia etiam vltra expres
se promissa teneat subuenire isti qui iuravit defendere
ecclesiam i suis necessitatibz. Terte gl. nõ hñdiceret sat
em est dñm teneri i his que expresse promisit. ar. in. l.
sicut. l. d. acti. et ob. et forte ob hoc voluit Enil. nã so
hic qz vasallus tenetur iuuare dominũ licet dñs nõ iu
uerit vasallum Rõ qz vasallus tenetur dñm p iuramẽ
tum s dñs tenetur vasallo ex vrbantate et nulla pena
est non facienti id ad quod solũ quis tenetur ex vrbã
nitate vt nõ. l. de pig. creditores. et. l. ciuile. l. d. fur.
et. ij. de loca. potuit. et hoc circa pñm casum. Ve
nio ad scdm in quo gl. dicit qz si ecclesia illi subtraxit
salarium pñctum tẽ. hosti. et Jo. an. dicunt dictũ gl.
pcedere qñ tota ecclesia delinquit in subtrahendo sibi
salarium. secus si solus prelatus alias egat contra p
latum et inuet ecclesiam ar. in regula delictum. de re
iur. li. vi. nisi iste sub conditione iurassit. s. si sibi salariũ
solueretur. s. eo. puenit. quasi velit qz hoc vltimo casu
sufficiat ad non defendendũ qz salarium sibi nõ soluit
Rõ bñ ex h dicto qz factũ soli pñati sufficit vt defici
at pditio nõ aut ptract modalis soluat mõ p ipm pñã
tñ nõ seruato et de h vide qd nõ. in. d. c. puenit. et in. c.
vez. ij. de pdi. appo. Et rõ diuersitatis pte est qz vt cõ
tract pditionalis dissoluatur satis e pditionẽ nõ fuis
se adimpletam etiaz si sine culpa h ptingit vt in. l. illa
stipulatione si kalendis. ff. de v. obli. et qd nõ. bar. in
d. l. si decessero. s. qz dissoluatur ppter modum nõ ser
uatũ exigitur mora vt in d. c. vez. sed factũ solius pre
lati non facit ecclesiam eẽ in mora ar. xvi. q. vi. si epm
Venio ad tercũ casum in q gl. vult qz ptra psciaz
non tenetur iste iuuare ecclesiam. sed ecclesia habebit
eũ p peruro hoc vltimũ non placet hosti. qz sic daret
materia cuiqz p iuramẽtũ astricto ad adiuuandam ec
clesiam auferẽdo beneficiũ seu salarium deputatũ

Aduerte aut iste iuravit defendere ecclesiam requisitus et tunc non tenetur nisi requiratur.

Aduerte pmo circa pñiũ casum si eũ ecclesia pmissit sibi aliqua in suis necessitatibus et postea non seruanit non videt iste casus in effectu differre a scdo iõ tunc dicendũ vt super eo dicam.

Aduerte pmo circa pñiũ casum si eũ ecclesia pmissit sibi aliqua in suis necessitatibus et postea non seruanit non videt iste casus in effectu differre a scdo iõ tunc dicendũ vt super eo dicam.

Aduerte pmo circa pñiũ casum si eũ ecclesia pmissit sibi aliqua in suis necessitatibus et postea non seruanit non videt iste casus in effectu differre a scdo iõ tunc dicendũ vt super eo dicam.

An is qui iuravit ecclesiam defendere fuit requisitus sine requisitõe teneatur illam defendere.

Principes pro di aliquando in pando pp
Hypoz affump no requipito

contra. c. satis puerum. lvi. di. s. eo. querela. et sic iste
pateret danum unde deberet premiū consequi cōtra
c. sane. de renū. Nec ob. fm cū que all. glo. q. loquūl
in matrimonio vbi tūmet colloso d eo qui p gno. p lāg.
vxo. sue. sup eo et in quo vertit piculū incōtinentie nec
pōt p aliū licite deseruire. secus in officio aduocatiōis
qō p aliū expediri pōt. L. de iudi. rē nō nouā. dabit g
iste substituti bonū qō salua pōtia facere poterit ar. ff
de ne. gest. at qui naturā. §. cū me absente. r. l. ptoz. ff
de iur. em. in. et si nō posset aliū inuenire nō habebit
statim p pūro p pōderabilē arbitrio boni viri pōdera
ta qualitate pōne aduocati et cāe an hoc faciat fran
dulenter et si apparet frans. pcedat ptra cū si bona fi
des absoluat ar. de rescrip. cū ptingat. in dubio vō re
linquat pōcientie sue ar. §. e. molieri. r. i. q. vij. s. xij.
Et certe hoc tria mēbra vltima sufficēssent in hoc arti
pmūssis reseratis nā si apparet de bona fide nō tenetur
dare substituti cū pmūssio generalis nō se extēdat ad
istū casū vt defendat malā et iniquā cām. ar. in. l. rē nō
nouā. L. de iudi. r. i. c. i. l. i. vi. de pōti. r. l. si pcurator. ff
de pōti. inde. Ideo dixit do. an. et bene q. si certū est ec
clesiā fouere bonā cām. pcedit dictū glo. si certū ē qō
sonet iniustā nō erat piurus nec reputabilē p piuro si ē
dubiu ex quo pstat cū non defendisse cū fundata sit in
tentio ecclesie allegatis piurium habebit p piuro nisi
oñdat bonā cām esse iniustā nec curabim? de sola con
sciētia ipsius. et credo q. in hoc casu dubij loquat glo.
nā. facit. c. inquisitioni. de sen. excom.

Vanto. Certā seruare monetā si scie
bat illam lūmo pondere fraudatāz penitere
debet de iuramento quod fuit illicitū et ideo non ser
uandū. si vero ignorabat tunc iuramentū seruat si illaz
facit restaurari. sic cōmuniter sumat. sed ego sumo ge
neralius cōprehēdēdo etiā vltimū dictū. c. et sic iurā
scienter illicitū non indiget absolutiōe sed tenet illud
non seruare. si vō iurauit ignoranter debet illud obser
uare si aliquo licito mō est obseruabile. Si aut iurauit
licitum quod putabat illicitū debet obseruare iuramē
tū sed de animo deprauato aget pniā. hoc d. p dno
pōsultatio. scōdo nisi. ibi super quo. in qua tria mēbra
distinguit. scōdo ibi si vero. tertiu ibi veruz tñ. Nō
primo q. si consiliarij principis vel ciuitatis nō recte
consulunt pdant nomen consiliariorum et appellantur
deceptores et hoc ideo q. officiu consiliariōz est iuste
consulere. vide ex consilio fraudulento q. s. tenetur de
quo in regula nullus ex consilio. de re. iur. l. i. vi. et in. c.
sicut dignū. §. qui vero de homi. Nō quem debe
re venire ptra factum. p pūū indiscrete gestuz. debet tñ
discrete contrauenire quod intellige. vt le. et nō. in. ca.
qualiter et qñ. de accu. et magne sapientie est rē. xxij. q.
iij. magne. Nō tertio q. ab illicito iuramento non

est absolutio necessaria. rō quia absolutio presupponit
vinculum. de despon. impub. ad dissoluendum. et
l. x. ff. de ver. oblig. sed iuramentum illicitum non li
gat vt. xxij. q. iij. qñ p to. et rō est q. iuramentū nō de
bet esse iniquitatis vinculum. i. non d. ligare ad iniqui
tatem. nā cum prestetur principaliter deo vt in. c. debi
tores. s. eo. deus non vult vinculare que ad iniquita
tem. et de hoc. §. latius. Nō quarto ibi irregulato rē.
q. princeps non d. aliquid agere in puidiciū popu
li ipsoz assensu non requisito fm Jo. an. ad hoc. c. ad
hec. de offi. archi. qō nō. et facit tex. iste in ar. fm l. do
sti. q. pnceps p se nō pōt cōponere de dānis populo
datis rōne guerre de quo remittit ad sumam de pe. §.
si. v. sed pone q. guerra. Ex his nō principem nō pos
se disponere ad libitū de substantia subditōz. p quo
facit qō nō. Inno. in. c. que in ecclesiā. de pōti. et legi
iste in. l. si. L. si ptra ins vel vti. pu. ff. de. in. v. si vero. et
tene mēti q. si iuramentū seruati non pōt in forma spe
cifica debet seruati eo mō quo pōt. nā vt hic vides iste
rex iurauit seruare monetā patris sui et intellexit d pñti
tñ si illa repitur fraudata tenet facere aliam monetam
eadi sub nomine patris vt sic seruet iuramentū eo mō
quo pōt. Ex hoc patet q. iuramentum h. vim clausu
le si non valet qō ago vt ago valeat vt valere potest.
concordat. c. ad nram. iij. §. e. r. l. cum patrem. §. fili.
matrē. ff. de l. h. et vide qō dixi. s. e. ad nram. et p hoc
patet tex. ibi vsquequaqz deberē exponi. i. eo. modo
quo potest. Nota vltimo in. v. verum tñ intelligen
do q. ponat tertium casuz vt vt placere Jo. an. et Cal.
et cōir sequentibus vt sic intelligat qñ credebat mone
tam fraudatā sed nō erat et placet mibi iste intellectus
vt sic differat a precedentib? q. iurans licitum quod
credat illicitum peccat p quod dicit Jo. cal. q. iurans
verum qō credit falsum est perius quo ad deum.
Idem dicit in eo qui credit venire ptra iuramentuz et
non venit vt si credebat iuramento nō esse satisfactum
cui tñ erat satisfactū. quod satis placet q. deus respic
cit aim hominis et non factum. xij. q. v. si quid inue
nisti. et de pe. di. i. c. si. ppter ea. r. c. si cui. Cetero
ad gl. et q. hic tractat de falsa moneta qro q. pena pu
nif falsari? monete. Rōdeo assumendo mēbra glo. i.
et declarādo q. aut falsat q. s. monetā pncipis itellige
d nouo eā adulterando et cōburi d. l. h. §. de fal. mo.
Aut falsat monetā ciuitati seu alter? inferioris ab ipa
tore et capite punif sic intelligit gl. l. i. §. eo. Aut nō fa
briecat monetā de nouo s. fabricatā radie. s. minuendo
Al tigit puta monetā creā vt appareat aurea et punif
vicio supplicio vt oaf ad bestias fm p dōz pōne vt in
l. qñ. ff. d. fal. et nō. gl. q. p hāc distincōz apit in
tellectū illaz triū legū et hunc intellectuz sequit bar. in
d. l. quicunqz. et glo. in. l. h. p. call. Alij vt Jo. de are.
in. d. l. h. dicit q. falsas monetā auream pncipis

Inno pnt. ad hunc rō
indagat rōpūmōz §.
tēne illud rō pūmōz

Una p pūmōz pūmōz monete

De iureiurando

phuritur. et sic intelligatur illa. l. ij. Aut erat moneta ere ptaminata et pcedit. l. i. et utiqz itellect? e bonus De mum ponit glo. tria spalia in b crimie. adde et qrtum qz acosatoz i pstatu impunitas et quilibet falsariu ca pere pt vt i. d. l. i. Et glo. quero qd de eo q scienter ex pendit falsam moneta. Et videtur q teneat pena. l. cornel. de fal. q regular. ter e deportatio et omnium bo noz publicatio. seruus vero vitimo supplicio afficit de quo dicendu vt in. l. i. in fi. ff. de fal. et q talis expendi tor teneatur hac pena vidz. tex. in. l. hac lege. ff. ad le. eos. de fal. f. bar. ibi dicit b. pcedere qm expendit nu mos plumbeos vel stagnicos qz de eis tm facit men tionem illa. l. alias de bz puniri pena extraordinaria ar. l. facularij. ff. de extraor. cri. et sic dicit se multos de fendisse a pena le. cor. de fal. qd est no. etiam in mate ria extensionis. Quero scdo qz gl. facit mentoz d moneta ciuitatis. nunqd liceat inferiori a pncipe vel impatore eadere moneta. vidz. q no p. rex. l. i. r. ij. l. d. fal. mo. glo. b. tangit in. d. l. ij. et dubitare vidz. tm re sidere vidz. vt no liceat sine pessione pncipis. et hoc se quunt ibi bar. et pe. et Ly. intellige nisi ciuitas vel pnc eps inferior b pscriptisset p tm tps d cuius initio no extaret memoria. vt in. c. sup. qbusdam. de v. sig. facit qd no. bar. in. l. vectigalia. ff. de pub. vel nuu. d. h. talis qui pscriptisset iura imperij vt no. in simili. Inn. in. c. am. p. tabellio. de si. instru. et in. l. infame. ff. d. pub. in. p. bar. et sic salua istum tex. p quo glo. vide no. in. e. Adrian. ij. l. xij. di. que dicit reges hispanie non sub iacere imperio qui regnum a fauab? hostiu trauerit d quo in. c. p. venerabilen. l. qui si. sunt le. Tercio qro qz. s. dixi. falsariu monete inferioris a pncipe vt monete ere ipius pncipis fm alium intellectuz debe re capite puniri nuquid debeat intelligi de pena mor tis. Et. goff. et hosti. referunt Jo. crenon. defendisse quenda qui falsauerat moneta ciuitatis bonon. vt no puniretur pena mortis naturalis f. civilis qz pena ca pitalis est triplex vt in. l. ij. ff. de pub. iudi. et no. Inn. in. c. qualiter et quando. de accu. debet ergo intelligi de mitiori qz pene sunt restringende de pe. di. l. s. pe ne. et in regula in penis. de re. iur. li. vi. r. l. pe. ff. d. pe bodie tm statuta terraz comuniter pudent. et cum illa opi. Jo. an. p. muniter transiit b doct. Reliqua circa fraudatōis materia monete dicā post glo. Et qz hic fuit adie? papa sup. absolutōe iuramenti nunqd possit papa absolvere a iuramento Et. multum plene b di sputat quā no. qz quotidie all. et in effecta vidz. pclude re qz ex causa potest absolvere et in aliud quod sit ma gis deo acceptum pmutare sicut facit in voto sed sine cā non pōt ex quo iuramentū e licitum. Idē Inn. in. c. cū inter p. de renū. et archi. in. c. auctoritates. xv. q. v. vbi glo. circa hoc multū laborat. Idē sentit glo. in. c. no. e. de vo. et lz loquasi voto. nī ipi? rō pcludit etiā in

ramētū Idē spe. in. ti. d. lega. s. nūc ostēdēdū. v. xxij. vbi plene exai at istā materiā iuramētū. et p. Inn. in. c. venerabilē. d. elec. in. vl. colū. Et pcludēdo i vnu. mate riā istā dico sic qz aut iuramētū e tale qz seruari non pōt sine piculo anime ut si iurauit corrupere monialem vel iugulare parētes vel qd simile et tunc non requirit ab solutio f. auctoritate. ppria pōt cōtrauenire vt. s. dixi. lz debeat penitere d temerario iuramēto vt i. c. ad audie tiā. in. fi. de spon. r. xxij. q. iij. c. i. et se. ita t3. Inn. in. d. c. venerabilē. et hosti. b. Aut poterat seruari sine iteri tu saluz eterne f. alias erat temerariū et pnciosum vel piculosū et nō d3 ptrauenire sine aucte superioris vt in. d. c. venerabilē. r. s. e. cū qdam. s. fi. et b. e. dicit Inn. in. d. c. venerabilē. qd intelligere i casu dubij alias aut nō obligat ex quo e ptra bonos mores lz possit fuari sine piculo anime vt e tex. in. cta glo. in regula. non e obligatoriu. de re. iur. li. vi. de quo vide quod dixi in. c. si vero. r. d. c. cum qdam. s. eo. et limita vt ibi dixi. Aut iuramentū e illicitū ex pte recipiētis f. ex pte pre stantis licitum et tunc nō lz ptrauenire sine absolutōe vt in. c. si vero. et in. c. v. s. e. et multo fortius quādo ex vtraqz pte e licitum vt in. d. c. venerabilē. Quis aut tunc poterit absolvere a tali iuramēto dic qz aut fuit p stitum p inferiorē i materia spectante pncipaliter ad papā vt si iurauerūt canonici non recipere aliquem vl tra numer. et potest papa etiā sine causa absolvere qz in tali iuramēto intelligit excepta auctoritas pape vt in. c. venientes. f. eo. qd sic debet intelligi. qd etiā voluit hosti. hic. Aut fuit prestū i alia materia et tūc aut pncipaliter ob dei reuerentiā et honore et sine cau sa nullus preter deū remittere pōt sic intellige Jo. an. post. Cinc. in. c. ij. de spon. et spe. in. ti. de lega. s. nūc ostēdēdum. v. hoc quoqz. vbi psequitur istam ma teriam vbi vide. Idē papa tūc nō potest sine causa remit tere obligationem deo quēdam. xxij. q. i. manet. et xxij. q. ij. in. c. si is qui. Ex quo infero qz si papa non potest absolvere alium multo fortius nec seipsum argu. c. in. fi. de instu. r. c. per vestras. de iur. pa. fac ad hoc quod nota. Jo. an. in. c. significasti. de fo. compe. et do. an. in. dicto. c. cum inter. si tamen papa aliquem absoluit presumitur in dubio causa quo ad ecclesiam militantem vt in simili nota. glo. in dicto. c. non est. d. voto. et per legistas in. l. si. l. si contra ius vel vti. pu. Aut subest iusta causa et tunc papa potest a iuramēto absolvere vt in. c. si vero. s. eo. et est iusta cā si turpitu dinem ptingit ex parte recipientis. vt ibi vel ppter scan dalū euitandū vt no. b. glo. et Inn. in. d. c. venerabilē. vel maior utilitas imminet in pmutatōe sicut dicim? i voto vt no. Inn. i. c. debitorēs. s. eo. vl. subest aliq alia iusta cā. xv. q. vi. nos sanctor. r. c. auctoritatem quinimo etiā eps poterit his casib? absolvere sic et vo tum pmutare vt no. dicit Inn. in. d. c. debitorēs. bec

De iuramentis et aliis ad p. comp. de p. iur. iuramentis

Unde supra p. An intelligit de ipi iuramentis # q. ipi iuramentis ex vtriusqz

tū et dīa inter papam et ep̄m qz in factis magnarū
 p̄son az uel multū dubijs debet recurrī ad papā. sic p̄t
 intelligi. c. venerabilem sed in alijs poterit etiam ep̄s
 respectu sue diocesis. s̄ papa respectu toti⁹ orbis. sic
 nō. sentit spe. in ti. de lega. s̄. nūc ostendēdū. v. xxij.
 Ibi tū sentit qz sine p̄mutatōe non p̄t ep̄s dare licentiā
 p̄trauendi. qd non admitto qm̄ subest alia iusta cā
 ar. in. d. c. si vero. cū si. Illi⁹ aut̄ p̄lat⁹ cū ep̄m q̄ non
 habeat ep̄alem iurisdicōem nō puto qz possit absolue
 re a iuramēto sicut nec i voto disp̄sare p̄t vt nō. in. c. i.
 de voto. li. vi. Et iuramētū respicit p̄ncipaliter p̄mo
 dū hominis et tūc sine cā papa remittere n̄ p̄t s̄ cū cā
 sic. vt nō. spe. in. d. v. h. q̄. et archi. in. d. c. auctoritatē
 is tū de cui⁹ p̄modo agit remittere p̄t vt in. c. i. d̄ iure
 iurā. et. c. significauit. de cens. et in. c. ij. de sp̄o. et ibi p̄
 Jo. an. qd̄ p̄cedit etiā si iuramētū p̄ernat utilitatez
 vtriusqz p̄trahentium vt qz aliqui iurant sibi adinuicē
 ad aliqd̄ facere vt in. d. c. ij. sec⁹ puto vbi qz simplici
 ter iuraret ad p̄modum suum nā nō poterit sibi remit
 tere iuramētū ne auctorizet in facto. p̄prio nec alijs
 poterit remittere sine cā vt sentit spe. in. d. s̄. h. quozqz
 Adde ad p̄dicta nō dicit̄ Jnn. in. d. c. venerabile
 vbi dicit qz non solū in temerarijs iuramētis sed etiā
 in licitis lz p̄trauere sine auctoritate superioris vrgēte
 necessitate si non p̄t haberi superior a quo petat absolu
 tio. xi. q. ij. antecessor. et idē dicit si forte magna utili
 tas sp̄ualis h̄ exigat. hoc vltimū non placet ibi host.
 qz non debet p̄mitti p̄iurium propter bonum sp̄uale
 p̄tingens ar. in. c. sicut non sunt. xxij. q. iij. et in. c. su
 per eo. de v̄suf. s̄ saluando Jnn. possit dici iudicio
 meo qz non p̄mittitur p̄iurium si p̄mutatur iuramētūz
 in maius bonum in. c. peruenit. s. eo. debet tū haberi
 auctoritas superioris si haberi potest vt. d. c. venera
 bilem. et p̄dicta nō bñ. Oppo. in eo qz papa mādāt
 cudi monetā sub nomine p̄is. si iste rex credebāt tpe
 iuramētū monetā esse legitimāz et repit̄ur defraudata
 nam ex h̄ vidē rex p̄mittere falsum. sicut enī in moneta
 tria de substantia requirunt. s. materia metallica quāti
 tas ponderis. et publica forma. ff. de p̄rabē. emp. l. i.
 in ca. et in quolibet istoz p̄mittit̄ falsitas. So. glo. q̄
 ē in v. nomine. qz inscriptioni monete fides non adhi
 bet. et. quasi dicit falsitatē p̄mitti in scriptura q̄ p̄bat
 non autem in illa que fidem non facit. nota bene hoc
 dicit̄ qz facit ad multa. sed mihi hec so. non satisfaciūt
 simpliciter intellecta qz imo inscriptio fit in moneta
 ad p̄bandum publicam formam et auctorē ip̄i mone
 te. vnde x̄ps in euangelio interrogauit cuius esset sup̄
 scriptio illius monete et cum fuisset responsum qz cesa
 ris dicit reddite ergo que sunt cesaris cesari et. Hoff.
 soluebat obiectōnem procedere si iste rex fecisset cudi
 monetā sub noīe patris s̄ hoc nō faciebat sed solū vte
 batur veteri. h̄ etiā non satisfaciūt l̄re vt patet ibi cū daf

et. Hoffi. dicit qz iura p̄traria non habēt locū i mone
 ta s̄ in inscrip̄tis sic nā. dūmodo non falsetur moneta nec
 alteri p̄iudicetur non refert an cū daf sub nomine p̄is
 vel filij. vel que figura ponat vt b̄ dicit patere. s̄ certe
 satis falsificat ex quo inscribitur nomen illius qui non
 fuit auctor. de bis que si. a p̄la. c. q̄nto. Dic ergo for
 mali⁹ qz illud fiebat ab habēte potestatem sine alicui⁹
 p̄iudicio ad bonū finem. s. vt seruaret iuramentum eo
 mō quo fieri poterat. Idec tū glo. postea oppo. de. c. sa
 ne. et nō soluit ibi enī immūē qz inscriptio libri statur.
 p̄ que tex. colligit ibi glo. ar. qz si in aliquo lapide vel
 colūna inueniat̄ scriptura fides est ei adhibēda. et facit
 ille tex. in p̄trarium tenendo dictum glo. qz inscriptio
 monete non probat Jo. an. dicit qz ibi non assertiue s̄
 subio forte dicit per descriptionem libri de ip̄is au
 ctore constare et facit. xvi. di. c. i. et. c. dementis. s̄ tu de
 his dicit vt dixi in. c. cū causam. de p̄ba. Nūc gl. de
 claratis attingam aliqua circa materiā monete Et p̄i
 mo quot modis p̄nceps seu habēs ius cudiendi mo
 netā dicitur eam fraudare Jnn. ponit duos modos
 Jnn. qm̄ certū pondus p̄ quolibet denario a p̄nci
 pio ordinatū dūminuit de mādato p̄ncipis mādantis
 illā sic dūminutā postea recipi ac si p̄mi pōderis esset.
 Sed cū ab initio cudiēt moneta multo minoris pon
 deris vel valoris q̄ ē deboret deductis inde expens
 vult enī Jnn. qz moneta i forma dz tū valē q̄ntū va
 let in materia deductis tū expensis quas auctoritatē
 p̄stans de suo facere non tenetur. ex officio enī non
 debet habere dānum. ff. ex q̄. cau. ma. l. i. et. c. cū n̄ de
 ceat. d̄ re. iur. l. i. vi. imo. pl⁹ credit Jnn. qz si p̄nceps
 indiget poterit inde sentire aliquale lucz vt sic minus
 valeat q̄ valeret i materia etiam deductis expensis
 cū ip̄e ex officio det auctoritatem monete. hoc verum
 nisi spergeretur extra regnum quia cum damno non
 subditorum hoc facere non possit. Credit etiam Jnn.
 qz in p̄mo casu possit p̄nceps cum consensu populi dī
 minuere monetāz quia quilibet p̄t renūciare iuri suo
 vj. q. i. q̄ periculosum. Et dicit sufficere p̄sentiam ma
 ioris p̄tis magnatū regni qz negotiū regni reputatur
 negotiū vniuersitatis ar. in. l. ij. l. d̄ iura. calū. et facit
 qd̄ ip̄met Jnn. nō. in. c. si. de ma. et obe. s̄ ego d̄ hoc
 dubito cū tractet de p̄iudicio singuloz. ar. eoz q̄ nō. i
 c. cū omnes. de p̄li. et. l. que sit lō. p̄sue. sup̄ rubrica
 fatec tū Jnn. consensum populi non sufficere qm̄ il
 la pecunia esset expendēda extra regnum. et idē hosti.
 ar. in. l. si. ff. de iurif. om. iudi. de consi. que in ecclesia
 rum. et. c. ecclesia. Sed circa dictum precedens dicit
 bar. in. l. ij. s̄. mutui. ff. si cer. pe. et. l. paul⁹. de solu. qz
 pecunia debet tū valere quantū valet materia. expen
 se aut̄ debet fieri de cōi vt. l. i. ff. de contrabē. emp. fa
 ctur tū qz de p̄suetudine seruatur contrarium et dicit qz
 seruatur dictū Jnn. tam i expensis q̄ i modico lucro

Iuramentum respicit p̄modum

*An in huius iuramentis non
fit iuramentum sicut in iuramentis*

*Quia p̄ceptum ad p̄suetudinem
monete*

Aut Nova moneta possit dicitur p[er] h[oc] q[uod] dicitur
l[ib]er p[ro]hibet

Inde p[er] h[oc] moneta dicitur q[uod] dicitur #

De iure iurando

hosti, addit tertium modum fraudandi extrinsecus ut
q[uod] princeps bona moneta p[ro]bat et equivalentem vl'
minus valentem suscipit ad hoc ut de rep[ro]bata bonu[m]
num habeat et illam p[ro]bari faciat et cudi, et in summa
dic ut p[ro]xi q[uod] sicut in moneta sunt tria, ita circa quod
liber p[ro]t p[ro]mitti fallitas, sed hoc vltimu[m] dicitu[m] hosti,
p[ro]bat vnum monete et p[ro]p[er]it solum p[ro]cipi. Alteru[m]
quero de q[ua]ntitate quotidiana t[em]p[or]e dispositionis sui con-
tracti debiti curabat certa moneta, cuius t[em]p[or]e illa mo-
neta est deteriorata seu diminuta, querit nu[m]quid solu-
tio debeat fieri sc[on]d[um] extimatione[m] antiqua[m] vel prout
currit et maxime si rep[ro]batur noua melior. Hanc q[ua]estio-
nem satis succincte tetigit glo. in c. olim. de censu. et in c.
quis ignorat. xxxij. q. iij. plen[us] p[er] hosti. hic. et pau-
lus. de deci. p[er] Ly. et Odo. in l. in minor. l. in qui-
cau. in inte. resti. no[n] est necesse p[er] bar. in l. paulus alias
inapit creditor. ff. de solu. et spe. ti. de solu. s. nunc all
qua. v. pone. et ibi p[er] Jo. an. in addi. et do. anto. satis
plene hic. Sed expediendo materia[m] clare et p[ro]fusue
p[ro]siderandu[m] est q[uod] duobus modis p[ro]cipaliter p[ro]t pe-
cunia seu moneta deteriorari seu minui. s. respectu cur-
sus. q[uod] stante eade[m] bonitate intrinseca no[n] valet t[em]p[or]e si
aut valere solebat. item ex defectu pecunie q[uod] est dimi-
nuta in pondere ut q[uod] fuit tonsa circa circa et p[ro] longu[m]
vsu[m] est effecta erosa v[er]puta q[uod] erat de ere sed insup[er]
habebat de argento quod ex longo vsu corruit. Ibi
mo casu distinguit q[uod] aut moneta est respectu cursus i
totu[m] rep[ro]bata v[er]puta q[uod] princeps interdixit in totu[m] illi
vsu[m] et tunc si debitor no[n] fuit in mora tenuit pe. et se
quit Ly. in d. l. in minor. q[uod] p[ro]t solui d[icitur] antiqua quia
satis est mutu[u]m restitui in eadem specie et bonitate ea-
dem intrinseca ut. l. cu[m] quid. ff. si cer. pe. Contrariu[m] te-
nuerunt Ja. et Odo. et sequit Bar. i. d. l. paul. et do.
anto. hic. et co[n]ter hoc tenetur licet hosti. hic videatur
sentire p[ro]xi dicitu[m] sed tu tene p[ro]cedens ar. in l. elegant
s. qui rep[ro]bos. ff. de pig. actio. Nec ob. motiu[m] tenen-
tium p[ro]tratu[m] q[uod] no[n] est veru[m] q[uod] moneta ista rep[ro]bata
habeat eandem bonitate[m] intrinsecam cu[m] moneta magis co[n]-
sideretur respectu cursus q[uam] respectu materie. ad hoc
bonus. tex. in c. e[st] d[icitur] lxxix. vi. debet ergo solui
sc[on]d[um] extimatione[m] antiqua[m]. et de hoc v[er] tex. in d. c. oli
et ita tenet specu. et Jo. an. vbi. s. Aut non est in to-
t[u]m rep[ro]bata sed tantu[m] alterata in valore q[uod] no[n] valet
t[em]p[or]e sicut valere solebat et subdistingue. aut hoc altera-
tio p[ro]tingit in p[ro]p[er]tuum vt q[uod] princeps interdixit ne t[em]p[or]e
valeret forte p[ro]pter lucrum vt possit recolligere pecu-
nia[m] et facere p[ro]bari et de nouo cudi et tenet hic hosti.
q[uod] damnu[m] p[ro]tinet ad creditore[m] ex quo debitor no[n] fuit i
mora nec in aliqua culpa. et idem Ja. de are. et bar.
in d. l. paulus. q[uod] pecunia ista habet suam bonitate[m]
intrinsecam. Sed Odo. in d. l. in minor. et do. an. hic
tenet oppositu[m]. s. q[uod] debeat solui ad extimatione[m] anti-

que monete rone. s. dicta. q[uod] bonitas pecunie e[st] respe-
ctu vsus p[ro]cipaliter ideo debet in illa bonitate fieri re-
stitutio dicta. l. cu[m] quid. ff. si cer. pe. Ite[m] si in totu[m] vsus
pecunie esset rep[ro]batus deberetur extimatio vt in p[ro]c-
venti mebro dicitu[m] est. ergo idem si in p[ar]te est diminuta.
ar. l. que detota. ff. de rei vendi. et c. pastoralis. s. ite[m]
cu[m] totu[m]. de offi. dele. p[ro]terea hoc p[ro]bari videtur in
c. olim de censu. pall. et hoc mihi placet ne iste credi-
tor ex suo beneficio damnu[m] sentiat. Sec[un]do casu q[uod] al-
teratio no[n] e[st] in p[ro]p[er]tuum sed ad t[em]p[or]e sicut p[ro]tingit quo-
tidie vnu[m] florenu[m] magis valere vno die q[uam] alio ita q[uod]
crefcit et decrefcit valor sc[on]d[um] t[em]p[or]e. et co[n]ter tenet hac va-
riatione no[n] debere attendi ar. optimu[m] in l. p[ro]cia rerum
in ff. ad leg[em] fal. sicut e[st] creditor vellet vt sibi solue-
retur si plus nunc valeret ita debet recipere eandem
moneta[m] si min[us] valet cu[m] speretur augmentu[m]. sic voluit
bar. in d. l. paulus. et alij in d. l. in minor. q[uod] e[st] satis
equum. puto t[em]p[or]e q[uod] si no[n] esset spes q[uod] de p[ro]p[er]tuo habe-
ret augmentu[m] q[uod] deberet haberi ratio ad extimatione[m]
que erat t[em]p[or]e mutui q[uod] veru[m] est dicere q[uod] hodie no[n] habet
illa[m] bonitate[m] respectu cursus qua[m] t[em]p[or]e habebat et sic mi-
litar[is] r[ati]o p[ro]cedens maxime q[uod] p[ro]t esse q[uod] nu[m]qua[m] crefce-
ret ar. in l. inisperitos. in p[ro]xi. ff. de exca. tu. et eius q[uod]
no[n]. glo. in c. h. de rescrip. Venio ad sc[on]d[um] casum
p[ro]cipale[m]. q[uod] ex defectu ipsius monete p[ro]tingit dete-
rioratio et co[n]ter tenetur p[er] canonistas et legistas q[uod] da-
num p[ro]tinet ad debitore[m] q[uod] moneta no[n] habet sua bo-
nitate[m] intrinsecam qua[m] habebat t[em]p[or]e p[ro]tractus mutui ut.
d. l. cu[m] quid. Item scias dicta p[ro]cedere etia[m] si debitor
non fuit in mora. si aut fuit in mora t[em]p[or]e sc[on]d[um] omnes
omne periculu[m] spectat ad ip[s]u[m] debitore[m]. debet e[st] red-
dere sc[on]d[um] extimatione[m] que erat t[em]p[or]e quo debebat
soluere nisi fuisset t[em]p[or]alis et momentanea ut. s. dixi. p[er]
hoc. l. vnu[m]. et q[uod] ibi no[n]. ff. si cer. pe. hoc t[em]p[or]e limita-
uit Bar. vbi. s. q[uod] danu[m] p[ro]tingit in pecunia grossa. sec[un]d[um]
si in minuta. mouet q[uod] grossa extimat p[er] minuta et no[n]
ecotra. na[m] vnu[m] denarius no[n] p[ro]t extimari p[er] solidum
argenteu[m] vel aureu[m]. et ideo cu[m] illa minuta no[n] capiat ex-
timatione[m] no[n] possum[us] dicere q[uod] debeat attendi exti-
matio que erat t[em]p[or]e more p[ro]tracte vel postea vsq[ue] ad t[em]p[or]e
pus solutionis sicut in alijs speciebus cauet[ur] in d. l.
vnu[m]. Hec r[ati]o bar. no[n] videt multu[m] placere do. an. b[er] q[uod]
sc[on]d[um] e[st] sicut grossa extimat minuta ita minuta exti-
mat grossa. si forte minuta aliquid affert vtilitatis. na[m]
sicut p[er] paruis emu[m] floren[us] ita p[er] florenu[m] possunt emi
paruis si aliqua necessitas h[ab]et ipellat et h[ab]et pl[ur] q[uod] d[icitur]
cu[m] Bar. q[uod] solu[m] p[ro]sistit in subtilitate. lz e[st] vnu[m] dena-
ri[us] no[n] possit extimari t[em]p[or]e plures simul sic. vnde dicitu[m]
q[uod] aut hec pecunia rep[ro]bat in totu[m] et n[on] p[ro]t d[icitur] ea solui d[icitur]
cro. s. si rep[ro]bos. Idem puto i alio d[icitur] p[ro]tigente post
mora d[icitur] modo directe ip[s]a deterioratio contingat ip[s]a
sani moneta[m] parua[m] vt quia fuit decretum ut duo

In p[ro]p[er]tuo moneta g[ra]t[is]
d[icitur] d[icitur]

Quid si debitor ex parte
auro, et pecunia fuit
deponere

valerent solū vni de nouis. hec omnia pcedūt qñ pe
cunia ē debita rōne tractat. Quid autē si ex testamēto
vt qz tpe testamēti plus v̄ minus valebat moneta q̄
hodie valeat et itelligē d̄ ppetua alteratōe. et dicit qz
attendī valor exīstēs tpe testamēti qz de eo vidēz testa
tor sensisse vt in l. v̄p̄o. §. testamēto. ff. d̄ lega. iij. et
l. si. in. p̄n. ff. de au. et argē. leg. tenet Jo. an. in addi.
spe. i. d. §. nūc aliq. v̄. p̄ pone. et ita p̄sultit Oldra. vt
recitat Do. pe. d̄ ancha. in. d. c. oli. idē dixit Oldra.
in p̄cepto arbitroz. et eadē rōne idē dicit in indice p̄den
nante in certa quātitate. Quid autē i statuto. pone ca
uetur qz p̄ tali delicto soluant. x. libze. vel qz tot libze
dentur officiali. demuz alteratur moneta perpetuo de
cit notabiliter Spe. in loco p̄all. qz d̄z solui d̄ pecunia
currenti qz de tali videt statutu sensisse. vnde in stata
pecunia videtur mutatum statutum. argu. c. translatō
de p̄si. de quo ego multum dubito. Quid em̄ si ten
pore statuti floren? valebat longe plus q̄ hodie dice
mus ne qz debeat solui ita modicum cū statutum volu
erit mensurare penam delicti quod fieri d̄z vt in. c. nō
asseramus. xxij. q. i. et l. respiciendum. ff. de penis. et
idem d̄ico in salario cōstituto officiali et casus iudicio
meo videt in contrarium in. d. c. olim. de censu. Nec
obstat de. ij. de deci. vbi solutio fit de pecunia carrai
qz ibi nō alteratur dispositio. nā solū ibi d̄z qz si alicui
pceditur decima beneficior p̄t solui de pecunia carrai
ti. non em̄ est vis de qua soluatur dūmodo soluat de
cima. Quid autē in mandato seu gratia facta p̄ aliq̄
d̄m. vtp̄ta qz concessit p̄nceps alicui centum floze
nos annuatim sup certis redditib? demum alterat p̄
petuo valor floreni. dicit hic do. anto. qz si ignorabat
p̄nceps valorem monete d̄z intelligi qz fiat solutio de
moneta currenti. qd̄ dicit tenere glo. et Huil. de monte
lau. in. d. de. ij. hoc satis placet dū ponderat ignoran
tiam p̄ncipis alias puto secus. ar. in. d. c. olim. et d. l.
si. ff. de au. et argen. lega. et per hoc habes hūc articu
lum satis plene et clare p̄ ceteris expeditū. Ultimo
b̄ subijctō vnam qōnem quotidianaz. Mutuauit tibi
centum in auro nunquid teneor recipere in argento v̄
in pecunia minuta vel econtra. Mutuauit tibi in argē
to an possis soluere in auro me inuito vel etiam i eadē
materia sed alterius forme. puta mutuauit florenos se
nen. vis restituere florenos florentinos in eodē valo
re. Sic concludendo mētez bar. in. d. l. paulus. qz aut
mutuauit centū libras i florenis et tūc satē restitui cētū
libras etiā i alia moneta video qz videoz extimādo il
los florenos p̄ centū libras illos sic vendidisse. sicut
dicimus in dote cui traditur extimata in. l. cum dote.
L. de iure doti. et idem dicit in deposito. Aut fuit dictū
mutuo vel depono centum libras in florenis et volo
mibi restitutionem fieri in florenis. et tunc periculum
et p̄modū d̄minutionis v̄ augmenti pertinet ad debi

An mutuauit pecuniam
auro postea pecunia
fuit

tozem seu depositariū. vnde tenetur restituere in flore
nis s̄m extimātionem extimē tpe solutōnis fiende ar.
in. d. l. cū dotez. Aut fuit simpliciter factum mutuam
vtp̄ta mutuo tibi. x. aut. c. floz. et tunc aut sum passa
tus aliqd̄ d̄mū recipiēdo in alia forma et tunc nō tene
or recipere vt. d. l. paulus. Aut nullum d̄mū patiar
et tunc in alia materia non teneor recipere puta argen
tum. p̄ auro qz mutū debet restitui in eodem genere
et ea s̄m bonitate vt. d. l. cūz quid. et aliud p̄ alio inui
to creditore solui nō p̄t. vt. l. ij. ff. si eer. p̄ta. Aut vult
restituere in eadē materia s̄ i alia forma vtp̄ta floreni
nos p̄ s̄m s̄m et p̄mūter tenet qz teneo recipere vt
d. l. paulus. Consuetudo tamē ē in multis partib? vt
etiā in alia materia possit restitui que seruanda ē quia
tacite videtur p̄trahi s̄m consuetudinem loci. vt. l. qz si
nolit. §. qui assidua. ff. de edi. edict. facit. l. labeo. ff. d̄
suppel. lega. tenet Barto. vbi. s. et sic consulit Oldra.
Quid autē in deposito vide tex. nōbilem et qd̄ ibi nō.
in. l. in nave. ff. loca. et satis videt p̄sideranduz qd̄ fuit
tacite actum an scz pecunia depositam p̄sunderet. cum
sua vel teneret separatam. Inico. ab.

Ementes

Calus. Iudices qui iu
rāt infra certū tempus
inias exequi b̄ non obstatē appellatōib? ab
eis interiectis d̄ferre tenent. b. d. Ad aliter et genera
lius nō valet iuramentum p̄stitū in p̄iudiciū iuris su
perioris. Diuiditur in q̄tuor. In p̄ma rep̄b̄sio con
sulum. In sc̄da ibi v̄p̄oz excusatio. In t̄rcia ibi
qz v̄p̄oz excusationis reprobatō et generale man
datū. In q̄rta ibi cuiz iūz. mandatu sp̄ale et p̄minatio
noua parentis. In p̄mo iūzta glo. quinta qz in ter
ris subiectis t̄p̄aliter ecclesie appellat a secularib? iudi
cis ad papam obmissō alio medio de quo i. c. si duo
bus. de appel. In sc̄do qz ciuitates recognoscētes
superiorem non possunt appellatōnez tollere nec sup
eo aliquid statuere in p̄iudiciū p̄minantie superio
ris. lex ergo omnes populi. ff. de iust. et iure. q̄ dat li
centiam subditis statuendi debet intelligi dūmodo n̄
statuāt p̄tra ius et p̄minantia superioris de q̄ vide ibi la
ti? p̄ bar. et aliqd̄ ad materiaz tetigi i. c. qd̄ d̄ d̄ d̄. de
fo. p̄pe. Si vero ciuitas nō recognoscit superiorem p̄t tol
lere appellatōez sic p̄nceps. l. i. ff. a q. app. nō l̄z. tenet
bar. in. d. l. omnes populi. Intellige i t̄p̄alibus. Nam
i sp̄ualib? nemo p̄t p̄scribere p̄tra sup̄remā potestatem
pape vt nōnter dicit Inn. in. c. bone. ij. d̄ postu. pla.
fac. c. nulla. xciij. di. Quid autē si i ciuitate nō ē p̄uiz
de iudice appellatōnis. vel mortuus est ad quem de
beat tunc appellari si ciuitas non recognoscit superiorem.
vide Bar. in. l. vbi absunt. ff. de tuto. et cura. datis ab
his. In sc̄do qz iudices debēt iurare vt iudicent s̄m leges
vt in an. in iura. quod p̄statut ab his. ex quo inferitur
qz sc̄dm p̄scientiam quam habent vt d̄ctō vel homo

Quoniam pro hinc p[ro]cedit in p[ro]cedum iur[is]
pen[al]i

De iureiurando

iudicare non possunt de quo in. c. pastoralis. §. q. ve
ro. d. offi. dele. Id id ad qd allegat quotidie iste tex.
q. iuramentu no obligat subditu iurante in iudicium
iuris sui auctoritatis superioris et sic videt superiores pos
se imp[er]iri subdito facultate veniedi p[ro]p[ri]u iurame
tum. Et tu h[ic] itelligit in iuramento p[ro]f[er]to i materia p[ro]p[ri]e
nente ad superio[re] ut h[ic] alias secus ut dixi. s. p[ri]mo. c.
Et facit h[ic] ad qd n[on] Cleric[us] iuravit in studio ep[iscop]i no
exire districtu senensam anteq[ua]m suo creditori esset satis
factum. an solutem reuocat ex iusta ca[usa] p[ro] sua ep[iscop]i q[ui]
tur nunq[ua]m iuramento no obstat teneat parere manda
to superioris. Et videt q[ui] sic q[ui] non potuit iste cleric[us] in
iudicium iuris et auctoritatis superioris se obligare
ut hic. et ita p[ro] multa p[ro]cedit Jo. an. i regula i malis d
re. iur. li. vi. i mercantibus. nisi de licentia superioris seu
ep[iscop]i fuisset in studio et p[ro] necessitate studij p[ro]cipit. videt
en[im] tunc se obligasse cu[m] licentia ep[iscop]i qui dedit licentia q[ui]
vno p[ro]cesso omnia videt p[ro]cessa sine q[ui]bus illud expli
cari non pot[est] ut in. c. p[ro]p[ri]e. et c. p[ro]d[er]is. de offi. dele. et
ad rem mobil[em]. et l. ad legatu[m]. ff. de p[ro]cura. et idem per
oia p[ro]cedit ibi in p[re] reuocare filiu[m] qui p[ro]d[er]o mo iu
raverat. Et ego idem putarem in quolibet subdito.
Nam civitas seu p[ri]nceps pot[est] p[ro]cipere subdito ut non
creat districtu vel ut no vadat ad certa loca. l. si. et qd
ibi no. ff. de decre. ab ordi. fac. et l. mercatores. l. de
mercato. et merc. n[on] ergo potuit subdit[us] se obligare ad
mandatu[m] ex iudicium illius iuris superioris nisi sup[er]ior
p[ro]p[ri]e vel tacite dedisset licentia qd b[on]i nobis p[ro] do
ctoibus forensibus qui sine sui superiorum licentia p[ro]
mittunt legere ad certu[m] t[em]p[us] ex natale p[ro]p[ri]u. p[ro]
terea p[ro] hunc tex. determinat qd an ep[iscop]us possit statuere
ut ab interloutoria non possit appellari nisi i casibus
i q[ui]bus iura civilia appellat[io]nem admittunt. et dicendu[m]
q[ui] non q[ui] non h[ic] ep[iscop]o violare ius superioris et p[ro]tra cano
nes statuere de quo plene p[ro] Jo. an. in. c. si. de appel
li. vi. et in. c. ultimo. de offi. archiep[iscop]i. et p[ro] do. de rota. de
ca. lxxvij. et vide respectu laicorum quod no. Jo. an. i
addi. spe. in ti. de appel. in. §. nunc tractemus. in p[ro]
cipium. Ultimo oppo. et videt q[ui] ex alio capite non
valeat statutu istoz dispones ut i. p[ro]p[ri]e. dies iudica
ta mandarent executioni. Na p[ro]denatis in actioe p[ro]
nali datur quatuor menses ut in. c. q[ui] ad p[ro]sultat[io]nem
de re iudi. qd qdem tempus licet cu[m] cognita possit ab
breviari. ff. de re iudi. l. ij. no t[ame]n sine cu[m] alias qd deest
suppletur a lege. ff. de re iudi. l. iij. §. si q[ui]s. Et p[ro] ista
p[ro]suetudinem seu statutu restringatur tempus inde
stincte i omni tali causa etiam si nulla causa subest et
go talis consuetudo vel statutu non debebat valere
Jo. goff. fatetur contrarium. s[ed] scdm hosti. papa non
reprobavit ex isto capite sed ex alio de quo in littera.
mibi non placet dictum Hof. h[ic] en[im] iudex no potuisset
sue cu[m] restringere etia p[ro] via statutu rone p[ro]d[er]a. et p[ro] ca

q[ui] no. bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. et iure popul[us]
ni bene potuisset hoc inducere in ipoz iudicium per
via statutu vel p[ro]suetudinis ar. in. d. l. omnes populi. cu[m]
p[ro] hoc nullu fiat iudicium superioris. sed daturat ipis iud
gantib[us]. Tenio ad glo. satis breues et faciles. Et
quero quare appellat[io]ne pendente iura non p[ro]t executi
oni m[er]itari. Glo. penul. r[ati]o det p[ro] appellat[io]ne extinguit
tur pronunciatum. l. i. ff. ad turpil. Et idem videt velle
tex. in. l. ij. ff. de pe. Id glo. in eo q[ui] dicit p[ro]nunciatu[m]
extingui p[ro] appellat[io]nem Jo. an. dicit q[ui] imo suspendit
ut p[ro]t hic in tex. do. an. dicit q[ui] extinguitur de p[ro]nti s[ed] i
specto exitu futuro suspendit ut no. d. l. i. Et p[ro]tra hoc
facit. c. si. de sequestra. po. et fruc. itelligedo ut ibi dixi
et dic ut ibi et vide p[ro] archi. de appel. non solu. li. vi. In
glo. si. in si. dic ut habetur in. c. non solum. de appella
li. vi. Nico. ab. s[ed] non p[ro]cedit

*Tenui appellat[io]nem p[ro]nti
dicitur sicut no p[ro]cedit*

De nostram.

De iudicis officiu[m] subuenit illi q[ui] p[ro]pter
iuramentu[m] iuras repetere non pot[est] ita sum
mat Jo. an. Et q[ui]des p[ro]cedit h[ic] summaru[m] fin vnu intel
lectu satis clar. Sed fin aliu[m] notabilior[em] summo sic.
Iuras iuras no repetere p[ro]t iuramento no obstat ex
noaa cu[m] repetere. p[ro]mo narrat factum. sedo p[ro]videt ibi
m[er]itum. Id p[ro]mo q[ui] iuramentu[m] d[omi]ni iuris solutu[m]
no repetedis no opat remissionem iuraz p[ro]sumit en[im] ta
le iuramentu[m] extortu ar. et sup[er] h[ic] de remun. Id ibi
seculari ar. q[ui] n[on] n[on] cora[m] ecclesiastico s[ed] etia cora[m] secu
lari iudice iure repeti possunt. Et Jo. an. dicit h[ic] no
p[ro]bari h[ic] q[ui] sunt i b[apt]is et remittit ad notata p[ro] archi.
in. c. qd dicit. xij. q. iij. et ad glo. in de. disp[er]ditam
de iudi. Ego remitto ad pleni[us] p[ro] me tacta. s. de fo. co
pe. cu[m] sit g[ra]le Id bona p[ro]f[er]ta citandi testes q[ui]
ignorat p[ro]f[er]one ut fiat generale p[ro]ceptum sub exco[m]muni
catis pena ut qui sup[er] tali facto nonerint veritate p[ro]
ant ad testimoniu[m] p[ro]ferendum Et quanq[ui] iste tex. lo
quatur in materia peccati. idem t[ame]n p[ro]to dicendu[m] ubi
cunq[ue] testes compelli possunt quia tunc tacere verita
tam est peccatum mortale in. c. quisquis. xi. q. iij. in. c.
i. de crimine fal. de quo vide quod dixi in. c. l. xli. de
testi. cogen. et tene meriti hanc vtilen[em] p[ro]cticam. Et
ex hoc et ex tex. nota. q[ui] ratone testimonij ferendi pot[est]
laicus compelli a iudice ecclesiastico et credo q[ui] etiam
in causa vertente cora[m] iudice seculari poterit iudex ec
clesiasticus ad requisitionem iudicis secularis hac sen
tentiam exco[m]municat[io]nis generaliter et in specie ferre
si persone sciuntur q[ui] sicut iudex secularis impedit auxi
lium iudicis ecclesiastico. ita ec[on]tra debet facere ecclesi
asticus et c. di. cu[m] ad vez. facit qd no. Inno. in. c. l.
cet ex suscepto. de fo. p[ro]p[ri]e. et p[ro]p[ri]e. q. ij. c. qua[m]q[ue] Ul
timo no casum in quo iudex ecclesiastic[us] p[ro]cedit ex offi
cio ad inquirendu[m] sup[er] veritate infamia no precedente
Ec[on]tra hoc oppo. de. c. qualiter et quando. ij. d. accusa

Item etiam p[ro]p[ri]e Jo

In p[ro]p[ri]e Jo

In p[ro]p[ri]e Jo

*An ep[iscop]us possit p[ro]cedere ab interloutoria no
p[ro]p[ri]e appellat[io]ne*

cap
Indigo ad mpprouz p pndi +

+ pndi

Indigo

Indigo

Solutio dicitur hōsti, q̄ istud est sp̄ale vbi agit de
 correctione peccatorū vel vbi imminet piculū animaz
 ad idē. c. vnicū. vt ecclesia bñificia. de dericōs pegri. c.
 si. r. de pben. grane. cū similib⁹. Sed vbi fieret inq̄
 sitio p̄ra subditū ad delictū puniendū vt in p̄trario. r
 vide p̄ eandē hōsti. in. d. c. vnicō. qd̄ nō. Et de aliāz li
 mitationē quā ponit Inno. in. c. i. de postula. pla. vbi
 dicit q̄ in inq̄sitōne que fit generaliter r nō de certo
 crimine nō requiritur infamia p̄cedens vt ibi. idē dicit
 inq̄sitōne generali p̄sonaz. vt in. c. i. de offi. ordi. et
 l. p̄gruit. ff. de offi. p̄si. Et ex isto tex. sumpta occasio
 ne tractat h̄ Inno. in quibus casibus sit in dicit p̄missa
 inq̄sitio r in quibus prohibita. q̄ materia meli⁹
 r p̄gruentius expeditur in. c. qualiter r q̄n. p̄alle. et p̄
 bar. in. l. ij. §. si publico. ff. de adul. r. l. iij. §. hoc aut
 iudicium. ff. de dā. infec. Sed vt nō defint hic verba
 Inno. q̄ solent multū allegari r vt intelligas cū effectu
 illa hic subijcio p̄donit en̄ aliquos casus in q̄bus in
 dex ex officio suo p̄t. p̄cedere r aliquos prohibitos.
 p̄dum⁹ de p̄cessis ē vbi agit de restitutōne vsuraz
 quas debitores iurauerunt nō repetere vt ex quo ps
 impeditur agere possit iudex ex officio suo p̄uidere
 Secus dicit vbi ps non sic ligauit se ex iuramento qz
 nō debet iudex sic p̄cedere ad vtilitatē puatam ex quo
 ps potest agere r non petir. fatetur tñ postea q̄ ep̄s
 contra eū quem suspectum h̄z p̄t inquirere de vsura
 sicut r de alijs criminib⁹ non ad p̄inatū interesse ali
 cuius puate p̄sone sed ad penitentiaz imponendaz. et
 sic loquitur de offi. ordi. c. i. dicit tñ hōsti. q̄ tunc per
 p̄tiam versatur puatum interesse qz fructuosam peni
 tentiā agere non potest nisi restituat alienus. xij. q. vi
 c. i. de vsur. cū tu. nō q̄ per hoc vidē sentire Inno. q̄
 in p̄mo cāu q̄n iurauit non repetere p̄t iudex p̄nāpa
 liter p̄cedere ad vtilitatē p̄inataz. Et pro hoc induco
 talem rōnem. vbi cūqz equitas suggerit r ps non po
 test agere potest iudex ex officio p̄uidere p̄ri. l. plane.
 ff. de peti. here. nō bar. in. l. i. ff. q̄ vi aut dā. facit. l.
 quāt⁹ mutius. in. ff. d̄ ann. lega. r ad b̄ fac̄ iste tex.
 quod nō. nō papa vidē hic moueri non solū ob salu
 tem anime defuncti. sed etiā ob vtilitatē istoz qui in
 rauerunt non repetere. Sed casus nō dubitabil̄ fm
 Inno. est quando ep̄s inquirere vult de consanguini
 tate inter p̄iuges de vinoz. porro. xxxv. q. vi. si duo. r
 idem generaliter p̄t dicit fm cū vbi cūqz vult inq̄
 rere de alio impedimento canonico. Eadem en̄ est rō
 fm hōsti. ergo idem ins pro hoc. c. i. r. c. significauit.
 de offi. ordi. r q̄ hoc possit in contrahendo est exp̄d
 sum. in. c. si. de clam. despon. sed idē dicitū in p̄tractu
 ex quo nō agit ad penā s̄ ad peccatū cuitādū vt nō. s̄
 r per Inno. in. d. c. i. de postu. pla. Tercius casus cūz
 vult inquirere de iurib⁹ p̄nāpis. l. de bonis va. l. pe
 nite. r vlti. li. x. De q̄ remittit hōsti. ad. c. cūz dilecta.

v. nolētes. d̄ p̄r. vti. vel inuti. respectu vō. p̄hibēt dōs
 p̄t dicit tres regle ex dicit Inno. p̄dima q̄ regularit̄
 de crimie si inq̄rit ex officio. S̄ tu itelligē q̄n p̄cedē
 vult ad penā n̄ p̄cedēte infamia al̄ sec⁹ vt in d. c. q̄liter r
 q̄n. Et expedias hanc regulā meli⁹ vt ibi nō. r p̄ bar.
 in. d. §. si publico. Secda regula q̄ sup iurib⁹ eccleie nō
 ē p̄cedendū semp per inq̄sitōne s̄ seruato ordine in
 nis. s. oblatio libello nomine ecclesie r alijs rite obser
 uatis. fatet tñ q̄ papa possit ex officio sup illis proce
 dere de plenitudine p̄tatis. r sic vidē intelligere. c. cūz
 olim. de testibus. S̄ aduerte qz idē Inno. aliter vidē
 dicere vel saltē b̄ limitat i. c. q̄m. §. sunt r alijs. vt li. nō
 p̄est. dicit en̄ q̄ rōne excessus p̄t iudex ex officio suo
 p̄cedere sup iurib⁹ ecclesie occupatis vel male detētis
 allegat. d. c. cū olim. r illū. §. sunt r alijs r de accu. q̄li
 ter r q̄n. p̄all. cū similib⁹. dicit q̄ sū b̄ oportet intelli
 gete q̄n iudex vult p̄cedere sup iurib⁹ ecclesie nō occu
 patis vel male detētis ita q̄ enitit excessus. Et vide
 circa h̄ quod nō. idē Inno. i. c. ep̄i. de re. eccle. nō alle.
 S̄z mihi plus placet vt indistincte possit iudex proce
 dere ex officio sup iurib⁹ ecclesie qz ad vtilitatē publi
 cam iudex procedit ex officio. l. p̄gruit. ff. de offi. p̄si.
 r in auct. vt nulli iudicū. §. i. r. §. q̄m. nō. bar. in. l. iij.
 §. hoc aut iudicium. ff. de dā. infec. s̄z ins publicū p̄sistit
 i sacris sacerdotib⁹ r magistratib⁹. l. d. ins publicaz
 q̄tē si p̄t p̄cedere ex officio sup iuribu s̄ p̄nāpis tem
 poralis vt. s. scdm Inno. fortius idē ē p̄mittendū sup
 iurib⁹ p̄nāpis eterni. Nāz bona ecclesie sunt de in. c
 cum ex eo. de elect. li. vi. dixi in. c. cū super. de cā pos.
 r p̄p̄ie. pro quo facit quod habet in auct. de eccle. ti.
 §. si quis edificationem. vbi tam ecclesiasticus q̄z secu
 laris iudex ex officio procedit in actu pio. quinimo
 etiā ad vtilitatē puatam potest r debet iudex p̄ce
 dere quando agit de miserabilibus personis r actu
 pio vt in. l. nec quicqz. §. aduocatos. ff. de offi. p̄co
 sulis. nota. bar. in dicto. §. hoc autē iudicium quod
 nota. Tercia regula q̄ super iuribus singularium per
 sonarum non est procedendum inq̄rendo vel extra
 ordinem. sed libello oblato r seruato iuris ordine qd̄
 etiam sequitur Jo. an. in. c. si. de fo. p̄pe. li. vi. vbi hoc
 approbat etiam si factuz allegetur notorium. Ego ad
 hoc allego. l. ad peremptorium. ff. de iudi. et. l. prope
 randum. §. i. l. eo. r auct. qui semel. l. quomodo et
 quando iudex. vbi patet q̄ iudex non debet citare ab
 sentem nisi parte petente r si aliter citet non valet cita
 tio vt dixi in. c. i. s. de iudi. Et nō. bar. in. d. l. ad per
 emptorium. hoc itelligē vtz nisi cū sit miserabilis per
 sonarum que non possunt se iuuare vt in. c. ij. lxxxvj.
 di. nō. bar. in dicto. §. hoc autē iudicium. r Jo. an. p̄si
 hōsti. in. c. ij. d̄ resti. spo. vbi dicit q̄ de restitutōe misē
 rabilis p̄sone spoliare p̄t iudex p̄cedē inq̄rendo ar. ib.
 Quero nūquid per illa verba testōris vt restituere.

+

20

30

40

Handwritten marginal note at the top left of the page.

De presumptionibus

omnibus qui pbarent rē. videat istis debitoribus remissum iuramentū. Ho. in verbo omnibus. finaliter pcludit q sic qz in testis debemus facere largā interpretationē. in. c. cū dilecti. d. dona. r. l. in testamentis. ff. de re. in. et sic iure legati potuerunt petere vsuras solutas. hanc opinionē sequunt Hof. r. Hosti. et do. an. Nec obstat scdm Hof. si dicat legatū inutile ex q legat qd debet ut insti. de lega. s. ecōtrario qz nō ē ex toto inutile. Aut em pecunia nō erat soluta et videtur legasse liberationē respectu pmissionis et iuramenti. ff. de. l. l. i. ij. Aut erat soluta et intelligitur legasse exceptionis remissionem. l. si creditor. c. ti. Et nō obstante iuramenti exceptione poterunt repetere vsuras. Nam ps in cuius utilitatē iurat pōt iuramentū remittere vt in. c. i. s. eo. et. c. ij. d. spon. et qd ibi nō. p. Jo. an. Non obstat qz tex. dicat qz repetere nō atterabāt rē. qz sine cā timebāt scdm eū forte tenti subtili reuētia iuramenti. L. de fide. instru. l. si. et de sumo. et si qd nes. Nec obstat si dicat testatorē nibil istis reliquisse cū tantū loqueret suis heredibus. qz ut dicit. do. an. et bene nō refert cū quo testator de sua voluntate loquatur vide inspicim? pot? effectū qz verba. l. miles. ad fororē. s. i. et. l. peto. et. l. cū p. s. surdo. ff. de le. ij. et p hoc vt tolli opinio Inno. ptraia qui dixit iuramentum istis obitare cum fuerit eis remissum. Et aliqui se quunt hanc opi. Inno. Aduerte qz iste tex. facit p rē cōtra. p dūmo em facit p opinione Inno. in eo qz ipsemet papa dicit qz timore iuramenti nō audebant vsuras repetere. si em iuramentū in veritate nō obstitisset papa mandasset denuntiare eos iuramento nō tene rē. sicut fecit j. eo. quintanall. r. pcedit in cā ad istoz i stantiam. nec pcessisset ex officio suo. In ptraia facit qz vno pcesso videntur omnia pceda p que puenitur ad illud ut in. c. pteca. r. c. prudentia. de offi. dele. r. l. ad rem mobilē. et. l. ad legatum. ff. de pecu. s. iste mā dauit vsuras restitui omnib? qui pbarent rē. ergo videtur remississe omne obstaculū p qd impediret pbatio. Sed his nō obstantib? distinguerē sic. qz aut debitores remiserant liberaliter vsuras creditori et p illa verba generalia nō puto vsuras legatas quia in dubio nō videtur ius suum factare voluisse maxime p verba generalia. de insti. cū venisset. r. l. cū de indebito. ff. de pba. Aut nō remiserant saltē liberaliter et tunc cū testator sit obligatus quo ad deū ad illas restituē das debemus in dubio interpretari qz illas legauerit cū non debeat? psumere eū sue salutis decessisse immemorem. i. q. vij. sanxim? facit. c. si. de sepul. et h expe dit saluti anime sue. facit qd. nō. in. c. vno. de seru. verba em dubia dnt intelligi ciuilitate scdm subiectā materiam. ff. de le. i. si seruus pluriū. r. xi. q. iij. rogo. Ad hanc diffinitionē facit qd nō. Jo. an. in addi. spe. in ti. de vsuris in. ij. colū. vbi inter cetera dicit nōbile vbi

qz si debitor remisit vsuras an valeat remissio plectu randū p iudicia an fuerit liberaliter facta an vō in frau dem ar. c. ij. de renun. li. vi. An aut p illa verba testatoris posita in tex. vel similia pbeatur testatorē fuisse vsurariū dicit qz nō cū simpliciter fateatur nō se vsurariū de quo vide nōnter p Fre. p. l. i. ar. in. l. si nō designata. L. de sal. cau. adiec. le. et. c. si. papa. d. pui. li. vi. Si aut vis tenere opi. Inno. et querat de alio remedio repetendū vel posito quot testator nihil dixit dicit ut in glo. ij. et in ista in si. quam notabis et plenius dixi in. c. i. s. eo. Oppo. ptra. tex. in eo qz papa mandat testes recipi lite nō ptes. contra. ti. s. vt lite nō ptes. Sed glo. vlti. dat tres solutiones. p dūma qz hic pcedebat p viā inquisitionis. s. cōtra qz papa voluit extra ordinē pcedi Sed hodie dicit vt in de. dispē diosam de iudi. vbi dicit qz in cā vsurariū pōt pcedi simpliciter rē. Tertia solutio qz hic agebatur de executio ne vltimarum voluntatū et nō bene hanc solutionē et pcedit scdm intellectum qz hic fuit facta remissio in te stamento. et ex ea nōbis qz sup executione vltimaz vo luntatum pōt pcedi ex officio inquisitionis qd in du bie. pcedit i pjs causis de testa. tua. et in auc. de eccl. ti. s. si quis edificationē. Ultimo extra glo. qro h fit edictū generale vt qui sup eo nouerit veritatē ppare at ad testimoniu pferendū. nūquid ipsi debitores po terunt ad hoc ppare iuramento nō obstante. Hosti. dicit qz sic qz hoc nō est ptra iuramentū p supposito qz non fuisset remissus. quūmo si ad hoc voluisset se astri gere nō valuisset iuramentū tanqz temerariū. xi. q. iij. quilibet. de cri. sal. c. l. l. z em nō faciāt pbatioem possit tū eis iuramentū deferti allegat de testi. c. in oī et. j. c. si. Nō hec verba licet sint aliquantulū du bia sed intelligo qz non faciāt pbatioē plenā cū agat de eoz pmodo tū admittent iudice pcedente p in qui sitionem ad aliquale fidem faciendā cū agat pncipali ter ad satisfaciendū anime defūcti ar. d. c. in omni. Ex hoc habes qz in processu generali ptra vsurariū ad mittunt debitores qui soluerunt vsuras in testes non tū ad plenā fidem faciendā. de quo vide qd nō. Fre. p. l. xvij. Quid aut si debitor qui iurauit nō repe tere denūtiat an possit in cā denūtiatis testes pduce re. p. de. qd. si. c. cū istud sit accessoriū ad ipsam deu ntiationē qd plz. Tenet em dicere eccie cū effectu. pro hoc bonus tex. in. c. plerūqz. ij. q. vij.

Handwritten marginal note on the right side of the page.

Handwritten marginal note on the right side of the page.

Unosram. Casus. Iudex q iurauit in omni cā iudiciarium ordinē obseruare in notorijs subtilitate ordinis iudiciarij nō seruabit. Vel generali? sū mo sic. Iuramentū generale dicit ita intelligi si fieri pōt vt nō obuet iuri al tūqz temerariū nō obligz ptra iuris obseruatiā Biniū. Nā i pma pte recitat tenorē iura menti In scda ibi nos. illud dupliciē interpretatur. Et

Handwritten marginal note at the bottom left of the page.

scda interpretatio ibi qua. Et ut clarius habeas intel-
lectum pone sic casum. Archieps ne apolitanus qsi
p extorsionem forte ad instantia sui capituli vel popu-
li pstitit generaliter iuramentu vt in omni ca obserua-
ret ordinem iudiciariu. pcedu tps cu occurreret fa-
cta notoria dubitauit an deberet in eis ordinem iudi-
ciarium obseruare. papa sup hoc pultus interpretatus
est hoc iuramentu dupliciter. Primo vt extendat ad
cas notorias. Sed intelligatur scdz subiecta materia
.i. vt in causis non notorijs obseruet ordo iudiciari.
In notorijs vo no fuer p oia qz ordo in notorijs est
vt p oia no seruet iuxta illud vulgatum. in extraordi-
narijs ordo est ordine no seruari. Secdo dicit posse i-
telligi vt referatur ad cas in quibus ordo iudiciarius
est seruandus dicit eni q si iste archieps habuit in ani-
mo vt ordine iudiciariu in omni ca pariter seruaret et
sic cesset pdicta interpretatio. tale iuramentu cu sit pra-
canonicas sanctiones potius est dicendu pcurium nec
aliqua rone seruandū. No pmo q iuramentu pra-
canonem. positu in fauore publicu no ligat. facit. c. si
diligenti de fo. ppe. et. s. eo. sicut. No. scdo. q iu-
ramentum generale debet restringi et intelligi fm sub-
iectam materia et reduci ad terminos iuris cois qntu
fieri pot. facit. c. i. eo. ti. li. vi. No ibi no p omnia
re. q ordo iudiciarius no vt ex toto in notorijs sub-
latus. facit ad id quod no hic in glo. h. No q or-
do qnz pstitit in no seruado ordine solutum. No
q tela iudicij pot dici ordo in eo q ordiate procedit.
Quz religio appellatur ordo qz dz esse ordinata et
approbata ut le. et no. in. c. ij. qui de. vel mo. Quz
appellatur ordo character qui impmitur in ordinatone
cleric de quo vide. xxxij. di. in summa. vltimo no q
dictum generale no semp generaliter intelligit qd. p-
cedit qn no est eadem ro omnia pntoz sub genere
alias secus. et sic reducatur ad pcordia iura allegata in
glo. si. que p hec remanent declarata. Opo. et vt
q ex quo p extorsioez hoc iuramentum fuit pstitit non
debat ligare saltem effectualiter. ar. s. eo. si vo. et. c.
verum. So. glo. pma dicit q ob hoc videbat no tene-
re sed aliter non soluit pcurius. dicit tu simpliciter pmo
scdm Jo. an. q hic no fuit vera extorsio Secus in co-
trarijs. facit de elect. quorundā. li. vi. in pnci. r pstitu-
tio Jo. execrabilis. in pncipio. hic tex. dicit quasi. ex
quo nota q dicto quasi diminuit et rem inspecta sig-
nificat vt no. in. l. in facta. ff. de pdi. et demō. vbi tex.
iuncta gl. et in. l. in psonaz. §. qui pecunia. ff. de pact.
vde glo. in. c. ptechianos. de dec. et. c. put. de do. et
pu. Et exponit tex. Im. quasi p extorsione. i. contra
pstitutum vel desiderium tuu no tu fuit vera extorsio fm
eum. Secdo potest dici q p supposito q vere fuisse ex-
torsu p metu nihilominus ligat donec sequat absolu-
tio p superiore ut in pcurijs et dic vt ibi plen? notatus

Ordo iudiciarius

fuit. Sed hic aduerte ad vna qonem vltra ibi tacta
Done q p metu quis obligauit se p iuramentu ad id
ad qd alias tenebatur de iure coi. nunquid tale iura-
mentu liget ut ptraueniens incidat in pcuriu. Doct. h
instant. sed in dubio tene q sic na si tale iuramentum
obligat ad indifferens vt in dicto. c. si vero. foui? ad
id qd est scdm ius dicit tu hic Jo. an. q p superiore po-
terit a tali iuramento absolui qd bene notabis. Ex quo
habet q licet quis sit obligatus ad aliquid faciendu
de iure coi. tu si p metu iurat illud facere. pot petere
absolutione ne forte ptraueniens incidat in pcuriu vbi
alias non incidet. r sic extendas. c. si vero. s. eo. ti.
Nam in iuria sibi irrogatur in eo q illaqueat iurame-
to ad iuris obseruantia ut in. c. legebas. de ma. r obe.
Opo. scdo in eo q tex. dicit in notorijs ordines
iuris non seruandū qz imo seruari dicit. h. q. i. deus
omnipotens. et. c. porro de dinor. Soluit glo. h. sup-
plendo ad lram q no est ordo seruandus scz ex toto
sed in pte sic. debet eni fieri citatio et snia fieri in pra-
rijs. De hac materia dic ut plenissimē. in. c. nra. r
.c. tua. de cobabi. de. et mulie. Do. an. dicit hic q ci-
tatio exigat lz no pemptoria. de snia dicit q exigatur
sed no cu solenitate vel scriptura. dic q respectu citato-
nis varie sunt opiniones. Na gl. in. c. porro. palle-
to sentit q no sit necessaria. Imo. sicut vari? ut no. ipe
in. c. ma. palle. et. c. qnto. de transla. pla. Et vide glo.
h. q. i. in summa. et in. c. q lotan? .e. q. que mihi semp
placuit. q vbi factum est ita notoriu ut iudicari non
possit nec requirant aliquę psumptiones no est neces-
saria aliq citatio. Nec requirit solenitas. sz sufficit quod
dam pceptum. Sic pnt intelligi. c. cu olim. d. re ind. i.
et. c. qnto. de transla. pla. et. c. bone. d. decr. alias aut
pcedat dictum glo. hic p qua optime facit iste tex. du
dicit no p omnia re. et ibi que debet in alijs re. quasi
clare innuat q aliqualis ordo est seruandus r p cita-
tione facit. c. si. de offi. dele. li. vi. iuncto. c. i. eo. ti. r li.
Et hec pculio vt de mēte Jo. cal. in. d. c. vna vbi ple-
nissime de hac materia. Ista sic limita scdm Imo. in
.c. ex pte. d. v. sig. vbi dicit in notorio iudice. pcedere
pot? exequedo qz sententiado Ad pdicta allego tex.
gl. r bar. i. l. i. c. fustiu. ff. d. his que notat. ifami. vbi p
bas fm vna lec. q n requit i notorio cae pgnitō nec so-
lenitas snie. sz sufficit iudicis pceptu de exequedo. ad
idē. l. ij. §. qd de frumitaria. ff. d. adm. rez. ad ci. p. vbi
clare colligit maxie p bar. q vbi oia iura pns sūt no-
iudici ut qz. pduxit libru vbi sūt ocs rōes p. pncipia
re pte abite r n citata rōe notorietatis. r h voluit Imo.
no. i. d. c. qnto. Et qz vtz idifferens i notorijs sit p-
mitted? ordo iuris. gl. ista. ij. no vili distinguit qz aut
sūt notoria i hac pncipia iudici r alijs r pcedit qd h di-
citur Aut no sūt notoria i hac pncipia sz alibi. vbi hic
sūt notoria non tamen iudici sed alijs et tunc habet

An Causa in notorijs pcurijs

index duplici modum procedendi ut patet i glo. qua in
 singulariter nobis maxime i eo qd a pre sentit qd de eo
 qd est notum iudici ut notorium licet extra iudicium
 pot iudex iudicare i idem no. glo. in. l. l. qui et ad
 uer. quos. r bene facit iste tex. facit quod no gl. r bar.
 in. l. i. ius sultium. ff. de his qui no. infra. Et in qntu
 glo. exigit notorietatem in puincia ego intelligo de ea
 puincia que habet unum regimen sicut olim cum rege
 batur vno pside in. c. ij. de offi. lega. li. vi. Sz cum ho
 die in gule ciuitates habent sua regimia iuxta no. in
 l. si. l. de pscip. lon. tep. requirere notorietatem in
 ciuitatem seu suo territorio. Nam de eo quod e extra
 territorium iudex recte informari no pot nisi p pbatō
 nes ar. in. l. si. ff. de iurisdic. om. iudi. Et facit bec gl.
 ad qd. Done que notorie forte esse excōicatu in vna
 puincia In alia vero vbi gessit officiu publicū b erat
 occultū nunquid tenebūt gesta habito respectu ad p
 uincias vbi gerunt vel nulla psideato qd semel iste fuit
 notorie excōicatus. facit bec gl. qd debent tenere Idē
 tū pau. de liza. et refert Jo. an. sic sibi respondisse. ita
 recitat Do. an. in. c. sciscratus. de rescrip. qui tū oppo
 nit de dicto Jo. an. in. c. inquisitioni de sen. ex. Adibi
 placet pmū dictū qd pbo. ar. l. barbarius. ff. de offi.
 psc. et. l. ij. de sen. et. ij. q. vij. §. tria. v. vcz. nam in
 illis iuribus dē tenere gesta a seruo tolerato rōne pub
 licā officij et pfecto verimiliter credendū est qd in coz
 ptibus notorium erat illos esse seruos. Itē rō pnu
 nis erroris pcedit lz in alia puincia factū sit notoriū
 Est em pbabilis ignorātia respectu eoz que gerunt
 extra puincia i. qm. ma. accu. po. in. c. si. et i auē. vt fac.
 no. pti. Ad dictū Jo. an. in. c. inquisitionis. dico qd n
 obstat qd solū dicit qd notorie excōicatus in vna puin
 cia pot tanq notoriū vitari in alia p scientes licz ibi
 non sit notorius et sic loquitur respectu scientiū Sed
 respectu ignorantū potius sentit oppositum et bec nō
 Sed circa hoc quero pone qd factū erat notoriū nō
 tū pstabat iudici r nihilominus pcessit tū tanq super
 notorio nunquid teneat pcessus. Glo. hic nō apit. po
 tius tū videtur sentire qd nō in eo qd dicit iudicem de
 bere b casu pcedere tanq sup occulto vel pmittere cāe
 pgnitionē an factum sit notoriū. Sed Inno. in. c. tua.
 in si. de cōba. de. et mu. tenet p trarium. Ego sic distin
 guerem qd aut qualitas notorietatis erat fundamentū
 iurisdictionis. Done exemplū in. c. i. de offi. dele. li.
 vi. et in. c. accusatus. in. §. sanc. de here. li. vi. et tūc pro
 cessus a iudice ignorante notoriū est nullus ar. in. l. q
 ro. ff. de eo qui p. et in. ex pte asseñ. et quod ibi nō.
 de pces. pben. ad hoc theorica bar. in. l. ij. ff. de iudi. et
 l. multū. de p. et demō. et Inno. in. c. cū ptingat. d
 offi. de. vbi generalit voluit qd si iudex ignorat id qd
 est fundamentū sue iurisdictionis nō valet pcessus p
 supposito qd habeat iurisdictionē. p b dixit notatē bar

in. l. multum. et allegat Inno. in. d. c. cū ptingat. qd si
 iudex multauit pumatē de pumatia pns sibi nō cō
 stito non valet snia. et idem tenet in. l. si finita. §. solia
 nus. ff. de dā. infec. qd nō. Aut qualitas notorietatis
 non erat fundamentū iurisdictionis sed solum pstabat
 facultatem respectu ordinis iudiciarij nō obseruandi r
 valet pcessus et hoc casu pcedat opi. Inno. rō est qz
 error non est in fundamento. sed in quibusdā acciden
 talibus. ad hoc l. ij. ff. de iudi. vbi tenet snia licet iudex
 ignoret iurisdictionē suā esse proगतā. ad idem qd nō
 bar. ibi in dicta. l. ij. et in. l. si is ad que. ff. de acqui.
 bere. Et ideo bona cautela est ut iudex semp p suā in
 terlocutoriam pnuatiet factū esse notoriū et postea p
 cedat tanq sup notorio et valebit bec pnuatietio in tan
 tum qz etiā si factū nō esset notoriū valebit tū pcessus
 ordine non seruato. ad hoc quod le. et nō. in. de. pa
 storalis. in. gl. in vbo. declarato. de re iudi. facit quod
 in simili nō. Inno. in. c. ij. de dila. Appo. vī em in
 ramentū esse licitū etiā si extendatur ad cas nototias
 qua in eis pot iudex ad cautela iudicialē ordinē obser
 uare vt in. c. bone. de dec. Et. in verbo requirit. soluit
 et bene qd iuramentū indifferenter pstitum ex duplici
 capite videtur iniquū. pmo qd lederetur nimitū ius ac
 toris cui incūberet onus pbandi. scdo qz lederet disci
 plina iudicialis cū nō possent puniri notoria nisi pba
 retur. Ad. c. bde. midet vt patet i ea. An sepe crimina
 remanēt ipunita ptra. c. vt fame. de sen. excōi. et sic te
 le iuramentum induceret piculum salutis ar. xij. q. ij.
 cū deuotissimā. scd. Jo. an. Ego latius in hac materia
 sic distinguo qd aut iudex in cas summarijs nō nō
 torijs vult procedere iudicario ordine seruato et pot
 etiam ptribus ptradictibus qz hoc subijctur arbitrio
 suo vt in. de. dispendiosam. de iudi. et ibi p glo.
 puto cum se posse ad hoc iuramento ligare. qz licet hō
 possit ex libero arbitrio nō nō possit se necessitare. cum
 qnqz qualitas tēporis aliud suadeat nec debet p
 a se abdicare facultatem a iure sibi ob bonū publicū
 pcessum. simile in teste qui nō pcellitur in cā criminali
 r tū illicitū est iuramentū de nō testificando vt in. c. to
 stitutus. de testi. r hoc intelligo quo ad cas de quib
 in. d. de. dispendiosam. Sz in alijs causis. que sui na
 tura sunt sumarie quas tetigi. in. c. i. de li. obla. nō pu
 to qd iudex inuitis ptribus possit pcedere plenarie ad
 hoc. xi. q. i. si quis cū clerico. r in auē. de mā. pncipū.
 §. sit tibi. Aut vult iudex pcedere in notorijs iuris et
 dine seruato r si ptes pscntiūt pot. qz res defacili redit
 ad naturā suā. xxxv. dif. ab exordio. bene facit tex. in. d.
 de. dispendiosam. in. si. r vide ibi bonā glo. Aut inui
 tis ptribus r puto qd nō possit qz lederet ius actoris
 vt dicit hic in glo. et bñ. facit. d. de. sepe in si. Intra
 tū casu poterit iudex se astringere iuramento vt b p rōes
 pdictas r p b pot dari alius intellectus ad. c. bone. q

Handwritten signature or note.

Handwritten signature or note.

Handwritten signature or note.

Handwritten signature or note.

ibi p[re]sentit unde sponte actor testes p[ro]duxit et de in-
tellectu illius. c. dicit ut ibi plene n[on]. Wico. abb.

Am te. Casus. Qui iuravit cui n[on]
debitur debuit cui deberet iurare cō-
pellitur. vel sūma generalis sic Si unū iu-
ramētū unū debitū alteri p[re]statū illicitū est et eo non
obstante cui debet p[re]standū est. p[ri]mo ponit exordiu[m].
scdō narrationē ibi sane. tertio p[ro]clusionē ibi cū igitur.

Idō q[uod] solvens unū q[uod] alteri est debitū n[on] liberat.
hoc intellige q[uod] sponte soluit secus aut si p[ro]pulsus in-
iuria ipsius creditoris vel aliter sine iniuria debitoris
tunc enī saltē habet exceptionē p[ro]tra v[er]z creditorē. ar.
optimū in. l. nouissime. ff. q[uod] cū sal. tu. de quo vide
plene p[er] bar. in tractatu de iurāno. et aliquid p[er] Inno.
in. c. nihil. d. dec. facit. l. si merces. §. culpa. ff. loca. q[uod]
nō. facit enī p[er] istis qui solvūt alioz credita tyrānis v[el]
intrusis p[re]latis. de quo plene p[er] bar. in loco p[re]legato

Idō scdō q[uod] p[re]statio non excusat id q[uod] indebite fit et
hoc q[uod] v[er] p[ro]traria facto de e[ss]e app[er]t. sollicitudinē hoc facit
scdōm hosti. p[ro]tra quēdā officialē qui fecit hominē su-
spendi salvo iure suo. Itē facit scdōm modemos vt nō
minus teneat de iniuria qui dixit salua reuerentia v[er]a
vos mentimini p[er] galam. Nam verbū iniuriosam p[re]ce-
dens vel subsequens declarat q[uod] nō habet animū sal-
uandi sibi honore. ad hoc. l. si nō p[ro]uicij. l. de iniurijs
et. l. si quis cōm[un]is. ff. de acqui. her. et ibi hoc nō.

Bar. post Dy. q[uod] nō. Idō ibi illicitū. et tene mentī
q[uod] si subditus iurat obedientiā et fidelitātē ei cui nō d[omi]n[us]
in p[re]iudiciū superioris seu d[omi]ni tale iuramentū est illici-
tum et hoc q[uod] nō p[otes]t seruari sine saluti p[re]iudicō cū nō
possit se obligare in p[re]iudiciū superioris. s. eo. venien-
tes. facit. c. cū p[ro]tingat in fi. §. eo. et in. ca. ij. de pac. li.
vi. et q[uod] nō. Inno. in. c. olim. de resti. spo. Opo. v[er]z
enī q[uod] iuramentū p[re]stitū archiepo semp sit illicitū cū ve-
niat p[ro]tra ius superioris debitū ar. in. c. intellectu. §. eo.

So. p[otes]t intelligi scdōm Inno. q[uod] iurasset archiepo p[ro]
alio feudo seu alia iusta cā et non p[ro] isto iudicatu tūc ei
valet v[er]z iuramentū. Et sic habes q[uod] quis p[otes]t esse
pluribus obligatus ad fidelitātē secus in ligio p[otes]t enī
quis esse vasallus plurium sed nō ligius de quo vide
bonā gl. in de. pastoralis in v[er]bo hō ligatus. de re iu.

Quēdo scdō an iste qui iuravit archiepo fidelitates
p[ro] iudicatu sit p[ro]nat[us] feudo. hosti. dicit q[uod] sic q[uod] quan-
tum in ip[s]o fuit feudum alienauit recognoscendo aliū
in d[omi]n[us] ut in. l. seu. de feudo nō alie. Imp[er]ialis. et ma-
xime si fiat p[ro]tra pacta iurata. l. de transac. si quis ma-
ior. Sed in p[ro]trarium facit iste tex. in eo. q[uod] papa exi-
gat iuramentū ab isto. p[ro] illo iudicatu Itē dō duplicat
p[ri]mo saluando dictū hosti. q[uod] feudū ex hoc incidit i cō-
missum in fauore domini Itē dō p[otes]t d[omi]n[us] tolerare illuz
si vult. ar. in. c. potuit. in fi. et quod ibi nō. de loca. Al-
dic q[uod] ex iusta ignorantia iste fuit excusatus et p[ro] hoc ē

tex. sig. in. c. vicioli de seu. su. cō. iter. do. et emp. li. x.

Et forte ob hoc dixit salvo honore sedis apostolice
Opo. tertio v[er]z. enī q[uod] ex solutione alteri facta non
augeatur debitū cum nulla lege hoc caueat. Satis ei
est q[uod] solvatur debitū cuius solutione p[ro]tingit liberatio

.l. ij. ff. si cer. peta. et insti. qui mo. tollitur. obli. in p[ri]n-
cipio. Soluit glo. i. et bene q[uod] debitum auget rōe disti-
alioz solutōis vide ex hoc granatur ad soluendam
bis. Et p[ro] hoc infert glo. ij. q[uod] p[ro]cius seu grauius est la-
troni qui p[ro]tuitur spolia cū socio q[uod] si nō partiali hosti.
post host. dicit hoc verum q[uod] ideo nō p[ro]tuitur q[uod] peni-
tet de peccato et intendit vero d[omi]n[us] restituere secus q[uod]
fidem p[ro]missam socio frangit ad sui p[ro]modum et sic cre-
do debere intelligi tex. cū glo. in. c. si ad peccatū. p[ro]p[ri]z
q. iij. vbi glo. v[er]z p[ro]traria tex. et vide q[uod] nō. Jo. an. s. i

p[ro]hemio sup glo. sine sit. Quēdo hic dicit tex. q[uod] sol-
uens alteri nō liberatur sed nūquid recipies debitū al-
terius teneat ad aliquid glo. scdō dicit q[uod] teneat furti-
uū creditor ratū habeat all. ff. de furtis. l. falsus. §. i.
Aduerte q[uod] gl. nimis generaliter loquit. Nam p[ri]mo
non v[er]z p[ro]cedere in casu n[on] q[uod] in rebus incorp[or]alibus
non p[ro]mittitur furtū sicut nec in alijs rebus imobilib[us]
vt insti. de vsuca. §. q[uod] aut. nō. glo. in. c. dudum. §. de
elect. Sed debet glo. restringi ad res mobiles et q[uod]
alter recipit sciens debitū ad aliū p[ro]tinere et simulauit
se p[ro]curatore et sic loquitur. l. falsus. Ad q[uod] recipit no-
mine p[ro]prio sine aliqua iusta cā. Sec[us] aut si credebat
debitū ad se p[ro]tinere tunc enī excusat a furto seu rapī-
na. insti. vi. bo. rap. §. q[uod] tū. Idem si recepit vt nego-
cioz gest. ar. l. pe. ff. de ne. gest. et. l. si pupilli. Itē d[omi]n[us] aut
possū soluere creditori creditoris mei ita vt p[ro]tingat libe-
ratō ip[s]o iure. questio ē vtilis et nō tacta p[er] canonistas.

Dico q[uod] aut querit nūquid creditor me[us] ex illa solutōe
sit liberatus et dico q[uod] sic etiā si eo iniusto soluisse credi-
tori suo vt. l. soluendo. ff. de nego. gest. et insti. q. mo.
tol. obli. in p[ri]ncipio. Aut queritur nunquid ego sum li-
beratus a creditore meo. Bar. in. l. solutum. §. solutū
ff. de pig. acti. sic nōnter distinguit. aut ego soluo cre-
ditori creditoris qui h[ab]et me vel bona mea obligata.

Idone exemplū si p[ro]duxit hospitium ab eo qui p[ro]duxerat
ab alio et liberor ip[s]o iure vt in. d. §. solutū. vbi tex. nō
nec mirum cum possim ab illo cogi ad soluendum ut
l. nomen. l. que res. pig. ob. po. et ideo soluendo e[ss]e
creditori meo iniusto liberor. l. v[er]z q[uod] ff. de p[ro]st. pe. Itē
q[uod] ille creditor creditoris mei non habebat me vel bo-
na mea obligata et tunc aut ideo ego teneor creditori
meo quia ip[s]e alij tenetur et possim alij soluere vt. l. si
liber homo. ff. de neg. gest. vbi patet q[uod] si tu gerendo
negotium meum recepit pecuniam mutua liberor a
te soluendo creditori tuo q[uod] p[ro]templatione mea tu es il-
li obligat[us] aut causa quare creditori meo teneor ē om-
nino sepata a p[ri]ma. Et tūc aut soluo creditori credito-

ri meo

*Contra iuramentum p[ro]ditum et
subsequens declarat q[uod]*

*An h[ab]et alium p[ro]hibens
iuramentum*

Indico

*An q[uod] p[ro]p[ri]z p[ro]hibens reddens p[ro]hibens p[ro]hibens
et p[ro]hibens a debito*

creditor meo volente et in dubio ptingit liberatio aut eo invito et tunc non ptingit liberatio vt. l. invito. de solu. r. l. si. l. de nego. ges. aut eo ignorante et ptingit liberatio ope exceptionis. vt. l. si opa. ff. de doli excep. tione et ibi bona glo. Et ex his non ter dicit Bar. q. si primus creditor habet iustitiam in quo ptingitur obligatio omnium bonorum et per pns iste debitor debitoris seu nomen eius est obligatus poterit soluere illi creditori creditoris quod est notandum. Et tunc glo. in l. qui. mo. tol. obli. in principio que sentit q. cuilibet creditori creditoris potest soluere etiam invito creditore et ptingit liberatio. Sed primu dictum credo verius per. d. l. si opa. et tenet etiam glo. ibi et in. d. l. solutum. s. soluta. et bec no. Nico. *quod pns de aduocato*

Vintuallis *Qui iuravit stare mandato alicui?*

non tenetur parere si pcepit illicita vt q. filiu exheredet vel uxorem abhiciat et est. c. famosum valde ppter materiam arbitrorum que hic tractatur. Cetero diuisio. scda ibi quo circa. No primo q. pro satisfactio ne iniurie licite iuro stare mandato iniuriati et sic pos. suz valde me subhccere iudicio aduersarij mei. Et q. q. p. hoc iuramentum pstitent occasione iniurie illate p filias in eadem rō ē in ipsis filiabus vt pbat. s. c. veniens et fact. l. si libertus. ff. de op. li. et ex hoc et ex tex. infero q. licet non possit pmitteri cu agitur de crimine criminaliter vt in. c. penl. de in inte. rēli. r. l. no distin. guemus. s. iulianus. r. s. de liberali. de arbi. Seco tū est vbi agitur de crimine civiliter vt hic. Seco no q. in femina potest pmitteri taq. in arbitratrice. Seco tū taq. in arbitra. q. hoc vltimu est officium virile cu ha. beat pcedere iudicialiter ut pbat in. c. dilecti d. arbi. r. l. si. l. de. arbi. quod intellige nisi femina ex digni. tate habeat in iudictione ut q. est regina vel comissa vt. d. c. dilecto. et dic vt ibi no. et p. gl. et bar. in. d. l. si.

Tertio no que posse ad obseruatiā iuramenti se obligare per iuramentum. Et no q. hoc casu arbitra. tor pcepit sub debito prestiti iuramenti. facit. c. breui. et quod ibi dixi. s. c. No q. rto q. arbitratore potest pro. nuicare sub pditione decernendo in futuram vt patet ibi si q. filie rē. Et p hoc q. dictum arbitratore no ē p. p. i. s. n. a sed potius quidam tractus seu transactio vt in an. vt differe iudi. in prin. iuncta glo. et in au. si vero ptingerit. L. de iudicis. No q. in iuramento ge. nerali de obediendo vel parendo mandato alicuius no veniūt illicita p hoc. c. veniens. s. eo. r. c. l. eo. ti. li. vi. No vltimo q. arbitramentū ptenens rem illicitam et a iure phibitā est ipso iure nullum vt pbat in. fi. l. si denuncias. rē. no tū mandat a iuramento absol. ui sed denuntiat no teneri. is tū qui denuntiat nihil agit. l. heredes palā. ff. de testa. Ex hoc inferatur q. verbū pcedens. ibi reuocet rē. debet intelligi de facto

ppter op. vulgariū. Ex quo vbo pot argui arbitra. tor posse suū pceptū reuocare qd pot admitti qm pro. nunciavit contra formā pmissi vel qm mandatū no tenuit de quo tū remitto ad ea que legantur et no in. l. dicere in fi. cum duabus se. legi. ff. e. et pot dicere tam in arbitro q. in arbitratore q. si ex tota p. nunciavit ita q. finitum est officium suū no pot illud reuocare. Se. cus si interlocutoriam p quā non finitur potestas sua dic ut in dictis iuribus plenius no. maxime p. bar. fa. cit. c. si pmissarius. de dec. li. vi. r. l. si cui. ff. de serui. et. c. in lris. de offi. de. iste aut mulieres possunt reuo. care mandatum q. hoc p. ce. nebat eoz psonas vide reuocant tanq. ptes. Item mandatum fuit ipso iure nullam et reuocatio potius refertur ad actū q. ad ius vt. s. dixi dic tū de materia vt plenius no. bar. in. d. l. dicere. cum se. et p. Jo. an. in addi. spe. in. fi. de arbi. s. sequitur. v. sed pone. Contra hoc et p. tra. tex. oppo. no arbitramentum tenet iure q. n. tunc q. sit in. quum licet possit peti reductio ad arbitriū boni viri ut in. l. societate. s. arbitror. ff. p. socio. So. intelligo istū tex. qm arbitramentū est p. tra. ius quo casu est p. n. nul. lum sine petitione reductionis vt in. c. examiata. d. cō. fir. vt. vel inuti. hoc tū mandatū fuit non solum p. tra. ius civile sed etiam p. tra. ius diuinū et gentiū vt scz si. li. sine cā sufficiēti exheredant et p. n. sine cā forni. cationis repellent ut in au. vt cū de appellatione. co. s. aliud quocq. capitulū. et in. c. h. d. p. i. g. l. lepro. Se. cus aut vbi mandatū est et iniquū no tū p. tra. ius et ita p. cedat p. trarium. Oppo. scdo r. vt q. etiam si man. datum non esset p. tra. ius mō p. d. cto tū iuramentū no astringebat istum quintuallē q. iuramentū no extē. ditur ad verisimilitē no cogitate vt in. c. veniens. et qd ibi no. s. eo. et qd no. Jo. an. in. c. vno de p. mo. s. ve. risimilitē in iuramento generaliter p. stito no videt q. cogitasse vt exheredare filios vel vt uxores a se abhiciat ergo ad hoc non tenebat. So. gl. h. videtur hic stare p. trario et bene videtur p. i. g. gere duas p. missas simul vt ratione illiciti mandati et q. verisimilitē hoc no cogi. tant non obligabatur quintuallē ad obseruatiā istius mandati et hic supra occasione enumerat hic gl. cas legitimas exheredationis filioz quibus addunt. p. de. et. Ab. cū filius est hereticus d. here. ex. d. icam. s. credentes. et dicit Jo. an. q. in omnibus casib. in quibus p. pot filium exheredare fortius pot alimen. ta denegare de quo remittit ad spe. qui si. sint le. ver. si. quid si filia. et sequenti. Idem tenet bar. in. l. diuis. ff. d. p. rri. et p. l. si q. a liberis. ff. de liberis agnoscendi. Adde tū nobile dictū spe. in loco pal. vbi dicit q. si si. lia vult penitere de peccato que luxurie erat dedita p. d. z cā alere ar. c. serz. l. di. et p. consequēs dico q. tene. eā dotare q. cā dotis no minus fauorabilis ē q. cā alimētoz ut no. L. in. l. no omnū. L. d. adm. tu. fa. c.

An Arbitratorem hinc non

ad remissio

l. l. ff. de ma. et quod ibi dixit in. c. cu habet. de eo qui duxit in ma. et p bar. in an. et p plexu. L. de icest nap. Expediis glo. tractabo hic aliqua circa materiam arb. troz q̄tenuis p̄gruit materie huius. c. rone glo. qua posuit hic Jnno. que quotidie allegatur reli qua referuando titulo de arbitris. vbi melius tota ma teria cadet. et vide in si. huius tractus. vbi pono per modum tabule ea que tractabo hic sup ppendio. et ut introm materiam. *Oppo. sic hic fuit p̄titum iura mentum de parendo mandato istaz muliez quibus i iuria fuit irrogata et sic erant iste arbitratrices in facto p̄prio p̄tra. l. penl. ff. d. arbi. vbi dr q̄ i factop̄prio ne mo pot ee arbiter sic nec iudex. L. ne qs i sua ca p to tu r. iij. q. iij. c. i. r. xxiij. q. iij. inl. So. dic q̄ p̄tratiu loquatur in mero arbitro tex. aut hic et in .c. veniens. s. eo. pcedit in arbitratore In facto eni p̄prio quis pt esse arbitratore vt b r in. l. si libertus. ff. de ope. libera. Ratio diuersitatis est qz arbiter est quasi iudex et di gitur vt procedat ius ordine seruato r scdm ius. ido dicit lex q̄ arbitria sunt redacta ad instar iudicioz vt. l. i. ff. de arbi. in facto eni p̄prio quis no pot esse iudex qz nemo pot sibi ipse i iuris p̄allegati. Ita nec arbiter. Sed arbitratore eligitur ut quida ami cabilis p̄positor et vt pcedat extra iudicium r pponat inter ptes qd no repugnat in facto p̄prio cu videatur sibi data potestas t̄qz bono viro dicta. l. si libertus. ff. de fiduciis. l. i. l. thais. s. sorozem r de materia vide bo. tex. cu glo. in. l. in psona. s. generaliter. ff. de re. in ris. et in. l. in venditis. L. de p̄trab. en p. Quia p̄p̄ scias q̄ appellatione arbitri generaliter sumpti veniat ena arbitratore t̄n in specta vtriusqz natura in multis differunt vt est originaliter tex. nobilis r p̄ncipalis r clarus in tota ista materia in. l. si societatem. s. arbi troz. ff. p. socio. vbi dicitur qz arbitroz duo sunt gene ra. vnu huiusmodi vt sine sit equu sine iniquu parere debeamus quod obseruatur cum ex p̄missio ad arbi trum itum est. aliter huiusmodi vt ad boni viri arbitri um redigi debeat r. vide glo. s. eo. veniens. et in. c. cam que. s. de elect. et lz quida dixerunt vt Jnno. hic r p̄mniter doctores sequentes r bar. in. d. s. arbitro rum. dicit arbitrium discerni r p̄gnosci ab arbitratore in diuersitate nominis vnde si p̄mittit in aliquo t̄qz in arbitru ille dicitur arbiter si t̄qz in arbitratorem ille dicitur arbitratore scdm eos. mihi t̄n plus placet vt ex diuersitate nominis sed potius ex mo assumen di r potestate eis tradita dinoscantur. vnde vt notant dicit hic Jnno. arbiter dr qui eligitur vt iudex scz vt p cedat seruato in substantialibus ordine iudicario vt litem dirimat coram se ceptam vel cora alio ordine iudi cario seruato lz teneat etiā si inique dirimat. ff. de ar bi. l. qualē. et. l. diem. p̄ferre. s. stari. vnde arbitris dis finitur qz est trinus actus p̄sonaz quasi iudicio p̄ligē*

tiam vt ca indicendo ius voluntarie posita. Arbitra tor aut e qui dicitur vt aliquid eximet veluti p̄ciu vel opas vt ptes societatis vel quid simile r vt arbiteretur scdm qz sibi vt sine ordine iudicario insti. de emp. et ven. s. p̄cium. ff. de v. obli. si quis arbitratore r qz no sit coram eo iudiciu patet hic. r in. c. veniens. s. eo. et dicta. l. si libertus. de op. li. lz p̄mittit in his iuris bus in p̄ncipalem aduersarium qd non possit fieri si haberet pcedere ut iudex qz nullus in re sua pot esse arbiter vel iudex vt. s. dixi et habetur in. d. l. pe. Jde pbatur in. l. si de meis. s. recepisse. ff. de arbi. vbi ha betur qz cora eo qui assumpsit officiu inter ptes p̄po nendi no e iudiciu nec in pcedendo nec in diffinendo vt ibi p̄ Bar. lz quibus pot inferri qz ille p̄prie e ar biter qui eligitur vt iudex arbitratore qui hz aliquid arbitrari ex bono et equo extra iudicium de p̄ben. nisi vi. p bono pacis pot de iure vnus moderate r̄i alte ri dare vt in. d. c. nisi. r non e i. d. l. si d. meis. s. recepisse. ff. de arbi. r per bar. in. d. s. arbitroz. *Op̄i nio aut Jnno. r alioz vt discernatur vn ab altero ex diuersitate nominis pot saluari qn simpliciter fuit di ctum p̄mittum? Inte vt in arbitrum aut p̄mittimus Inte vt in arbitratorem et non fuit aliquid additum p quod discernatur vn ab altero ex p̄prietate cuiusqz. p hoc tex. no. in. l. si de meis. s. recepisse vbi di c̄sqz p̄prie arbiter dr qui assumpsit officium iudicis in p̄e dendo et diffinendo. ille qui assumpsit officiu p̄ponendi no p̄prie dicit arbiter. sed in dubio posset dici arbiter et meus iudicio meo qz si fuit p̄missum simpliciter in aliquo t̄qz in arbitrum nec fuit dictu vt pcederet in dicialiter nec aliquid aliud p qd possit magis p̄ictu rari de vno qz de alio qz tunc si fuit assumptus sup ali qua discordia videtur electus vt arbiter. si sup aliquo p̄tractu ad purificatione ipsius videt assumptus ut ar biter. r hoc p̄prie videtur velle tex. in dicto. s. arb troz. cu duabus ll. se. r sic limitarem dictu Jnno. hic et bar. in. d. s. arbitroz. et facit ad p̄dicta que no. spe. eo. ti. d. arbi. s. i. v. arbitratore vero. Ex p̄dictis collige aliquas differentias inter arbitru r arbitratore. p̄ma eni et p̄ncipalis est qz arbitratore semp sumit circa co tractu. arbiter vero assumpsit in lite. ita dixit Ja. d. acre vt refert Ly. in. l. si qui ex p̄sensu. L. de ep̄is. au. Sed istud p̄ma fronte videtur p̄tra istu tex. vbi arbitratore fuit assumptus no sup p̄tractu sed sup satisfactione in lite. Jte p̄tra. l. i. s. inde querit. ff. d. no. op. nunci. vbi assumitur sup lite r idē r clarus pbatur in an. si vo p̄gerit. L. de iudi. r alij dixerunt vt refert bar. in. d. s. arbitroz. r Jnno. hic qz arbiter e ille qui hz iudica re d iure scdm ordine iudicioz Arbitratore vo e ille qz assumpsit d iure r de facto. Bar. vo. in. d. s. arbitratore. dixit qz si bn aduertant istoz opiniones no discordat nam. qn assumpsit sup lite assumpsit sup p̄tractu scz fido qz arbitramentu e qda transactio vt no. in an. vt ob*

Quia non arbitri et arbitratore

Arbitrorum duo sunt Jnno

Arbitrum diffinitur

Quia non arbitri et arbitratore

indi. in prin. unde dicitur assumi sup tractu transactiois
 ineundo. unde in effectu arbitrator semp assumit sup
 tractu. aut. s. p. l. edo q: fuerat a pibus inchoat' ut
 dicto. s. p. cum. insti. de emp. et ven. Aut sup ineundo
 et pficiendo ut qñ assumitur sup lite vt transgat inter
 ptes. nec ob. si dices q: scdm hoc nunq̄ potent ar
 bitrator assumptus sup lite in totum absoluere vel in
 totu p̄denare cu arbitramentu sit transactio vt dictu e
 Transactio vero nullo dato vel retento no valet in. l.
 transactio. l. de transact. et. c. sup eo. s. e. ti. Ma r̄ide
 tur scdm bar. transactio est genus p̄tens in se omne
 modum p que receditur a lite vt pbatur in. l. ij. ff. de
 iur. iur. vbi dicitur q: iuramentu deditu i iudicio a pte
 p̄ti d̄r quedam transactio. unde intelligas q: arbitra
 mentum est quedā transactio in genere hoc est quedā
 p̄sentio p qua a lite receditur. Contrariu v̄o. pcedat i
 transacione in specie in qua requirit q: aliquid detur
 vel retineatur. Ex quibus infertur q: arbitrator assum
 ptus sup lite poterit in totum absoluere vel p̄denare
 p hoc iſte tex. r. s. eo. veniens. Concludo ergo q: p̄
 ma differentia p̄ncipalis est q: arbiſer assumit sup li
 te arbitrator sup tractu. aut pficiendo aut ineundo ut
 patet ex p̄dictis. Secda differentia est q: arbiſer eligiſ
 vt sit loco iudicis ita vt haberet pcedere iuris ordine
 seruato. d. l. i. et. l. si de meis. s. recepisse. unde no d̄z
 pcedere diebus feriatis sicut nec iudex ut. l. omnes. l.
 de arbi. r. plenus dicens in. l. si de meis. s. h. r. l. si
 feriatis. ff. eo. debet etiā iudicare scdm ius et no tolle
 re vni ut det alteri sicut facere debet iudex tñ ex iniqui
 tate non restituitur arbitrium vt. l. diem. p̄fere. s. stari
 et. l. qualē. ff. de arbi. nisi interuenierit fraus seu p̄cium
 de quo in. l. ij. l. e. arbitrator vero vt. s. dixi assumit
 sup tractu vt pcedat extra iudiciu. Est eni p̄positoꝝ
 et mediator inter ipsas ptes. unde sicut ipse ptes. pce
 dunt ad p̄positionem extraiudicialiter ita r arbitrator
 hinc dicit nobilitate hic Inno. se non facere vim vt
 iste arbitrator fecerit lite p̄fari inter ptes vel si sniaz
 in scriptis p̄nucianerit vel simpliciter nudo verbo qd
 sibi visum est dixit. q: coram eo non est iudiciu nec qñ
 iudiciu sed totu in sua positum est voluntate. r p̄oi
 ctarum solemnitatū observatio no est nisi corā iudice
 vel arbitro r ita no p̄t dici lris p̄f. vel snia scdm eū
 que verba bene notabis. p bec eni dixi in. c. p̄sentata
 .s. de testi. q: licet arbitrator recipiat testes solūiter n̄
 tñ p hoc attestaciones facient fidem corā iudice. quia
 illa solemnitas p inde habetur ac si non interuenisset
 r̄e p̄dicta et sic reperiunt omni casu recepte sine lris
 p̄f. r alio ordine iudiciali. Tercia differentia colligi
 tur etiā ex p̄dictis q: in facto p̄prio quis no p̄t esse ar
 biter sed arbitrator sic. r̄onē. s. teigi. Quarta differen
 tia q: arbiſer no iurat nec ptes debet iurare d̄ observan
 tia arbitrii ut hodie p̄sum est de iure civili in auē. de

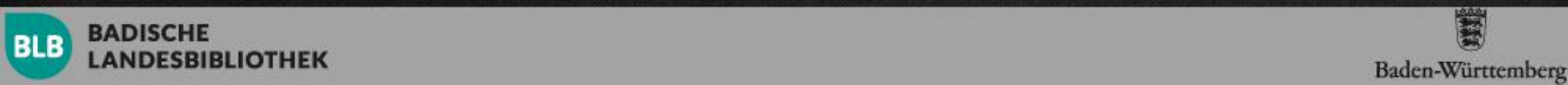
cernim'. l. de arbi. Sed in arbitratore no reperit p̄bi
 bitu ut hic r. s. eo. veniens. facit. l. hac editali. l. de
 scdis nup. r hoc tenuerunt Bar. r bal. in dicta anē. d̄
 cernimus. quid aut sit de iure canonico certe in arbi
 tratore casus est hic. r. s. eo. veniens. in arbitro dicitur
 legitur r no. in. c. ij. de arbi. vbi de hoc. dixit tñ n̄nter
 bal. in. d. auē. q: licet arbitrium no pariat actionē qñ
 fuit iuratu p̄tra tenore illius auē. tñ d̄ iure canonico po
 terit iurans ex officio iudicis p̄pelli ad illius observa
 tionem ar. c. si v̄o. s. e. dic vt no. in. d. c. ij. Bar. tñ tenuit
 p̄trarium dicens q: iurans peccauit iniurando. dicitur
 bal. plus placet ar. eoꝝ que dicit. s. eo. cu contingat.
 Quinta d̄na q: arbiſer recusatur vt suspectus. ff. de
 arbi. l. no distinguemus. s. cu quida. Secus in arbi
 tratore scdm do. an. hic all. dictu. s. cu quida. r dictu
 .s. arbitroz. et dictu. s. recepisse. r. l. i. s. r p' opio. ff.
 de. no. op. nunci. Sed certe illa iura no p̄bat arbitra
 torem no posse vt suspectum recusari. l. p hac diversi
 tate possit induci hec r̄o dicto arbitri statur omnino
 metu pene sine sit iniquu sine equu vt in. d. s. stari. me
 rito ius puidet ut possit an sniaz recusari intellige vt
 nota. in. d. s. cu quida. ex ca supemenēte post p̄mo
 missum ar. c. insinuare. de offi. v̄de. Jde puto in ca p̄
 us orta nunc nouiter detecta ut est glo. nobilis in. s.
 exceptio. ij. q. vi. in. d. v̄o arbitroz est p̄ditu r̄eme
 dium q: p̄t peti reductio ad arbitrium boni viri. d. s.
 arbitroz. r hic r. s. e. veniens. Sed hoc no obstante
 mihi illud dictu no placet. Ma video q: in iudice est
 positum remediū apel. r tñ p̄t ante factu recusari
 q: periculosum est corā suspecto agere. ff. q. v. q: su
 specti et de apel. cu speciali. p̄t eni saltē de facto gra
 uari r vexari in appellando r petendo reductionem ad
 arbitrium boni viri. i. iudicis r huic grauamini facti
 iura volunt obuiare de arbi. p̄uenit. r qd ibi no. Jdez
 video q: p̄arator p̄t ut suspect' remoueri. ff. d̄ p̄ar.
 .l. Jte si suspectus. l. p̄tra eum posset agi si male ver
 saretur in officio. ff. manda. p totu. Jte in notoriis in
 dex recusari p̄t si pena iponenda no est exp̄ssa in iure
 sed venit iponenda arbitrio iudicis q: in arbitrando
 posset grauare p̄tem vt no. arbi. in. d. c. q: suspecti. r
 l. doli. r Jo. an. in. d. c. cu speciali. de apel. dixi in. c.
 cu venisset de iudicis ergo. idem dicendū in casu n̄o
 Sed licet arbitrator p̄cedat iuris ordine non seruato
 vt dicto. s. recepisse tñ in arbitrando posset excedere
 modū et periculosissimū est ut dicto aduersarij. seu su
 specti se quis exponat. q̄re credo ipm vt suspectu pos
 se recusari. p h̄ facit q: tex. in. d. s. cu quida. loquit in
 distincte in arbitro. S; largo modo appellatione arbi
 tri venit arbitrator vt in. d. s. arbitroz. r nos no sum'
 in materia odiosa vt debeat fieri restrictio sed favorabi
 li q: recusatio admittitur ex quadā equitate ut in. c. cu
 inter. de excep. r̄z reperi h̄c opinionem do. an. fuisse

5na Inno

Inno. de arbi. p. 2. r. 1. q. 1. p. 1.

3ra

2da

interdum nonnulli p[ro]p[ter] se arbitri

*de q[ue]stione arbitrorum de aliq[ua] anno 29
An ex mutuo p[ro]p[ter] emolug[um] arbitri
aut[em] i[n] d[omi]no*

originaliter Guil. de ci. z. Fran. de aretio z ipsemet
do. an. in alia parte huius. c. refert. moventur isti q[ui] a
p[er]sona arbitratoris anteq[uam] arbitres non recedat. l. si q[ui]
arbitram. ff. de v[er]bo. ob. et. l. si. l. d[omi]no p[ro]p[ter] ab. emp. Sz
hec r[ati]o mihi non satisfacit. q[ui]a z a p[er]sona arbitri no[n] rece
ditur ut alius assumatur imo vno deficiente ex toto
expirat p[ro]missum vt in. c. vno delegatoz. de offi. de.
et nihilominus potest reculari p[ro]p[ter] suspitione[m] ut. d.
s. cum quida[m]. ergo idem in arbitratore quimo in ml
tis casibus pot[est] recedi a p[er]sona arbitratoris z alius al
sumi iuxta no[n] p[ro] bar. in. l. si quis arbitratu. pal. quod
non est in arbitro. Sz p[ri]ma d[omi]na colligit ex his que dixi
in nobilibus q[ui]a mulier pot[est] esse arbitrix sed no[n] ar
bitrix vt hic iuncta. l. si. l. de arbi. z. c. dilecti. eo. ti.
ronem diuersitatis. s. dixi. Et ob hoc dixerunt quida[m]
vt no[n] spe. et Jo. an. in additione in ti. de arbi. s. seq[ue]t[ur]
vbi. quid de simplici. q[uo]d id[em] est dicend[um] de monacho
vt non possit esse arbiter q[ui]a no[n] debet esse disceptator
forensiu negotioz. xvi. q. i. monachi. z. c. de p[re]sentium
Sed arbitrator sic q[ui] est officiu[m] pietatis reducere di
scordantes ad p[ro]cordia[m] vide bo. tex. in. c. in illu. xi. q.
ij. de arbi. Sz idem voluit glo. in. l. pedius. z. l. si. ff. de
arbi. z q[ui] possit esse arbitrator tenet pau. in. de. h. de
recrip. Requirit t[ame]n licentia[m] abbatis. z idem dicit ad h[oc]
vt possit esse arbiter. Et idem ibi Jo. de ling. q[ui] si h[ab]et
velle vel nolle. licet olda. no[n] requirat licentia[m] vt possit
esse arbitrator. et id[em] videtur Jo. de are. vt recitat Jo.
an. vbi. s. ipse vero spe. velle videtur q[ui] no[n] possit esse
arbit sine vtilitate monasterij sui et abbate ipante ar.
c. ij. de postu. z. d. c. monachi. Sed arbitrator pot[est] ee
ex sola licentia abbatis. et hoc mihi placet circa opini
onem in. c. ij. de testa. li. vi. Non eni[m] pot[est] esse executor
testamenti licet actus sit fauorabilis sine sui superioris
licentia ergo nec arbitrium in se assumere. facit. xij. q.
i. non dicatis. et optime facit. l. illa verba. ff. de v[er]bo.
sig. vbi dicitur illa verba arbitratu Lucij Tici signifi
cant ius et no[n] cadit in seru[um] ergo nec in monachum
q[ui]a detinetur strictiori seruitute quo ad abdicacionem
p[ro]p[ri]e voluntatis. l. iij. di. multos. et vide in simili gl.
nobile in de. religio. de. p[er]cu. in verbo substituere Et
hanc vltima[m] opi. Bal. sequit[ur] in. l. si qui ex p[re]sensu. l. d[omi]no
epi. an. hoc tene. l. z do. an. hic instet. / Septima d[omi]na
scdm quosda[m] q[ui] in iudice ordinariu[m] subditi non p[oss]unt
p[ro]mittere vt in arbitru[m] sed ut in arbitratore sic. m. de
hoc dic vt plene no[n] in. l. sed z si seru[us]. s. ij. z in. c. ar.
tempe. de arbi. vbi ista declarantur et terminant. //
Octava d[omi]na scdm Inno. hic in emologatione hie.
Ma snia arbitri emologat. l. approbat taciturnitate. x. di
erum vt sic postmodu[m] datur actio z exceptio. l. pe. l.
de arbi. intellige si sine pena fuit p[ro]missum vt i bi no[n].
z. in. c. p[ro] tuas. de arbi. dictum arbitratoris no[n] emolo
gatur p[ro]dicto mo. Sz si illud exp[re]sse p[ro]firmet p[ro]tes pa

re exceptionem quasi transactionis vel paci. imo fm
hosti. si equu[m] sit etiā vna p[ar]te p[ro]dicente erit officio iu
dicio executioni mandandum ar. ff. de re iudi. si p[ro]ue
nent et idem si iniquum sit postqua[m] ad equitate[m] fuerit
reductu[m] ar. in. c. ij. de arbi. et ad ibi no[n] remittit hosti.
Et aduerte q[ui]a hic sunt duo exaianda. p[ri]mo an p[ro]
executione arbitrameti det aliqua actio et que. Secdo
an ex taciturnitate tempis emologet arbitramentum
adeo ut no[n] possit peti reductio ad arbitru[m] boni viri z
de vtraq[ue] q[ue]stione respectu snie arbitri no[n] e materia n[ost]ra
sed plene tractatur in. c. p[ro] tuas. et. c. dilecti. de arbi. z
in. d. l. pe. l. eo. ti. hic aut[em] tractatur de snia seu dicto
arbitratore. Et quo ad p[ri]ma[m]. q. instat plurimu[m] h[ic] Inno.
sed in effectu p[ro]cludit q[ui]a si fuit iuratu[m] oritur actio in fa
ctum ex iurando. Si vero no[n] fuit iuratu[m] stare arbi
trio arbitratoris tuc ex ipsius snia no[n] oritur actio nec
p[ro]p[ri]e d[omi]n[us] dictum eius snia sine arbitrium sed poti[us] que
dam transactio. ut. s. dictum est. Est t[ame]n vtilis arbitra
rio sine iuramento q[ui]a si p[ro]cessit stipulatio age[re] ex ipso.
Sed si in aliquo p[ro]tractu electus est arbitrator puta vt
arbitretur de p[re]cio alicuius rei vendite tunc age[re] ad ar
bitratum actione ex vendito vel ex alio p[ro]tractu simili
vt in. s. p[ro]ciu[m] insti. de p[ro]tractu. emp. q[uo]d e intelligendu[m]
scdm cu[m] si in p[re]senti post p[ro]tractum vel stipulationez
p[ro]uenit de stando dicto arbitratoris. Secus si ex inter
uallo. tunc eni[m] ex dicto talis arbitratoris non datur
actio s[ed] t[ame]n exceptio sicut nec ex p[re]cio nudo. ff. de pac.
liuregentia. s. quimo z sequenti. z. ff. si cer. pe. lecta.
Hosti. aut[em] aliter hic sentit vt. s. dixi videtur eni[m] velle
q[ui]a sufficiat nuda p[ro]uentione et q[uo]d plus est q[ui]a huiusmodi
dictu[m] habeat exceptione[m] vel executione[m] parata[m]. Bar. i.
d. s. arbitroz. plz dicit Inno. respectu stipulationis
Itan et q[ui] sup aliquo p[ro]tractu arbitrator fuit assump
tus. z p[ro] hoc vltimo addit hanc r[ati]one[m] Arbitramentuz
implet p[ro]tractum ergo ex ipso p[ro]tractu orit[ur] actio ut. d. s.
arbitroz. z. l. vltima. de p[ro]tractu. emp. z. l. si quis ar
bitratu. ff. de v[er]bo. ob. et. l. si lib[er]tis. ff. de op. li. Negat
aut[em] q[ui]a ex iuramento p[ro]petat actio s[ed] sit p[ro]stitutum de ar
bitramento obseruando q[ui]a fm cu[m] ex iuramento non
orit[ur] actio nisi q[ui]a est decaozium litis vt ipse no[n]. in. l.
iurand[um] q[uo]d ex p[ro]uentione. ff. de iurand[um]. Sz iura
mentu[m] q[uo]d opponit in p[ro]missis venit ad p[ro]firmationem
p[ro]tractus merito actione no[n] p[ro]ducit. Et ex hoc infert q[ui]a
snia arbitratoris no[n] h[ab]et parata[m] executione[m] sed agendu[m]
ex stipulatione p[ro]posita vel ex p[ro]tractu p[ro]ambulo imple
to p[ro] arbitramentu[m]. no[n] aut[em] debet iudex incotinenti exe
qui ut in. l. nimis p[ro]pe. l. de exe. rei iudi. z. l. si cu[m] nul
la. ff. de re iudi. l. hosti. vt innuere p[ro]trariu[m] vt. s. dixi
do. an. plz dicit bar. de iure ciuili. Sz d[omi]n[us] iure canonico
tenet cu[m] Inno. vt ex tali iuramento det actio vel offi
cio iudicis ipozatio Sz d[omi]n[us] si no[n] e iuratu[m] vt dixit hosti.
q[ui]a negati no[n] pot[est] hic no[n] esse p[re]sensum q[ui]a de iure cano

1° d[omi]n[us]

1° d[omi]n[us]

1° d[omi]n[us]

de iuramento no[n] orit[ur] actio in q[ui]a d[omi]n[us]

Inductio ad arbitrium boni viri per pacta

De iurciurando.

nico pducit ius agendi vt nō. in. c. l. de pact. r p ho-
st. in. c. p. tuas. de arbi. fatetur tñ q tale arbitramen-
tum non habet executionem paratam Nec hosti. apte
vt hoc velle qz arbitramentum nō habet vim actus iu-
dicialij. et mihi satis placent hec dicta/nā iura cano-
nica indistincte mandant iuramenta et pacta seruari
enā si tractus pcedens esset nullus ut in. c. debito-
res. s. eo. et. c. r. si xps. j. eo. r. s. de pac. c. i. r. ij. ple-
ne dixi in. c. cū venisset. de insti. r. d. c. l. de pact. vbi
plene dico de pacto nudo et de iuramento. Nec obstat
si ta opponeres de. c. p. tuas. de arbi. vbi agitur ad in-
teresse si arbitrium nō fuit emologatum qz dico illud. p-
cedere in snia arbitri. Quas dicto pāse nō statur qz a
iure fuit illi traditus intellectus alternatiuus ut scz ste-
tur arbitrio vel soluatur pena vel interesse vbi pena nō
fuit appoita Et hoc ideo qz cū nō sit aduersus illi⁹ ini-
quā suam de remedio pulsus voluerunt iura refrena-
re illius potestatem vt ibi nō. Inno. Sed in sententia
arbitratoris hoc nō canet qz pulsus est d remedio re-
ductionis ad arbitriū boni viri vt in. d. s. arbitroz.
Ideo pāse pōt agi ad ipsius obseruantia ut hic. r. s.
eo. veniens. a p. rario qd est nōndū. Venio ad se-
cundū qd nē an scz ex taciturnitate tpi⁹ emologat ar-
bitramentuz vt sic nō possit amplius peti reductio ad
arbitriū boni viri vidisti qd. s. tenuit. Inno. dicit enī
q nūqz emologat taciturnitate. x. diez. Spe. in. fi-
de arbi. s. sequit. v. sed. j. qd temp⁹. vt dicere q ista re-
ductio debet fieri. j. x. dies sicut in appellatiōe qz ista
est quedā appellatio seu appellatiōis species. l. nō di-
stinguemus. s. cū quidā. ff. de arbi. r scdm hoc nō p-
cederet dicta dñā inter arbitriū r arbitratorē. S3 bar.
in. d. s. arbitroz. nō plz hec opinio qz reductio ad
arbitriū boni viri petitur aut iure actionis aut officio
iudicis aut p viam exceptionis vt. j. subijcā. sed actio-
nibus vel exceptionibus nō p̄scribitur tā modico tpe
nec officio iudicis. ad hoc. l. sicut. l. d. p̄scrip. xxx. an-
noz. r. l. querelā. l. de fal. egeret scdm eum p̄ncipis
declaratiōe sed de rigore iuris scdm ea que scripta
sunt dicit q si p annū taceat q vt arbitramentū appro-
bare. l. qui se granatos. l. de consi. r p. equa. li. xi.
Si vero j. annū p̄questus est aut corā iudice aut extra
iudiciū ita q appareat ex taciturnitate nō p̄sensisse tūc
eo casu qno reductio petit iure actionis vel officio iu-
dicis qd loco actionis pponitur tunc tanto tpe durat
ius petendi quāto tpe durat illa actio qua petit redu-
ctio Sed qñ officium iudicis in petitiōe reductōis
pponitur loco excep. durat tūc p̄petuo sicut exceptio.
l. pure. s. si. ff. de doli. excep. r. l. l. s. de excep. Si ve-
ro poterat peti reductio ex officio iudicis p̄ncipaliter
intentato r non loco actionis vt in tractibus stricti iu-
ris ut. j. patebit tūc d3 peti. j. annū hodie qz regula ē
quācumqz officium iudicis datur ad rescindēdū id qd d

iure p̄muni valet vtili anno finitur vt. l. in honorarijs
vli. s3 cū rescissa. ff. de actio. et obli. bec dicta nō pla-
cent Fran. d. aretio ut refert h. do. an. cū sequēdo. Nā
dicitis. v. s3 cū rescissa. loquit in remedio restitutorio r
p̄tōio qd solū durat anno. qz restringibile tāqz p̄pe-
tens extraordinario modo s3 ista petitiō p̄petit ex eq̄-
tate ciuili et iure p̄sultoz vt in. d. s. arbitroz. et mate-
ria est fauorabilis qz reductio est integratio deceptio-
nis realis. et purgatio doli. Nō ob. l. qui grauatos.
qz ponit casuz specialē. loquitur enī d grauamine in-
iuste adequationis ad p̄gnoscedū publicas functō-
nes r venit ibi contra actū factū ab habente aucto: ita-
tem de publico vnde pōt ibi esse fauor publice vtilita-
tis vt post annū quis nō audiat allegā s grauamen in-
iuste adequationis ne illi officiales diu sint in suspen-
so. Ideo cū ille casuz exorbitet nō d3 exēdi ad decur-
tandas actiones exceptiones vel officium iudicis i alia
materia p̄petentia p̄tra regulā naturā actionū r ex-
ceptionū. ad hoc. l. i. s. meminisse. ff. d. ven. inspi. Nā
si secus dicerem⁹ eadē rōne posset dici q post. x. dies
nō deberet audiri. ar. in. l. bi qui ad ciuita. l. d. apel.
Cōcludunt ergo ipsi q durat hec facultas petendi
reductiōe scdm naturā remedioz que p̄petunt ad eaz
petendā vt si p̄petat officium iudicis expectant. xxx.
anni. l. sicut. l. de p̄scrip. xxx. vel. xl. annoz. Si vero
p viam exceptionis tūc p̄petuo. d. l. pure. Si petitur
actiō ex eo tractu tūc durabit tāto tpe quāto durat
actiō et sic nō emologabilē taciturnitate. x. diez sicut di-
cimus in snia arbitri. Sed mihi plus plz opinio spe-
vt post decēdiū non audiatur. moneor p̄mo p dictā.
l. pe. l. de arbi. que s3 loquit in arbitro tñ qz arbitra-
tor largo modo pōt dici arbiter vt in. d. s. arbitroz.
Et qz eadē r fortior rō ē in arbitratore d3 esse idē ius.
de p̄fir. vili. cū dilecta. q sit eadē et fortior rō patz qz
dicium arbitri nō restringebat s3 solū ex p̄uentione re-
leuabatur et solum tenebatur ad interesse si stipulatio
intercesserit vt nō. in. d. c. p. tuas dictū vō arbitrator
restringit pāse nisi petatur reductio nō reclamando et
go videtur fortius p̄sentire. Item ex secdo ex non appel-
lacione ius p̄sumit p̄demnatū p̄sentire r facto suo p̄fir-
mare sniam in. c. q ad p̄sultationē de re iudi. r. l. si. l.
de sen. que sine certa qñti. ergo a paritate rōnis idē
dicendū in p̄dnato p arbitratorē. fortius enī ex tacit-
urnitate d3 p̄sumi p̄sent⁹ in casu n̄fo qz in p̄demnato
p iudicē qz iudiciū a p̄ncipio r ex postfacto ē necessari-
am. l. inter stipulante. s. sacra. de v. ob. in. c. intellexi-
mus. de iudi. Sed arbitramentū ē voluntariū vñ mi-
nus pōt p̄queri de eo que ipsenet sua volūtate elegit
vt dicit tex. in. c. cam. de re iudi. Si enī sibi arbitramē-
tum displicebat cur tā diu tacuit. vt in simili dicit tex. i.
c. i. de hi. et male. Itē videm⁹ q si aliquis nominat
ad aliqz officium publicū nisi statim saltē. j. x. dies p̄cla-

Inductio ad Arbitrium boni viri per pacta

met postea nō audire vt in. l. hī qui ad ciuilia. l. d. ap-
pel. Nec obstat motus istoz doctor. Rūdeo hō vni
eo verbo pcedant cū qñ quis directe vellet pscribe
re ptra actionem vel iudicis officium vel exceptionez.
Sed in casu nro ex taciturnitate nō causat pscriptio s̄
psumitur pscisus approbatorius sicut in simili cōtra
dīm nō pscibitur libertas nisi spacio .xx. annoz de
quo dicenduz vt in. l. hī. l. de pscip. lon. tēpo. que p
libertate et tñ si seruus alicui ordinal eo pñte r nō cō
tradente psumit pscire adeo q statim pdit dñum
vt in. l. si seruus sciēte. l. iij. dī. Et ad hoc possent ad
duci multa similia. et hec opinio hz magnā equitatez
vt litiū materia auferat. l. quidā estūmauerūt. ff. si cer-
pe. et. c. si. de dolo et pti. et hanc opinionē videt senti
re Fre. l. nō multū sumet pedes pscis. c. d. xxv. ¶ Nunc
inadōter p declaratione pscitoz querit quo iure snia
arbitratoris reducatur ad arbitrium boni viri. Doc.
hic. et in. c. hī. de arbi. r spe. e. ti. §. sequitur. v. sed quo
iure. dicunt q officio iudicis. ad hoc. c. hī. de ar. r. c.
exposita eo. ti. Bar. in. d. §. arbitroz dicit q aut loq-
mur in ptractu strieti iuris r tūc agit p officiu iudicis
vt in. l. si libertus. ff. de op. li. et sic intelligit opinionē
pscitoz aut sumus in contractibus bonafidei. r tunc
aut ex eo ptractu oritur actio et qui vult petere reduci
et petitur actio ex eo ptractu vt. d. §. arbitroz. r. l. l.
vnde si neme. eo. ti. Ant ex eius pte non oritur actio.
Exemplum in ptractu dotis fuit pmissum in aliquē
vt statueret dotem alicui mulieri qui grauando mulie
rem inique statuit Tertē ex pte mulieris nō orit actio
ad repetendam dotē pstante matrimonio. l. quotiens
ff. solu. ma. tūc recurritur ad iudicis officium ar. d. l.
si libertus. p hoc scdm cū si mulier pueniret a viro
vigore illius arbitramenti mulier posset exēpe d eius
iniquitate et sic p officiu iudicis mercenarij de eius in
iquitate pgnosceretur. sed vbi ppetit exceptio etiā si n̄
pueniatur pōt iudicis officio sup illa agi ne ab aduer-
sario inquietetur. l. si pntat. ff. de fidei. r. l. anreli.
§. centū. r qd ibi nō. ff. de lib. le. Fran. de aretio ut
refert hic do. an. non placz illud dictū bar. vt in bone
fidei iudicis agat actione ex eo ptractu. qz illa actio
nō extendit ad incogitata et nō pphensa in contractu.
qz ibi nō est obligatio que ptribitur ex consensu ergo
nec actio. cū obligatio sit mater actionis. l. l. §. ea ob
ligatio. ff. de pcuratoribus. quare dicit agendū officio
iudicis mercenarij deseruienti actioni ar. l. hī. l. d. ac.
emp. Do. an. dicit tenendū qd nō. in. l. hī. l. de resc.
ven. et sic sentit. qz agatur in bonafidei ptractibus actō
ne ex eo contractu sicut tenuit bar. nā in. l. hī. nō. gl. et
bar. qz ad rescindendā venditiōne agitur actione ex eo
ptractu qd satis mihi placet p. l. exēpto. §. si quis vir
ginē. ff. d. actōni emp. Tene ergo opi. bar. in hoc tñ si
esset maxima vis tenendo qz ex taciturnitate. r. dierū

emologaret arbitramenti. ¶ Nonā dñs qz pmissū
factū in arbitru soluitur morte alterius pmittentiū.
de ar. c. si. r. l. dī. pscire. §. i. ff. eo. vñ nō transit in he-
redes nisi spēaliter de eis in pmissio caueat secus in
arbitramento qz illud est pactū seu transactio que trā
seant in heredes. l. si pactū. ff. de pba. l. hocz host. et
cōir doc. in. d. c. si. spe. in. ti. de arbi. §. finit. v. sed nun
quid arbitrator. r. etiā fran. de aretio in. d. l. si quis ar
bitratu. ff. d. v. ob. etiā si sup ptractu incūdo fuerit p-
missum qz spes pditionalis obligationis transmittit
ad heredes. insti. de. v. ob. §. ex pditionali. nisi sit ta
lis que psonē cohercat. l. contulimio. ff. de. v. ob. nec
vt quare ptract? debeat dissolui cū sit pfectus ex pte
vtriusqz ptractentium. l. potior. ff. qui po. in. pig. ba.
Bar. in. d. l. si quis arbitratu. distinguit qz aut arbi
trator fuit assumptus sup ptractu nō pfecto. r idē in eo
qd in arbitro p. d. l. diem. pscire. Aut sup ptractu pfe
cto vt super aliquo accessorio. ¶ Nonē exemplū in. §.
pctum. insti. de ptractu. emp. et tunc transit in here
des. l. fundi. pos. ff. de acqui. pos. mihi plus placet in
distingue pcedens opinio p. d. §. ex pditionali. Et qz
realiter omnis contractus est transmissibilis in here
des. l. veteris. l. de contrahen. et pmit. stipu. r in ti.
vt actio ab here. et contra. here. p totū. Quid si alter
ex pmittentiū bñaf vide bar. in. d. l. si quis arbi
tratu. ¶ Decima dñs qz attestaciones r pscisio fa-
cta et recepta corā arbitro faciunt fidem postea coram
iudice. Secus i habitis corā arbitratore qz corā illo
non est iudicium nec quasi in hoc tñ sunt opinionēs
et dicit pleniū dixi in. c. pntata. s. de testibus. et. c.
si. de psc. et p. Jo. an. in addi. spe. in. ti. de psc. §. aut
videndū. v. quid de confes. ¶ Undecima dñs colli-
gitur ex nō. p. Jo. an. in. d. v. quid de confessione. vbi
vt velle qz pscisio facta corā arbitro pōt reuocari poss
sniam anteqz arbitriū sit emologatū qz ante emologa
tionem non pōt dici finitū negotiū cū nō ppetat ex
eo actio vel exceptio dicta. l. pe. l. de arbi. et sic debet
posse reuocari ut in. c. si. de psc. Sed pscisio facta co
ram arbitratore indistincte nō reuocat laudo secuto si
est valdum qz negotiū vt finitū p transactionē ut nō.
in. an. vt diff. in. in. pn. et. s. dixi. ¶ Duodecima dñs
qz litis psc. corā arbitro interrūpit pscisitiōne. l. pe. i
si. l. de arbi. Sec? in arbitratore qz corā eo nō ē iudi
cium nec quasi et sic non pōt esse litis psc. de quo p
Jo. an. in addi. spe. in. ti. de litis psc. §. effectus. in
pncipio vbi pleniū de h. r facit qd dixi in. d. c. pnta
ta. ¶ Decimatertia dñs qz arbiter nō p. pcedere die
bus feriatis ut. s. dixi de qz dicendū vt in. l. si d. mēis.
§. vlti. r. l. si feriatis. ff. d. arb. Sz arbitrator sic ut nō
bar. in locis pal. qz arbitramenti ē quedā transactio
r ad pcediā r ad pacē reductio qd cū pemat pcta
tē pōt explicari dict? feriatis ut i. c. hī. de feriis. Lgo

De iureiurando.

aliter diceret q̄ aut querit nūquid gesta corā arbitratore die feriato teneant. dico q̄ sic q̄ cū corā eo nō sit iudicium cessat dispō. c. si. de feriis. facit qd̄ nō. glo. in c. unica de officio delegati. Et queritur nūquid debeat arbitrator vel possit sine peccato pcedere et dico q̄ aut speratur pax aut aliquis actus pius. et pōt ut iudicio. c. i. Et solū speratur ad implentū alicuius tractus. et tunc puto secus q̄ talib⁹ diebus nō debet homines intendere negotiationi et mercatib⁹ ut in. c. i. pal. facit optime. c. q̄litas. de pe. di. v. Quid aut si tūc h̄z arbitrari q̄ nū fuit expensum in tali domo v̄ collectum ex tali agro. dicamus ne licere huiusmodi intendere certe nō cū homines debent tūc intendere dominis ar. c. licet eo. ti. cū similibus. vide ad materiaz qd̄ nō. spe. in ti. de arbi. §. sequitur. v. sed nūquid amicitibus ppositor et sequenti. vbi dicit arbitratorē posse pcedere talibus diebus sed non posse pelli etiam si ptes pacifantur q̄ tale pactū modo p̄dicto nō p̄iudicat arbitratori. Sed ego intelligo cū limitatione p̄dictorum. Decima quarta d̄na q̄ coram arbitratore nō est locus peremptioni instantie p̄ lapsū t̄menū q̄ corā eo vt. s. dixi nō ē iudiciū vel quasi et sic cessat dispositio. l. p̄perandū. l. de iudi. Sed corā arbitro multū tenentur q̄ sic alij aliter cū nō habeat iurisdictionē de quo vide p̄ spe. in ti. de arbi. §. differt. v. p̄t̄mo. idem p̄ bar. in. l. si de meis. §. si. ff. eo. p̄ Jo. an. i. addi. spe. in loco p̄allegato t̄ p̄ Ly. in. d. l. p̄perandū Ly. t̄ Jo. an. multis r̄ctatis videns r̄sidere q̄ coram arbitro nō sit instātia. Adhibi t̄n̄ de iure ciuili multum pl̄z p̄raria opinio quia arbitria sunt redacta ad instar iudiciorū. l. i. ff. d. ar. Et corā eo ē quasi iudicium dicta. l. si de meis. §. recepisse. facit. l. oēs. l. de feriis t̄ p̄ sequens deberet habere locū dispō. l. p̄perandū Sed de iure canonico vide qd̄ dixi in. c. pe. de iudi. Quintadecima d̄na q̄ arbiter ex quo semel super toto p̄nūciavit seruādo formā p̄missi siue b̄n̄ siue male functus est officio suo v̄ nō pōt amplius mutare suam suā ut le. t̄ nō. in. l. dicere. in. fi. cū sequenti. ff. d. arbi. t̄ s. r̄cti. In arbitratore vero sūt opiniones d̄cunt cū quidam q̄ cū corā eo non sit iudicium vt. s. dixi nō h̄z locū. c. in l̄ris. d. offi. dele. h̄c materia assumit plene Ly. post pe. in. l. si. l. de p̄rabē. emp. facit etiā. ad materia. c. si p̄missarius. de electione l. vi. et qd̄ le. t̄ nō. in. c. cām que. t̄ c. nos. d. dec. t̄ c. si quis p̄biterop. de re. ecclē. nō alie. Ly. in. d. l. si. post pe. sic in effectu p̄cludit q̄ aut arbitrium seu electio p̄petit m̄i cū iure meo. et possit h̄z male semel elegerim seu arbitratu fueri iterū arbitrari. ad hoc. l. hec p̄ditio. ff. de p̄di. t̄ denō. vbi dicit q̄ si testator legauit m̄i centū si nup̄fero. si nup̄si inutiliter possim itez cōtrahere et legatū p̄sequi. Aut p̄petit m̄i sup̄ iure alieno et tunc si nō suam s̄dmā possit itez arbitrari dicta. l. qd̄ t̄n̄ d̄

arbitrio. si enī suam formā nō possit apl̄ me iromittere q̄ siue bene siue male functus sum officio meo vt in dicto. c. si p̄missarius. ad istū tex. dic ut. s. dixi. et sic vt q̄ nō sit d̄na in hoc inter arbitrum et arbitratorem Quid aut si fuit dictus in p̄missio vt possit plures p̄nunciare. dic vt nō. bar. in. d. l. quid t̄n̄. Decima sexta d̄na q̄ arbiter non cogitur laudare h̄z susceperit p̄missus nisi ibi sit pena vel pignora. S̄z arbiter sic si p̄missum recepit. sic refert do. an. hic modernof tenere in. l. si. l. de p̄rabē. emp. contra gl. si. illius. l. dicit etiā hoc tenere Spe. et Jo. an. in ti. d. arbi. §. sequitur. v. s̄z nūquid arbitrator. S̄z certe Jo. an. non sic loquit nec Ly. in. d. l. si. dū reprehendit illā gl. dixit enī ibi gl. t̄n̄ in arbitro q̄ in arbitratore q̄ nō cogunt p̄nunciare nisi pena vel pignora de stando siue interuenierint. Ly. vero dicit q̄ gl. nescit qd̄ dicat q̄ in vtroq̄ satis est distinguere an acceptauerint et p̄pellunt alias secus et idēz Jo. an. in loco p̄al. quasi dicat q̄ vtroq̄ p̄pellit ex quo acceptauit h̄z pena nō interuenierit et bene loquuntur. Satis enī est quot interuenierit stipulatio d̄ iure ciuili vel q̄ arbiter fuerit assumpt⁹ sup̄ aliquo tractu vt. s. dixi vel q̄ de iure canonico fuerit simpliciter p̄missus de stando siue. Nā tūc siua nō p̄t esse frustratoria q̄ agitur ad interesse respectu arbitri t̄ respectu arbitratore pōt agi ad ipsius executionē vt p̄z ex p̄dictis. Nec obstat. l. nō distinguem⁹. §. i. vbi d̄ q̄ nisi pena sit adiecta in p̄missio nō p̄pellitur arbiter p̄nunciare q̄ d̄z intelligi q̄ nudo verbo fuit p̄missum nā tunc siua pōt esse frustratoria. de iure ciuili q̄ ex nudo pacto. nō agitur. Secus aut si fuisset p̄missum et p̄ stipulationē fuisset promissus de stando siue. Nā tunc arbiter p̄pellitur ut i. l. di. p̄ferre. in. fi. ff. de arbi. Et sic intelligit ibi Bar. quid aut in b̄ sentiat Jo. an. et canonice dic vt nō. p̄ glo. et in. c. p̄ t̄nas. de arbi. qd̄ hic nō exānio q̄ nō ē materia n̄ra. Nā hic solum intendo tractare materia arbitratore et nō arbitro. Concludo ergo q̄ in hoc non sit d̄na inter arbitrum et arbitratorem. Sed solum debemus distinguere an acceptauerit arbiter vel non et hec nō. Decima septima d̄na quia arbiter non potest suam ferre in ecclesia sicut nec iudex et lata non teneret de im. nita. ecclē. decet. l. vi. Secus in arbitratore. l. si. l. de feriis Ita tenet hic Jo. an. scdm̄ Fran. de aretio. Aduerte t̄n̄ ad hoc dictum. Primo nō. quia voluit extendere c. decet. ad arbitros. illud t̄n̄. c. loquitur solū in iudice Sed placet m̄i ut habeat locum in arbitro quia arbiter largo modo dicitur in. lex. h̄. q. vi. a iudicibus iūcto. §. se. et lege. i. ff. de arbi. et cum illud. c. venerit ad peccatum impediendam non debet fieri stricta sed larga interpretatio vt nō. Jo. an. in. c. ex tenore. qui si. sunt legi. et in. ca. h̄. de dinor. et facit glo. nobilis in. c. sciant cuncti. de electio. l. vi. et in. ca. si. eo. ti. et libro. de quo tamen dubitari pōt circa nullitatem. p̄cell⁹

p id quod nō ibi glo. in. d. c. dect. De dicto arbitra
torū seu pccū indistincte teneo q̄ valet q̄ est quidā
tractus vt. s. dictum est. tractus aut̄ initus in ecclia
nō irrat p̄ illū tex. vt ibi dicit glo. nō bilis. An at
peccet arbitrator ibi pcedendo distinguam vt. s. dī
xi in ea. q. an sit sibi licitū pcedere die feriata z dic vt
s. in decimatercia dīa dixi. Decima octaua dīa ar
bitrator nō pōt extendere manus ad res ex cōmissum.
vt in. c. cū dilectus. de arbi. et in. l. nō distinguemus.
s. ff. e. sed arbitrator sic vt nō. spe. in. ti. de arbi. s.
excipitur. v. sed pone. z facit qd̄ ipse nō. e. ti. s. i. v. ar
bitrator vero. Rō fm̄ cū q̄ dicitur arbitratoris tenet si
ue sit equū sine iniquū. sed p̄ iudicē reducat ad equatē
vt dicit. s. arbitroz. Ideo dicit q̄ si corā arbitratore
agebamus de certa re poterit arbitrator illā vni adiu
dicare recepta q̄ntitate pecunie ab alia parte. z p̄ hoc
dicto videt̄ tex. in. c. nisi. de pben. z sentiūt doct. in. c.
constitut. de religio. do. vbi tex. fm̄ vni intellectum.
Aduerte nā exemplū spe. pcedit de iure. Sz dicitū
suū est nimis largū vt possit extendere manū ad aliena
de q̄bus nō fuit cogitātū in cōmissio. vnde in p̄trariū
facit. l. cū aq̄liana. ff. de transactio maxie iūcta. l. vnde
si neme. ff. p̄ socio. z. l. cū aq̄liana. ff. de transac. Ideo
nōnter dicit bar. in. l. cū aq̄liana. ff. de transac. q̄ si
corā arbitratore est p̄tentio de vno fūdo lz cōmissiū
sit generale. nō tñ pōt arbitrator p̄dēnare alterā p̄ten
vt recipiat illū fundū z det aliā rē de q̄ nō fuit cogita
tū. Secus aut̄ si vult p̄dēnare in pecunia q̄ pecunia n̄
videt̄ alia res. cū omnis res p̄ eā estm̄. l. i. ff. de con
trahen. emp. Sz z iudex aditus sup̄ actione cōmuni
diuidendo hoc facit. vt in. l. de offi. iudic. s. officium.
z. l. ad officium. L. cōi diuidēdo. p̄ hoc dico q̄ idē pote
rit arbiter sicut iudex. vnde p̄cludere q̄ i hoc nulla sit
dīa inter arbitriū z arbitratore ita q̄ nemo eoz poterit
manū extendere ad ea que sunt aliena p̄orsus z in co
gitata z sic nō obstat. c. nisi. z nō. p̄ doc. in. d. c. cōstitū
tur. q̄ illa nō sunt aliena p̄orsus a p̄ncipaliter peti
to cū in pecunia fuerit facta p̄dēnatio q̄ etiā sentit̄ hic
do. an. lz nō ita dare. Decima nona dīa excoīcatus
nō pōt esse arbiter sicut nec iudex de re iudicata ad p̄
bandū intellige d̄ notorio excoīcato vt ibi ita affirmat
spe. in. ff. de arbi. s. differ. v. Itē fm̄ eū z idē archi.
h. q. vi. a iudicibus sup̄ p̄ma gl. z ita refert sepe in cu
ria fuisse determinatū de mādato pape. In arbitratore
re sunt opinioes. Bar. sentit̄ q̄ possit. quia excoīcatus
equipatur deportato. deportatus aut̄ nō p̄det ea que
dependent ex p̄sensu z sunt de iuregentium. hoc sentit̄
in. l. cum pater. s. hereditatē. ff. de. le. h. z in. l. ex facto
s. si q̄s rogatus. ff. ad treb. Itāc q̄dēz plene disputat
Jo. an. in regula dolo. de re. iuris li. vi. in mercā. z tā
den cōcludit in contrariā sniam dicens q̄ si est notorie
excoīcatus non cadit in eq̄ arbitramētū qd̄ sit p̄ mo

dum laudī vel snie. allegat qd̄ de cōmissarijs datis
ad eligendum legif̄ z nō. in. c. in causis de elec. z qd̄
nō. archi. h. q. vi. a iudicibus. sup̄ p̄ma glo. vbi dicit
q̄ illa verba arbitratu Licet zē. licet nō cadunt in ter
uū. s. illa. ff. de ver. sig. ita nec i excoīcatū q̄ est seruus
peccati z extra cōmunionē ecclesie. facit. c. pia. de exce
ptio. li. vi. cum similibus. Quis aut̄ dicat excoīcatus
notorie habes glo. nō bilē in de. l. de sepul. z dic vt ibi
Si vero excoīcatus fuit simplex mediator z p̄soneta
ita q̄ tractus firmatus ex p̄tium puentioe z nō ex p̄
nunciatioe excoīcati tunc actus tenet vnde tantundē
v̄ p̄cludere q̄ nec in lite nec sup̄ tractu pōt excoīcat
notorie esse arbiter vel arbitratore z si p̄tra fiat nō valz
arbitriū seu arbitramētū. Itāc eandem sniam sentit
spe. in loco p̄alle. qui licet non dixerit specificē de arbi
tratore tñ hoc satis sentit ex rōne sua dū dicit q̄ excoī
catus non pōt p̄trahere p. c. cū excoīcato. xi. q. iij. z vt
hoc p̄ hanc rationē velle hosti. in. c. veritatis. de do. et
p̄tra. vbi firmavit tractū initu cū excoīcato esse nullū
z fm̄ hoc dicitū pcederet qd̄ p̄tra sine scrupulo. sed te
nendo opinioē p̄trariam scz q̄ tractus initus p̄ ex
coīcatū valeat quā tenuit Inno. z multi alij. vt plene
dixi in. d. c. veritatis. est mains dubiū z tenet hic do.
an. opt. bar. p̄tra Jo. an. q̄ negari nō pōt fm̄ cum q̄
arbitramētū expediat p̄ viā tractus. Sed tractus
initus p̄ excoīcatū tenet fm̄ opinioē quā. s. tenig. fa
tetur tñ q̄ durante excoīcatioe non pōt arbitrator exer
cere arbitriū inuitis p̄tibus. q̄ non tenet sibi cōicare.
hec qd̄ mihi videtur satis dubia. Sed potius tenerez
cū Jo. an. allego ho. tex. in. c. post cessionē. de p̄ba.
vbi patet q̄ excoīcatus non pōt esse p̄curator ita q̄ h̄
officiū non cadit in eū vt ibi nō biliter p̄batur licet pro
facto suo possit esse in iudicio vt in. c. intelleximus. de
iudi. fortius nec officium arbitratore assumere euz hoc
casu habeat arbitrarī tanq̄ bonus vir sed nō pōt di
ci vir bonus ex quo p̄serat in excoīcatione cū ex hoc
reddat suspect̄ de heresi vt i. c. si. de penis. Infamis
aut̄ pōt esse p̄curator. in. l. de excep. in. fi. Cū licet per
se possit excoīcatus valide p̄trahere fm̄ illā opinioēz
non tñ assumere hoc officium ciuile inter alios ar. in
dicto. c. post cessionē. z. c. pia de excep. li. vi. z fm̄ hoc
nō erit dīa hoc casu inter arbitriū z arbitratorem.
Vltima differentia est arbiter debet vnicuiq̄z par
tūz reddere quod suū est nec debet tollere d̄ iure vni
vt det alteri ideo dicit lex arbitroz assumere partes in
iudicis. l. si de meis. s. recepisse. ff. de arbi. Fatendū est
tñ q̄ si male iudicat statim snie z imputet sibi qui talē
elegit vt dicit̄ tex. in. l. diem proferre. s. stari. ff. de ar
bi. Arbitrator vero potest de iure vnius alteri da
re pro bono concordie ita notabiliter dicit glo. in. l.
sed si in seruum. s. si quis iudex. z. l. si d̄ meis. s. rece
pisse. ff. de arbi. z hic Inno. Ergo ad hoc adduco tex.

De iureiurando.

notabilem et aptum maxime iuncta glo. in. c. nisi d. p. boni. Nam ibi impossibile erat de iure q. vnus haberet titulum in beneficio. et alteri deberet pensio. Et tñ p. bono pacis ex potestate arbitraria fuit illud tollendum qd. intelligit bar. in dicto. §. recepisse. qñ. modice ledit alias reduceretur ad arbitrium boni viri ut dicto. §. arbitroz. et p. hoc puto male dixisse bal. in vrbis fidoz. in ti. de lege tra. c. ij. vbi inter cetera dixit q. si arbitrator ex certa scia de alio largitur nō valet quia non est ei pmissum dare de alieno. ff. qd. vi. aut. dā. l. pbibere. §. plane. imo scdm. eū. ē. spēs. furti. qñ. qd. alie no. largiri. hoc dictū. ē. falsam. ex quo facit. p. bono pacis. et p. cordie. et vñ. ad hoc habere mandatū. dūmodo enormis nō. ledat. vt. o. dixi. Si aut. vis saluare. Bal. intellige qñ. fac. sine. cā. vel. qñ. in. nō. modico. ledit. Et dices. que. est. diuersitatis. rō. inter. arbitrum. et. arbitratorem. Rñ. deo. arbitri. eligunt. loco. iudicis. et. ideo. d. p. tramitē. et. sententiā. iuris. pcedere. tribuendo. cuius. qd. iū. est. vt. in. iuribus. pal. r. s. in. pbenio. gregoriano. i. v. §. d. q. lex. pōitur. arbitrator. vero. eligunt. vt. amicalibus. ppositoz. et. transigens. inter. ptes. ut. in. aut. si. v. o. pūgent. l. de. iudi. Ex. natura. vero. ppositionis. et. trās. actionis. est. ut. possit. p. bono. pacis. de. iure. vnus. dare. alteri. sine. magna. alterius. lesione. Satis. enī. lucrat. qui. a. lite. recedit. l. Lutus. r. qd. ibi. nō. ff. ad. treb.

Accidit. ap. p. dñā. scdm. Inno. hic. Dictū. arbitratōris. nō. mutatur. vbi. modice. et. nō. grauiter. ledit. all. ff. de. op. li. si. libertus. tu. potes. allegare. que. in. p. cedenti. dñā. dixi. Dictū. vero. arbitri. nō. mutat. et. iā. si. grauiter. ledit. imo. si. pena. pmissa. sit. agit. ad. penā. l. de. arbi. l. i. r. si. nō. fuit. pmissa. s. tñ. stipulatio. intercel. sit. agitur. ad. interesse. ff. de. arbi. l. diem. p. fere. §. si. et. duabus. l. se. r. l. ita. demū. Nō. qd. dicit. de. stipulatio. p. his. q. s. dixi. r. nō. in. c. p. tuas. de. arbitris. Si. aut. simpliciter. pmissum. sit. et. snia. p. ptes. exp. se. enolo. gata. fuerit. r. §. r. dies. nulla. ps. p. tradit. dñi. ex. snia. actio. et. exceptio. l. pe. l. de. arbi. r. agit. tunc. p. ditione. ex. illa. l. scdm. Inno. r. nō. q. sentit. q. arbitrium. pena. le. nō. enologica. taciturnitate. decē. diez. de. quo. in. d. l. pe. r. in. c. p. tuas. p. allegato. vult. ergo. in. effectu. Inno. q. dictū. arbitri. nō. reducitur. ad. arbitriū. boni. viri. etiā. p. textu. lesionis. enormis. s. dictū. arbitratōris. sic. ex. quo. enormiter. ledit. p. mū. pbatur. in. d. §. stari. scdm. in. p. allegato. §. arbitroz. Circa. p. mū. vide. hosti. in. c. ij. de. arbi. qui. dixit. q. si. arbitrium. p. nēt. manifestā. iniq. tatem. poterit. superior. ex. suo. officio. illud. retractare. ar. illius. c. qd. ē. nō. bile. dictū. limitans. singulariter. illum. §. stari. Et. ego. allego. ad. hoc. ordinariā. gl. menti. te. nendā. §. q. vi. a. iudicibus. et. idem. ibi. archi. Et. d. hoc. ego. remitto. ad. plenius. nō. in. d. c. ij. q. hic. vt. dixi. si. intendo. tractare. materiam. arbitroz. cū. ibi. sit. spā. elis. ti. tulus. Sed. venio. ad. scdm. dictum. scz. respectu. arbi.

tratorum. Et. quero. de. rōne. istius. diuersitatis. quare. snia. arbitri. nō. reducitur. ad. arbitriū. boni. viri. saltē. ad. petitionē. p. rō. et. dictū. arbitratōris. sic. bar. in. d. §. ar. bitroz. in. vltima. coll. dicit. q. ideo. q. ex. p. pmissio. i. ar. bitz. sit. iniuria. iudici. cuius. erat. iurisdictio. cū. ad. eatur. arbitri. vt. pcedat. iudicialiter. sicut. iudex. merito. iudex. se. nō. impedit. de. iniquitate. ad. hoc. l. litigatores. ff. d. arbi. Sed. qñ. p. mittitur. in. arbitratōre. tūc. nulla. iniu. ria. fit. iudici. cū. fiat. sup. ptractu. ut. o. dixi. qui. celebraf. ex. p. tium. p. uentione. et. nō. iudicis. auctoritate. Sed. cō. tra. b. facit. l. ij. ff. de. arbi. vbi. dñ. q. arbitri. eligit. tñ. q. bonus. vir. et. sic. videtur. electus. ut. arbitratōr. Et. o. dñ. ibi. glo. nō. bilis. q. arbitri. eligunt. ut. bonus. vir. p. p. ue. hoc. est. ut. ipse. sit. bonus. vir. cuius. arbitrio. pareat. ita. q. non. eligunt. p. pando. bonitatem. suā. ad. alterā. Et. ha. betur. respectus. ad. psonā. suam. tñ. Sed. arbitratōr. eli. gunt. vt. bonus. vir. simpliciter. i. vt. dicit. id. qd. diceret. quilibet. bonus. vir. qd. si. nō. facit. merito. recurritur. ad. arbitrium. boni. viri. i. iudicis. l. p. tū. ff. de. ver. ob. scdm. bar. in. d. l. iij. r. quā. q. ista. videant. nō. bilia. tñ. mibi. ex. toto. nō. satisfaciunt. q. nō. videt. p. mittendo. ir. rogare. iniuriā. iudici. cū. hoc. fiat. lege. p. mittente. l. de. adul. l. grace. r. xxiij. q. iij. qui. peccat. r. ca. cū. eccia. vultana. de. elec. Itē. si. ista. rō. esset. sufficiens. pari. mo. do. iudex. nō. impediret. se. in. p. pellendo. arbitrum. ad. p. nunciandū. nec. in. mandando. executioni. sniam. suā. qd. tñ. facit. ut. l. ij. ff. de. arbi. r. l. a. dñ. pio. ff. de. re. iu. di. Ego. dicerē. hanc. esse. rōnem. arbitri. nō. eligunt. ut. arbitratu. suo. pcedat. sed. ut. pcedat. scdm. ius. dicto. §. recepisse. Ideo. nō. pōt. reduc. ad. arbitrium. boni. viri. q. nō. habet. in. eo. locū. arbitratu. appellari. aut. nō. p. q. ex. sententia. sua. nō. datur. actio. iudicari. et. sic. appella. tio. non. repit. qd. suspendat. vt. legit. et. nō. in. l. i. l. de. arbi. Cū. ergo. nō. repiatur. p. petens. remediū. standū. ē. sententia. sue. r. i. putandū. est. p. mittenti. nisi. iudex. ex. officio. suo. corrigat. mō. p. dicto. Arbitratōr. sicut. eligit. vt. arbitratu. suo. pcedat. merito. dictū. suū. reducitur. ad. arbitriū. boni. viri. vt. in. d. §. arbitroz. Nūc. circa. istā. reductionē. ad. arbitrium. boni. viri. quero. de. pluribus. Et. primo. quid. si. quis. p. misit. sub. pena. stare. dicto. ar. bitratōris. nunquid. possit. peti. ista. reductio. si. arbitra. tor. inique. p. nunciavit. sine. metu. perie. Instat. Inno. et. tandem. pcludit. q. nō. incidit. in. penā. petendo. reda. ctionem. iniqui. arbitramenti. q. iuramentū. est. fortius. q. pena. Sed. iuramentū. nō. astringit. ipm. ad. parer. dum. quousq. reductum. sit. ad. arbitriū. boni. viri. vt. hic. patz. restat. q. et. pena. min. ipm. astringere. pōt. Hoc. etiā. tenet. hosti. quādo. generaliter. ē. iuratu. d. stando. dicto. arbitratōris. Idem. t. spe. in. ti. de. arbi. §. i. v. sed. pōt. per. istum. tex. quod. mibi. satis. placet. nam. verba. generalia. debent. intelligi. secundum. subiectaz. materiam. l. quero. §. inter. locatozem. ff. locatiōni.

z. l. si vno. e. si. debet ergo pena et iuramentum intelli-
gi si enormiter non leserit. sic in arbitro non. dicit Inn.
in. c. p. tuas. de arbitris. ut iuramentum de stando ipi?
dicto intelligatur alternative. s. q. stabit vel soluet pe-
na aut interesse et hec non. Sed maior dubium est si spe-
cialiter et expresse dictum fuit q. arbitrator possit ius vni?
ptis in totum vel in parte dare alteri et q. quantumcumq.
iniqua pronunciet standum nihilominus esse dicto ar-
bitrator. Quod possit peti reductio ad arbitrium boni
viri maxime si interuenit iuramentum vel pena. dicit hosti.
q. sic nisi arbitramentum esset propter deus quo casu nullo
modo esset parandum ut non. in. c. ad aures. de temp. or.
di. melius in. c. in lianus. r. c. dñs. r. c. qui resistit. xi.
q. iij. dicit ptes arbitramentum obseruare nec possent con-
trauenire sine metu pene siue pini si pena vel iuramē-
tum interuenit. potuerunt enim ptes in hoc se ligare et iu-
ri suo renunciare. ad hoc. c. i. r. ij. de pac. r. vij. q. i. q. q.
periculosum. r. l. in remandata. l. manda. r. c. d. bis
de sepul. dicit tñ q. forte ex equitate iudex deberet oc-
currere iniq. tati ex officio suo pensatis psonaz et cause
q. l. r. tibus. de transac. c. si. q. d. verbu est valde non dū
Et attende q. p. dicitoy de casio dependet a q. d. e. i. mul-
tum trita q. ad huc sub iudice pendet. Nā p. quot ora
discernit tot finas repositat vics. nunq. d. possint ptes
a p. cipio renunciare reductio ad arbitrium boni viri.
Et p. supposito q. valeat renunciatio seu pactum nunq. d.
extendat ad omnē lesionem maxime si interuenit iura-
mentum vel pene appositio. Et q. longiss. mū et fasti-
diosum esset omnes opinioes et motiua narrare maxi-
me cū fiat discursus p. multa membra. ponā primo re-
missioes. scdo p. d. adam materiā sub quā adā distincōe
inferendo doc. p. stantioy opinioes. De hac igitur ma-
teria videas p. Ly. in. l. penul. l. de arbi. r. ibi p. mul-
tos et maxie p. bal. p. fre. p. si. c. c. p. spe. in. ti. de arbi. §.
si. d. quid si cōpromissi. r. ibi satis p. Jo. an. in. addi.
Disputauit Jo. cal. r. disputatio sua incipit duo litigā-
tes. tractauit satis plix originaliter dy. in. regula scā-
ti de re. in. li. vi. Ja. bu. in. l. si vms. §. illud. ff. d. p. a-
ctis. r. in. d. l. penul. guil. in. l. si qui ex consensu. l. de
epi. an. r. aliquid p. do. car. in. c. exposta. d. ar. per do.
an. hic r. bar. in. d. l. penul. r. in. l. quero. §. inter loca-
tozem. ff. locati. r. plenius in. d. §. arbitroy. Et p. clu-
do sic omnia. q. aut quis absente parte et extra iudiciū
renunciat petitioni huius reductiois et non valet quia
iuris futuri renunciatio non tenet ut. l. ita si scriptū. §. l.
ff. d. le. ij. nō plene in. l. l. l. de pac. r. c. ex multiplici
de dec. Aut in iudicio vel extra in p. tis p. tia. in. q. b.
casibus tenet iuris futuri renunciatio quia h. v. m. pa-
cti de non petendo iuxta nō. i. d. l. l. l. de pactis. r. ma-
xime p. bar. r. p. glo. in. l. l. ff. de cura. bo. clam. vel ob-
ligauit quis se p. pactum ad non petendum hāc redu-
ctionem et sumus in casu dubij. Dy. in. d. regula scā-
ti

loquens in simplici renunciatioe seu pacto tenet q. hoc
non obstare poterit rōne magne lesiois petere hāc re-
ductionē. quia illud pactum debet intelligi si ut bon?
vir fuerit arbitratus ar. in. d. l. quero. §. inter locatozē
vbi tex. nō bilis dicit q. si p. misit locatoz nō expellere
inquilinū intelligitur si ipse soluerit pensionē et idem p.
illū tex. p. firmat ibi bar. r. Jo. an. in. dicta regula scā-
ti dicens illud etiā pcedere si interuenisset iuramentum
seu pena. Idem bar. in. d. §. arbitroy. dicens q. iura-
mentum habet in se illam p. ditionēz quā habet pactū
pambulum scz non venire p. ra si eque fuerit arbitrat?
allegat istū tex. r. l. si. l. de non nu. pecu. r. l. si. in. p. n.
ad muniā. opatur om̄ illud pactum seu renunciatio re-
spectu modice lesiois. Et idem tenet hic do. an. r. vi-
detur quasi cōis opinio. Item fin. dy. in. dicta regula
scāti. non valet pactum quia p. illud inuitatur arbi-
ter ad delinquendū p. ra. l. conuenire. ff. d. pactis. do.
r. remittitur dolum futuris p. ra. l. si vms. ff. de pact.
Et idē spe. in. loco p. alle. p. rarium tñ sensit. Fre. in. d. i-
cto consi. c. c. p. dicens q. pactū seu renunciatio iuramē-
to vallata stringit ad non p. traueiendū respectu cuius
libet lesiois. hoc tñ bene non probat. Ja. bu. idē sen-
tit etiā sine iuramēto ut refert bal. in. dicta. l. penul. d. i-
cit etiā q. quicquid dicat dy. ipse non videt quare p. pa-
ctum non possit renitri reductio ad arbitrium boni viri
nisi dolum ex animo procedat. sed vbi lesio interuenit
re ipsa debet pactum valere ex quo constat de intē-
tione partium. Bal. dicit cōmuniter obseruari q. nō ob-
stare quacūq. verboy cautela propter enormē lesionē
pōt peti reductio ad arbitrium boni viri. q. non est veri-
simile q. cōpromittentes senserint q. arbitrator possz
eos enormiter ledere ar. in. l. cū acquiliana. ff. de tras-
ac. Ego dicerem q. aut deceptio interuenit ex p. posito
r. tunc respectu q. ntecumq. lesiois potest peti reductio
nō obstare quocūq. pacto. q. sicut expresse nō pōt renū-
ciari dolum futuris ita r. fortius nec tacite r. subinuo-
luto verboy. Item si arbitrium retractatur p. pter do-
lum. l. i. ff. de arbi. r. l. ita demuz. ff. e. fortius arbi-
tramentū. r. in hoc vidēt puenire cōmuniter doct. r. d. i-
citur interuenire dolum ex p. posito quando scānter p.
frandem dolum vel odium seu gratiam grauauit alte-
ram: ptes aut deceptio interuenit re ipsa. s. sine dolo ar-
bitratoris. r. tunc si modice ledit nō fit reductio ut nō.
in. dicta. l. si de meis. §. recepisse. ff. de ar. r. o. lat? d. i-
xi etiā si renunciatio nō interuenisset ut. s. dixi. r. pa-
tet in. c. nisi. de p. eben. Aut ledit nō modice r. videtis
cōmunem opinionem q. possit peti reductio sed mihi
non placet quia fm hoc illa verba renunciatiois nihil
oparentur p. ra. c. si papa. d. p. uilegij. s. li. vi. r. in. c. in
bis. eodē ti. r. l. si quando. l. d. in. o. fi. testa. cū ibi nō.
nam sine renunciatioe nō potuisset petere rōne modi-
ce lesiois. dicamus ergo ut verba aliquid oparentur

De iureiurando.

q̄ rōne magne quantitatis nō poterit. Secus rōne ma-
gine enormis lesionis q̄ illa in dubio videtur excep-
ta. ar. in. l. omnes. §. latus. ff. de his que i. fran. credi-
to. Nec obstat. l. quero. §. inter locatore q̄ ibi verba
aliquid opant ut i. b. nō. p. bar. Sed hic nihil oparen-
tur. Et nō. q̄ dixi posse peti reductionē etiā si decep-
tio intervenit re ipsa. p. hoc optime facit. l. si quis cui
aliter. ff. de vbo. obli. Item q̄ satis est q̄ nō fecit sicut
debetet facere quilibet bonus vir vt. l. si. liber. ff.
de op. li. hoc dico q̄ quidā fuerunt in opinione q̄ nū-
q̄ sit reductio. nisi deceptio interveniat ex pposito ar-
bitratoris sed p̄m dēm ē cōsuis. Cetero ad scdm
māy distinctionis aut quis renunciat seu fecit pa-
ctum de nō petendo reductionē etiā p̄textu magne le-
sionis et tunc si deceptio intervenit ex pposito nullo-
minus pōt peti q̄ dolo futurus renūta nō pōt vt p̄
dixi. aut re ipsa et non poterit peti respectu magne quā-
titatis. quia potuit ps sibi ex pacto p̄iudicare. l. i. §. si
cōvenit. ff. de p̄soli. et in regula p̄tractis et regula sci-
enti. de re. iuris li. vi. Sed respectu maxime seu enor-
mis lesionis sic. ex quo de tali non fuit exp̄ssum q̄ re-
nunciatio non d̄ trahi extra intentionē agentis. l. q̄
iniurie. ff. de furtis et in. c. cū voluntate. de sen. ex. sen-
tit bal. in dicta. l. pe. et do. an. hic. et dicit bal. q̄ ma-
gna quantitas vel pua dicitur respectu p̄sonaz et c̄ie.
allegat. l. cū filius. §. heres meus. ff. de le. ij. vide bo-
nā glo. in. c. si. de re iudi. li. vi. aut renūtiatio. seu pa-
ctum fuit multū generale vt q̄ possit arbitrator alte et
basse in totū et in p̄tem de iure vnus tollere et dare al-
teri et tūc aut p̄ceptum arbitratoris fuit p̄tra deū et nō
ligat q̄ntūcumq̄ sit iurātū vel p̄tra sit apposita scdm
hosti. hic et bene et pbatur. xi. q. iij. qui resistit. et. c. do-
minus. Idē p̄to vbi sit contra ius p̄mune nō renū-
sibile p̄ partes vt in. c. exaiata de arbi. et. c. puenit eo-
ti. et de fo. p̄pe. si diligenti. Aut est p̄tra ius p̄uatū ip-
sius partis et si deceptio p̄tingit ex pposito et dolo ar-
bitri potest peti reductio per rōnem supradictam. Ita
tenet Jo. cal. in sua disputatione. et Jo. an. in addi. p̄-
dicta. et bar. in dicto. §. arbitroz. et est p̄mune dictum
Aut intercessit sine dolo et valet ita q̄ non potest peti
reductio ita tenet Jo. cal. et Jo. an. in addi. p̄dicta et
ita refert fuisse in quadā disputatione p̄clusum q̄ sa-
tis hic p̄stat de intentione renūciantis seu p̄discenti.
Sed tu adverte latius. aut enim sumus certi q̄ non in-
tervenit dolo aut sumus in casu dubij. Id̄ primo casu
tenet do. pe. de ancha. disputando vt ipse refert in re-
petitione. c. canonū. de p̄sti. et potest peti reductio p̄-
textu enormissime lesionis q̄ paria sūt dolo interveni-
re et pposito vt re ipsa dicta. l. si q̄ cū aliter. ff. de ver-
bo. ob. et. l. ij. ff. de doli excep. Et p̄mune opinio videt
in oppositū vt tenet Bar. in dicto. §. arbitroz. et Jo.
cal. et Jo. an. vbi supra. et do. an. hic. et idem refert te

nūlle do. Fran. de are. Non enim est hic op̄ p̄iectu-
rare tacitā volūtate ex quo sum̄ certi de exp̄ssa vt in. c.
ij. de re iudi. Quisq̄ enim p̄t iuri suo renūciare ē regu-
ad apostolicaz. et. vij. q. i. q̄ p̄iculosum. Et ad. l. si q̄
cū aliter allegatā p̄ dictū petz r̄ideo q̄ loquit quādo
q̄s fuit deceptus ignoranter Sed in casu nostro scien-
ter et appensate dedit illā amplissimā p̄tatem arbitra-
tori. vii de se p̄querat ar. in. l. cū mandato. ff. de p̄ca-
et ita voluit hosti. et Jo. an. in. c. si. de ma. et obe. et hec
p̄to vera nisi fuisset appositum aliquod verbū illius
potestatis restrictivū vtputa q̄ possit alte et basse r̄e-
put sibi videbitur et placebit. Itā hec verba videbitur
et placebit important arbitrium boni viri vt. l. abais.
§. lozorem. ff. de fideiō. li. i. l. fideiōmissa. §. quāq̄.
ff. de le. iij. Idē in. c. ij. de cor. vicia. et idem dicitur
in similibus ad hoc quod nō. bal. in. d. c. ij. de le. cor-
putat tamen do. an. q̄ si ex aliqua legitima causa fuit
arbitrator deceptus de qua constaret q̄ tunc saltem
ex clausula generali vel iudicis officio subueniretur le-
sio ar. in. l. in ambiguo. ff. de rebus dubijs et nō. spe-
in ti. de arbi. §. sequitur. v. quid ergo si proposuisset. et
hoc casu p̄to posse p̄cedere illud nōb̄ie dictū hosti.
p̄alle. q̄ in maxima quātitate iudex possit ex officio
suo occurrere vel quando dubitatur de dolo. vt in se-
quenti membro subjiciat alias autem non video quo
modo possit se iudex impedire ad utilitatem p̄inatā
contra pactum exp̄ssum. ar. in. l. iij. §. hoc autē in
dictum. ff. de dam. infect. Ipse tamen do. anto. i. alia
parte huius. c. videtur velle q̄ q̄ntūcumq̄ verba sint
large concepta nihilominus data enormi lesione etiā
re ip̄a dabitur reductioni remediū. Adhuc tenet quia
verba in genere et effuso sermone prolata sunt sub con-
fidentia discretionis et amicitie arbitrorum vt captet
ipsorum benivolentiam ad non ledendum ideo non
debet ita late intelligi sicut verba sonant. quia de ver-
bis facile seruitur. si ergo reperitur se in hac confiden-
tia deceptos debet eis succurri. ar. s. eo. q̄nto. et. c. ve-
niens. et hic et si iuratum fuit quia verba iuramenti ob-
stant absolueretur vel iudex ex officio suo prouidebit.
et sic refert de facto consuluisse. et videt hec opinio cō-
cordare cum illa. do. pe. de ancha. hec opinio habet
equitatem et pro ea optime. facit. c. cum venissent. de
insti. et. l. si libertus. ff. de op. lib. Alia tñ opinio vide-
tur verior de iuris subtilitate ar. optimum in. c. q̄ p̄-
riculosum. vij. q. i. et. v. q. v. f. aliud. Sed quia notarij
ex p̄suetudine solent apponere illa verba generalia facti
p̄t tenet hec opinio do. an. vt nisi aliter appareat non
videt q̄s voluisse pati enormē vel saltē enormissimā le-
sionē. ar. l. cū indebito. ff. de p̄ba. et facit q̄ dicit Jo. eo.
cuz p̄tingat vbi vide. nisi aliud dicat favore litum di-
rimendanz In vltimo membro. l. cū dubitat de dolo
tūc rōne enormissime lesionis p̄t peti reductio saltem

officio iudicis. quia presumitur dolus in tanta lesione
vt. l. i. l. i. s. §. creditor. ff. de his que in frau. cre. tenet
bar. in dicto. §. arbitroz. et sic dicit posse saluari illud
dictū hosti. Idem do. an. hic et fran. de aretio. Nā ex
facti qualitate presumit dolus in. c. h. de renun. li. vi.
et l. dolum. l. de dolo. Quero. s. vltus est an et qñ
cōpetat remediū reductionis facta renūciatione. Nūc
quero in qbus casibus cōpetit vtpota qz nulla inter-
uenit renūciatio vel si interuenit nō impedit redacti-
onē vt in casibus predictis p quanta lesione dabitur.
So. non reperitur in hoc specificē prouisum ideo in-
surgant varie opinioes. Prima fuit quorundā quos
recitat Cy. in. l. si. l. de p. trahē. emp. vt oporteat quē
esse deceptum vltra dimidiā iusti precij sicut in simi-
li habetur. in. l. h. l. de rescin. ven. et c. cū dilecti. et c.
penul. de emp. ven. Que opinio nō placet cy. et pe. iō
ponunt ibi scdā opī. qz qñtuncqz fuerit deceptio
cōpetit hoc remediū quia iura loquuntur indistincte. vt
d. l. si liber. ff. de op. li. et d. §. arbitroz. Tercia opi-
nio qz sicut p modico nō datur restitutio in integrum
l. scō. ff. de mino. et in. c. i. de in. inte. resti. ita nec reme-
diū reductionis. hanc sentit spe. in. ti. de ar. §. vt autē
v. sed quo iure. v. d. et etiā de mente bar. et gl. in. l. si d
mā. §. recepisse. et l. sed et si in seruū. §. si qz index. ff.
de ar. vbi dicunt arbitrozē posse de iure vnus dare
alteri et bar. ibi dicit dūmodo modice. alias fiat redu-
ctio ad arbitriū boni viri. Quartā opinioz ponit bar.
in. d. §. arbitroz. vbi distinguit an arbitroz fuerit as-
sumptus sup ptractu an sup lite. primo casu requirit
excessus seu deceptio saltem in sexta parte totius hoc
nōnitur pbare per. d. §. arbitroz. iuncta. l. vnde si ner-
ue. ff. pro socio. vbi dicitur qz si vni ex socijs adiudica-
uit vnā partem. alteri duas potest peti reductio. Si
vero fuit assumptus sup lite non dz considerari simpli-
citer lesio respectu qñtūtatē debite. sed dz etiā ponder-
rari euentus litis et status cause. vt pbatur in. l. i. l. i. s.
ff. ad trebel. vbi valet transactio in quarta pte debiti. et
sic pōderabitur quantitas lesiois habito respectu ad
qualitatē cause. et idem firmat in. l. h. l. de rescin. ven.
et ad illā. l. que in venditione requirit deceptioē vltra
dimidiā iusti precij. Rūdet qz loquitur qñ qz leditur
in taxatione precij facta a se secus in taxatione facta ab
alio tūc enim sufficit excessus in sexta parte vt dictum
est. Et per hoc infert ad notabile dictum sub dubio
forte. qz si aliquis est deceptus in aliquo contractu p
paratozem forte in sexta parte qz poterit intentare re-
mediū. l. illine. l. de rescin. ven. Sed ptra. paratozē
non potest habere regressum. ar. predictorum iurium.
Fran. de aretio transit cū opinione illaz glo. vt hic re-
fert do. an. qui in hoc articulo dicit sibi videri. qz tex. i
dicta. l. vnde si nerue. cū sequenti probat de dimidiā
quia loquitur qñ vni ex socijs assignauit millesimum

aljs duas millesimas. Ego tantoz patrū reuerentia
semper salua dico tex. in. d. l. vnde si nerue. cū sequenti
non probare nec de sexta parte vt dixit bar. nec de di-
midia vt dixit do. an. Rō est in p. m. p. nā ibi fuerunt
facte tres millesime et sic partes tres vni ex socijs ad-
iudicauit millesimam et sic terciam ptem. alj adiudica-
uit duas millesimas et sic duas partes ex quo evidens
resultat iniquitas presupposita in socijs paritate. fuit
ergo alter deceptus non in dimidia nec in sexta parte
debiti sed solum in tercia parte portionis debite. de-
bebat enī ex tribus millesimis habere mille et quinqz
ta ergo fuit solum deceptus in quingentis que sunt ter-
cia pars mille et quingentorum licet esset sexta pars to-
tius quantitatē. Sed non potest dicere in tota illa par-
te deceptum quia non debebatur sibi totum lucrum s
dimidium. habito ergo respectu ad partem sibi debi-
tam fuit solum deceptus in tercia parte portionis sibi
debite. probat ergo singulariter ille tex. qz decept^o seu
lesus p arbitrum in tercia parte. totius debiti potest
dici arbitramentum iniquū et petere reductionem ad
arbitrium boni viri dico etiā nō semp requiri lesiones
in tercia pte quia ille tex. nō facit in hoc regulaz. Sed
illud dixit causa exempli et ea que dicuntur causa ex-
pli non restringunt regulam vt in. c. i. et quod ibi nō.
ne. de. vel mo. Sed probatur ibi qz ex euidenti iniqui-
tate potest peti reductio. Nā autem dicatur evidens
iniquitas non credo posse dari certam doctrinam sed
ex varijs circumstantijs bonus vir. i. iudex arbitrabit
Nam facilius debet arbitroz induci ad dandum d
iure vnus alteri quando non potest aliter sequi bona
pax. qz cessante hac ratione pacis consequende. Itēz
aliter quando ius est dubium obscurum et inuolutum
qz quādo est clarum. Itēz aliter qñ est diues qz pau-
per. et sic de ceteris circumstantijs. ar. in. l. i. ff. de re. du.
et in. c. de causis. d. offi. dele. et quod nō. glo. in. c. si. d
re indi. li. vi. et qd. s. dixi fm Bal. in alia qōne. Prio
hoc optime faciunt ea que dicitur circa cōpositionem fieri
dam in. c. i. de mu. peti. vbi vide. et hec notabis. Alte-
rius qro an petēs reductionē ad arbitriū boni viri et
succubēs qz nō pbant iniquitatē euidētē iuxta supius
dicta inciderit in penā cōmissi. cū pmiserit sub pena
stare arbitramēto et nō ptrauenire. d. h. p. bar. i. d. §. ar-
bitroz. plen^o in. l. q. rome. §. duo frēs. ff. d. ver. ob. et
adhuc plen^o in. l. inlian^o. ff. d. pdi. ide. et originall^o in
hac. q. p. suluū dy. q. tenuit penā cōmitti magis qñ iura-
uit nō petere reductioē ad arbitriū boni viri et postea
petijt et succubuit. et h. p. siliū cō refert Jo. an. i. addi. spe
in. ti. d. arbi. §. excipit. v. qd si cōmissum. et ibi refert
Enil. d. cu. b. limitasse nisi habuerit iustā cāz petēdi re-
ductioē vt qz pbabil^o credebat arbitramēto iniquū. all
l. si qz forte. ff. d. penis. Ego alle. tex. opti. i. c. sacro. d
sem. ex. et qd nō. i. c. si. d. do. et p. Sz adde ad h. duas

De iureiurando.

notabiles limitationes Bar. Prima in d. s. duos fratres. vbi dicit qd incidit in pena etiam si sententia p qua fuit declaratum arbitramentū equū fuisse iniusta et hoc p illum. s. duo fratres. vbi videtur tex. in simili aliam limitationē ponit in dicta. l. iulianus. vbi distinguit qd aut iudex declarauit arbitramentū equū et sic vacca exp̄sa absoluit ream et incidit in penam. Nec in hac qōne pene admittitur ps ad pbandū qd arbitramentum fuit iniquū vt in d. s. duo fratres. et facit glo. nobilis in d. l. iulianus. Aut pmo fuit reus simpliciter absolutus vel iudex absoluit qz n̄ fuit pbatū iniquum et tunc in qōne pene poterit de iniuritate pbare. Ita p hanc pbationē detegitur iniuritas sententiae que transit in rem iudicatā et sic non obstat exceptio rei indicate. et vide plenius ad materiā quod nō ē dicta. l. iulianus. et intellige oia p̄dicta cū illa limitatione. Sicut. et Jo. an. p̄dicta. Et ex istis inferitur qd qui allegat iniuriam arbitramenti habz hoc pbare alias succubit qz p̄sumitur p iustitia. l. ab ea pte. ff. d. appd. qd tenet Jo. an. in loco palle. et bar. in dicto. s. arbitroz. pbabit aut ex antiquis actis vel nouis pbationibus sicut in causa appellationis obseruatur vt in c. cū Johannes. de fide iustm. et qd nō. in c. in p̄ntia. de reum. et vide p Fre. in p̄ntia. c. d. xv. vbi cōno vide in solutione. Sed istud dubium nōbile p istos doctores nō tactū est. Quid si p pte obtinuit et pro pte succubuit. an incidat in penam in totū vel in ptem vel ex toto quā reperi tetigisse. Bal. in extraneo loco sez in v̄bis seu. in titulo de lege. p̄tra. c. h. p̄done ex emplū. arbitroz p̄ceptū qd darentur decē. iudex in cā reductionis statuit d̄ quinqz. bal. tñ videtur hesitasse quid si ista quinqz nō soluunt nunquid p̄mittat pena p̄missi saltem p rata. et finaliter p̄cludit qd nō qz nūc agitur non ex p̄missio sed iudicis sententia. Cū mutata p̄sona stipulatio pene nō p̄mittit. l. cū apud. ff. in dica. solui. et qd ibi nō. et sic scdm eum ip̄one a pena p̄uentionali sine iudicis non parebit qz p̄missum seu pena in eo apposta ad p̄sonā iudicis de qua non fuit cogitatu se non extendit. l. in p̄missus. ff. d. arbi. et dicit hoc placuisse bar. Non tñ specificē tangit qōnē quā in p̄ncipio formant. Ego pmo dubito de sua p̄ductione etiam in terminis suis qz iudex aditus in causa reductionis succedit in locum p̄mi arbitratoris. vt nō Inno. in c. p̄nti. hodie incipit statutū de rescrip. l. vi. et bar. in l. i. ff. d. le. h. ergo est eodē iure censendus cū pmo nisi dicas qd iste canones et p̄missiones penales sunt stricti iuris. vide nō transeūt etiā in iudicē appellationis vt. d. l. cū apud vñ variato tribunali v̄ etiam nomine iudicis nō h̄nt locū vt plene p bar. in d. l. cū apud. p̄dotes ergo p̄cludere qd aut iudex simpliciter p̄firmat arbitramentum et habet locū pena scdm d̄functionē supra in p̄cedenti qōne posita. Aut iudex

reformat et tunc pena cessat in reformatis qz nō agit amplius ex p̄missio sed ex iudicis sententia. Sed quo ad p̄nam qōnem quā ego sup̄ formant nunquid eo ip̄o qd petijt reductionē simpliciter et obtinuit in pte p̄mittatur pena in pte. Credo qd non qz iuste petijt reductiōnem totius arbitramenti hoc p̄bo. p. l. vide si n̄ue cū se. ff. p socio iuncto. s. arbitroz p̄all. vide qd in lili dixi in c. si. de do. et p̄tu. Sed bal. hanc qōnē specificē tangit in l. si. de ar. vbi pmo distinguit qd aut capitulum in quo fuit l̄sus erat separatū ab alijs et p̄mittitur pena in totum. Secus si erat p̄nextum vel vnituz ita qd non capiebat p̄gnā separationē. ar. in l. etiā. ff. de mino. postea videtur velle qd in solidum p̄mittat pena cum debeat dare et separatim specificare granamē ar. in l. qui solidum. ff. de l. h. hoc vltimū videtur mihi satis durum et p̄tra illaz. l. vnde si n̄ue. cū. se. Cū indistincte tenere qd sup̄ dixi vt indistincte euitet pena qz cū arbitramentū sit quedā transactō sup̄ toto vt in aut. si v̄o p̄tingit. l. d̄ iudi. nō potest iste dicere se magis granatum sup̄ vno articulo q̄ sup̄ alio. sed granamē resultat ex toto p̄missio simul cū sit vnica transactio seu vnicus p̄tractus. p hoc iura sup̄ius allegata Ex his p̄t instrui nunquid petens reductionē incidit in p̄uram si iurauit laudum seruare et postmodū petijt reductionem et nō obtinuit vel saltē in pte. Quero infra quantum tempus debeat arbitrator arbitramentum explicare. Spe. mouz qōnem in arbitro non i arbitratorē in ti. de arbi. s. differtur. v̄. Itē qd infra triennium. et refert varias opiniones nec firmat in aliq̄ p̄des. Jo. an. ibi in addi. videt sentire p̄missum nō expirare triennio sicut quidam dixerūt p aut. si. tñ. l. de temp. app. et cle. q̄ d̄m. de app. Bar. specificē in arbitro tangit in l. si quis arbitrato. ff. de v̄. ob. et dicit qd ista potestas finitur eo nolente arbitran. vt in l. si merces. ff. locati. et in. s. p̄cūz in l. de emp. et ven. Et dubium est qn̄ dicit nolle arbitrari. ideo in hoc distinguit qd aut arbitramentū fuit collatum in aliquem ex p̄trahentibus aut in tertium. p̄mo casu si p̄missū consistit circa ea que sunt de substantialibus contractū vt circa rem ipsam. tunc debet arbitrari. j. xl. dies. ut i l. si nolit. s. si quid ita. ff. de edi. edic. si circa aliqua extrinseca tūc tenet arbitrari. q̄ p̄mū poterit vt. l. hec p̄ditio. ff. de p̄trahen. emp. Secundo casu qn̄ p̄fer in tertium tunc infra annum non arbitrat videt nolle arbitrari. l. cōia dele. l. si. s. s. et si quis. nec oieat aliquis scdm eū qd ibi sit speciale fauore vltime voluntatis qz in eo solū est sp̄ale qd recedit a p̄sona Bal. in d̄cto de. c. h. l. cor. dicit sal. reuerentia Bal. iura sup̄ius allegata nō pbare suā opinionē. nā in l. qd n̄ nolit erat collatum arbitrium super resolutione. contractus. et non tanq̄ in bonum v̄rum sed tanq̄ in voluntatem eius cuius arbitrium non poterat reduci ad arbitrium

boni viri. Nam ibi dicitur qd si res sit vendita cu pa-
cto vt si displicerit redibeat nec sit definitu tpus ad
redibedu qd .j. xl. dies pot rediberi n vltra. Item dicitur
l. si. l. coia delega. non pbat id ad qd bar. inducit qz
ibi est casus specialis vt pchigat annus qz sperat qd ele-
ctio puerat in aduersariu ideo ipse dicit qd termino d3
statu a iudice vt ff. de iure deli. si curatores. Item sine
termini pchigoe ex quo labit tanqz tempus infra qd
bono vir fuisset arbitratus expirat copmissu cu in eu
fuerit copmissus tanqz in bonu viz. ar. i. l. l. ff. si qd
cau. Et videt sibi equu vt expectetur p annu copmisi
do annu non a die copmissi sed a die quo potuit co-
gnoscere pntibus pntib? vel aliter fm eu. Aut fuit co-
promissu. sup lite aut sup negotio. Primo casu arbi-
trator succedit loco arbitri ideo dabit trienniu. Seco
casu vel assignabitur tpus arbitrio iudicis vel p lapsu
anni inducitur tacita renunciatio copmissi ta partium
qz ipsius arbitratoris. ar. ff. de arbi. Item si vnus. s.
si multo plus. simile de anno in. c. querenti de offi. d.
hec dicitur Bal. non pbat iure r maxime id qd sentit
de arbitro vt expirat ipsius potestas p trienniu r aliter
ipsemet Bal. notauit in. l. ij. s. p r si qd. l. coia dele-
ga. Ego dico qd aliud est querere nunqd trienniu expi-
ret instantia cora arbitro vel arbitratore. r de hoc di-
xi. s. Aliud est querere quanto tpe daret potestas r de
hoc hic in arbitrio dicitur qd durat qnto tempe durat
actio. nisi tacite vel expresse bec potestas renocetur a
partibus. hoc videtur probari in. d. au. si tu. ibi si de
cies millies plusqz biennij tempus r. r in dicta de
qz dia. simile in iurisdictione delega. que nisi renocetur
sp durat donec extingatur vt in. l. falso. l. de duar
rescrip. r no. in. c. si autem. c. pleriqz. de rescrip. in ar-
bitrator est maius dubium r credendum idem dicen-
dum qd in arbitro. hoc probatur in dicta au. si tamen
lz en ibi tex. loquatur in arbitro n non apponit aliqd
p qd appareat qd magis senserit de arbitro qz de arbi-
tratore. Na nome arbitri est comune vt in dicto. s. ar-
bitroz. r supra dixi r nullus tex. specifice facit mentio-
nem de arbitratore. sed communiter loquuntur de ar-
bitro. vnde vbi materia no est magis pportionabilis
arbitro qz arbitratori appellatione arbitri debent in-
telligi de vtroqz vt in dicto. s. arbitroz. Et p b bo.
tex. in. c. exposita d arbi. vbi arbitri appellat cui lau-
dum reducitur ad arbitriu boni viri. Nam r arbitra-
tor qnqz assumitur sup lite ventilata coraz iudice vt in
au. si vo ptingit. l. de iudi. hoc verum nisi ipse arbi-
trator dixerit se nolle acceptare copmissum qz statim
expirat vt in. d. l. si merces. ff. loca. ipse tamen partes
possunt post acceptatione sibi puidere faciendo illum
copelli p iudicem vt supra dixi. vel comuni consensu ab
illo recedere. l. litigatores de arbi. alias aut qd no mu-
tatur. quare stare phibetur vt. l. sanximus. l. d testa.

r. l. pcpimus. in fi. l. de appella. r facit de. qz dia. vbi
tex. loquitur simpliciter de copmissio. r dicit qz dia. r
sine pfnitione temporis copmissum aut est coe ar-
bitro r arbitratori. d. au. si vero contigerit. Quero qd
est iste bonus vir ad cuius arbitriu recurritur p iniqua-
te arbitramenti. So. coiter d3 qd est iudex. l. continu.
s. cu ita. ff. de. v. obli. r. l. qd si ephesi. ff. de eo qd certo
loco. r. l. vir bonus. indi. sol. ita no. hic r in. d. s. arbi-
troz. r vide bo. gl. in. c. potuit. d. loca. in verbo ceteri.
in fi. que generaliter dicit qd vbi sit mentio de arbitrio
boni viri in genere intelligitur de iudice p. d. l. ptinu.
Sed dubitatur qd iudex erit copetens an iudex arbi-
tratoris an rei an actoris. r sepe pot bec questio p-
tingere cu copmissum sit a clericis in laicum. vel a lai-
cis in clericu. sen cum copmittentes sunt laici r etia
arbitroz. sed sunt diuersi fori. bar. in. d. s. l. arbitroz
recitat aduocatos coiter tenere qd sit iudex copetes in
dex appellationis cum ista reductio sit quedam appella-
tionis spes. l. non distinguemus. s. cum qdam. ff. de
arbi. Ipse vero tenet p rarium scz qd sit iudex is qd bz
iudicare in principali ca ita qd si actor in ca originali
petit reductione debz recurrere ad iudice rei si ipse re-
petit habet recurrere ad iudicem suum. Ratio qz siue
petatur iure actiois siue officio iudicis semp adiri d3
iudex rei. qz sp actor legitur for rei. in. c. cu sit. d. fo. co-
pe. cu hic non agatur ex copmissio r sic no est adem-
tus iudex arbitratoris. Si aut reus ipse petit pot ad-
ire iudicem suu qz quali super exceptione sibi copetent
puocat. r sic ad iudicem suum qui est iudex principalis
cause puocare pot ad hoc. l. si. l. d. vbi. publ. fm vna
lec. Ad id bo. tex. in. l. cu hi. s. transactione alimetroz
ff. de transac. vbi d3 qd ille iudex debet arbitrari super
transactione qui est futurus iudex sup lite. Ad hanc
sentiam adducit. c. exposita. de arbi. vbi papa cognoscit
de arbitramento lato a duce venetoz. qui sibi non sub-
erant ptes n sibi suberant. bec conclusio Bar. pla. b
Bo. an. vbi laudum. esset iuratum r dubitaretur super
reductione. ppter iuramentu. Na tunc debet adiri in-
dex ecclesiasticus vt hic. allego etia tex. in. c. venerabi-
lem. de elec. Ide si laudum esset in materia ptenete ad
ecclesiam. ar. hic vel si euidentis nutriet peccatum d iu-
di. nouit. Aduerte latins omnes puenire videntur qd
ad iudicem arbitratoris non sit recurrendum cum ista
reductio non sit proprie appellatio quod etiam te-
net collec. in. c. cum dilectus. de ar. sentit Frede. co-
silio. cdxxv. Sed ego limito nisi ex forma statuti lau-
dum haberet executione paratam. Tunc enim cum
pars conqueratur directe de laudo debet adiri iudex
ipsius arbitratoris sicut obseruatur in causa appella-
tionis. ij. q. vi. anterioruz. r. c. romana. s. debet de ap-
pell. li. vi. ad hoc alle. Bar. in. l. ij. l. vbi. r apud que
vbi aptissime hoc tenet. cedente vero. d. l. municipalis.

De iureiurando

licet coll. dicat qd petens debeat adire iudicē aduersā-
rij. Et mihi placet illa opinio precedens Bar. et fac
qd nō. ipse Fre. filio. cxxxvij. vbi dicit. qd si petis ex
aiatio testū ad perpetuā rei memoriā debet adire iudex
pncipalis cāc sine petat a reo sine ab actione qd ple-
nins dixi in. d. c. cū sit generale. et. c. si qd ptra clerici. de
fo. cōpe. et tenet Bar. in. d. §. arbitroz. et hoc rōne p-
dicta. Et qd causa naturalis vincit accidentales. l. qui
habebat. ff. de inter. debet ergo pnsiderari origo cause
et nō id qd nunc accidentaliter petis. Adde etiā aliaz
limitationē qd vbiqz p parte ecclesie petis reductio
poterit ex speciali privilegio adire iudicē ecclesiasticz
si allegatur fraus vel min' legitim' ptract' vt nōnter
voluit in omni casu Inno. in. c. cū sit generale. pallez.
et vide qd ibi dixi. Nūc quero de nobilitate et quotidi-
ana. q. Supra dixi qd est iudex cōpetens in ista red-
uctione ad arbitrium boni viri. nunc quero an a snia iu-
dicis reducētis arbitramentum ad equitatem possit
appellari. Do. an. refert hic bu. in. d. §. arbitroz. tenuisse
se qd snia istius iudicis reducētis non possit reduci ad
arbitriū boni viri. qz iudex nō cognouit vt arbitrator
ff. vt iudex. Sed appellari bñ poterit qz vt iudex fecit.
Jo. an. in addi. spe. in ti. d. appel. §. in qbus. v. xvi. re-
citatur rusticanū doctore antiquū disputasse et tenuisse
qz a tali sententia non appellatur mot' quia ab arbi-
tramento nō appellat' ergo nec a sententia iudicis re-
ducētis qz non cognoscit vt iudex ff. vt bon' vir. ff. p
socio. si societate. in h. Subrogatum aut' assumit natu-
ram eius in cuius locū subrogat' in. c. ecclesia. vt li. pē.
sicut em' qñ arbiter cognoscit loco iudicis ab a' snia
appellat'. d. offi. dele. c. ab arbitris. li. vi. et. l. aptissimi
E. d. in. r. l. arbitro. ff. qui sa. da. cogun. ita non debet
appellari a iudice qd cognoscit loco arbitroz seu boni
viri. Do. an. sequit' hic bu. si. vt possit appellari quia in
cōmissis ad arbitriū iudicis appellatur. vt nō. in. c. sup
bis. de appella. Item quia hic non subrogat' iudex i
locum arbitroz p omnia sed daf vt iudex vt iudi-
cialiter corrigat qd extra iudicialiter est malefactū sicut
in simili non appellat' ab excoicatione et tñ appellatur
a declaratiōe excoicationis adducit nō. in. c. pastoral'
de appella. Ad. c. ab arbitris. dicit qd facit pro qz ibi
cognoscant vt iudices ideo appellat'. dicit em' qd si tene-
retur opinio qd iudex iste omnia vt arbitrator faceret
posset saltem ipsius sententia reduci ad arbitriū boni
viri. allegat glo. in. d. c. super bis. et sic ipse trāsit in cō-
trariā sniam qd nec appellari possit nec reduci ad arbi-
triū boni viri. ego adduco Bar. in. l. i. in fi. ff. de le. h.
vbi hoc apte tenet. allegat Inno. in. c. pñti. d. rescrip-
li. vi. Hodie iā pstatutū. vbi vult qd qñ iudex cogno-
scit vt bon' vir nō possit appellari sicut nec ab ipso ar-
bitroze. Nē vt velle bal. in. l. si. §. d. ptaben. amp.
vbi refert Bar. sic tenuisse ipso audiente in. d. l. i. licet

aliqui libri non habeant. ego tñ habeo in meo. et vidi
aliā lec. illud dictū nō hūtem. Itē dicit qd nō pōt peti
reductio ad arbitrium boni viri vt tenet ibi bu. Hanc
opinione sequit' dñs me' Do. car. floren. in. c. exposita.
de arbi. et refert Bar. de saliceto sic cōsuluisse. Ego
etiā sic cōsuluī in qōne facti. Nam ex contrario se-
queretur qd partes incidere in anfractus iudicioruz
quos cōpromittendo euitare voluerunt. Item iudex
super reductiōe habet procedere non s'm merum ius
sed eqtate prehabita sicut processit' arbitrator. seu p-
cedere debuisset bonus vir vt. d. §. arbitroz. et ibi p
Bar. ergo nō pcedit vt merus iudex. Itē non debet
peti reductio ad arbitrium boni viri quia sic esset pro-
cessus in infinitum contra. l. terminato. L. de fruct. et li-
tis expen. et quia hoc nullo iure cauetur non obstant
nō. in. d. c. sup bis allegata p do. an. quia intelligo il-
lam gl. s'm glo. ibi pcedente scz qd debet sententia redu-
ci ad equitatem scz per viā appella. qñ iudex pcessit
vt iudex nō loco arbitroz. Nā loquit' qñ venit pe-
na imponenda arbitrio iudicis. et sic loquit' qñ proce-
dit vt merus iudex quo casu appellari pōt vt in. l. si q
pena. iūcta glo. et Bar. ff. de ver. sig. Nos aut' loqui-
mur qñ iudex pcessit vt bonus arbitrator. hec opinio
habet equitatem vt cito finis litibus imponatur. Sed
hic annecto dubium notabile an per petitionem istius
reductiōis debeat suspendi executio istius arbitrame-
ti. Dominus. car. in. d. c. exposita de arbi. tenet qd nō
allegat nō. in. c. ex literis. de in inte. resti. in glo. suppli-
cauit et sufficit s'm cum qd hoc iure non pbatur. Nec
obstat si dicatur qd hec petitiō habet vim appellatiōis
dicta. l. non distinguemus. §. cuz quidam. de arbi. qz
non per omnia vt ibi nō. Nā iudex hoc casu aditur nō
per viam appellatiōis sed per querelam. et hec disse-
rūt vt in. c. concertationi. de appel. li. vi. Ego indistin-
cte tenerem contrarium qz quo ad effectum differēdi
executionem habet hec petitiō effectum suspensiuum
et sic vim in hoc appellatiōis vt probatur in dicto. §.
cum quidam. Item iura dicunt qd arbitramentuz ini-
quū debeat reduci ad arbitrium boni viri. ergo nō de-
bet executioni mandari ante reductiōe vt clare pro-
bari videtur in dicto. §. arbitroz in fi. iūcta. vnde
si neme cum sequen. eo. ti. hoc etiā videt' velle Inno
hic qui dicit non valere dictum arbitroz nisi sit
equum vel ad equitatem redactum. et idem dicit glo.
in. c. causamqz. de elect. Sed quia supra tace sūt mul-
te differentie inter arbitrum et arbitrozes tam in mo-
do procedendi qz finiendi. Item habuistis supra ali-
quos modos cognoscendi et discernendi arbitrum et
arbitroze. Quero nunc de aliquibus casibus dubi-
tabilibus Et quero primo quid si fuit cōpromissus in
aliquem tanqz in arbitrum et arbitrozem erit ne iste
arbiter vel arbitrator Sol. Inno. hic et Bar. in dicto

§. arbitroz. & cōmuniter doct. dicant q̄ ex modo p̄ce
dendi & p̄nunciandi p̄pendendus vtz fecerit vt arbi
ter vel vt arbitrator. ar. eoz que nō. in. l. i. ff. de indi.
z. l. ep̄ale. l. de ep̄i. an. Idem dicit Inno. si fuit cō
p̄missus in aliquē q̄ possit p̄cedere seruato ordine iu
dicario vel etiam non seruato. nā illa verba q̄ possit
p̄cedere seruato ordine iudicario innuūt q̄ comp̄
mittitur in eum tanq̄ in arbitrum. Alia vero verba
q̄ possit p̄cedere non seruato ordine iuris innuunt
q̄ tanq̄ in arbitratorem. Ideo fm̄ cū si p̄cessit serua
to ordine iuris stabitur dicto suo etiam iniquo qz vi
detur p̄cessisse vt arbiter. Si vero p̄cessit iuris ordie
non seruato tunc nō valebit dictum suuz nisi sit equū
vel ad equitatē redactū. quia videtur p̄cessisse vt arbi
trator. Ego aut̄ cū reuerentia hec dicta si sequor qz
licet possit digere alteram viam tñ in non eligēdo po
test & p̄cedere videtur vtraz auctoritate ita non ter dī
cit Inno. in habente delegatam & ordinariuz in. c. cū
ex officij. de p̄scrip. Ego allego ad hoc. c. nū. de p̄bē.
vbi simpliciter p̄batur q̄ si in aliquem delegatum cō
promittitur ille potest sumat et sonel in eadem causa
p̄nunciare. vt arbitrator & vt delegatus. Ita dico q̄
si cōpromittit vt in arbitru & arbitratorem vt pari rōe
possit p̄cedere & p̄nunciare vtraz potestate si a p̄
cipio exp̄telle non eligit. & si p̄tra iusticiā partis in mo
dico ledit poterit p̄i redictio vt i dubio ex qualitate
facti p̄sumatur hoc fecisse vt arbitrator vt p̄batur in. d.
c. nū. facit. l. cum queritur. ff. de statu. homi. & hec be
ne nō. qz quotidie accidunt & puto verissima & p̄ hoc
determinat alia qd. Idoneo recentis terminis vt. s. di
ctuz est processit cōpromissarius partim iuris ordine
seruato & partim iuris ordine non seruato vtp̄ta fecit
libellum dari. litem p̄stari. recepit tñ testes partibus
non vocatis & publicatis. sententiam sine scriptis de
dit. dicit l. d. osti. in hac qd̄e posse dici q̄ sententia non
teneat quasi eligēdo ab initio viā iudicariā videatur
alij renunciasse. ar. de appell. solitudinem. & de p̄clū
p̄ioni. nōne. dicit tñ ipse melius esse vt dicamus sen
tentiam valere si equa sit. alioquin ad arbitrium boni
virī redigendam vt sic interpretemur talem non arbi
trum sed arbitratorem hoc aut̄ est fauorabile vt cesset
litigia. Hoc mihi satis placet p̄ p̄dicta. qz ex quo ha
buit vtraz potestate potuit p̄cedere seruato ordine iu
dicario & nō seruato. ad hoc vltra p̄dicta optime facit
tex. in. l. diez. p̄fere. §. si quis litigatoz. ff. de arbi. vbi
possunt p̄tes a principio pacisci vt arbiter p̄nūciat in
arbitria p̄tium & sic possunt in arbitro remittere. p̄ par
te ordinem iudicarium eadem rōne videt & in totum.
Unde licet in iudice hoc fieri non pōt iuxta nō. i. c. si.
de re iudi. li. vi. & in. c. de cōs. de offi. dele. Sectus tñ
in arbitro. Idō quia arbiter assumit p̄tatem a p̄tibus.
non sic aut̄ iudex. & hoc puto vtz quicqd̄ sentit Bar.

post Dy. in. d. §. arbitroz. millesies rememorato in
bac decre. quintanal. & etiam reducet in memoriā. vbi
videtur velle q̄ postq̄ elegit viā arbitri nō poterit re
dire ad viā arbitratoris illud enī p̄cederet iudicio meo
vbi haberet necesse eligere vnam viā. ar. l. si cul. ff. de
seruita. Secus si potuit p̄cedere vtraz via nec specifi
ce p̄cedit a p̄ncipio per hoc etiā pōt solui alia quēstio
quotidiana. Idoneo fuit dictum q̄ cōpromissari pōt
lit p̄cedere de iure & de facto. p̄nunciare tñ deberet
fm̄ ius an talis erit arbiter vel arbitrator. Bar. in di
cto. §. arbitroz. dicit se credere q̄ ē arbiterqz iudex
quibz etiā. cognoscat de plano & sumarie. l. nec quicq̄
§. de plano. ff. de offi. p̄o cōsū. & de ver. sig. de. sepe.
Nec obstat fm̄ cū si diceres ordinem iudicarium nō
posse remitti. l. ij. §. sed quia veremur. l. de iuris. ca
lūp. qz illud est vtz qñ litigant corā iudice qui habet
iurisdictionē a supiorē. Secus si corā arbitro qui ha
bet potestatem a p̄tibus qd̄ dicit nōnduz. hoc vltimū
mihi placet vt. s. latius dixi. Sed circa p̄mum puto
per ea que. s. dixi q̄ iste erit arbitrator & arbiter in p̄
cedendo s̄ in sententiando est solam arbiter vt patet
ex potestate sibi tradita. & idem dicendus in alijs simi
libus qd̄nibus. Sed circa hec cadit nōbilis quēstio.
Quid si arbiter assumptus mō p̄dicto p̄nūciat iuris
ste nungd̄ teneat sententia. Bar. in. d. l. diem p̄fere. §.
stari. ff. de arbi. notabiliter dicit q̄ nō qz p̄nūciat cō
tra formā cōpromissi. Fran. de areno in. l. i. qz arbi
trator. ff. de ver. ob. tenet p̄trariū quia exprimitur quod
inest & sic non dat formā. Itē quia non valet cōp̄mis
sum in arbitro si nō remaneret sibi libera potestas va
lide eligēdi qd̄ vellet. ff. de arbi. l. qualē. facit ad hoc
qd̄ nō. Inno. in. c. prudentia. d. offi. dele. & quod nō.
doct. in. c. ex infumatione. de rescrip. Do. an. putat h̄
non p̄cedere in arbitro. sed in arbitratore sicut tenet
bar. quia ille pōt a iure recedere. & sic non inest illud a
necessitate sicut in arbitro. Ego in. c. cū dilecta. de re
scrip. salvo simpliciter illud dicit Bar. quia licet inest
de iusticia vt arbiter p̄cedat fm̄ ius non tñ de necessi
tate. nec inest sibi de forma nunc autem cum exprimi
tur in compromisso inest de necessitate et de forma.
qd̄ non inest de necessitate patet quia arbitrium in
iuste latum valet. vbi autem id quod inest d̄ iniusticia
exprimitur in forma hominis inducūt necessitatem vt
probat in. c. cum dilecta. p̄alle. iuncta glo. p̄ma. p̄
terea vbi verba possunt aliquid operari non debet in
telligi sine effectu. c. si papa de p̄nil. li. vi. & l. si qñ. l.
de inoffi. testa. Sed in casu nostro possunt verba ope
rari p̄missum effectum ergo tē. Nō ob. illud motiuū
Fran. quia dico. l. qualem. p̄cedere q̄ datur sibi cer
ta forma p̄nunciandi ita q̄ auferret sibi libera pote
stas s̄ in casu nro hoc nō sit h̄ daf sibi libera p̄tēs p̄
nūciandi fm̄ ius. n̄ aut̄ auferet libera p̄tēs si id qd̄ ierat

De iureiurando

de iusticia reducitur in formā hominis. Et ad dictam
Inno. respondet qd pcedit qñ id qd expmitur sapit i
structionē cause. Secus si dat modū pcedendi z lati
dico in. d. c. cū dilecta. Ultimo ut nū boni ad ma
teriā dicit Quero an arbitrator debeat pnuñciare pti
bus pñtib? Sol. Ly. in. l. si. L. de p̄trabē. emp. tenet
q sic aliter non valebit snia scdm eum. Ad hoc pñci
paliter p. l. si quis arbitrator. ff. de. v. sig. vbi dicit q si
pte stat quo minus pmissarius arbitretur pmititur
pena. p ptes aut aliter stare non posset nisi ipsis ab
sentibus posset arbitrari ex quo infertur q pñtib ab
sentibus nō pōt. pnuñciare. Bar. in. d. l. si quis arbi
trator. refert quēdā solēnem aduocatū p̄soluisse p̄tra
riam. ipse tñ satis plīte sequitur p̄mā op̄inione et pro
casu allegat. l. qd si nolit. §. si quid. ff. d. edi. edic. Itē
licet arbitrator nō p̄gnoscat iudicialr inter ptes debz
tñ ptes interrogare. l. i. ff. vbi pu. educa. de et ad b alle
gat multa similia. Frā. de aretio. que sequitur b Do.
an. dicit q si ptes sunt pñtes in discussione iam facta
non est necessaria vocatio in arbitratore. ar. L. de ad
ul. l. qñis indubitat. Et hoc tenet Ly. post Ja. d. ra.
et p̄de. q plus est in arbitro in. l. si qui ex p̄sensu. L. d.
epi. au. Si vero ptes non fuerunt adhibite in discus
sione vel nō p̄stat dicit q si ptes nō requirunt nō p hoc
laudum erit nullū qz talis modus pcedendi nō repit
statutus a iure ipsi arbitratoribus. habet enī potesta
tem equū arbitrandi sine obseruatione alicui? forme.
unde esse debet in electione ipsoꝝ an hoc velint obser
uare. ad hoc. l. si defuncta. §. si. ff. de vsu sine. ad b qd
in simili dicimus d̄ executoribus i. c. si. de p̄sump. et in
de. vnica de offi. delega. de honestate tñ debent ptes
vocari et si detractant venire non cogitur arbitrator in
dicare qz potest sibi dicere nō liquere de causa. et hoc
modo poterit stare p nō veniente quo minus arbitret
et sic pōt intelligi. l. si quis arbitrator. nō obstat. l. q si
nolit. quia ibi nō dicitur q in arbitrandi requiratur p̄ti
um pñtia sed exasatur quis parti a p̄tumacia nō res
tituendi. ppter absentia eius cui d̄ fieri restitutio. Ad
ob. iura allegata p bar. qz loquunt in actibus iudiciali
bus vel quali. sed nos loquimur in actib? mere extra
iudicialibus vt in p̄tractibus qui possunt p̄pleri p nū
tiam et epistolā. l. consensu. L. de actio. et obli. facit. l.
certum. §. si quis ff. de p̄sed. iuncta. l. publica. ff. de po.
hac opi. ego sequor z originalit̄ fuit hec op̄inio. Huil.
de ca. in. l. episcopale. L. de epi. au. sequit̄ Bal. in. d.
l. si qui ex consensu. et Do. car. in. d. c. exposita. sentit
hosti. hic in sup̄dicta qōne in eo q sentit arbitratorez
testes posse recipere et publicare et sententiā ferre pti
bus abñtibus. Idem sentit iudicio meo Inno. dū dī
cit q corā arbitratore nō est iudicium nec quasi sed to
tum in sua positū est voluntate. Ad solēnitatū obserua
tio non est nisi corā iudice vel arbitro scdm cū h̄ extra

iudicium ad sui instructionē laborat arbitrator ad ve
ritatem inquirendā. Et p hac op̄inione adducitur vl
tra p̄dicta. ff. d. le. ij. l. cū pater. §. hereditate. et. l. ex fa
cto. ad trebel. vbi depositatus in longinquā puñciam
remotis pñtib arbitratur. ad idem. c. ij. de arbitris.
vbi epul et absens p̄misit. Item arbitramētū nō est
ad instar iudicior. sed p̄tractus vt. d. au. si vero p̄ige
gerit. contractus aut pōt purificari etiam pñtib? abse
ntibus ex quo dederunt potestatem mediatori. ar. in. l. ij.
ff. de condi. et demon. facit etiam quod nō. Inno. in. c.
si. in. si. de trans. pla. Sed ad p̄dicta adde limitationes
solēnem q si arbitrator p̄cessit ex abrupto pte nō au
dita nec requisita laudū est nullū. et ita allagatum fuit
de facto et etiam pnuñciatū vt nōnter refert Bal. l. li.
fau. in. ti. d̄ inuesti. in maritū facta. c. i. ppe finem. et fa
cit scdm cū. d. l. q si nolit in. ij. et qd nō. Inno. z Jo.
an. in. c. ex rōne. de appella. p̄ro hoc facit qz bonus
vir debet audire ptes cū eaz assertione cāz merita p̄
dant. l. si. L. si p vim vel alio mō. et. c. tū ex iuris. de in
inte. resti. et qd nō. Bar. in. l. cū platio. ff. de re iudi.
et si posses reducere ad p̄cordiam op̄iniones contra
rias. Et quia. s. incidenter dixi Ja. de ra. p̄de. z Ly.
tenere in. l. si qui ex p̄sensu. L. de epi. au. valere sniam
arbitri si ptes fuerunt pñtes in discussione cause vsqz
ad p̄clusionem. Contrariū puto vtz p. l. diem. p̄fere.
§. si quis litigatoꝝ. ff. de arbi. vbi tex. singularit̄ dicit
q nō pōt. pnuñciare pñtib abñtibus vel altera eaz
etiam data p̄tumacia nisi fuerit hoc dictū in p̄missio.
qd videtur Bar. habuisse. p indubitato in. d. l. si quis
arbitrator. Et clarus Bal. in. d. l. si qui ex p̄sensu. §. z
ex p̄tumacia p̄mittitur pena p̄missi z expirat potestas
arbitratoris scdm eum vt in. d. §. si quis quod nō.
Ultimo nolo hic obmittere qōne nōbilem et quotidī
anam. p̄missum fuit in duos et discordant. nunquid
iudex posset eligere tertium seu eos ad electionē tertij
p̄pellere. hec questio fuit de facto. et intellige de arbi
tratoribus. nam de arbitris nō est dubium vt in. c. auz
speciali. de appd. et in. l. idem si vnus. §. si in duos. ff.
de arbi. Bal. in. d. c. i. de inuesti. in ma. fac. recitat fuis
se p quosdam sapientes responsum q nō. qz arbitro
res sunt ad similitudinē p̄sonetaz. l. si de mās. §. rece
pisse. ff. de arbitris. sed certum est q in p̄sonetis nō ē
tractandū de electione tertij. et hec op̄inio plz h̄ bal.
et etiam mibi. qz a p̄sona nō arbitrate nō recedit ut. l.
si quis arbitrator. ff. de. v. obli. et. l. si merces. ff. loca.
Nūc exp̄dictis sub ep̄logo p modū fabule vt fa
cilius inuenias materiam habes viginti q vnā diffe
rentias inter arbitru et arbitratore ex quibus colligit̄
maxime ex p̄ncipio modus p̄gnosendi et discernendi
arbitru ab arbitratore. Sed p̄ncipaliter habes mul
tas questiones qd materias. tres habes incident̄ post
octauam d̄riam. Prima est an pro executione

arbitramenti datur aliqua actio et que. Secunda an ex taciturnitate temporis emoleatur arbitramentum ut sic non possit peti reductio ad arbitrium boni viri. Tertia quo iure petatur reductio ad arbitrium boni viri. Quarta questio post omnes differentias que dictum arbitri non reducat ad arbitrium boni viri sicut dictum arbitratoris. Quinta quod nunquid possit peti reductio arbitramenti si partes promiserunt sub pena stare dicto arbitratoris. et quid si fuit iuratum. Sexta questio quid si fuit dictum quod possit alteri et basse arbitrari et de iure unius dare alteri in totum vel etiam in partem et an valeat renunciatio se u pactum de non petendo reuocacionem. Septima quod per quanta lesione potest peti arbitramentum reduci ad arbitrium boni viri. Octava questio an petens reuocacionem et succumbens incidat in penam promissi vel iurij si iurauerat et incidenter tangitur quis habet probare contra arbitramentum. Nona quod quid si petens per pre succumbit et per parte obtinet et quid si non seruauit pre arbitramentum per iudicem moderatum an incidat in penam commissi. Decima quod quantum tempus debet arbitrator arbitrari. Undecima quod quis est iste boni vir ad cuius arbitrium recurritur in causa reuocacionis. et an sit iudex arbitratoris an actoris vel rei. Duodecima quod a sua iudicis reuocacionis arbitramentum ad equitatem possit appellari vel saltem peti. ut reducat ad arbitrium alterius iudicis. Tredecima quod an per petitionem reuocacionis suspendatur executio arbitramenti. Decimaquarta quod quid si fuit promissum in aliquo tantum in arbitrium et arbitratorum et quid si fuit dictum quod possit procedere seruato ordine iudicario. et non seruato. Decima quinta quod quid si is in quem fuit commissum modo predicto. precessit partem seruato ordine iudicario et non partem seruato. Sextadecima quod quid si fuit promissum modo predicto ut promissarius possit procedere de iure et de facto. et pronunciare de iure tantum. et nunquid hoc casu valeat contra ius vel iniuria. Decima septima quod an arbitrator possit pronunciare et procedere partibus absentibus. Decima octaua et vltima quod nunquid duobus arbitratoribus discordantibus debeat deputari tertius. Tractatur etiam in principio. c. an arbitrator seu arbiter possit mutare laudum et lani in. xv. d. n. vbi vide. Quastiones vero que dicuntur ex differentijs s. positus poteris facilliter discurrendo videre. Nico. abb. h. ff. de i. g. et

Vanos. Casus. iuges abiurare se non possit ita summa. Ego sum sic. Ex causa leui et temeraria iuges etiam quod ad thoz et mutua; cohabitacione se separe non possit etiam cum iuramenti interposicione. h. d. In prima psaltaco. In secundo responsio. Secunda ibi nos igitur Nota quod disolutio non dependet a voluntate iugum

sine agat ad disolutioem quo ad substantiam vicali. ut in c. super eo. d. eo qui cogno. plang. vxo. sine agat d. disolutioem respectu mutue seruitutis et cohabitacionis ut hic et de conuer. iu. c. ar. s. et quasi per totum

Nota secundo. quod ex causa continentie seruade pnt iuges licite separare domicilium et cohabitacionem. hoc intelligit nisi sint iuuenes et suspecti de incontinentia. tunc enim iudex debet ex officio suo occurrere et impedire separacionem. ar. in. c. vxoratus. et c. cum sis. de puer. iu. et sentit hosti. i. c. veniens de regularibus. i. vbi dico.

Nota tercio quod per ista yba moneas et inuocas non mandata pisa coactio vide quod le. et nota. in. c. ij. de sponsa.

Nota quarto iudice ecclesiasticum posse et debere compellere iuges ad petitionem alterius iugis ad cohabitandum matrimonialiter cum suo iugali. Et sic ecclesiasticus est iudex non solum vbi agitur de substantia vicali matrimonialis ut in. c. ma. de or. p. g. et. c. latoz. qui si sint legi. Sed etiam vbi agit de integratione matrimonij quo ad mutua seruitutem. et in hoc posset etiam adiri iudex secularis ut dico in. c. non e. de spon. et sic vterque e petens. Et non quod etiam ecclesia compellit vxorem ut redeat ad maritum etiam si paise resistat. hic tamen solum dicitur de compulsionem per censuram ecclesiasticam. An autem possit precesse compellere puta per familiam vide quod dixi in. c. literas. d. ressi. spo. Glo. i. querit quare hoc iuramentum non fuit obligatorium. Respondet quod fuit temerarium. ut in tex. Sed aduerte quod per hoc non satisfit questioni. Nam hoc est repetere idipsum. Idcirco considerandum est quare hoc iuramentum fuit temerarium. Ego rideo quod ideo. quod coniuges tenent sibi propter bonum matrimonij ad mutua seruituta et mutuo debitum reddendum. nec licet dimittere vxorem nisi ex causa fornicacionis. et contra nec vxor nisi dimittere virum suum. xxxij. q. vij. c. apostolus. et c. omnes causaciones. Isti autem diuiserunt se ex quadam leuitate et temeritate. Nam ut patet ex fine littere vterque post separationem misit adulterium. Secus tamen esset si ex honesta causa hoc fecisset puta propter continentiam seruandam ut in. c. quod deo pari. xxxij. q. v. et hoc e quod voluit Inno. hic dicens hoc iuramentum fuisse temerarium quia non fuit promissa continentia nec animo precepta. quod intellige ut. s. dixi quod scilicet non essent de incontinentia suspecti. Sed tunc diceris quomodo propter fornicacionis causa vir dimittit vxorem contra. c. ij. de puer. con. in. cum similibus. Respondet quod non dicit dimittere sed potest et causa honesta propter deum separant cohabitacionem ut facillius vacent orationi et contemplationi. et est honestum ut hoc faciant auctoritate episcopi. et sic intellige. tex. cum glo. in. c. si tu abstines. xxxij. q. ij. et vide quod scripsi in. c. ij. de puer. iu. Non est tamen hec auctoritas de substantia ut hic. et. ca. quod deo pari prealle. Que rit secundario glo. qualiter isti punientur pro temerario iuramento. et est glosa clara. Innocencius hic

dicat q̄ puniatur p̄ mortali. vide tu de hoc bo. glo. z
quod ibi dicit in. c. ma nos. s. eo. **Ep̄o. et videtur**
q̄ vnus non possit sine altero p̄morari nisi vterq̄ iuret
religionem. ut in. c. ad apostolicā. de p̄uer. p̄iu. vbi p̄z
q̄ non p̄mittitur vni coniugam intrare religionē nisi
pariter reliqu' ingrediatur. Soluit glo. sc̄da q̄ quidā
fatentur contrarium sed ipsa tenet q̄ etiam in seculo cā
continentie possunt diuisim p̄morari p̄ dictū. c. qd̄ deo
pari. Sed si alter vellet religionē intrare tunc oportet
etiam alterum ingredi vt in p̄trario. **Ratio** aut̄ diuersi
tatis possit esse sc̄dm̄ hosti. q̄ si possit vnus profiteri
altero iuvene remanente in seculo possit absurdū hoc
sequi. quia iuvene nō p̄tinente vel p̄fessus educeretur
de monasterio vel alter viuere semp̄ in adulterio. ad b̄
de conuer. p̄iuga. c. ex p̄te. i. et. c. placet. vbi vero am-
bo sunt in seculo si nō p̄tineret nil absurdū sequi si alē
cogitur alteri adherere ut hic. **Aduerte bene.** Nā sen-
tit hosti. q̄ si p̄iuges se separant cā continentie et eam
non seruant debent compelli vt simul cobabitēt z red-
dant sibi debitum. hoc dictū possit satis admitti vbi
non emiserunt votū continentie. sed dixerunt simplē
cā verbo ep̄scopo q̄ eam velent seruire. et sic iudicio
meo possit intelligi iste tex. a contrario dum dicit quā
si p̄mittere voluerint et seruire quali si p̄mittunt z nō
seruant non debet ep̄scopus eos pati diuisim habita-
re Sed est dubiū quid si voluerint continentia z post
modum alter lapsus est in adulteriū an ep̄scopus de-
beat reintegrare saltem ex officio illud matrimoniū. vide b̄
hoc quod nō. in. c. dudum. de conuer. p̄iuga. **3mo.** vi-
detur ibi velle q̄ non. immo dicit q̄ si istū volentes cō-
iungerentur carnaliter proles inde genita esset illegiti-
ma. Et idem t̄z glo. in. c. minister. lxxxi. di. sentit etiaz
hoc 3mo. dum dicit q̄ si istū iurassent se mutuo non
petituros cā continentie nō possent se vterius repetere
Sed glo. in. c. nosse. xxx. q. i. et in. c. qd̄ deo pari. xxx
iq. q. v. dicit q̄ licet alterum repetere nō possit iudex t̄z
ex officio suo reintegrabit matrimoniū. ar. de diuor. ex
literis. Sed certe illud. c. hoc non p̄bat. loquit̄ enī in
alio casu. vt ibi nō. et in oppositū multū facit illud. c.
quod deo pari. vbi alter fuit lapsus. et t̄z papa nō re-
stituit eum alteri. sed hortatur ut seruet continentiam.
Item alter reportaret cōmodū de delicto suo et volēs
indirecte repetere p̄iungere p̄mitteret adulteriū. S̄z
p̄toto satis posse distingui. q̄ aut altero lapso n̄ p̄ hoc
vehemens insurgit suspitio de p̄seuerantia in peccato
et nō debet matrimoniū reintegrari et sic loquatur. c.
quod deo pari. aut est suspitio ip̄seuerantie ut quā est
iuuenis et suspectus. et tunc ex officio iudicis reinte-
grabitur matrimoniū. **Ratio** quia tale votum videtur
fuisse illicitum. nec debeat a principio emitti. vel ab ec-
clesia recipi. sicut enī vnus non potest intrare religionē
altero suspecto remanente in seculo. p̄pter timorē in cō-

tinencie ut in iuribus. s. allegatis. ita non est p̄mitten-
dum vt voueant et p̄maneat in seculo. et si de facto
vouerunt ep̄scopus ex officio suo p̄uidebit ne maius
peccatum inde contingat quod nō. In sc̄da parte
glo. ista querit quid si coniuges iurant nuncq̄ diuertere
re adinuicem. nunquid tale iuramentum omni casu sit
seruandum. Et p̄mo arguit. Sc̄do p̄cludit q̄ si vellet
intrare religionē possent quia tunc p̄mutarent iuramē-
tum in melius et sic videtur velle q̄ aliter non possent
ad inuicem diuertere obstante iuramento. **3°.** an. dicit
q̄ si iusta causa subesset puta p̄sanguinitatis v' aliud p̄-
petuum impedimentum. tunc non obstante iuramēto
alter agere possit ad diuortium. cum subaudiatur ibi.
nisi ex causa. quia nec contra istū intelligitur iurasse. s.
c. p̄xi. et. c. ad nostram. **Tertio** aduerte q̄ in istis
exemplis 3°. an. questio non haberet dubium cū iu-
rumentum generale se non extendat ad casum nutrien-
tem peccatum ex tacita intentione iurantis. et p̄suppo-
sito q̄ habuisset illum animū tale iuramentū vt illicitū
non ligaret. ut p̄batur in. c. i. de iureiuran. li. vi.
Sed dubium est quid si oritur cā legitima diuortij q̄
iurans possit remittere vt puta inductā in fauorē suū
vt si mulier p̄misset fornicationē carnalem vel spiri-
tualem vt 3°. c. p̄xi. vel non solueret dotem p̄missā iu-
xta nō. in. c. p̄ vestras. de dote post diuor. resti. vel qd̄
simile q̄ possit diuortium petere non obstante tali iu-
ramento generali videtur bonus tex. in simili in. l. q̄ro
s. inter locatores. ff. loca. vbi dicit q̄ si locator p̄misset
non expellere inquilinum intelligitur si soluerit pensio-
nem et sic si fecerit id ad quod tenetur ex natura cōtra-
ctus. **Item** si p̄misset filium non exheredare intelligitur
nisi cām exheredationis dederit. l. quidā cum filiū. ff.
de ver. obliga. **Item** si p̄misset te non offendere intelli-
gitur nisi causam offensionis p̄miseris. l. qui seruū. ff.
de ver. ob. Et generaliter secundum Bar. ibi facit ille.
s. ad omnes contractus in quibus vtro cūq̄ aliquid
promittitur vt quis nō teneatur seruire quod p̄misset
si per aduersam p̄tem omnia seruata non sunt. facit. l.
inlianus. s. offerri. ff. de act. emp. debet ergo sc̄dm̄ h̄
intelligi illud iuramentum de nō diuertendo et alter le-
gem p̄iugij seruaerit. pro hoc quia aliter matrimonia
non essent libera in dissoluendū ex iusta cā contra. le.
libera. l. de inuti stip. pro et contra faciunt ea que dī-
xi. s. p̄xi. c. in q̄one illa. cū quis iurauit nō petere re-
ductionē ad arbitriū boni viri. vbi vid̄ z p̄ p̄ma p̄te op-
time facit. c. p̄xi. in p̄ncipio. **Glo. penult.** querit an
hic mulier potuisset propria auctoritate iuramento n̄
obstante redire ad virum et dicit q̄ sic. **Idem** tenz
hosti. sed Tan. et gos. contra. **Dicit** 3°. an. q̄ hec vl-
tima opinio possit procedere quando esset dubiū an
propter incontinentiam et ad lasciniam se abiurassent
dicit q̄ apud eam non possit eadem dubitatio. **Aut**

en iuravit ppter continentiam et non debet redire sine superioris auctoritate iuxta superius dicta. Et ppter lasciviam et tenetur redire cum iuramentum fuit tene rari um. vt in litera.

Vemadmodum. ^{False. is} qui iuravit

cum muliere contrahere. ppter supervenien tem fornicationem vel deformitatem eam repellere potest. propter precedentem non hoc. d. pmo. Si vir non iuravit accusare uxorem tene rariam est iuramentum. sed si specialiter de adulterio hoc iuravit denun ciare poterit sed accusare non debet. hoc vltimu est sine dubio vt p patebit. Dividitur in tres ptes principa les. secunda ibi illud aut. tercia ibi. q. si. p. prima subdi viditur nam pmo inducit simile consultationi fiende. scdo sol. ibi. ita si quis. tertio. pbat solutione p ientati onem absurditatis. et p rones. ibi. alioquin. quarto re spondet oppositioni iuramenti ibi non obstante. quod responsum. pbat per citatione absurditatis ibi quid si post. Secunda p s principalis non subdividitur. sed tercia pars sic. quia pmo ponit casum. scdo allegat. p negatiua ibi cum in scriptura. tertio. p affirmatiua ibi. sed nunquid. quarto soluit ibi tutius. ¶ 2o pmo q valet argumentum a simili data similitudine in eo ad quod confertur licet in alijs illa non sint omnino simi lia vt patet hic in similitudine inducta inter matrimo nium contractum et contrahendum quod non. facit. c. cum dilecta. de confir. vi. vel inuti. vide. Jo. an. in. c. non potest de pben. li. vi. vbi hoc firmat. ¶ 2o scdo argumentum q p ista verba. pmitto q tenebo te. p le gitima uxore contrahatur matrimonium de pfit. de q vide bonum tex. cum ibi non. in. ca. ex pte. i. de sponsa. et facit q in actibus pendentibus a mera dispositione disponentis paria sunt dicere volo q tutius habeatur p tali vel q talis sit vtrpote q sit eius. vel q habeatur pro cine. de quo per Bar. in. l. si quis qui pro empto re. ff. d. vltimus. ¶ 2o tertio et tene menti q pmittes et iurans servare aliquem tractum intelligitur se obliga re in quantum alijs observat pro pte sua alias non tene tur ad qservantia. p. cordat. l. quero. s. inter locatore. ff. loca. et facit iste tex. ad ea que dixi. s. c. pxi. et quod non. Bar. in. l. cum p. s. libertis. ff. de le. ij. vbi p illu tex. dicit q si duo fecerunt pacem et promiserunt illas non rumpere si postea rumpunt qui rumpit scdo pot accusa re primum sed primum non secundu. quia secundu non erat obligatus ex quo primum non servavit pacem. fa cit quod ipe non. in. d. s. inter locatorem. et quod le. z non. s. eo. pervenit. ¶ 2o quarto z menti tenete vos auditores seu legentes quod alibi non ita bene probat q fornicatio subsequens dissolvit sponsalia de futuro etiam iurata. et licet iste tex. loquatur in spsa fornicat re idem tñ dicendum est in sponso. q. quo ad ista non

iudicantur ad imparia vt in. c. apostolos. xxxij. q. vij et ea c. q. vi. nihil iniquius. et. c. indignatur et ita i fa cto sensu p. sulni. et intelligo q fornicatio dissolvit sps salia scz in fauorem illius qui non peccavit. ille en pt illam non ducere. sed peccans non absoluitur alio vo lonte quia delictum suum non debet ei prestare immu nitatem et absolutionem a ptractu suo. vt in. c. ij. de tras la. prela. facit quod in simili habetur in. c. de illis d. p. mo. s. de spon. ¶ 2o ibi prolixus absurdus q va let argumentum a vitatione absurditatis. p. cordat. c. ex ore. de privileg. cum similibus. ¶ 2o ibi turp eicitur q non admittitur hospes. q licite allegamus dicta poctaz. ex quo iuri non p. radiant. Idem de pro verbis probatur in. c. et si iudeos de iudeis. et quoti die allegatur iste tex. q facilius ipeditur mrimoniū cō trahendum q d. ratur ptractum qui de. vo. c. ruf?

¶ 2o in verbo non obstante et tene menti. q iuram tum appositum in aliquo ptractu recipit omnes p. ditō nes et subauditiones seu limitationes quas habz ille ptractus et idem dicit si apponitur in alia dispositione seu obligatione vt reguletur ab illa pro hoc. l. si. l. de non nu. pecc. et p Inno. qui hoc tenet in. c. p tuas. d. arti. et Bar. in. l. si societatem. s. arbitroy. ff. pro so cio. Supra dixi. in. c. quinta uallis. limita tñ scdm no tata in. c. debitores. s. eo. ¶ 2o q turpido seu de formitas precedens contractum non pot ptra contra hentem allegari. sed subsequens sic. quod optime fac vt contrahens non possit allegare debitorem suspectū propter paupertatem precedentem seu mores prece dentes. ad quod faciunt tex. i. l. si creditores. ff. d. pri uile. credi. et. l. si. l. de spon. et ibi p Bar. et. c. pte rea de testi. cogen. et. c. si. de collu. deteg. et ex b. tex. arguit hosti. prelatum p. tectū criminis promotione suam precedentis non posse repelli. de quo in. d. c. p terea. et. c. si. de pur. ca. vbi de hoc. ¶ 2o ex vltima parte q promittens seu iurans aliquem non accusare potest nihilominus illum denunciare ad penitentiam peragendam. Et non. ex hoc et ex tex. sinem denuncia tionis euangelice. fit en non vt imponatur pena s vt cogatur penitere. Ex quo not p. d. c. q probato crimie alicuius per denuntiationem superior non prinabit il lum vel suspendet eum officio suo vel benedictio suo. s solum coget penitere nisi in casibus d quibus in. c. in quisitionis. de accusa. quod dicit alibi melius non p bari. Sed adduco bonum tex. in. c. sup. his. de accu. vbi melius z generalis probatur. Sed quero qd si quis iurat aliquem non denunciare. vide glo. in. c. ad nostrā. ij. s. e. q dicit iuramentū n est obligatoriu qd ē ptra pceptū xpi et bonū caritat. dicitū en ē si peccave rit in te frater tuus zc. de iudi. nouit. et. ij. q. i. si pecca uerit. et vide quod dixi in. c. i. s. e. Dicit tñ non b ho sti. q aut iuras vult denunciare pncipaliter p. p. p. calū

animo delinquentis et iuramentum non ob. Aut mo-
 uetur pndpaliter ppter interesse ppiu et si pot sine metu
 piri. quod satis michi placet. Nam iuramentu valz
 respectu interesse puati. sed non respectu interesse pub
 lica. l. si vnus. §. pacta. ff. de pactis. facit quod dicam
 super glo. et hoc semp nobis. Tercio ad glo. r no
 tabis glo. ij. que in effectu facit tria Nam pmo ponit
 multas pdiciones generales que subintelligunt d iu
 ramento et quatenus dicit q intelligit pditio si placz
 pape intellige qn pcedatur in materia spectate ad pa
 pam. sic loquit. c. veniens. s. eo. vbi plene dixi. alias
 lectus. ut patet ex notis. s. e. quato. Secdo dicit q spe
 ciales pdiciones non intelliguntur nisi expmanz.
 Tertio in fine dicit q propter cōditiones subintelle
 ctas iuramentum non dicit pditionale sicut nec alia
 dispositio intellige etiā si expmantur ut in. c. significa
 sti et qd ibi nō. de elec. Jo. an. addit alias pdiciones
 subintellectas. Nam si iuro tibi decem reddere intelli
 gitur nisi iudex interdicit intelligo ex legitima cā de
 censu. significauit. r. ff. qui satis da. cogunt. l. si. vel ius
 cōe qz excoicatus est. de quo in. c. veritatis. de dolo r
 puma. et. s. eo. debitores. Item qn pater iurat se da
 tur alicui filia suam in vxorem intelligitur pmisisse se
 facturz rē. d quo vide quod dixi in. c. ex literis. d spō.
 vbi glo. Item intellige saluo iure alterius. s. e. venies
 Item subauditur quod habes. s. eo. quitauallis. Item
 si iur. ni alicui ab eo debeo absolui. s. eo. quintaualis
 et §. de spon. c. ij. et vide ad materiam p hosti. i sum
 ma. eo. ti. §. q spēs. In glo. in verbo fortius in fi. dicit
 Jo. an. et melius q licet depositarius non possit obij
 cere pponationem vt in iuribus allegatis in fine glo.
 deponens tñ pot eam obijcere cum in suum fauorem
 sit introductum vt in deposito nō fiat pponatio ar. in
 c. ad apostolicam et. c. statutus de regula. Opp.
 videtur q ppter supuenientē deformitatē nō liberetur
 quis a sponsalibus. qz iuramentū est seruandū ex quo
 pot seruari sine interitu salutis eterne. vt in. c. si vō. s.
 eo. Soluit glo. in verbo oculos qz contrariū pcedat
 nisi quis liberetur a iuramento. p existentiā pdicionis
 subintellecte vt hic. qd nō p limitatione illius. c. si vō
 et ibi plene dixi. Secdo glo. querit quid si sponsa labe
 retur facultatibus. s. d. qz ppter hoc nō possit a sponso
 dimitti hoc intelligit verum. Jo. an. nisi certa quāti
 tas pmilla fuisset. et tunc nō pot pmisionem adim
 plere §. de pditōibus appo. de illis. Nō h dicit Nam
 illud. c. de illis loquitur qn iuramentū fuit presūtz
 pditionaliter. nos aut h loquimur qn simpliciter. sed
 mulier pmisit dare certā rem vel quantitātē et nō pot
 pmisionē adimplere Sed aduerte qz dubito etiā in
 terminis gl. Nam ex quo mulier ptraxit simpliciter spō
 salia nō pputtendo certāz dotem videtur pmisisse om
 nia sua bona in dotem vt notāter le. et nō. in. l. mulier

bona. ff. de iur. do. et p Bar. in. l. si constante. ff. sol.
 mat. ergo si labitur facultatibus et sic nō pot omnia
 que habebat dare. in dotem non debet sponsus obli
 gari ad contrahendum. quia deficit pditio subintelle
 cta sed si res in eodem statu pmanit vt in tex. et in gl.
 ij. facit. c. p nostras et quod ibi nō §. de dote. post di
 uortium restu. quod nō. Item aduerte in eo q glo. in
 prima parte dicit q iuramentum contra leges non li
 gat rē. Dicit notanter hosti. hoc verum vbi iuramen
 tum reprobatu lege canonica sicut de fo. ppe. Et di
 ligenti. et §. eo. sicut simpliciter om in hoc non statut
 legi ciuili. qz nec de foro suo est iuramentū de iudi. no
 uit. et de dec. venerabilem. ad finē. in auē. ut de. apud
 ppios epi. §. si vō ecclesiasticū. coll. vi. et sic facit q
 statutum laicoz nō pot impedire iuramenti absolutio
 nem. vide qd dico §. eo. cū ptingat. Quero quid si
 sponsa de futuro fornicet seu opprimatur p violentiaz
 nunquid sponsus possit eam dimittere. Glo. ista pclu
 dit in fine q non. Et idem Jo. an. non om scdm eam
 debet pelli ptrahere bigamiā. Secus dicit si fuisset
 sponsa de pnti ut nō. gl. in. c. raptor. xxxij. q. ij. que
 etiam approbat pcedens dictum gl. et facit qd habet
 in. c. discretionē. de eo qui cognouit vxoris sue san
 guineam. Quero quid si sponsa de pnti fornicet
 vel incidat in aliquā deformitatē. nunquid a spōso
 possit ex toto dimitti. Glo. in verbo tenet dicit q nō
 intellige q ppter adulterium pot dimitti quo ad thō
 rum. l. si vxor. §. diuus. ff. de adul. Sed alijs deormi
 tatibus non obstantibus tenet eam ducere vt in. c. bi.
 qui. xxxij. q. vij. quod nō. Nō ex glo. in verbo quis
 q dicitio quis regulariter aduersatur pcedent. qnqz
 tñ apponitur causatiue vt hic intellige vbi subiecta ma
 teria hoc expostulat. Oppo. et videtur q sicut nō va
 let pactum etiam iuratum de nō accusando aliquē de
 quocunqz crimine. vt hic dicitur. §. illud aut. eodē mō
 non debet valere si fit de certo crimine. nā vtroqz casu
 innitatur quis ad delinquendū et remittitur dolus fu
 turus. contra. l. si vnus. §. illud. et. §. pacta. ff. de pa
 ctis do. vbi habes tex. expsum. ad idem. l. puenire. ff.
 de pac. do. ppro solutione capio gl. in verbo crimine.
 et in verbo in hoc casu. et in verbo desistit que debent
 ad hoc pungi. et tangunt hoc ptrarium multū tacite
 et mens glo. est q circa crimen pmittendum nō valet
 pactū et sic loquit. §. illud. et. l. si vnus. sed circa pmis
 sum valet ut hic. r in dicto. §. pacta. et sic videt intelli
 gere vers. q si. Aliam solutionē sentit in dicta glo. in
 vbo desistit. q pactū de nō accusando de certo crimi
 ne puta adulterij. valet quaten tangit interesse puatū
 vtpura ut non possit accusare ad diuortiu celebrandū
 sed quaten tangit publicū nō valet ut in ptrarior. Ex
 ista solutione infertur q si iste maritus vellet accusare
 d adulterio criminalit ad vidictā publicā valet iuramto

non obstante. Aduerte Inno. videtur sentire istas so-
lutiones glo. et Jo. an. post eum recitando. dixit eni
sup verbo diuortij. seruandū esse iuramentū in eo q
tangit rem vel iniuriā familiārē. et est pactum factū de
p̄terito adulterio non accusando. In his aut que re-
spiciunt animā seruandū non est. Et ideo p̄t denun-
ciare adulterium p̄missum p̄ quā denūciationē p̄cipiet
iudex marito q non cohabitare vxori donec peniteat.
qz nō iurauit non cohabitare sed nō accusare. Si aut
vxori adultere nō penitenti cohabitare iurasset nō eēt
iuramentum seruandū ar. xxxij. q. i. c. i. imo si nec per
preces nec p̄ denūciationē ad penitentiā possit obti-
nere p̄ iudicem vel vxoris p̄sensum q cessaret ab eius
cohabitatione. possit tunc eam accusare de adulterio
scdm cū et Inno. Attende contra p̄mā solutionē gl.
quā etiam sentit Inno. vt intelligat tex. de adulterio
iam p̄missio multum facit iste tex. in. v. q. si expresse.
qui venit aduersatiue ad illum. s. tñ cū ibi loquat tex.
de non accusando de quocunqz crimine p̄mittendo et
go. v. q. si expresse. qui tantum aduersat p̄cedentibus.
quia loquitur de certo crimine debet intelligi de crimi-
ne p̄mittendo. Item si loqueretur d̄ crimine iā p̄missio
res non fuisset dubia p̄ d. l. si vnus. s. pacta. Jte cessa-
ret ar. litere quatenus arguit pactū nō valere. qz p̄be-
retur libera peccandi facultas. cessat eni hec rō in crimi-
ne iam p̄missio. qz respectu p̄mittendi iā p̄mpta eēt
accusatio p̄tra scdō solutionē gl. vt intelligat nō respe-
ctu adulterij p̄mittendi sed quatenus t̄gitur speciale
interesse quā etiam solutionem non apte sed tacite sen-
tit Inno. facit multū tex. in. d. l. si vnus. s. pacta. vbi
dicit q non valet a p̄ncipio vt nō agat interdicto vud
vi. Nā licet respectu restitutionis versetur vtilitas p̄i-
nata. tñ quatenus p̄statur certo modo impunitas i-
nitatur quis ad delinquendū qd est p̄tra publicā vti-
litatem vt in. c. vt fame. de sen. ex. et melius in. l. licita-
tio. s. quod illicite. ff. de publi. et vectiga. Nō eni du-
bium est quin vxor fiat liberior ad fornicandū cū scit
se a marito de adulterio saltem respectu diuortij accu-
sari non posse. Cum ergo hoc iuramentū sic p̄tra bo-
nos mores valere non debet vt in regula nō est obli-
gatorum. de re. in. li. vi. Et ob hoc intellectus huius
.c. vltus est semp̄ mihi difficilis. et male p̄ doct. decla-
ratur. forte et p̄pter ista dixit hic Guil. na. qz verbum
tutius positum in tex. stat p̄patine. designat eni q ma-
ritus non obstante iuramento possit vxorem accusa-
re. sed tutius est vt nō accuset. et forte hec lectura non
esset mala facit tñ in contrarium quia in dubijs digi-
mus quod est tutius ut in. c. iuuenis. de sponsalibus.
ergo semp̄ erit eligenda ista via vt non fiat accusatio.
Concludo sic totam materiam q aut intelligimus de
p̄missio. et casus est clarus. d. s. pacta. r. c. veniens. d̄
accusa. i. Etat de committendo et tunc respectu accu-

sationis criminalis. non valet pactum nec iuramentū
quia p̄stat materiam peccandi. vt in. d. s. illud. et. s.
pacta. Aut respectu accusationis civilis. scz ad diuor-
tium celebrandum ad p̄modum mariti. Et est casus du-
bius credo q simpliciter pactum nō valeret. sed si in-
teruenit iuramentū est dubium Ideo lra arguit pro et
p̄tra p̄cludens tñ tutius esse vt non accuset sed denun-
ciat. cū p̄ hanc viam p̄uidebitur circa delictum. et iste
obseruabit iuramentum. Et p̄ hoc datur nō bilis limi-
tatio ad. d. l. si vnus. et sic magis strigit iuramentū q̄ sim-
plex pactum. ar. c. debitor. s. eo. ti. facit qd nō Jo.
an. in spe. de dona. s. i. v. quid si actum. credo etiam
q poterit accusare criminaliter qz in hoc nō versatur
p̄modum p̄uatū vt. s. dixi. et ideo non sine misterio di-
xit lra q debet desistere eam accusare ad diuortium
celebrandū. Et ex his habes clarum intellectū huius
.c. Glo. vltima querit quid si ista mulier nolle cor-
rigi ad denūciationem ecclesie. Sol. Jo. an. dixit q
tūc vir p̄t eā deserere. qz videtur quasi heretica Ca-
suis in p̄traria opinione. vt dicitur in si. glo. q nō debz
eam deserere sed debet eam corrigere et in vinculis te-
nere et castigare etiam si mariti sui vite insidiaretur. in-
ducit iura in eo allegata. Nō in glo. q maritus p̄t li-
cite ex cā mulierem castigare et inuinculare. et tene mē-
ti hoc vltimū quia tex. in. c. placuit. p̄ que se fundat b̄
glo. loquit de vxoribus clericorū adeo q glo. ibi dixit
illud non extendendū ad vxores laicorū. Sed gl. in. c.
sicut. vj. q. i. dixit maritum posse castigare vxorē suaz
sed non verbibus afficere. qz aliena illa esse debent
ab ingenuis. vt. l. p̄sensu. l. de repu. Sol. et l. d. offi. b̄
dicunt q illa. l. consensu. p̄cedit nisi ex cā magna fiat
vt in exemplo glo. et nisi verbera sint lauta. illa eni vi-
dentur marito ex causa p̄missa. ar. in. l. p̄ceptoris. ff.
ad. l. acqui. et de homi. ad audientia. alias maritū pa-
nireretur si sine cā vel enormiter hoc faciat. l. de repu-
autentica. sed nouo iure. Concludo ergo q scdō quā-
titatem culpe p̄t maritus corrigere vxorē ita q non
procedat ad seua. illa eni sunt iudici relinquenda etiā
in seruis proprijs ut in st. de his qui sunt sui vel alieni
iuris. s. sed hoc tpe Secdō nō. ex gl. q vxor est reli-
quenda marito licet insidiatur vite ipsius. hoc puto ve-
rum si potest prouideri aduersus insidias. alias nō te-
netur se exponere periculo mortis vt in. c. literas in fi-
ne. de resti. spo. sic intellige ea que legunt et notatur p̄
doct. in. c. i. de diuor. r. in. c. gaudemus. licet gl. aliter
dixerit in. c. quicquid mulier. xxxij. q. v. Tercio q
ad principale questum glo. puto q si mulier p̄t cō-
pesci et castigari ab insolentia sua. p̄cedat vltima opi-
nio glo. alias p̄cedat p̄ma opinio p̄ illud qd. s. dixi
per Inno. Ultimo opponit glo. p̄pe mediū in eo
q hic denegatur accusatio. et permilla est denūciatio
et sic quod via via denegatur alia conuenitur p̄tra in-
ra allegata in glo. de hoc brocardo vide quod nō. gl.

in regula cum quid li. vi. et dicitur quod ad aliam effectus p
imitatur hic denunciatio et ad aliam denegat accusa
tio. Nam accusatio denegatur quia agitur ad dinor
tium denunciatio pmittitur quia agitur ad penitentiam.

Et si christus

Casus. Adouachiz
pro testimonio ferendo in causa monasterij
sui. Ita punitur summatur. Sed hec summatio ni
mus restringit litera. ideo summo sic licite ex causa ne
cessaria etiam p religiosos iuratur. b. d. Duiditur in
quinque ptes. In prima respondet auctoritati euange
lice qua videbatur pbitu iuramentu. Secda ibi Ja.
respondet auctoritati apostolice. Tertia ibi angelus.
probat multis auctoritatibus noui et veteris testame
ti quod licitum est iurare. Quarta ibi quedam dicit quare
simpliciter prohibetur iuramentum. Quinta ibi licet
dat petentibus licentiam iurandi. ¶ 120 q non cre
dere simpliciter assertioni pximi procedit ex pena pecca
ti priorum pentum. inde orta sunt obliuio. ira. incre
dulus et similia. Caro em tunc corrupta extitit. ex
corruptione processit anime et corpis infirmitas. de
quo vide bonam glo. xv. q. i. in summa et tex. in. c. ita
ergo. xxj. q. i. ¶ 120 scdo non esse iurandu p creatu
ram. sed p creatorem. quida em honor exhibetur illi
p quem iuratur cum assumatur ad pfirmitate actus
qui soli creatori vt ipse solus recognoscatur in supioze
tribuendus est. ¶ 120 tamen q si de facto iuratur p
creaturam ligat nihilominus tale iuramentu. qz iuran
do p creaturam videtur habere quendam respectu ad cre
atorem. vide bonam glo. in. c. quotien s. i. q. vij. in glo.
que est super verbo salus. Et ex hoc et ex tex. no. quia
verba legis licet pbitiua dirigantur in psona no tm
per hoc iuramentum incontrarium semp inualidatur
contract. Bar. in. l. si quis p eo. ff. de hda. et i auz.
sacramenta puberum. C. si aduersus vendi. patet ex
illis verbis hoc nolite iurare et iurans incontrarium
peccat. quia venit ptra pceptum dei. et nihilominus te
netur ad obseruantiam iuramenti ex quo ipsum quod
iuratur potest seruare sine piculo anime. vide qd dicit
in. c. cum ptingat. s. eo. et p archi. in. c. non est contra
xxj. q. i. ¶ 120 tertio duo requisita ad hoc vt iurame
tum fiat sine culpa. pmo q ex necessitate iuret. scdo
q iuramentum habeat illos tres comites veritate iu
diciu et iusticiam. et aduerte quia verbum necessita
tis capitur hic in tex. late. ut pphendat etiam vtilitate
vt em largo mo necessitatis ad iuranduz qn instat vti
litas et sibi non creditur sine iuramento. vn non soluz
ppter vtilitatem ppriam sed etiam pximi pot qui s li
cite iurare. si aliter sibi no creditur vt pbat. in. c. ita
ergo xxj. q. i. Et ibi bonam glo. et p archi. in. c. no est
contra ea. causa et questione. Adde etiam ad pdicta
glo. notabilem in. ca. florentinum. lxxxv. dis. que per

istum tex. dicit omne iuramentu fore temerarium. et
ad iurandum non ipellit necessitas quod intellige lar
go mo vt. s. dixi. ¶ 120 quarto. ibi omnis contrauer
lia et q licite iuratur vt recedatur a lite qd est contra
illos qui verentur subire iuramentuz a iudice vel apte
delatus. Et infertur ex hoc qd exceptio q ca fuit iura
mento finita ipedit liti ptestatione. licet quelibet alia
exceptio liti finite cu iuramentu debeat esse finis om
nis prouersie de quo vide bonam glo. in. c. de liti co
tel. li. vi. p Bar. in. l. pquerbatur. ff. iudi. sol. ¶ 120
quinto p quem sit iurandu et quare sit iurandum. est
em p solum deum iurandu et nunqz p creaturam nisi in
calibus in iure expsis ut non ter dicit hic glo. iij. Et
autem iurandum ad huc prouersie. intellige no solum
iudicialis sed etiam extraiudicialis. l. sed. et si. s. si aut
hereditate. ff. de pe. here. p Bar. in. l. ampli. ff. rem.
ra. ha. vbi patet q prouersia dicitur ante liti ptes. et
largo mo ad excusanduz iuramentu de prouersia qn
subest necessitas vel vtilitas et mibi non creditur sine
iuramento vt patet ex pdictis. ¶ 120 q p ista verba
in veritate dico vobis et. iurat quasi interponat ipsuz
deum qui est veritas ad pfirmitate actus p hoc. c. in
quadam de cele. missa. vbi dicit q xps e veritas ideo xps
interrogatus a pilato quid esset veritas. non midit ne
videretur seipsum iactare vt ibi no. et de multiplici for
ma iuramenti tam in puatua ecclesia q in bodierna.
vide bonam glo. hic. et. xxj. q. i. in summa. ¶ 120 qz p
illa verba moziuz p gloria vestra et. apostolus iurauit
et pstat iuramentum ex illis verbis p gloria vestra et
et est sensus scdm Jo. an. moziuz. i. pericula mortis
subeo. vel paratus sum mozi. p gloria vestra. i. p eter
nam gloriam ad qua spero sic assero. et quo affirmo
scriptor. Ex his et ex pdictis infero q ad substant
iam iuramenti non est necesse q exprimat vbum iu
ro. sed satis est q ad pfirmitate veritatis quis inter
ponat ipsum deum explicite vel implicite de quo vide
vt dixi in. c. querdam. s. eo. ¶ 120 ibi redde deo etia q iu
rumentum tenemur seruare ex pcepto iuris diuini Ex
quo infertur q papa non pot sine ca illud relaxare de
quo plene dixi. s. eo. quarto. ¶ 120 ibi cum sit pfirma
tio et. q iuramentu interponitur ad pfirmitate veri
tatis id est simplicis assertionis. Ad dicitur em simplici
assertioni religionis vinculum. vnde vide ad hoc qd
dixi. s. sup rubrica. ¶ 120 in. v. quedam. quare fuit iu
rumentum cessante necessitate. pbitu no em pbitet
qz in se malu sit sed ppter pcuriu qd sepe ex incauta
iuratione orit. idem dicit ne dei nome iuanu assuma
tur. ¶ 120 ibi modico vino iucta glo. q aliqui indulgen
dum est a: ppoz vt sit pmpu ad excusitu. virtutis. xl
iij. di. conuicia Et no ptra istos qui ppter abstinentiaz
nimiam incurrunt egritudines. in dunt em in peccatu
no modicu et scdm ieronymu offerunt illi rapinam in

holocaustum dum nimia ciborum egestate vel somni pe-
nuria corpus suum imoderate affligunt quod dominus odio ha-
beat. de quo in. c. non mediocriter de pse. di. v. ubi tex.
notabilis. **¶** In fine ibi nos et pueri. iuncta sup-
scriptione in qua loquitur abbati et capitulo quod conuersi
monasterij non sunt de capitulo. alias frustra dixisset
de conuersis de quo vide quod legitur et non. in. c. ex eo quod
in si. de elec. li. vi. et per Innocentium. in. c. ij. de instum. et non.
quod non solum monachi sed etiam pueri possunt testificari
in causa monasterij. facit. c. nup. s. de testibus. **¶** Ad-
uerte tamen quia tex. hic dicit deficientibus alijs etc. Et sic
videtur innuere quod in defectum duntaxat isti admittantur. Sed
hosti. et per simpliciter suppleant ad tex. maxime. quasi
etiam alijs testibus existibus possunt exhibere testi-
monium. **¶** Nam quicquid quis estimat se habere decem bonos
testes et non habet nisi unum quod nota. sed vide lati-
de hoc in spe. de teste. §. i. v. nunquid. et plene dixi in
.c. in super in. iij. columna. s. de testibus. et dicitur ibi et
ad istum tex. potest dici quod ideo papa dixit deficienti-
bus etc. ne isti iurando veniret contra conscientiam. nam dubi-
tabant iurare ideo dixit indulgentem. **¶** Venio ad gl.
et primo oppo. ubi enim quod volens aliquid negare non debet
geminare negationem quod due negationes faciunt viam
affirmationem ut in. l. duobus verbis. ff. de ob. l. unum
contrarium innuit ista lra. dum dicitur est non non. **¶** Solu-
tio colligitur ex glo. h. et iij. videlicet quod due nega-
tiones referuntur ad idem faciunt viam affirmationem
ut in pirario. secus si referuntur ad diversa ut hic. sic enim
hic geatio ut una referat ad cor. alia ad os. quod non.
Idem ubi referuntur ad diversa in eadem oratione prenta ut
non. in. d. l. duobus. Item hoc limita nisi sequat pirari-
et absensus intellectus. tunc enim due negationes non fa-
ciunt viam affirmationem sed una negatio stat proprie
alia superabunda. plerumque enim ex abundantia cordis
quis geminat negationes ut colligitur ex notatis in. l.
.i. l. de sensu fugi. ubi per Ly. facit. l. luminum in prin.
ff. de dano infecto. Sed quid si apponunt tres nega-
tiones concorrentes idem neqz resultat pirarius seu
absensus sensus. dicitur quod due faciunt viam affirmatorem
et tertia stat proprie. l. i. de here. insti. ff. notat Bar. i. d.
l. duobus et hoc nota et menti tene bene. **¶** Oppo. secundo
ubi enim quod licitum sit iurare per creaturas ut per crucem per euam
gelium per ordinem per salutem principis ut in iuribus per
allegatis in glo. iij. **¶** Sed dicunt iste glo. quod non licet iura-
re nisi ubi iure exprimitur. sed aduerte quod glo. non red-
dit rationem quare in istis licet iurare et non in alijs crea-
turis. Dicerem quod in istis habetur respectus ad ipsius
creatore non sic facilliter in alijs. ubi glo. notabilis in
.c. quotiens. l. q. vij. dicit quod iurans per salutem principis vi-
detur iurare per eum cuius iudicio salus principis consistit
et sic iurans non peccat. Secus si haberetur respectus
ad ipsam creaturam duntaxat iurans illam inuocare

in testimonium sui ad confirmationem actus tunc enim bono-
rem deo debitum ipenderet creature et sic puniret ydo-
latram de pse. di. ij. c. flatum. et. c. venerabilis.
ubi tex. cum glo. et per hoc arguit hosti. contra illos qui
plus homines quam deum honorant. dum enim coram altera
re transiunt. nullam eorum inclinationem vel reuerentiam
exhibent. et quoniam coram domino veniunt quasi ydoloz colunt i-
iungendo in manus utriusque genui flectendo non solum pille-
um sed clamidem et zonam remouendo pro eo quod legi-
tur apoca. xix. ubi angelus dixit beato Jobani cadere
volenti ad pedes ipsius vide ne feceris. prout enim
tuus sum. et licet reuerentiam sit exhibenda superioribus
de ma. et obe. sup. his. quare isti superiores debent reci-
pe ne videantur premi. l. obseruandum. ff. de offi. p. s. et
in. c. quod necessitas. lxxvi. di. hec tamen ydolatria est cor-
rigenda et qui exhibet et recipit debet exhiberi et recipi.
iuxta illud verbum Imperatoris frederici flectentis pa-
pe qui dixit non tibi sed petro Et dicit quod maxime prelati
debent a talibus abstinere ne videantur ut dominantes
in clero. de quo vide bonum tex. cum glo. in. c. esto.
subiectus. xcy. di. et in. c. eorum cum. c. sequenti ea. di. et
idem quod ista glo. in. c. si aliqua. xxi. q. i. **¶** Oppo-
tercio in eo quod in tex. dicitur. Nolite iurare omnino. et tamen
in multis casibus licitum iurare ut non. s. eo. nullus
So. glo. i. verbo omnino dicit quod illud verbum omnino
non stat vniuersaliter. sed exponitur omnino. l. ex leui
causa. adducit simile in. l. grece. ff. de fideiusoribus.
Hosti. reprehendit glo. quia istud omnino stat ibi pro
nullo modo. et sic non est simile. Ego dico eorum quod hic
stat per nullo modo. **¶** Nam ista dicitio omnino. non qualificat
verbum iurare sed verba subsequencia scilicet neqz per celum
neqz per terram. neqz per caput uel per capillos etc. quasi
dicat nolite omnino iurare per creaturam et tunc stat
proprie. **¶** Oppo. quod iuramentum interpositum per creatu-
ram non sit seruandum cum iure eorum diuino. prohibeat
ar. x. di. c. vides. et. l. non dubium. l. de legibus. **¶** So-
dicit glo. in verbo seruandum quod ex quo illud quod iu-
ratur est licitum seruandum est iuramentum qualiter
cumque iuretur. multa enim fieri prohibentur que si facta sunt
obtinere roboris firmitatem. Etiam dat simile. in dex.
ubi una die sue iurisdictionis iudicare non debet. l. cum qui
ff. de iur. o. indi. si tamen iudicat infra tres. l. meminisse. ff. de
offi. p. consu. **¶** Sed bene hoc vltimum per intellectum illarum
legum et hanc gl. allegat Bar. in d. l. cum qui. Sed in-
tellige quod non debet vltima die iudicare sed post ad ve-
tum successoris. trahetur enim propter abdicacionem iurisdic-
tionis. ante enim aduentum iurisdictionis successoris
licite iudicet. d. l. meminisse. **¶** Item intellige glo. in or-
dinario secus in delegato nam ille iudicat etiam vlti-
ma die iurisdictionis sue ut in. c. consuluit de offi. o. de.
ubi per Jo. an. et vide que habentur in an. de adm. tu.
§. illud coll. vij. **¶** Sed quo ad principale dicitur glo.

De iureiurando.

dic qd nō est suffi denter responsum ad p̄trariū ega dī
 co p .l. p̄biberl. q. l. p̄biber iurare. p̄ creaturā non qd
 ipsū iuramentū in se sit malū sed ut reuerētia exhibeal
 p̄ncipaliter ipsi deo. Si aut̄ p̄tra sit valet nihilomi
 nos iuramentū . qd saltē in p̄sequentiā iuratur p̄ crea
 torem. honoz enī exhibitus creature redundat etiam
 p̄sequenter in honozē creatoris hoc p̄bat hīc tex. in .v.
 q. testante. et sic lex p̄hibitiva nō habet p̄p̄nā et pu
 rā cōz p̄bitionis. et sic cessat p̄trariū fac. qd nōt gl.
 in .c. tua. de spon. duoz. Glo. in verbo necessitas ē fa
 ctis. et nō eam et dic vt. s. dixi in nōbilibus. Que
 ro tex? hīc et clarus in .c. aiaduertendū .xxij. q. ij. dīc
 qd iuramentū dōz hīc tres comites. scz veritatē. iudiciū
 et iustitiam. alias si aliquid illoz defuerit potius ē p̄
 iurium q̄ iuramentum. Qualiter aut̄ ista intelligantur
 sol. gl. in verbo in veritate cum duabus sequentibus
 ad hoc tendunt. et exponē scdm eas veritatē scz p̄cōe
 scz qd id qd iuratur debet quis putare verū in conscia
 Non sufficit enī qd in se est verū nisi iurans credat illū
 verū. alias illicite et p̄tra consciam iurat. .xxij. q. ij. ho
 mines. nō. glo. in .d. c. aiaduertendam. Et est tex. fm
 vnum intellectum in .c. quanto in fi. s. co. dicit. iudici
 um id est discretiōē vel delibērationē. debet enī iura
 mentū esse discretū. et dic qd dicit discretū ex modo iu
 randi et ex cā p̄pter quā iurat Si enī iurat p̄ deum et
 ex cā necessaria seu vtili satis est discretus vt. s. dixi al
 secus vt hīc p̄batur in tex. et s. dixi et ē tex. .xxij. q. iij.
 .s. illicitū cū se. dīc iustitiam id ē qd iustum sit qd iuret. ut
 in .c. quāto. s. e. Si enī ista vel aliquid illoz defuerit
 nō iuramentū sed p̄iurium ē censendū scd̄z gl. hīc. et sūt
 verba tex. vt. d. c. aiaduertendū. Et p̄tra hoc ego for
 titer opono. Iuramentū interpositū sup̄ creaturā nō
 habet in se p̄mitem iudiciū. qz nō ē discretū cū sit p̄tra
 p̄ceptum dñi. et tamen p̄cipit illud observari. ut hīc
 ergo ē iuramentū et nō p̄iurium. Item si quis indiscre
 te nulla necessitate vel vtilitate suadente iurat aliquid
 qd in se nō est malū tenetur ad ipsius observantiam. ut
 in .c. cū quis. et qd ibi nō. s. co. et in .d. s. illicitū. ergo
 ad esse iuramenti nō requirit̄ iudiciū. So. dico qd qnqz
 iuramentū ē indiscretū ex pte eius qd iurat vt qd illud
 illicitū vergens ad interitū vel dispendiū salutis eter
 ne. et servari tale non debet. .xxij. q. iij. p̄ totū. Quicqz
 indiscretū est ex mō iurandū. ut qz iurat p̄ creatorū vel
 sine delibēratione seu cessante necessitate vel vtilitate
 et tunc dic qd iuramentū obliget vt hīc et in iurib? sup̄
 ius allegatis Et ad tex. c. aiaduertendū. dū dicit qd ē
 potius p̄iurium q̄ iuramentū dic qd nō ē iuramentum
 scz licitū sine peccato scz ē p̄iurium id est illicitū et in cau
 ta iuratio. capitū ibi p̄iurium largo mō. p̄ incauta iura
 tione. nō p̄ transgressiōe liciti iuramenti. Concludit
 ergo qz gl. et doct. hīc nō declarāt qd ad hīc ut dō iuret
 sine peccato iuramentū ex omni sua pte sit licitū dō

habere illos tres p̄mitēs si tñ aliqd illoz defuerit. dū
 modo qd iuratur sit licitū et honestum ē servandū et
 iuramentū ē licet nō fuerit licitū et peccaverit iurādo
 nō tñ talis sc̄z peccat mortaliter scz qnqz venialiter se
 cundum quantitatem culpe vt uō. archi. m. d. c. alad
 uertendum. Hec vt p̄batur hīc et clarus in .d. s. illicitū
 . et nō l. d. s. aiaduertendū. vide simile in eo qd p̄traxit
 m̄mōnium p̄tra votum castitatis. tenēt enī m̄mō
 nū licz ille peccaverit iū p̄trahendo vt in .c. vno. de vo
 to et voti redemp. li. vi. Quero quid ē dicere amē
 Glo. in .v. amē exponit ip̄ ē sine defectu. et scdm hug.
 vt hīc refert Jo. an. est hec dictō p̄posita ab a qd sine et
 more quod est defectus. vide. c. reuera. in sue de cōse.
 .di. ij. vbi exponit amē. i. verū ē. p̄ hoc ē textus hīc vbi
 capit amē. p̄ veritate et in effectu idem ē quod sine de
 fectu. Aliqñ exponitur amē id ē fiat. Et sic capitur p̄
 muniter in officijs diuinis. Nam clerici respondent
 amen id ē fiat qd petū est i orōne. hinc hieronimus
 ad metellam dīc qd septuagita i tēp̄tes vbi i ebrescis
 legitur amen amē trāstulcaunt fiat fiat Et de hoc ver
 bo hieronim. dīc qd due sunt ptes. et dicit hīc id est
 dñe. leyson. miserere. vt nō Jo. an. in addi. spe. in ti. s.
 sen. prela. s. vt aut̄. Glo. in verbo testis. ponit formal
 iurandū in veteri testamento et tpe gracie scz in p̄miti
 na ecclesia post aduentum xpi. et in ecclesia hodierna.
 Ex qua manifeste colligitur qd. s. dixi videlicet qd ad
 esse iuramenti nō requirit̄ qd iuret exp̄sse p̄ verbū iu
 ro. Et vide de his pleniorē glo. .xxij. q. i. in summa. et
 in eo qd in fine dicit glo. hodie iurare p̄ deū et p̄ euan
 gelium. In contrariū facit qd habet. s. in glo. iij. vbi
 etiam hodie ponunt alij mōi iurandū. Et idē. ij. q. v.
 .c. si quis p̄siter. Itē ex p̄suetudine hodierna saltem
 apud italicos sufficit tangere quālibz scripturā ut est
 gl. nōbilibz in de. de heret. Ideo quero qualis sit ho
 die in dubio iurandū So. dīc p̄phēdēdo gl. in .d. de. i
 verbo tacta. et hosti. hīc. qd aut ius exp̄sse in illo cā. p
 uidet puta vt i teste qd debet iurare tactis euangelis
 et tūc optet sic iurare. ne sufficit illā scripturā tangere.
 ij. q. ix. hortamur. Et p̄muniter iuramenta que defer
 runt a iure a iudice et a p̄b? ex necessitate p̄stunt p̄dī
 cto mō. i. q. vij. quoties. xi. q. i. testimoniū d̄ iur amē.
 calū. c. pe. et. s. ego enī. Si aut̄ iurare aliter lz illud
 esset iuramentū et obligaret iurantē nō tñ esset satisfā
 ctū iuri. cū p̄ forma exigit tacturā euangeloz. hō bo
 nam gl. i. c. vt circa de elec. li. vi. Ego puto hīc vez nisi
 p̄suetudo cesset in p̄trariū i. c. si. d̄ p̄suetudinē. Quicqz iu
 ramentū d̄fatur voluntarie a pte pti. et tūc iurandū ē
 scd̄z voluntatē deferentis. Intelligēdo tñ qd illud sit p̄
 missū. l. ij. cū. l. se. ff. c. ti. Quicqz ptes p̄uenerūt d̄ iurā
 do nō exp̄ssa certa forma. et dīc hīc nōt hosti. iurandū ē
 modo p̄dicto. scz sup̄ euangelis quod placet vñ du
 bio videatur actū secundū qd iura deferunt p̄munil

Amen quid sit

hodie p̄tra p̄tra

z

ar. ff. de edi. edic. l. q. si nolit. §. quia assidua. Et videt
tex. cū ibi nō. p. Bar. in. l. qui p. salutē. ff. e. ti. Et vide
de materia p. hosti. in sūma. e. ti. §. quō. sub. §. p. qd.
Glo. in verbo mala ponit vnuz simile ad tex. nam
quedā sunt simoniaca ipso iure vt vendere spūalia. q.
dam p. pstitutionē eccle. vt dare aliqd. p. bñdictiōe nu
bentiū vel p. baptisimo. Ista duo exēpla repbat Jo.
an. quia certū est q. baptisim⁹ est sacm. et bñdictiō nu
bentiū est sacre rei signū et sic p. illa p. fert et auget grā
spūs sancti ergo. p. bñdictiō est aliqd. dari. q. simoniacū
Sed forte iudiciō meo saluādo glo. posset dici q. ven
dere ipsa spūalia est simoniacū in se. Nā simon mag⁹
a quo dicta est simonia voluit emere grām spūs sancti
vt nō. i. q. i. in sūma fm archi. sed aliqd. p. ipso dare
vel accēpe non tñ animo vendendi vel emendi s. remu
nerandi p. latum non est in se simoniacū. Sed d. simo
niacū q. iure. p. bñdictiō. facit bo. tex. cū glo. i. q. i. emen
dari. Et circa hoc cogitabis q. est valde notabilis li
mitatiō ad materiā simoniē et vide de materia gl. in. c.
cum p. uidez. de pactis. r. c. saluator. i. q. iij. vbi p. glo.
Quero qd. de tercio exemplo glo. scz cū datur p. pōnē
diō p. latis in sede. Jo. an. approbat dictū glo. vt illud
sit simoniacū q. p. bñdictiō. s. considera q. glo. nō appe
rit an velit intelligere de nuda institutione corpali an
etiā de collatoriā tituli vide circa hoc que dixi in. c. i. d.
simonia. et in repetitiōe. §. q. vero. de p. bñ. extir
pande. Glo. in verbo sequunt colligit aliqd. p. bñ
beri. p. pter malū qd. inde pōt sequi. Et oppono in con
trariū de. l. si. ff. qui et aqu. ma. li. nō. si. vbi d. q. licet
stipulare operas vel mercedem a liberto licet stipulari
non liceat simpliciter mercedē. ad idē. l. si. vi. §. illud
ff. de pactis. vbi dolus futurus non pōt exēsse remit
ti. et tñ pōt pacisā ne agat depositi. et sic idirecte remit
titur dolus futur⁹. Glo. nō. sol. p. dic quo ad. l. si. q.
in stipulatione alternatiua non est. p. bñdictiō. q. solutio
fiat voluntarie cū optio def. ipsi liberto vt in regula in
alternatiuis. li. vi. ad. l. si. vi. dic q. pōt pacisā ne aga
tur depositi scz respectu doli de p. terito et dic plenius
vt ibi nō. Glo. penul. instat an et qñ cessante causa
esset effectus. et videtur appellare causam finalē p. p
pter quam excludendā. causam impulsuā. p. pter quas
habendā. et mens gl. est q. cessante causa finali cessat
effectus. Secus si cessat causa impulsua et innoluit se
multum. In hoc tñ dic vt plene et dare nō. in. c. post
trāslationē de reuun. in glo. in. v. cessante. et super ea.
Glo. si. tacite. opponit. illi de collegio idistincte ad
mittunt in causa ecclesie ad testificandū vt in. c. super
prudentiā. xij. q. ij. et in. c. insuper. d. testi. ergo frustra
papa hic dicit indulgens. frustra eniz indulget qd.
cōmuni iure conceditur. l. i. c. d. thesan. li. x. Glo. me
tu contrarij exponit id est indultum esse ostendimus.
Idem Inno. Et fm hosti. hoc fecit papa ad saluan

das istoz p. scientias qui aliter se securos esse non pu
tabant. et facit hec litera in ar. q. regularis in alia cau
sa q. ecclesie nō pōt esse testis. aliter tñ dicit accor. L
de testi. auē. si dicat. et plenius in spe. eo. ti. §. i. v. iten
exapitur q. est monach⁹. et in. v. quid de monachis
dixi in. d. c. insup. Extra glo. quero an indistincte
sit. p. bñdictiō iurare cessante necessitate vel utilitate. Vi
cit Inno. q. sic. nulla enī vel modica est dīa fm cū an
quis iuret sup. euāgelia vel reliquias sine dicat tñ p.
mitto hoc in fide mea. quia non solum p. creata s. etiā
p. increata prohibetur iurare nisi necessitas vel utilitas
hoc expolcat vt hic. et quod me. ca. c. ad aures. et d. ar
bi. c. puenit. Itē iuramentū est qñ quis dicit sub pic
lo anime sue de fri. fraternitatis. dicit tñ q. maior ē cō
temp⁹ et maius est peccatum fallere iuramentum fa
ctum per increata vel superiores creaturas q. p. mīn⁹
sanctas. p. hoc ego allego tex. expōsum i. c. mouet
xxij. q. i. vbi etiam queritur quis magis peccet an iu
rans p. creaturā vel p. falsos deos an transgrediēs iu
ramentū factum p. deum. Ratio dubitandi est q. pū
mus peccauit bis. i. iurando et transgrediendo. ipse q.
iurat p. deum peccat solū in transgrediendo. sed dic q.
istud vnicū peccatū preponderat illis duobus vt ibi
Ex his deciditur alia questio an sit peccatum xpiano
iurare p. deos alienos et an teneatur illud iuramentū
adimplere. Inno. dicit q. peccauit in iurando vt hic et
teneatur adimplere vt. d. c. mouet. Nā qui iurat p. crea
turam iurat qd. amodo p. creatorē q. creatura est testis
creatoris. Et creator honoratur in creatura licet non
p. nīcipaliter. Alterius q. ritur an peccet xpiano re
cipiendo iuramentū ab infidelibus fm religionē ipoz
Inno. q. non. pro hoc videtur tex. in dicto. c. mouet.
Ultimo queritur qualiter peccet iurans sine causa
vel iocose. vide qd. le. et no. xxv. di. §. alias ea demuz.
et c. florentinum. lxxv. di. per archi. in. c. non est p. tra
xxij. q. i. et quod nō. s. eo. ma. Nico. abbas.
Sicut nostris. Casus. Iuramē
tum p. tra utilitatē
ecclesiasticā p. stituz nō tenet. Diuidit in tres
ptes In p. ma ponit iuramentū temerariū. In secūda
punit iurantem ibi pro iuratione. In tercia committit
inquirēda et retractanda ibi quia Nota primo ar
gumentum q. vacante ecclesia possunt canonici face
re statuta dūmodo non sunt contra utilitatē ecclesie
An autem vident creato episcopo vel possunt p. epūm
reuocari. vide Fre. p. silio. xvi. Nota scdo. ibi in mī
noribus ordinibus ar. fm Jo. an. canonicos non co
gendos vt promouēatur. potest tñ hoc intelligi d. mī
noribus per respectum ad etatem seu ordinem epales
et sic non colligit argumentuz. et de hoc dicendum vt
le. et no. in. c. queris. d. eta. et q. li. et in de. vt bi. q. e. ti.
Nō q. iurās an suā p. motiōez in iudiciū dignitatē

non tenetur ad observantiam post promotionem. **I**tem cum canonici forte statuerant quod quicumque ex illis fieret episcopus servaret quedam que debebant in iudicium ecclesie seu pontificalis dignitatis. **E**t hoc habes quid dicendum cum cardinales ante creationem summi pontificis aliqua statuant et permittunt etiam cum iuramento illa servare si contingat aliquem eorum promoveri ad summum pontificatum. nam putatur iuramentum non asstringere si iuramentum tendit in iudicium dignitatis pontificalis ar. bic. **N**on illud et tenere iuranti penitentiam imponenda licet non asstringatur iuramento et videtur quod sit imponenda penitentia unius anni ut in. c. q. sacramento. xxij. q. iij. voi bonus tex. cum glo. et vide glo. s. c. tua.

Non quod illicitum iuramentum largo modo potest dici piurimum et dicitur piurimum. i. indiscretum et illicitum iuramentum. **N**on enim capitur hic piurimum pro transgressione iuramenti liciti. simile in. c. ad advertendam. xxij. q. ij. vixi. s. c. pxi. **N**on enim peccat quis non servando illicitum iuramentum. Sed peccat tenere iurando. s. eo. quanto. r. xxij. q. iij. p. totum. **N**on ultimo ad utilitatem ecclesie posse fieri inquisitionem etiam nulla precedente infamia. facit quod non. in. l. iij. §. hoc aut iudicium. ff. de dam. infec. Sed contra hoc et contra tex. oppo. videtur enim quod non esset hic necessaria inquisitio cum pateret de delicto episcopi ex confessione. **S**ola dicit Jo. an. quod si episcopus credidit papa in suam iudicium. ideo sibi mandatur penitentiam imponi sed in iudicium canonicorum non licet credere sicut nec debuit. ideo mandat illo respectu in quin. et. p. hoc allego. tex. vi. q. ij. placuit. r. c. si tantum. ubi patet episcopo soli non esse credendum in iudicium subditorum. **G**lo. i. colligit ex tex. quod si episcopus in mortali peccato promouetur non tamen ex hoc debet renouari. sed penitentia de peccato est sibi imponenda sicut si factum fuit. **I**n p. rariu arguit de. c. quicumque. lxxij. di. et. xxij. di. c. vlti. et. l. di. ex penitentibus. **S**olvit i. esse etiam quod lenia peccata non deserviunt iam promota ut hic. secus in gravibus ut in contrariis. hoc enim peccatum temerarii iuramenti est leve quod patet ex eo quod solum imponitur penitentia unius anni ut. d. c. qui sacramento. pro alijs autem mortalibus imponitur. vij. annoz. xxij. q. ij. hoc ipsum. et idem tenet Inno. **Q**ue autem crimina inducant depositionem dixi plenissime. i. c. ac si derici. de indi. **E**t non ex glo. quod tenere iurans peccat mortaliter. et idem sentit hic Inno. Sed tu intellige quod iuravit illicitum ut hic et in. d. c. qui sacramento. secus si iurasset tenere. id est sine necessitate vel utilitate seu iocose. nam tunc peccaret venialiter. xxv. di. §. alias ea denuum. notat glo. in. c. florentinu lxxv. di. **S**i autem temerarium iuramentum repellat ab electione vel testimonio. vide glo. in. d. c. florentinu. tenet aliquid in. c. i. timavit. et. s. testimoniu. s. de testi. vide etiam non. glo. xxij. q. iij. **D**istinctio que pcludit iuramentum illicitum et te

merarium non infamare nec impedire electionem factam vel faciendam. quatenus dicit de facta placet quod tex. est hic. quatenus dicit de facienda credo quod male dicat nisi si prius pacta penitentia. ar. c. si. de elec. exco. minis. sentit glo. in. c. florentinu. s. dicto. **I**dem opinione tamen illa? glo. l. duco bonu. tex. in. c. l. lxxij. di. ubi grave peccatum duntaxat repellit ab electione. sed istud non potest dici grave ut patet ex impositione penitentiae. **P**rimo dicitur putatur tutius. quod omne mortale potest dici grave cum puer vita eterna. xxv. di. §. alias ea denuum. **Q**uid de eo qui iuravit non episcopari an ex hoc repellatur. Jo. an. remittit ad. c. archidiaconu. alias florentinu. pall. ego remitto ad. §. illicita. xxij. q. iij. et plenius dixi in. c. si vero. s. eo. dic ut ibi. **G**lo. s. c. colligit quod sede vacante etiam canonici nihil possunt disponere in ipsius iudicium. vide. c. quia sepe. de dec. li. vi. iuncta de. statutum. eo. ti. et. xxij. q. ij. si qua de rebus. **O**ppo. et videtur quod ex duplici capite istemet episcopus poterat renouare attemptata in damnu ecclesie. primo p. c. quod quis promisit xxxv. q. ix. et. c. si quis presbiteroz. d. re. eccle. non aliena. ubi dicitur quod etiam ipsamet qui indubitante alienavit bona ecclesie potest reuocationem facere seu bona repetere. **I**tem quia iste iuravit ut canonicus nunc autem erat episcopus. p. hoc. c. venerabile. d. dec.

Glo. si. fatetur p. rariu dicit Jo. an. hoc verum si intuitu dignitatis vult venire p. rariu. Secus si intuitu persone quia tunc necessaria est superioris auctoritas ar. in. c. p. dicto venerabilem. **H**ec limitatio pcedit respectu p. rariu capitis. sed respectu secundum dicit quod etiam si iurasset tanquam episcopus non tamen asstringeret eum iuramentum. quod ex quo iuramentum est illicitum et in damnu ecclesie non refert an iuraverit ut canonicus an ut episcopus. quod neutro casu valet iuramentum tanquam indiscretum et iniustum ut hic. et. c. puenit. s. eo. **S**ed si iuramentum alias fuisset licitum bene refert an iurasset ut canonicus an ut episcopus. ut. d. c. venerabile. tene ergo in hoc glo. **U**ltimo ista litera facit ad quoniam an donatio facta p episcopu capitulo suo de bonis sue mensis p iudicem successoru videatur quod non ar. hic ubi factum capituli non p iudicatur futuro episcopo. iste tamen tex. facit multum a remotis. quod hic factum fuit illicitum nec intervenit auctoritas episcopi cum iste tunc temporis esset canonicus. dictum tamen est in se verum **E**t illud t. Jo. an. et. **A**lin. h. mouent ea ratione quod capitulum non potuit auctorizare i factu. p. rariu p ea que habent i simili in. c. h. de re. eccle. non aliena. et ibi glo. format ista quoniam. **E**t p hac ratione pcludebat h. Jo. an. alternativa tamen nulla ecclesia posse aliquid dare ecclesie cathedrali auctoritate episcopi. xxij. q. iij. q. iij. et ita promuniter transmittit hic doctores. **H** ultimo ego puto verum quod vellet donare promuni mese episcopi et capli quod tunc episcopus auctorizaret d factu. p. rariu. **S**ecus si vellet donare ipsi caplo vel ad fabricam ecclesie cathedralis. quia tunc episcopus

non auctorizat in facto, pprio in alienatione qua facit
iuxta no. p. Jo. an. in. c. si. ppter tua debita. de rescrip.
li. vi. et in. c. ut nostru in si. ut ecclesia benefi. nec epus
de pntire in facto, pprio. qz in alienatione qua facit
ecclesia inferior no requiritur nisi auctoritas epi. xij. q.
ij. abbatibus. et. c. placuit. no. in. c. i. de his que sunt
a prelato. f. dubitabile magis est primu dictu. Cln. et
Jo. et vide hosti. in. c. nonit. de his que sunt a plato si
ne consensu capituli vbi tenet episcopu indigentiu caplo
posse aliqua de pntentibus ad mensa sua donare. qz
no de. pprie alienare cu omnia remaneat in dno ec-
clesie. l. vnu ex familia. ff. de. le. ij. Sed tene qd valet
tm in vita epi. successor aut pot renocare qz cu in alie-
natione etia irtractabili requirat pntentia capituli. vt
in. c. sine exceptione. xij. q. ij. capitulu tm iure hodie
no no pot consentire ad sui comodum vt expressum est
in de. ij. de rebus eccle. no alienandis. et hoc tenet spe.
et Jo. an. in addi. spe. in ti. de his que sunt a prelato
in vltima addi. sicut nec tutor auctorizat ad sui como-
dum in factis pupilli. l. i. et. l. pupill. ff. de aucto. tuto. p.
qd dixit bar. in. d. l. i. qz si statuto cauet qz mulier non
possit obligari sine pntentia duoz cognator. non pote-
rant isti agnati consentire ad eoz comodum qd no. pu-
to tm qz si ex causa fieret venditio rez epi possit capitu-
lu pala et publice sine fraude emere qz tuc n de pntire
ad sui comodum cu ille ptract. fiat principaliter ad vti-
litate epi. sic tutor emit pala rem pupilli ipso pntentia
vt nonter pbatur in. d. l. pupillus. et sequenti. et capitu-
lu ptractando videt pntentia vt no. Jo. an. in simili in
regula qui tacet. de reg. iur. li. vi. in merc. et Bar. in. l.
cu pater. §. libertis. ff. de. le. ij. et Bal. in. l. si filius. C.
de petitione here. facit qd. no. Quidra phi. cccvij. et sic
pot restringi et limitari dicta de. si vna de rebus eccle-
sie non alienandis. Abbas.

Casus. Non Vim contingat.

audet mulier
ptra alienatione rei dotalis cui spote pntent
et no ptraenire iuravit sic sumat comuniter. Sed ego
generalius sic sumo. iuramentu pntentiu sup actu a lege
infirmato pncipaliter favore iuratis licet secundario in
favore publicum necessario est obseruandum si non vt
nec dolo fuit prestatum et in alterius preiudicium prin-
cipaliter non redundat. h. d. multum singulariter con-
siderata medulla capituli. In prima pte ponitur con-
sultatio. In secunda rntio ibi nos. Nota ex princ-
pio iuncto sine qz mulier pntentia alienationi facere p
maritum de re dotalis vel donata ppter nuptias idem
et fortius de re vtriusqz comuni non presumitur vt aut
dolo inducta nisi probetur. vnde reuerentia maritalif
dntaxat ipsam non excusat quod bene notabile. vnde
oportet qz pbent verbera vel mine sufficientes ad in-
cutiendum iustum timorem. ad hoc qd no. Inn. in. c.

causaz matrimonij. de offi. dele. et bar. in. l. ad inuidia
L. qd me. ca. et vtrobiqz facit tex. ad id. c. accedens.
de conuer. punga. et sic limita qd le. et no. in. l. i. §. que
onerade. ff. quaz rerum actio non dat. Ideo dic in cle-
rico pntente epi et similibus psonis. Secundo
no qz circumscripto iuramento pntentia mulieris sup
alienatione rei dotalis vel donationis ppter nuptias
nullam obligationem constante matrimonio inducit
et sic videtur qz etiam naturalis obligatio non oritur.
Et nimirum quia ex contractu qui sit lege resistere nul-
la oritur obligatio. vt in. l. cum lex. ff. de fideiuss. et qd
ibi no. bar. lex eni huic alienationi resistit. vt. ff. de fu-
do dotali p totuz. et in auct. siue a me. L. ad velley. et p
hoc videt solui hic qd qua ponit hic do. anto. an fide-
iussor accedens huic venditioni tenetur de evictione et
ponit multas opiniones. de hoc vide plene p Bar. in
d. l. cum lex. vbi tandem videtur concludere qz si mlr
vendidit non tenet ipsa nec fideiussor. d. l. Sed si ven-
didit maritus vel alius tenetur ipse et fideiussor. ar. in
l. et si is. L. de predijs mili. sine de non li. Ratio quia
lex non resistit venditioni. et sic actioni psonali. sed alie-
nationi dominij. vnde vxor no obligat. quia tenet ad
translationem dominij. l. exempto. ff. de acti. emp. et
qd dixi in. c. cum Jo. de fide instru. nec fideiussor. qz
haberet regressum contra mulierem. Sed alius ven-
dens et fideiussor tenetur quia nemo phibet rem alie-
nam vendere cum soluz obligetur personaliter ad tra-
dendum rem vel interesse. vt in. l. rem aliena. ff. de co-
trahen. emp. et hoc teneas obmilio varijs opinioni-
bus recitatis p Jo. an. et do. an. No tercio qz iura-
mentu dolo vel metu prestatum non est obligatorum
Aduerte respectu doli. casus est datus qn fuit talis qz
habuit auferre consensum iuxta notata p Jo. an. in. c.
vno. de como. Sed dubiu est respectu met. p. c. vep.
et. c. si vo. s. e. vbi patet qz tale iuramentu est obligato-
rium licet posset peti absolutio a iuramento. vt hic et ibi
et hoc comuniter tenet et quo ad casum nrm videt ex-
presse tenere archi. in. c. ij. de pact. li. vi. Et multi tene-
runt hic dicentes ad istu tex. a contrario qz iuramentu
metu extortum non obligat. sed in effectu. quia potest
peti absolutio sed certe hec est improprietatio. et ma-
xime quia sic loquitur dictum. c. ij. et. c. licet. §. e. li. vi.
Ideo dicendum et melius. quia aut iuramentum est
metu extortum in casu a lege no phibito et est obliga-
torum. et sic loquitur. c. verum. et. c. si vero. s. eo. aut in
casu a lege phibito. et tunc non obligat ipso iure. qz
ppter legis resistentiā oportet qz sit spote prestatum et
iste est pprius casus istu. c. et. c. licet. et. c. ij. pal. et opti-
me facit auct. sacramenta puberuz. Qd si aduersus ven-
vbi dicitur qz nullus est momati interueniente metu.
et est singularis limitatio ad iura in cotrariu allegata.
et hanc opinionem reperi tenuisse dominum Vincen.

De iureiurando.

mediolanen. episcopum canonistam .et hanc opinionem
semper tenui. et sic intellige et limita gl.in. d. c. ij. Alia
non colligo. qz veniunt i. exaianda. Sed anteqz d
scenda ad glo. formo uniam oppositionem ptra lram
vt eni qz respectu donationis ppter nuptias frustra q
ritur de validitate iuramenti mulieris. qz soluto mri
monio dos redit ad mulierem et donatio ppter nuptial
ad virum vt in. c. si. de dote. post di. resti. So. duplex
est. forte ex forma statuti vel pacti mulier supnens
lucrabatur donatione ppter nuptias ideo volebat nunc
venire ptra illam alienationem. vel dic q dicebat illa
rem sibi obligata p restitutione dotis et sic agebat ppo
tecaria et dicebat alienationem nullam p illa. aut. siue a
me. replicabatur d iuramento et responderet vt in lra.
Nunc attingendo glo. et intrinsecam materiam huius.
c. oppono ptra tex. Iuramentum ptra legem interpolatum
est nullum. vt in. l. non dubium. l. de legi. et. c. si diligē
ti. de fo. ppe. sed lex phibet fundi dotalis et rei dona
te ppter nuptias alienatione ut. s. dixi. ergo et aliena
tio et iuramentum nullius sunt momenti. et corroborata
ptra hunc ut in principio glo. ex qua in effectu col
liguntur tres solutiones. Prima qz lex civilis irri
tante talem contractum pnsiderando id quod erat utile
et honestum corpi. expedit eni mulieres saluas habe
re dotes et. l. i. ff. so. ma. Sed canon hic considerat uti
litatem anime. anima eni est preferenda corpi et cunctis
rebus. xij. q. i. p. cipimus. hec solutio est bona in se et e
sensu qz licet lex civilis resistit huic ptractui ob salu
tem corporum et pseruationem pmonij. lex aut cano
nica non vult resistere iuramento ne ppter bona tem
poralia detur via pntis. hec solutio licet in se sit bo
na vt predicti non tñ formaliter euacuat contrarium cu
hoc iuramentum sit presitum ptra legem fundatam
sup bona equitate. l. i. ff. so. ma. Secda solutio qz
aut mulier pot sibi pfulere ex alijs bonis mariti vsqz
ad quantitatem dotis et tunc iuramentum pndicat mu
lieri. et ita loquitur hic. alias secus ut in dicta au. si a
me. et scdm hoc canon non corrigit legem sed reducit
ad terminos illius au. siue a me. hec solutio non vi
detur placere gl. et bene. quia lra loquitur indistincte
Ite ptra hanc solutionem facit tex. in. c. ij. de pactis li.
vi. vbi tex. dicit qz oino debet huiusmodi iuramentum
obseruari. ad idem. c. licet. eo. ri. li. vi. vbi tex. loquitur
indistincte et tenet archi. in. d. c. ij. Tertia solutio
qz aut lex phibens habet ppetuam cam phibitionis
et inuariabilem vt puta qz phibet ea que in se turpia
sunt et iuramentum nihil opatur vt in ptra hunc. Aut no
habet ppetuam cam phibitionis et pcedat iste tex. Na p
phibitio h' alienationis no est ppetua. qz si mulier co
sensit itez post bñntu etia sine iuramento tenet aliena
tio vt dicta au. siue a me. Iuramentum hic igit h' vnu
scdm pnsens. No singulariter ista solutione in se ex

qua habes qz vbi ad validitatem actus requirit gemi
natus consensus sufficit vnicus cum iuramento. Tñ
non satisfacti hec solutio ad tex. nostrum. pcedit eni so
lum respectu donationis ppter nuptias et sic loquit
illa au. siue a me. no aut respectu fudi dotalis. et qz
glo. hic in fine adducant vnum simile scilicet i pacto.
l. pmissorie quod est in pignouibus reprobatur. et tñ
si intemerit iuramentum no auditur volens ptraueni
re ut in. c. significante de pig. attamē in veritate no est
simile respectu istius vltime solutionis sed pot' ptra.
quia illa. phibitio habet cam ppetuam phibitionis et
nihilominus iuramentum incōtrarium est seruandū.
Sed pot' dici simile respectu h' tex. generaliter intelli
gendo. sicut eni hic valet iuramentū ptra legem. ita et ibi.
Sed p hoc no soluitur formaliter ptra hunc sed est mul
tiplicare inconueniens. Dy. in regula non est obligato
rium. de re. iu. li. vi. archi. in. c. quauis. de pactis li.
vi. et multi alij dicunt qz contraria procedunt vbi iura
mentum interponitur ptra ius pmane istud. c. et dictū
c. quauis. et au. sacramenta puberum procedunt vbi iu
rumentum interponitur ptra ius singulare editum fa
uore certarum psonaz. hec solutio videt multum colo
rata et exquisita. Sed incōtrarium facit. c. significante.
de pig. vbi valet iuramentū ptra ius pmane. Na p
ctum. l. pmissorie de quo ibi ipbatur. no fauore certe
pstone. sed generaliter ipbatur quo ad omnes. Alij ds
cunt qz aliud est de iure civili. aliud de iure canonico.
et hec solutio incidit in idem cu pma sed no pcedit p
au. sacramenta puberum. l. si aduersus ven. vbi va
let iuramentum contra legem. vnde formalius et cla
rius soluendo. contrarium dico qz qñqz lex aliquo p
phibet ppter bonos mores pseruandos. et iuramentū
incōtrarium nil valet ut in regula no est obligatorium
de re. iu. li. vi. No quia talis lex est fundata sup equi
tate naturali que est indispensabilis et incōmutabilis
maxime p istuz iurante cu sit psona puata. v. di. in p
cipio. viij. di. que contra mores. et intelligo de bonis
moribus naturalibus. non aut de civilibus tñ. quia
omnis lex est fundata sup bonis moribus civilibus et
equitate civili. i. di. consuetudo. hec aut equitas civil
est variabilis in. c. non debet. de p. an. et affi. Nemo
autem dubitat quin. l. reprobans pactum. l. pmissorie
in pignouibus sit fundata sup bonis moribus civil
ibus. et tñ iuramentum incōtrarium valet. ut in. d.
c. significante. et in hoc casu pot' pcedere contrarium.
Quoz lex fundatur sup bono publico pncipaliter. et
idem dicendū qd. s. qz pactis et iuramentis puatorū
ius publicū remitti no pot. No natural' qz qd no pot
ei nunciare qd p se no ē introductū in. c. ad apostolica
de regula. et hoc casu pnt intelligi iura incōtrarium
allegata. ad hoc. l. ius publicum. ff. de pactis. et in. c.
contingat de sen. ex. Quoz lex est fundata non super

bonis moribus naturalibus. nec sup publica vtilitate
principaliter sed in odium aliquorum. et tunc cum nulla
turpitudine reperit in iurante ita quod possit dumtaxat cum
dispendio reipublici iuramentum adimplere. pro lege
obligat iurante ad implementum. et iste est proprius casus
c. significate. de pig. et facit. c. debitoribus. s. e. sed non fir-
mat tractatum secundum Bar. et bene in. d. l. si quis pro eo. ubi tunc
iurans habet omnia remedia competentia ei quod iurat sol-
uere usuram. potest enim a principio ante solutionem petere ab-
solutionem a iuramento vel insistere ut creditor compellatur
relaxare iuramentum ut plene dixi in. c. l. s. e. vel post so-
lutionem repetere. d. c. debitoribus. et hoc in odium ipsius
creditoris. ar. c. si vis. s. eo. et hoc est de mente Bar. in
d. l. si quis pro eo. Quibus lex est fundata principaliter sup
favore privati licet in frequentia et scolario sit fundata
sup publica vtilitate ut in casu nostro et cau. c. ij. de pa-
ctis l. vi. et ante sacra puberum. et iuramentum in contrarium
obligat iurante et est iste proprius casus. c. nostri. et iurium
prope allegatorum. nec hoc casu. procedit peritiam. Ratio est
hec quod cum lex non sit fundata sup favore publico. nec iu-
rumentum pertineat in se aliqua turpitudine ex parte iura-
tis vel ex parte materie sup qua fuit positum non potest
impedire quo minus quis se obliget deo. Quia iura-
mentum principaliter dirigit in deum ut in. d. c. debitoribus
et deus precepit. redde deo iuramenta tua. in. c. et si quis
s. e. potest enim lex ad commodum subiectorum impedire obli-
gationem querendam homini. l. cum lex. ff. de iudic. sed non
obligationem querendam deo. cum lex subijciat deo. ad hoc
prohibet. q. iij. si has. et. xi. q. iij. iulianus. et. c. si deus. et. c.
quod resistit. quoniam etiam. l. canonica non posset in favorem
privatum impedire obligationem querendam deo hoc probat
p. c. ad apostolicam de regu. non solum ea regula monacho
tum sed etiam statutum gregoriolum solenniter interdicit ut ante
annum. pbatisis quis non suscipiat ad professionem et hoc fa-
vorem ingredi volentis. et monasterii ut. d. c. ad aposto-
licam. xij. q. iij. monasterii. et nihilominus si antea sit
professio tenet quia obligatio querit deo et respectu dei
potuit iste renunciare favori suo non obstante iurisdic-
tione legis. Ad idem bonus textus in simili in. c. qui post vo-
tum. de regula l. vi. Ad idem. c. debitoribus. s. e. lex enim
canonica et divina interdicit tractatum usurarium de usu.
sup eo. Adde quod ex tali tractatu nulla oritur obligatio. d.
c. debitoribus et tunc iuramentum de usuris soluendis valet
ex quo ex parte iurantis nullum subest peccatum. d. c. debito-
res. Quia de lex humana nec vult nec potest ex solo fau-
ore privato vel odio impedire obligationem querendam
de eo ex qua nec ex persona iurantis nec ex parte ma-
terie reperitur aliqua turpitudine contra bonos mores
naturales scilicet contra bonum publicum principaliter.
Ex his habes clarum et verum intellectum huius. c.
et. c. ij. et autentice sacra puberum. omnia enim veniunt
contra ius singulare editum favore hominum. Sed circa

intellectum istorum iurium dubitatur principaliter de duobus
Primo an indistincte valeat iuramentum contra. l. huma-
na fundatum principaliter sup favore privato seu odio.
Secundo an in casibus in quibus valet firmus contractus
per iuramentum. Circa primum Bar. fuit in singulari opi-
nionem in. d. l. si quis pro eo. et ante. sacra puberum. et. l. seyus
et augerius. ff. ad. l. fal. dicens quod aut lex non dirigit ver-
ba sua ad personam sed ad contractum ut quod prohibet aliena-
tionem fundi dotalis seu rei donate propter nuptias seu
rerum minorum et iuramentum valet et in hoc casu intel-
ligit istum textum. et. c. ij. in ante. sacra puberum. palle. sed si lex
precepit persone dicendo quod mulier non alienet vel quod mi-
nor non vendat. seu quod aliquis non emat tunc iuramentum
interpositum in contrarium nullum est momenti. Adhuc
quia sic iurans facit contra preceptum legis facte ab habere
potestatem ergo peccat mortaliter cum scriptum sit deus non
obedierit principi mortis morte. de ma. et obedi. c. ij.
Iuramentum sup obsequio peccati mortalis est nullum
quod ita demum debet observari si servatum non vergit in
dispendium salutis eterne. pro hoc adducit dictum Jo-
an. et hosti. in. c. licet. eo. ti. li. vi. ubi glo. dicunt enim quod
ubi mulier primo iuravit se non alienaturam fundum do-
talem si postea alienat et iurat de non contraveniendo non
valet secunda alienatio. et hoc dicit multum non dicitur
propter statuta diversa que sunt per mundum ut semper inspi-
ciatur an statutum prohibeat personas contrahere an tractatum
fieri tamen. Ego in hac materia feci solennem disputationem
que incipit stante statuto et. et inter cetera attingit hanc
differentiam Bar. que communiter non placet canonistis
de ea enim non videtur curasse Fre. de senis. p. l. c. xliij
imo omni casu sentit quod agens contra legem seu statutum est
transgressor legis et quod iuramentum est obligatorium
licet contrahens secum quia peccat contrahendo contra legem
tenetur ad relaxationem iuramenti. hoc tamen ultimum
plenius discutit. Ad hanc etiam differentiam Bar. impugnat
hic Jo. an. de lig. et do. ep. vin. quia quantum. l. prohibe-
at simpliciter contrahens transgreditur legem licet verba non
dirigantur ad personam. d. l. non dubium. nec est verum secundum
Jo. de lig. quod quilibet faciens contra. l. peccat mortaliter
etiam si lex sit prohibitiva nisi sit causa perpetue pro-
hibitionis cum alias lex in casibus permittat et sic non
potest esse mortale. Sed circa hoc plenius dico in. c.
nam concupiscentia. de consti. do. an. in effectu bar.
impugnat concludens quod si statutum seu lex est funda-
ta principaliter super favore solius iurantis iuramen-
tum semper obliget etiam si in consequentias remotas
assit prohibitioni favor publicus velud quod liberi. pre-
antur vel quod cives divites manent et non depauperen-
tur. quia in quantum preceptum dirigitur ad personam
favore persone preceptum sapit naturam consilii. ff.
man. l. i. et. l. cum parer. §. mando. ff. de lega. ij. et. l.
titio. in principio. ff. de condi. et demou. cum similibus

De iureiurando.

nam precepta intelliguntur secundum materiam subiecte statuti
ri. xi. q. iij. rogo. Idem voluit do. pe. de ancha. in sua
solemni repetitione. c. canonum. de. cōsti. dicens hanc
distinctionem Bar. esse verbalem quia statutum annullat do
tractum satis videtur prohibere praesentibus ne accipiant
tractare. c. qui praesentia iura. de. re. iur. li. vi. l. verba colla
ta in rem concernunt potius personas quam res. de. excō.
pla. tanta. et non refert cum quo quis loquatur. l. cum
pater. §. donacionis. ff. de le. ij. Unde procedit iurame
tum esse obligatorium sive lex in prohibitione concernat
personam sive rem. Hanc opinionem semper tenui et secundum
eam decidi. licet do. ang. d. pu. in quodam suo consilio
quod incipit. Domina Katherina fuerit secutus Bar.
Aboueor primo in suam istam quia si res prohibet alienari
personam intelligitur prohibita. quia res seipsa alienare
potest. non enim debet inspicere cum quo quis loquatur sed
in quem dispositionis effectus dirigitur. ut dicitur tex. i.
l. cum pater. §. donacionis d. le. ij. Sicut enim vno pro
hibito vendere alius tacite videtur prohiberi emere. pro
naturam correlative quia vnum potest esse sine reliquo ut.
li. l. de cōstis ex luo. li. xi. non Bar. in. l. penul. l.
de iudi. et. l. si. de excep. facit quod non. glo. l. ne fideius
sor dotis de. ita rephibita alienari persone videtur pro
hibere cum sine eis non fiat alienatio. lex enim est imposta non
verbis sed rebus de elec. pmissa li. vi. Idem in simili si
locus interdicitur ne in eo celebretur. clerici. videtur inter
dictum in eo loco celebrare adeo quod celebrans ibi durante
interdicto incurrit irregularitatem ut in. c. is qui. de sen.
ex. li. vi. et dicitur violare sententiam interdicti ut in. c. i.
de postu. pla. et despiciere petri clauos et ecclesiasticas
ledere potestatem ut in. c. si. de excep. pla. Ex quibus patet
quod interdicta re inanimata interdictum dirigitur in effe
ctu ad ipsos homines re interdicta agentes. Ad idem
illud. c. ij. de ma. et obe. quod allegat Bar. p. se. Nam ibi
non sit differentia an verba legis dirigantur ad personas
an ad rem. sed simpliciter dicitur qui venerit contra decre
tum episcopi ab ecclesia abiciatur et qui non obedierit principi
morte moriatur. non enim observat decretum principis qui
alienat res a principe prohibita alienari imo permittit contra
legem et preceptum principis ut patet ex predictis. et xi. q.
ij. si dñs. et. c. iulianus. et. c. qui resistit. et evidentius
probo sic. Lex dirigit preceptum ad rem quod res minores
non alienent sine iudicis decreto. l. de pñs. mi. siue
de non alie. p. totum. Et si minor alienat sine decreto
dicitur. l. quod est factum contra. l. prohibitionem. et. l. non solum. et
l. si quidem. et. l. ad resoluendam. Leo. ti. hinc est quod
nulla oritur obligatio. nec naturalis nec civilis. ut non
Bar. i. d. l. cum lex. ff. fideius. ergo sequitur quod si minor fa
cit contra legem. peccat mortaliter et sic non tenetur ad ob
servantiam iuramenti quod est falsum. ut in pallegata auct.
sacramenta puberum. Ad idem. c. ij. de pactis li. vi.
ubi dicitur quod lex civilis imponit pactum factum a filia

ut dote contenta nullum regressum habet ad bona pater
na ut habetur in. l. pactum. l. de colla. et de pact. l.
pactum. ergo filia paciscens venit contra ius civile cum ve
niat contra vetitum per superiorum et sic secundum opinionem.
Bar. peccaret mortaliter et non deberet compelli ad obser
uantiam iuramenti quod est falsum ut in. d. c. ij. Ad idem
facit optime et clarissime tex. in. l. qui contra senatus
consultum. ff. de fideius. ubi dicitur quod mutans filio
familias facit contra senatusconsultum. ff. et tñ verba se
natusconsulti macedoniam non dirigunt preceptum vel pro
hibitive ad personam sed tantum dicitur quod illi non detur
actio. l. i. ff. ad macedo. ergo apte patet quod ex quo sim
pliciter aliquid prohibetur ne fiat satis videtur prohibita
persona ne faciat et si facit dicitur facere contra. l. et si cre
ditor. prohibetur mutare. ergo filius. prohibetur acci
pere. quia dispositum in vno ex correlative extendit
ad reliquum ut. s. dicitur. et tñ si minor accipit. et iurat
reddere obligatur ex suo iuramento ut ipsemet. Bar.
vult in. d. l. si quis pro eo. et. l. sepius. et augustinus ad. l.
fal. Ex quibus videtur procedendum quod istud. c. pce
dat indistincte ut ex quo lex aliquid prohibet principaliter
favore persone iurantis licet in consequentiam et secun
dario in favorem publicum iuramentum in contrarium
positum est observandum ut hic et in. d. c. ij. et auct. sa
cramenta puberum et ita summani et possunt attemptari quod
si iste dicitur cuius favore principaliter agitur iuravit contra
rius non peccat et si in aliquo peccat iurando non pec
cat observando immo peccaret in contraveniendo
probat quia cum lex prohibuerit primum principaliter in fa
vorem persone et eius modum non intendit ipsa personam
illaqueare ex transgressione ad peccatum. sed potius ipsam
privilegiare ne quod statutum est in favore et preservationem
rerum ipsarum tendat in damnum et interitum vite eterne
contra legem quod favore. l. de legibus. et regulas quod
ob gratiam. de re. iur. li. vi. Licet enim licet renunciare
privilegio suo. l. de pac. l. si quis in subscribendo et. d. c.
ad apostolicam nec ex hoc dicitur in effectu potius prin
cipem privilegiam esse vel silentem. iij. di. §. hec et si legi
bus. ad hoc tex. optimus. in. l. i. §. inde queritur. ff. d.
no. ope. nun. ubi dicitur quod si post novum opus renuncia
tum perveniat quis cum adversario ut opus fiat valde con
ventio nec periculum est ne pacto puatorum in ius pretoris
anteposita videatur. quid enim aliud agebat pretor quod
hoc ut controversias eorum dirimeret a quibus si sponte
recesserunt debet pretor hoc ratum habere. Ex
quibus verbis satis luculenter probatur quod veniens
contra ius suum seu preceptum factum favore sui non
peccat hoc idem et dicitur videtur probari in. d. c. ad a
postolicam. inducendo ut. s. p. quod verba dirigebant ad
personam. tñ si contra sit tenet quia videtur renunciasse eorum
favore. Item posito quod in hoc reperitur aliquod pecca
tum non tñ debet permitti ut veniat. iste contra. propter

juramentū ex quo in eius observantiā peccatū aliter nō
comittit ne itez peccet p̄traueniēdo vt apte p̄bat in. c.
z si x̄ps. s. e. z. c. mouet. xxij. q. i. vbi p̄t̄ q̄ p̄ceptū est
diuinū z relatiū ad p̄sonā ne q̄s iuret p̄ creaturā z nō dī
citur q̄ si iuratur licet iurans peccauerit nisi iomin⁹ te
netur ad observantiā iuramenti ex quo pōt observari
sine peccato. Idē v̄ in alijs iuramentis temerarijs nō
hūibus comitē discretioni s. obligāt eū iurantes ex q̄
p̄t̄ observari sine peccato licz tenere iurans peccauit
in iurando vt p̄bat in. d. c. z si x̄ps. iurato. §. illi c̄
tū. xxij. q. iij. Ex q̄bus pōt dari hec theoria q̄ q̄ntū
cūq̄ iuramentū sit temerariū seu illicitū ex quo tamē
nō est p̄tra bonos mores naturales nec in eius obser
uantia iminet peccatū semp est observandū. vt p̄bat
in iuribus. §. allegatis. Juramentū eū debet habere
tres comites scz vt omnino sit licitū nō aut vt sine dī
non obliget iurantem vt plene dīxi. s. eo. z si x̄ps. et
hec sufficiant quo ad p̄mam q̄dem. Ceterū ad se
cundā scz an p̄tractus talis firmetur iuramento an solū
obliget ex suo iuramento z non ex p̄tractu z est subti
lissimus punctus z etiā magni effectus fm Bar. in. l.
si quis p̄ eo. z cal. inter vtrūq̄ casum. Nā si p̄tractus
firmat iuramento nō licet amplius p̄trauenire p̄ se vel
successorē secus aut si nō firmat. nā hoc casu statim cū
observaui ego possum repetere cū sine causa incipiat
esse apud creditorē. Itē possum a p̄ncipio petere ab
solutionē a iuramento vt in. c. i. z. c. debitor. s. e. Itē
heres iurantis poterit p̄trauenire cū iuramentū sit p̄so
nale z nō transeat in heredē seu aliū successorē. s. eo. c.
veritatis. Bar. tenet q̄ hoc casu. l. cu. l. phibet p̄nci
paliter favore p̄sone seu favore rei publice scdario iu
ramentū firmet p̄tractū. qz iurando licet alienare vt h̄
z dīca autē. sacramenta in glo. sup verbo observari.
Do. an. tenet p̄tractū nō firmari iuramento nisi vbi lex
canonica vel civilis hoc exprimit quia potuit. l. ex cā
phibere p̄tractū z sic impedire obligationē naturalez
z civilem lex aut canonica fm cū nihil dīcat de p̄tractu
sed dīcat iuramentū inuolubiliter observandū p̄pter
peccata. vnde nihil cogit vt p̄tractus validet. Nō ob
stant absurditates que possent sequi fm illā differentiā
Bar. z al. de qua. s. qz fm cū ex quo nulla arguitur
turpitudine ex pte tenentis non habet locum. c. debito
res. Nec obstat si dicat q̄ adest turpitudine ex quo con
trahit p̄tra. l. qz ex hoc nihil peccat in deū licet tenere
agat z sufficit si adest pena nullitatis p̄tractus. Item
recipiens iuramentū nō peccat quo ad. l. de q̄ p̄mit
tit illū favore tpali p̄pter votum renūciare. nec ob. qz
postq̄ iuramentū est impletū teneat sine causa. qz cāz
h̄z a iurante respectu scdario obligatiōis ex iuramento
q̄ ad eū dīngit v̄ h̄z ius tenendi nec ob. qz nō transeat
iuramentū ad heredes qz licet p̄sonaliter nō obligent
ad p̄iuriū suare t̄i tenentē ne ledant ar̄nā defuncti s̄

sep̄l. c. h. de raptō. in l̄ris. Nō ob. qz cessionarius po
terit p̄trauenire qz non poterit h̄ns cām lucrativā vel
vbi cessio fiat cū fraude. vbi vero habet onerosaz z nō
apparet fraus dicit qz licet p̄tractus nō validetur iura
mento surgit t̄i obligatio q̄ p̄tendit vincalū in ptem
sup observantiā p̄tractus q̄ p̄duceret obligationē simi
lem z illius nature cuius est p̄tract⁹ z obligatio z p̄fi
cit omnibus q̄bus obstat z p̄ficet p̄tract⁹ z sic fir
miter z inuolubiliter observabit iuramentū. vult ergo
in effectu qz p̄tract⁹ nō firmat iuramento t̄i iuramentū
h̄z illū effectū in retentione rei quā p̄duceret p̄tractus
v̄i putat qz aduersus iuramentū nisi alia arguat dece
prio nō dabitur remediū. Do. car. dicit t̄i tenendū
vt hoc cāu p̄tract⁹ firmetur iuramento. z sic vitabuntur
p̄dicte difficultates. t̄i tenēdo qz nō firmetur t̄z qz he
res nō poterit p̄trauenire z multo fort⁹ nec ille qz in
rauit licet semel adimpleverit. Fre. p̄. c. d. x. tenet qz
firmetur iuramento in cāu hui⁹. c. z. c. ij. de pac. li. vi.
z autē. sacra pubez. z sic qz heredes nō poterit p̄traue
nire. qz licet iuramentū nō exp̄dit ad heredes. vt eos
obliget ad p̄iuriū t̄i p̄tract⁹ extenditur cū sit validat⁹
iuramento. ad hoc tex. cū glo. in. d. an. sacra. alias fm
eū phibet lex. z decipere p̄trauentē cū interpositiōe
iuramenti. Idē archi. in. d. c. ij. z Cal. hic dicens qz sic
iurans nō pōt p̄trauenire ita nec eius heres. qz ius qd
quis nō h̄z nō pōt in aliū t̄i. auferre. vt in regula nemo
pōt. de re. iur. li. vi. z p̄ducat qz in casu hui⁹. c. z simili
bus in q̄bus solo iure civili p̄tractus improbat heres
vel successor nō pōt p̄trauenire. adducat. d. c. ij. Itē qz
hoc iuramentū nullā p̄tinet turpitudinē z est p̄stū de
eo quod spectat ad iurantem. ergo d̄z acum validare
facit. s. e. si vero. z. l. cū qz decedens. §. codicillus. ff.
de. l. ij. z. §. de insti. c. cū venissent. p que iura p̄batur
qz vbi qz renūciat iuri suo licet ex cā possit p̄traueni
re t̄i si iuramentū intercessit qd factū est ampli⁹ ref̄cū
dī nō pōt. Lōndndit ergo iuramentū validare cōtractū
z ita refert Jo. mo. archi. z Jo. an. in. d. c. ij. z sic hec
opinio qz in cāu hui⁹. c. z similibus p̄tract⁹ validet in
ramento est cōis. z eā sp̄ fecat⁹ sum. Et videt s̄ hoc ca
sus in. d. c. ij. vbi exp̄resse dī illud pactū iuramento fir
mari. Unde sicut in casu illius. ca. firmatur. pari rōne
z i cāu hui⁹. c. z autē. sacra pubez. cū eadē sit vtrobiz
rō. ar. c. cū dilecta. s̄ phir. vti. vel inuti. Itē facit rō do.
an. quā retulī in p̄cedētī q̄dne. s. qz cū. l. p̄ncipaliter cō
comit favore iurantis v̄ pot⁹ consultoria q̄ p̄ceptoria.
z obligatoria. Cū. l. i. hoc cāu nō resistat nec resistere
possit iuramento vt dīxit in p̄cedētī q̄dne videtur supue
niente iuramento tollere prohibitionem suā vt exp̄d
se colligitur ex verbis illius an. vbi mandat iuramen
ta inuolubiliter observari qd nō faceret si stare in. phī
bitiōne sua. ar. in. d. l. si quis p̄ eo. z qd ibi nō. Bar.
z sic p̄ualidat p̄tractus cum non rep̄at̄ resistentiā

De iureiurando

Insuper adduco alia rationem fere p[ro]cladentem si iuramentum non firmaret contractum in casu au[tem] sacra-
menta puberum & similia. Imperator non manda-
ret iuramentum firmari q[uia] iuramentum extraiudiciale
non inducit obligat[i]o[n]em de iure ciuili s[ed] in op[er]atione le-
gista p[ro]p[ter] q[uod] p[ro] eo. de fideiuss[ur]i. vbi p[er] bar. loquit[ur]
ergo au[tem] sacramenta puber[um] de iuramento p[ro]firmatorio
placet t[ame]n mihi opi[us] do. anto. q[uod] p[ro]supposito q[uod] p[ro]tract[us]
non firmaretur t[ame]n heres vel successor singularis non
poterit p[ro]trauenire & multo fortius nec ipse iurans post
adimplem[en]tum p[ro]d. c. ij. vbi d[icitur] omnino e[ss]e firmatum
dictu[m] iuramentum. vnde p[er] illam d[ic]t[i]o[n]em omnino vo-
luit excludere omne p[ro]uentum. vt sentit ibi archi. Ad
ide[m] t[extu]m in dicta au[tem] sacramenta puber[um]. in fi. d[icitur] dicit i-
nviolabiliter. Item facit istud. c. r. c. l. 5. f. co. ti. li. vi. vbi
nulla sit mentio de recept[i]o[n]e alicuius. sicut fit in can. c.
debitor[um]. s. co. Secus t[ame]n puto vbi lex inhibet c[on]tra-
ctum odio creditoris vt in. c. debitor[um]. Secus vt in
c. significante. de pig. vt dixi plenius. s. q[uia] in odium
sp[irit]us stabo. c. debitor[um]. r. c. l. s. co. ti. l. 3. Frede. in di-
cto. p[ro]filio. c. lxxij. sentiat ide[m] quod in casibus huius. c.
sed minus b[on]i p[ro] ea que. s. dixi s[ed] vltra p[ro]dicta aduer-
te ad illam difficultatem que oritur an p[ro]tractus firme-
tur iuramento vel ne. Sic etia[m] Ange. de p[ro]filio in. d.
p[ro]filio q[uod] vbi actus iuramento firmatur l[icet] quis absol-
uatur a iuramento n[on] p[ro]pterea potest venire p[ro]tra act[us]
q[uia] actus e[st] validus de se. p[ro]pt[er] iuram[en]ti interpositio[n]em
& absolutio[n]e solum opatur vt c[on]traueniens non inci-
dat in p[ro]curium. non autem annullat p[ro]tractum. An nul-
lus diceret s[ed] in e[ss]e q[uod] minor qui iurat sup[er] p[ro]tractu aut
minor qui iurat & fuit deceptus vltra dimidiam iusti-
p[ro]p[ter] q[uod] si absolutur a iuramento per superiorem possit
p[ro]pterea venire contra actum. q[uia] p[ro]tractus est aliquis
& irremocabilis vbi vero actus non firmatur iuramen-
to s[ed] solu[m] iurans astringitur ad non veniend[um] c[on]tra iu-
ramentum imediate cui[us] est absolut[us] obtinet. non eni[m]
obstat iuramentum quia est absolutus a superiore n[on]
actus q[uia] nullus. Unde qui iurat se soluturum vsuras
aut non venire p[ro]tra actum pignoratitium factu[m] i forma
venditio[n]is imediate cu[m] e[st] absolutus p[ro]sequi potest ius
suu[m]. q[uia] tale iuramentu[m] non firmat p[ro]missionem s[ed] solum
obligat eum ad non c[on]traueniend[um] quod e[st] notabile
dictu[m] & menti p[ro]medand[um] p[ro]p[ter] q[uod] Jo. cal. & pau. i
q[ui]dam p[ro]filio videt[ur] sentire p[ro]trariu[m] in eo quod dicant
q[uod] petes absolut[us] a iuramento confirmate p[ro]tractum
o[mn]i[um] facere citare parte. q[uia] tractatur de eius p[ro]iudicio. cu[m]
sublato iuramento sequatur rescissio p[ro]tractus. s[ed] mihi
plus placet hoc d[ic]tum ange. q[uod] vt. s. dixi p[ro] interposi-
tione iuramenti lex tollit prohibitionem. & sic p[ro]tractus
remanet validus sine alia prohibitione. non ergo de-
bet rescindi p[ro] absolutio[n]em iuramenti. q[uia] contract[us]
assumpit vires ex consensu partium iuramento valla

to. vnde non cessat nunc ex tota causa c[on]firmans. ar.
L. q[ui] li. ab emp[er]t. disce. & ff. p[ro] totu[m]. r. l. nihil. tam na-
turale. ff. de re iudi. & in. c. l. eo. ti. & hoc teneas. v[er]o me-
rito dixit t[extu]s. in dicta au[tem] inuolabiliter r[ati]o. & in. d. c. ij.
omnino seruandum r[ati]o. quasi de cetero debeat valere
vt c[on]tractus. in p[ro]trarium tamen faciunt multa que se-
quuntur. It[em] s[ed] in opi. ange. inutilis esset semper hec
absolutio si contractus postmodu[m] foret irremocabilis
p[ro]tra. c. si vero. s. c. vbi bonus t[extu]s. vnde potest sic di-
stingui. q[uod] aut contractus sustinebatur solo iuramento
& tunc eo sublato d[omi]modo legitime tollitur p[ro]tractus.
q[uia] tollitur illud vinculu[m] quo solo sustinebat[ur]. ar. opti.
l. s[ed] h[ab]it[us]. s. naturalis. ff. de solu. & c. cu[m] cessante. f. d.
app. Aut sustinebat[ur] etia[m] alio iure. & tunc sublato iura-
mento dat facultas interpellandi aliud remediu[m] p[ro]us
competens ad rescissio[n]em p[ro]tractus Exemplu[m] quando
quis in contractu fuit deceptus vltra dimidiam iusti-
p[ro]p[ter] q[uod] quo casu contractus non est ip[s]o iure nullus. s[ed]
sublato iuramento potest agi p[ro]dit. l. ij. L. de resc[iss]o[n]e. v[er]o.
c. penult. & c. cu[m] dilecti. de emp[er]t. & veni. vel quando in
contractu iusto p[ro] metu interuenit iuramentum. sic po-
test intelligi. c. si vero p[ro]all. & hoc de secunda questione

Nunc ad p[ro]dicta applico duo dubia cotidiana &
multum notabilia que disputant[ur] & p[ro]tinentur i p[ro]eall.
disputat[i]o[n]e & veniunt ad limitat[i]o[n]em p[ro]dicto[rum]. h[ec] eni[m] pa-
tet & in iuribus p[ro]all. valere iuramentum p[ro]tra legem a-
uilem emanantem p[ro]ncipaliter in fauore p[ro]curatum. po-
ne eni[m] q[uod] lex seu statutum irritet etia[m] iuramentu[m] vel for-
ma non seruata disponit q[uod] iuramentu[m] p[ro]tractus habeat
pro ficto & simulato. Ecce in terminis statutum dispo-
nit n[on] valere p[ro]tractu[m] minoris vel mulieris sine p[ro]sensu
duo[rum] agnato[rum] etia[m] si interponatur iuramentu[m]. vel d[icitur] q[uod]
talis p[ro]tract[us] habeatur pro ficto & simulato. nung[ua]m iu-
rament[um] forma statuti non seruata p[ro]stitutum obligat iu-
rantem. Et ad hos duos articulos multu[m] adduxi p[ro] &
contra in dicta disputat[i]o[n]e que causa breuitatis ob-
mittam & solummodo veniam ad decisionem. Et p[ro]mo
p[ro]mitta[m] op[er]ationes p[ro]ncipaliores q[ue] i materia reperio

Et p[ro]mo sciend[um] q[uod] Jaco. d. belui. t[ame]n i filiofamilias
q[ui] i minore p[ro]hibito p[ro]trahere sine certa solennitate di-
sputat vna questione q[uod] iuris si p[ro]tract[us] cu[m] iuramento
n[on] seruato solennitate statuti. & p[ro]cludit in filiofa. q[uod] iura-
mentu[m] dicto casu n[on] dat robur p[ro]tractu[m]. t[ame]n q[uia] e[st] accessio
ri[us] ad p[ro]tractu[m] nullu[m]. ergo nihil valet dicta. l. non du-
biu[m]. L. d. legib[us]. t[ame]n q[uia] p[ro]tra bonos mores. Nam talis
p[ro]tractus p[ro]bet cas[us] delinquendi & parentes depredandi
l. i. ff. ad macedo. & regla n[on] e[st] obligatoriu[m]. p[ro]all. de mi-
nore. d[icitur] ide[m] d[icitur] iure ciuili. s[ed] i iure canonico d[icitur] cu[m] obli-
gari p[ro] ista t[extu]s. r. d. c. ij. & incipit q[uod] l. pulina cauetur.
qua[m] etia[m] incitat Jo. an. i ad d[ic]t[um] spe. i. ti. de sen. pla. s. vt
aut. v. sed pone. & similiter tr[an]sit Frede. d. senis. p[ro]filio
c. lxxij. t[ame]n q[uia] p[ro]mum articulu[m]. s[ed] q[uia] lex irritat p[ro]tractu[m]

De iureiurando

seruata. Aut psumit fraudem deceptores doli metum
vel qd simile. pmo casu dico iuramentu obseruandu. ex
quo pncipaliter fauore ipsius iurantis emanat statutum
vt pbatur h in .c. ij. et in .c. l. z in auc. sacramenta pu
berum p real. Nec facio vim an statutum dirigat ver
ba pbibitua in psonam aut ad rem. vt. s. plenissime
dixi. hec pars. s. satis probata e in intellectu huius .c.
Nec restat respondere nisi ad iuramentu impugnatum
per statutum. dico em vt. s. dixi. satis dictu e statutum no
posse impedire ex mero fauore alicui obligatorem iura
mentalem que acquirunt deo. quia inferior no potest
imponere lege superior. in de. ne romani. de elect. .c. s.
latius dixi. qd facit dictu In. in .c. ij. de regula. vbi
dicit qd in istis spualibus ius naturale preferit positio
An concludit qd quo ad offerendum filium monaste
rio non e differentia inter patrem z matrem. facit. c. si an
num de iudi. li. vi. vnde cum contractus minoris vel
mulieris habeat suum esse fm naturalem equitatez et
fm ius gentium z interuenit iuramentu non est curan
dam o obmissione solentatis iuris ciuilib. vt pbatur
in. l. i. eo. ti. z in dicta auc. sacramenta pubez. Ad ide
facit quod legitur z notat in. l. i. de sacro sanct. ecc.
vbi pcluditur qd in pccentibus animaz attendimus
solu solentatem iuramentu z non iuris ciuilib. z no.
in. c. relatu. de testa. Nec potuit ius civile seu statutum
reprobare iuramentu eti si minores erant soliti i tali
loco decipi quicquid dicat Bal. in dicta auc. sacramen
ta. qz hoc non spectat ad lege ciuilib ad papa vt in .c.
venerale. de elect. ad idem. xvi. di. si impator. vbi ex
presse dicit qd in istis spualibus eti impator debet ha
bere recursum ad ecclesia. z facit qd ponit Fre. p silio
xciij. vbi dicit non valere statutum laicorum qd ex aliquo
facto siue gesto psumatur contractum vsurariu. puta si
apparet solutio de minoris qntitate qz pntial in instru
mento intelligatur contractus vsurarius. z habebat p
plena probatone mouetur. qz cognitio vtrum debeat
censeri contractus vsurarius necessario tangit spualita
tatem. Ideo non possunt layci super hoc constituere.
c. si. de re. eccle. non alie. z. c. ecclesie sancte marie. d co
sti. z. c. tua. de ordi. cog. z. c. lator. qui filij sunt legi. et
quod notat Jo. an. in. c. statutum. de here. li. vi. vbi co
cludit consimile statutum non valere etiaz respectu pe
ne vt si apponatur pena pntenti matrimonium sine
consensu pentum si dico in proposito qd licet statutum
laycorum possit pbibere ptractum no tn potest decer
nere inualiditatem iuramenti. ex quo non prestatur su
per re turpi. qz non est o foro seculari. sed ecclesiastico
de iudi. nouit. cum alijs supius allegatis. Nec in hoc
habet auctoritate aplicam. imo mitteret falcem i messes
aliena nec deceptores seu lesione minoris curat impator
vt in dicta auc. sacramenta pubez nec papa in .c. ij. de
pac. li. vi. z h. Nec ppter fragilitatez sexus z etatis mul

tis deceptionibus exposita emanauerunt illa iura i foro
rem minoris z mulieris. vt. ff. de mino. l. i. z ad velley.
p totu. z tn iuramentu in ptractu valet. qz habet pot
respectu ad animam qz ad fauore rez tpalium vt h z i si
mili z h quo ad pnum membz. Seco membro p
cipali qn statutum no seruata solentate psumit doli v
aliaz illucita cam. dico qd aut nulla apparet specifica z
verisimilis coiectura psumedi fraude. z no sufficit qd ad
evacuandu iuramentu qz non apparet ca urgente non
o nec pnt impediri obligatio querenda deo ar. xxv. q.
i. sunt qdam. z qd no. In. in. c. qd in ecclesiay d pnti.
z meli in. c. qz pleriqz. in si. de immu. ec. z p legistas
in. l. si. L. si ptra ius vel vi. pub. esset em tale statutum
ca pntie z pntij ptra. l. i. L. si adue. ven. z istu tex. cu
similib. Aut subest ca psumendi vt qz coiter i loco mi
nores decipiebant z inducebant dolo ad ptractanduz
z sepe sin gebant ptractus obligatorij ptra minores.
vbi statutum arguendo a coiter accidentib qz h in. c. i. de
de. no. res. vbi p Lal. z Ly. in. l. neqz naturales. L. d
pha. introduxit qndam solentate qua obmissa psumit
simulatu ptractu siue dolosu. z tuc pstat i foro anime
p ipm minore ptractu esse vez z no fictu. Aut dolosu
z putu ipm astricu ad obseruantia iuramenti. qz in fo
ro anime credit pntenti in pndicium suum de homi.
significatu. no. in de. i. de pe. z cessat ratio statuti. naz
ex quo statutum e ptra obligatorem diuina cessante co
statuendi cessat dispo. vt notater sentit In. in. c. quia
pleriqz. de immu. ec. in si. facit qd no. glo. in. c. non e
de vo. Et ide opinor dicendu quo ad foro pntentiosuz. vt
si apto ore postmodu pntet ptractu vez ee z no simu
latu siue dolosum qd teneat ad obseruantia cum cessat
ro z ca statuendi. Nec z ptra psumptorem iuris z de iu
re admittat pbatio i ptractu p pntione ei de cui fa
uore agit vt pbat in auc. si iam necesse. L. d dona. an
te nup. z in. c. is qd fide. de spon. z in. d. c. qz pleriqz. d
imm. ec. p In. vbi singulariter dicit qd eti postqz lnia
transiit i rem iudicata si pstat de ei iniquitate p pnt
sionem ptis pro qua lata fuit o renocari. quia cessat
psumptio iusticie q opabat transitu i rem iudicatam.
multo ergo forti o dicit in iuramento qd pncipali
ter obligat deo. ut in. c. debitores. z. c. si ppo. s. e. z h
intelligo qn pntio hz suas solentates requisitas. z
p hoc habet bona pnticam in locis vbi sunt talia sta
tuta. vt facias iurante interrogari iureiurando an inter
cesserit simulatio vel dolo. quod bene nota. Aut mi
nor seu mulier allegat fraudem psumptam per sta
tutum seu no dicit contractum licitum z poterit serua
ri opi. Bar. z Bal. z aliorum vt iuramentum tuu no
sit obligatoriu qz non tollit psumptionem statuti legi
time inductas ad h tex. singularis in. l. si. L. d no nu
pe. vbi patz qd simplr pntato se recepisse mutu. tn in
fra bioniu exape potest pntionem emanasse spe su

ture numeratōis etiā si iuramentū a p̄ncipio fuisset in
terpositū. vñ p̄sumptio iuris nō opat effectū suū etiā
si intercessit iuramentū. vñ singulariter ibi p̄bat q̄ ois
p̄sumptio q̄ ē in p̄tractu vel p̄ditio tacita intelligitur i
iuramēto sup eo p̄stito. qd̄ etiā nō. ibi Bal. r̄ p̄ Inn.
i. c. venies. s. eo. r̄ in. c. p̄ tuas. s. de arbi. r̄. s. dixi. c.
quintauallis. r̄ h̄ de scdo. Unū tñ nō obmitto qd̄
ē i hac materia singularē. q̄ in illis casib⁹ in qb⁹ dixi
iuramentū ligare. nō d̄z iudex secularis dicēs p̄trariū
de h̄ cognoscere. qz̄ cūz ex rationū r̄ opinionū p̄ficiū
reddat saltē. p̄babile dubiū de validitate iuramētū nō
p̄t iudex secularis de h̄ cognoscere. s̄ d̄z referre ad iu-
dicem ecclesiasticum. de ordi. cogni. tua. de sen. ex. si
iudex laicus li. vi. de iudi. nouit. notat de fo. p̄pe. cum
sit generale. r̄ p̄ Jo. an. eo. ti. c. si. li. vi. r̄ p̄ bar. in. l. si
cia. ff. so. ma. r̄. l. i. ff. de iur. om. in. Et vid̄z apte p̄ba-
re tex. in. c. venerabilē. de elec. q̄ sol⁹ papa d̄ h̄ p̄gno-
scat Ex quo oritur p̄babile dubiū. s̄ spe. in. ti. d̄ lega.
s̄. nunc de epoz. v. Jte papa. singl̄r dicit q̄ etiā infe-
rior a papa p̄t interpretari iuramentū qñ dubitat d̄ ei⁹
validitate. Ad. c. venerabilē R̄ndet dupl̄r. p̄dimo q̄
p̄cedit in negotio arduo. r̄ inter p̄sonas magnas. vel
qñ vult dare licentiā p̄traueniēdi sine p̄mutatōe r̄ cō-
tumatōne aliq̄. r̄ h̄ dictū spe. sequit̄ do. an. s. e. q̄nto.
Ego adduco ad h̄ dictūz Inn. s. e. debitores vbi t̄z
ipm̄ posse sup iuramēto dispensare. r̄ sic fortius inter-
pretari. q̄nimo etiā d̄ interpretatōne sentit in exemplis
p̄ eum ibi positis. r̄ p̄ hoc habes decisōne illoz̄ dubi-
orum. in eo tñ q̄ do. an. reprobauit opi. Frede. i pro-
digo plus mihi placet opi. Frede. dupl̄cī rōne. qz̄ ex
quo erat sibi interdicta administratio iuramentum nō
poterat habere efficiā. ar. s. e. sicut ex litteris. Jdez
r̄ melius iudex interdicens administratōnem tanq̄z p̄-
digo vid̄z ex iusta cā p̄sumere doli r̄ fraudē secū p̄tra-
hentis. s̄ iuramētū nō obligat rōne fraudis p̄sumpte.
ar. h̄ r̄ ex supradictis. r̄ h̄c opinionē sequit̄ Bal. i. l. i.
L. de sacro sanct. ec. dicēs q̄ ex p̄trario interdicto est
frustratoria Et hanc opi. dicit etiā tenere Jaco. de
are. in. l. qui habebat. ff. de tutel. Ex p̄dictis p̄t infer-
ri ad decisōnem talis questōnis. an donatio facta vl-
tra legitimū modum sine legitima insinuatōne p̄fir-
metur iuramento. vel saltē tale iuramentū sit obser-
uandum. Bal. in. l. id qd̄ pauperibus. L. d̄ ep̄. r̄ cle.
tenet q̄ d̄. qz̄ p̄pter fraudē talis donatio sine insinu-
atōne ē a iure prohibita. vt. l. data. L. de dona. vide
latius p̄ Jo. an. in addi. spe. in. ti. d̄ instr. edic. s̄. por-
ro. v. si ita. Ad̄ ibi sentit p̄trariū. r̄ post multa videt̄
p̄cludere iuramentum seruādū. nisi dolo vel metu si-
erit p̄stitum. quod mihi plus placet. qz̄ lex civilis nō
p̄sumit firmiter doli in tali donatōe. s̄ indoxit illam
p̄uisionem vt vitaret̄ fraus que poss̄z iteuenire sine
insinuatōe. vt. l. stringet. i. vi. l. data. d̄ dona. Emanauit

q̄. p̄uisionē illa vt subueneret̄ deceptōib⁹ p̄uatoz̄ q̄ valet
iuramētū icōtrariū qz̄ q̄s p̄sumit̄ informal⁹ venies ad
iuramētū fac. c. ij. d̄ pac. li. vi. iuncto eo qd̄ nō. bar. i. l. i.
si q̄s. p̄ eo. ff. d̄ fidei. Ad idē. c. illud. r̄. c. l. s. eo. li. vi.
r̄ an. sacramēta pubez. L. si aduer. ven. p̄pter vitādā
deceptōem r̄ lesionē fuit introductū. vt in p̄tractu mi-
noris interueniret̄ auctoritas tutoris seu p̄fidis. L. d̄
p̄si. minor. sine dec. non alie. per totū. iuncta. l. i. ff. de
mino. r̄ tñ iuramentū a minore p̄stitum supplet dese-
ctum oim solēnitatum vt in. d̄. an. sacramēta pubez.
p̄terea raro p̄tingit q̄ in donatōe p̄stitim a mino-
re facta interueniat doli. ergo duz̄ est indistincte im-
pediri iuramētū obligatōem odi nicolai abbas Anne-
to nunc etiā aliud dubiū cotidianū r̄ difficile quod
etiā disputauit. pone retētis supradictis terminis. q̄ is
qui iurat seruare p̄tractū. maxime si iurat omnia r̄ sin-
gula fore vera vult. p̄bare simulatōem verā p̄tractus.
r̄ sic p̄trauenire instrumento iurato nungd̄ possit non
petita prius absolutōe a iuramēto. r̄ hanc questōnez
satis arduā vid̄z in facto. r̄ q̄ debeat andiri p̄batur sic
Iuramentum obligat iurantē ex intentōe ipsius iuran-
tis. xxi. q. v. humane aures. r̄. s̄. si ergo. r̄. s̄. ex his.
r̄. s̄. e. q̄nto. s̄z q̄ simulate contrahit in veritate nihil
agit qz̄ deficit ibi substantia p̄tractus. i. p̄sensus. vñ p̄
inde ē ac si nihil fuisset actū. vt. l. emptor. r̄ qd̄ ibi nō.
ff. de aq̄ plu. arcē. r̄. c. illo vos. de pigno. r̄. c. ad n̄z
de emp. r̄ ven. l. si ancilla. cū se. L. de p̄traben. emp.
ergo ex iuramento sup eo p̄stito non obligatur. p̄ hoc
tex. in. d̄. l. si. L. de nō nu. pe. inducendo. vt. s̄. induxi
r̄ qd̄ nō. Inn. in. d̄. c. per tuas. de arbi. scdo ad idē
inducitur quod nō. bar. in. l. nemo. ff. d̄ le. i. i illa q̄ssi-
one an renunciatio exceptōnis simulatōis r̄ fictōnis
valeat r̄ concludit q̄ non. qz̄ inter eos actum ē q̄ con-
tractus sit simulatus. r̄ sic deficit in substantia. r̄ sic nō
est cōtractus. l. imaginaria. ff. de re. in. r̄. l. simulate.
ff. de ritu nup. r̄ si renunciatio fictionis in eodam con-
tractu facta valeret idē ēt dicere q̄ esset simulatus et
non simulat⁹. quod esse non debet ar. in. l. nemo. p̄s-
legata r̄. c. cū super. de offi. dele. r̄. c. sollicitudinem. d̄
appel. vna eū r̄ eadē res non d̄z parare p̄trarios esse
c̄ de bap. maiores. p̄terea fm̄ cū qz̄ sicut p̄tract⁹
ipse fuit simulatus. ita renunciatio fuit simulata. ergo
non ē renunciatio. opponet̄ ergo exceptio. q̄ p̄tractus
totus fuit simulatus. r̄ quicqd̄ p̄tinetur i illo instrumē-
to fuit simulatum Ad idem quod notat Ly. in. l. si ex
cautione. L. d̄ non nu. pe. vbi concludit non valere re-
nunciatiōnem exceptōnis nō numerate pecunie i eodē
instrumento factam. qz̄ sicut inducitur ad confitendū
sic ad renunciandū. ar. l. si mulier. L. ad velley. r̄ idē
dic̄ in omni p̄uilegio indulto alicui p̄opter c̄ fragli-
tatem. alias de facili tolleretur p̄uisionē. l. fm̄ cum. nec
potest replicari qd̄ est renunciatū exceptio simulatōis

qz omnia ista fuerunt simulata. Secus tñ fm bartz. si talis simulatio vel renunciatio fieret ex intervallo ar. in. l. ij. qd me. cā. Ita dico i pposito q ex quo actū fuit vt tractus esset simulat. qz iuramentū z quicquid secutum ē in pntenti fuit simulatū. Non ergo ē diceri dum qz voluerūt valere z non valere incōtinēti. ar. in. l. nam ad ea. ff. de pdi. z demō. non enī psumit qz vel le incōtinēti recedere a pposito suo. vt ibi z i. c. maiores. de bap. Tercio induco. c. tuam. de spō. vbi ptz qz etiam in matrimonio quod ē favorabile z i multis privilegiatis. de condi. appo. c. si. simulatio etiaz ex vna parte quod est z dolosa z deceptorza impedit vt res matrimonij. ex quo constare potest de simulatōne ergo idē z fortius in casu nostro. In pparium facit qz simulate ptbens z recipiens iuramentū a ptbete de non veniendo cōtra intendit iurantē illaqueare vt seltē ptra apparentiā z aspectum cōtractus non veniat ne detegat vicū simulatōis. ar. in. c. illo vos. d. pign. z. c. ad nostrā. de emp. z ven. z iste etiā intēdebat se ad b obligare. qz non dz audiri allegando simulatōes. qz detegit vicū ptractus ptra intētionem ipoz ptbentium. qd esse non dz stante iuramēto ar. in. c. quacunqz arte. xxij. q. v. Itē z scdo allegās turpitudinē suaz non ē audiendus. maxime in dufionē rez spūalium. de pcell. pben. cum sup. de dona. iter dilectos plene per bar. in. l. post mortem. ff. de adop. Sz iste allegādo qz simulate iuraverit allegat turpitudinē suaz vide licet qz deī nomen z a? religionē inuanū z deceptorzie assumpserit. xxij. q. v. quicunqz. ergo non ē audiendus. maxime cū iuraverit omnia in ptractu pntēta esse vera nam allegat ppiūm piurium allegando simulatōem z sic non audiendus. ar. c. cū impolitōib. f. eo. ti. li. vi multa alia adduxi in dicta disputatōe f causa breuitatis obmitto. retuli enī predicta vt appareat difficultas qstionis. nunc veniens ad solutōem sciendū qz reperit glo. in. l. emptione. l. plus vale. qd agi. firmās iuramentū nō obstat qz possit opponi de simulatōe quasi actū sit cōtra. l. de legi. l. nō dubium. z. l. si ancillaz l. de cōtrahen. en. ex qua glo. colligit ibi l. qz pe na adiecta simulato ptractū ex ptrauentōe non cōmit titur. qd dicit. pculdubio ē rez. cū in locū reprobati ptractus vere agitur alius simulatus Bo. ang. de pa rullo i dicto consilio quod incipit. dñā katerina videt sentire sim plr qz qñ iuratum ē super ptractu simulato dz pna peti absolutio. loquitur tñ qñ vnus cōtractus sifatur loco alterius. dicit enī qz qui iuravit se solutuz vsuras aut si venire ptra cōtractū pignozaticum factū in forma venditōis imediate cū est absolutus psequi pt ius suū qz tale iuramentū nō firmat pmissiōem. Idem sentit Frede. p silio. c. lxxij. do. an. loquitur b multum intricatē z vix potest dici pfectus sensus sed expediendo omnia dare pcedam p enumeratōem ca

sum qui pnt in materia ptingere. Itē casus ē qñ intercessit simulatio ex parte vtriusqz ptbētis z actū fuit inter ptes vt tam cōtractus qz iuramentū essent si mulata. z intercessit simulatio ex iusta cā. puta ppter iustū timorē vel debitor anxius inueniendū mutuū cō cepit pignus i forma venditōis z creditor lucrare fru ctus. z tunc sine subroget in locū alteri cōtractus sine nō iuramentū non obligat. qz dicit pntēsus z fuit iu sta cā simulandi. ad b. c. l. qd me. cā. z. l. si. l. de nō na. pe. Sz cōs casus qñ interueniūt omnia q ponunt i p cedenti casu. Sz cā simulandi fuit iniusta z praua puta vt fraudare gabella fingerunt aliū contractum z iura uerunt. vel ad deceptōem alteri. z tūc ē maius dubiū f dico hoc casu aduertendum ad formā iurandi. Aut cū iurat singula cōtenta i instrumento esse vera z tūc incōtinēti fuit piurus lz in mente cōoperet illa ee fal sa. qz simulatio intētiōis ex iniusta cā non excusat ut nō. i. c. qd interrogasti. xxvij. di. sic ptingit in illo q pce vel pōio corruptus deposuit falsum. de cri. fal. c. i. vñ non dz audiri allegās simulatōnem cū fateat turpitu dinē suā. l. piurium. ppiūm. d. c. inter dilectos. cū si. Si vero iuravit non venire ptra illū ptractū quē simu labāt. z tunc puto qz lz grauius peccet quo ad deū af sumēdo religionē iuramēti inuanū maxie ad deceptio nem alterius tñ si transgredit non incidit in piurū. qz non affuit intētiō se obligandi. vnde respectu dei nō exigit absolutio ar. in. d. c. tua. de spon. z qd nō. gl. i in. c. tuaz. de pñil. z archi. in. d. c. qd interrogasti. Sed quo ad for pntiosum ppeit iste fuare iuramentum qten? venit i sui piudiciū z nō iminet anīme picalum qz nō debuit cōfundere ordinē rez maxime spūalium z abuti iuramēto maxime ad alteri deceptōem. Tñ nō debet audiri hāc turpitudinē allegās ad b optime d. c. qz interrogasti. z quod ibi nō. z p glo. in. d. c. tua.

Tercū casus qñ simulatio ptractus interuenit ex pte vtriusqz z iuramentū fuit pstitū sup tali contractu z actū fuit tacite vel expresse. vt nō veniret ptra appa rentem cōtractū. Sz i veritate psemaret cōtract? ver? puta pignozaticus. z tūc absqz dubio nō pt contrane nire non petita absolutōe. z b casu itelligo dicitū ang. z Fre. b enī iuramentū fm intētiōem vtriusqz obligat vt nō detegat simulatio. z vt reseret verus cōtractus pignozatic? forte vt sub iusto velamine accipit fruct? loco vsure. vnde pinde ē ac si iurasset soluere vsuras. qz cāu nō lz cōtraenire nō petita absolutōe vt i. c. i. z. c. de bitores. s. e. z iste casus iudicio meo nō hz dubiū qñ cōstat qz iuramentū ad hoc fuit interpositū vt contra ctus simulatus seruetur quo ad apparentiā. z sic vt nō detegatur simulatio. Sz dubium ē quid si iurame tū fuit simpliciter pstitum z nō apparet quid senserint cō trahentes circa iuramentum. z nota. de b in sequenti casu. Quartus casus quando ptract? fuit simulat?

et iuramentū fuit sup eo p̄stūm. et quāq̄ possit con-
stare de simulatōe iuramenti. et hunc casū reputo du-
biū. puto tamen dicendum q̄ quo ad totalem obser-
uantiaz contractus simulati non obligatur ex iuramē-
to. quia non est presumendum q̄ incōtinenti ex inter-
positōe iuramenti voluerit p̄tractū valere de quo actū
erat vt nō teneret nisi ex intervallo iurasset. vt in simili
dixi post bar. s. in argumētis. Et quo ad obseruatiā
p̄tractus i apparenti donec fuerit q̄ tacite fuit iter cō-
trahentes actū puto in foro anīme standū intentioni
iurantis p̄ ea que nō. Inno. in. c. venies. s. eo. facit. c.
significasti. de homi. i foro vero p̄tentioso vbi fit inter-
p̄tatio fm̄ ius et ex varijs circūstantijs. vt nō. Inno. in
d. c. veniens. arbitror iuramentū ligare q̄ debem̄ pre-
sumere q̄ voluerit abuti iuramēto. ar. c. estote. i. de re-
iur. Itē iuramentū h̄z vim clausule si nō valet q̄ ago
vt ago valeret vt valere potest in. c. ad nostrā. el. ij. s.
eo. r. l. c. i. pater. s. filius matr. ff. de le. ij. et vtrobiq̄
bene facit quod nō. L. d. l. si ex cautōe. L. de nō nu-
pe. vbi concludit q̄ iurās nō opponere exceptōem nō
numerate pecunie obligat l̄z simplex renunciatio non
valeat. ergo i p̄posito si iuramentū non obligat ad to-
talem obseruantiaz p̄tractū simulati p̄pter p̄ditōem al-
p̄tradictōem que inde oriet saltē obligat quo ad obser-
uantiaz apparentis p̄tractus. et maxime q̄ h̄ tenere tuti-
us ē et verisimili? et hunc casum nō. q̄ p̄tingit cotidie
et p̄dictum casum intelligo q̄n̄ ex iusta cā et nō ad deci-
piendū terciū facta fuit simulatio. alias seruet quod. s.
dixi Itē nisi alie circūstantie suadeāt oppositū Qui-
tus casus q̄n̄ simulatio ē de vno p̄tractu ad aliū p̄tra-
ctum q̄ non p̄t seruari sine interitū anīme. vel ē contra
bonos mores puta agis cōtractus simoniac? s̄ aliud
p̄cipitur et iuratur. et tunc ex tali iuramento nō tenetur
nec ad obseruantiam totalis cōtract? nec q̄ ad appare-
tiā ex quo i obseruatōe imminet peccatū. l̄z enī pecca-
uerit tunc iurando. nō t̄n̄ peccat p̄traueniēdo. vt. xxij.
q. iij. p̄ totū. facit. c. si. de pac. Sextus et vltim? ca-
sus ē q̄n̄ simulatio intercessit ex pte iurantis t̄m̄. vt quia
gerbat aliud in corde et aliud in ore. vel vsus ē verbis
duplicib? callide iurando. et tunc iuramentū intelligit
fm̄ intentōem recipientis. et sic deus videt recipere vt est
tex. xxij. q. v. e. quacunq̄ arte et. s. h̄q̄s oibus. Ex
p̄dictis remanet dare dubium. s. formatum de casum
Consequēter subijctio q̄stionē cottidianaz et valde
utilē. nunq̄d in casu hui? .c. et similiū vbi iuramentum
astringit p̄tra legis vel statuti dispositōem interpositū
audiat petens ab illo se absolui. hūc etiāz articū de
spotauī is. c. pall. et obmissis ar. que formatū ad vrā
q̄ ptem solū inseram solutōnem. et p̄mo sciendum q̄
Frede. s̄ senis dicto p̄silio .cdxxij. formatū punctum
q̄n̄ in terminis nostris. q̄ statuto ciuitatis canebat q̄
certa p̄fessio siue p̄missio facta a filiofamilias sine cō-

sensu p̄zis nō valet ip̄o iure etiā si iurātū fuerit. et q̄daz
filialia. h̄ nō obstat. p̄missio et iuramentū p̄clusit iuramentū
fore obligatoriū Et q̄ iuramentū recipiens fecit contra
formā statuti ciuitatis ex causa edicti cui obtemperare
debuerat et nō p̄trauenire. vij. di. q̄ p̄tra. xi. q. iij. qui
resistit. nec ex transgressione d̄z reportare cōmodū sed
poti? puniri q̄ p̄t p̄pellī ad relaxandū iuramentū nec in
h̄ venit iurās p̄tra iuramentū imo petēdo relaxatōem
iuramenti fatef se esse obligatū iuramēto. sicut accidit
in eo qui fatef se iurasse soluere vsuras q̄ obligat iura-
mento. et t̄n̄ p̄t petere relaxatōem iuramenti. s. c. i. sicut
ergo ibi recipiens iuramentū sup re illicita quo ad se co-
gitur relaxare iuramentū. ita h̄ fm̄ cū iuramentū erat
ulicū ex pte recipientis p̄pter p̄hibitōem legis mu-
nicipalis cui debz obtemperare. idē videt tenere h̄ Inno.
et Cinc. dicens q̄ in termino hui? .c. iuramentū obligat
mulierē ad obseruantiaz p̄tractū. l̄z d̄z instare vt absol-
uat. p̄trariū t̄z archi. in. c. q̄uis. de pac. li. vi. p̄ verbū
oīno ibi positū. do. an. h̄ aliter sentit. dicit enī q̄ si n̄ ar-
guat aliq̄ deceptio q̄ nō h̄z in se doli annexū saltem
p̄sumptum nullū p̄petit remediū p̄tra iuramentū per
quecūq̄ verba loquat statuti. Et vbi deceptio argu-
eretur ex cōtractu tūc haberet remedia si deceptio est
enormis. ad h̄ q̄d nō. glo. s. in. c. venies. cū iurib? ibi
allegatis. et h̄ q̄ in enormis p̄sumit doli. et subest cā
sic p̄sumēdi. vt. l. omnes. s. lucā. ff. de his q̄ i iura. cre.
t. l. q̄ testamentū. de p̄ba. et q̄d ibi nō. et idē dicit si cō-
tractus fieret cūz verisimil? p̄sumpturo vbi h̄ p̄staret cū
dentia facti. q̄ notorie est p̄dignus vel sibi vt prodigo
bonis esset interdictum. q̄ h̄ aliqualis ē turpitudō ex
pte p̄trahentis q̄ materiā dat p̄sumpturo ad p̄prium
p̄sumendū et lex ex cā legitima fraudē in talē p̄sumit
vt. ff. p̄ emp. l. si q̄s cū sciret. et. ff. de mino. l. q̄ minor
s. si. ff. mandati. l. si vero nō remunerādi. s. adolefcēs
idē dicit si mutaret vel p̄traheret cū parato ad ludz
vel corrupto notorie i actu ludi et in vanitatib? mulier
tunc enī foret remediū aduersus h̄mōi iuramenta per
iura super? allegata. et hec verba satis placēt vt. j. lati-
us dicit. do. pe. s̄ anchora. in dicta repetitōe. c. canonū
de cōsti. apte non exprimit qd sentiat in casu quo minor
seu iurans non esset lesus. sed attingit casum i quo in-
teruenit deceptio. et cōcludit illud quod do. anto. Et
quia est casus cottidianus recitabo prius verba sua-
format enī punctum super quo consuluit in hac ciuita-
te senarum. Lauetur enim hic statuto q̄ nullus con-
tractus finis et quietatio si fieret per minorem. xxv. an-
nis valeat nec de eo ius reddat nisi intercederet certa
solennitates hoc statuto p̄missio contingit q̄ patru?
tradidit nuptiā neptem suam dāns sibi i dotem quin-
gentis et ipsa neptis minor renunciauit dicto patruo
omni iuri sibi competenti in paterna hereditate que
valebat plus in quadruplum et iurauit nō cōtrauenire

irantē vtpuā qz cessante dolo nullo modo se obligat
set. z iramētum nō ligat. z p̄t p̄trauenire nulla penita
absolutōe. ar. optimū in. l. tres fratres. ff. de pac. z
in. l. si soror. l. de colla. z quod nō. Jo. an. in. c. l. de
cōmo. z sic itelligo Frede. consilio. cxxvi. vbi exp̄sse b̄
sentit ponēdo terminos i minore xxv. ānis q̄ seducta a
fratib⁹ hereditati paterne renūciavit q̄ valebat lōge
plurē habuit i dotē. qd̄ ē notandū p̄ limitatōne. c. ij.
de pac. li. vi. qd̄ nō p̄cedat qm̄ dolus dedit cām cōtra
cui. Itā vbi dolus ibi excludit voluntas. l. i. ff. d̄ do
lo. z iramētum nō obligat vltra intentōez irantis
ut. c. veniens. z. c. q̄ntavallis. s. eo. Itz vbi dol⁹ non
excludit p̄sentim. ut qz non dat p̄tractui cām z tūc ex
iḡit absolō q̄ d̄z p̄stari non obstante aduersarij p̄tradi
ctōne. p̄pter eius turpitudinē z dolum. Et idē itelligo
vbi interuenit met⁹ vt requirat absolō q̄ d̄z impendi si
ne difficultate in odium aduersarij metum inferentis
s. eo. si vero. z. c. vepz. z dicit ibi dixi pleni⁹ Sep
timus casus qm̄ iramētū p̄tinet turpitudinē ex pte
recipientis z maxime p̄curate turpitudinē etiā ex pte
materie sup̄ q̄ p̄staf. f̄ ex pte irantis nullū imminet
peccatū. z tunc iramētū obligat. f̄ potest peti abso
lutio nō obstante p̄tradiatōe aduersarij. z iste ē p̄p̄t⁹
casus. c. l. z. c. debitorēs. s. e. z p̄ istū casum p̄t decidi
qd̄ dicēdū i filiofa. renūciatē macedoniano. z irante
non p̄trauenire. Bar. in. d. l. si q̄s. p̄ eo. decidi scōz ca
sum p̄dictūz vt iramētum obligat f̄ cōpetat absolu
tiō Jo. an. p̄ Jaco. d̄ bel. pl⁹ sentit i additōe spe. i. ti.
de sen. pla. s. vt autē. v. f̄ pone. scz qz tale iramētum
non teneat. qz p̄tra bonos mores ē. Do. anto. b̄ dicit
qz si lex esset i loco vbi frequētare qz filijfa. inducantur
ad p̄ntes occidendos qz talia iramēta turpiter p̄stā
ta z p̄tra bonos mores nō obligarēt irantē saltez re
spectu secundarie obligatōnis q̄ dirigit i p̄tem z anq̄z
solueret possz peti absolūtiō qz inquantū creditor pe
teret turpiter peteret. vbi autē esset i loco in quo cō
muniter non inducerentur ad t̄m malum vt i xp̄ianis
hodie qui talia valde abhorrent tunc iramētū obli
garet. nec possz peti absolūtiō. ad h̄ qd̄ nō. Inn. in. c.
qz pleriqz. in. fi. de imm. eccle. z hanc opt. vt tutiorē fuit
secutus in dicta disputatōne f̄ de iuris subtilitate alia
opt. quā Jaco. de bel. z Jo. an. sentiunt i loco p̄alle.
vidz verior. qz negari non p̄t. quin filijfa. inducant ex
h̄ ad depredādum parētes vel alios vt habeant vñ sa
tisfaciāt negociātur stare i carceribus vel cedere bonis
Unde si bene ponderetur. l. i. ff. ad macedo. illa pro
nisiō emanat non solum in odium creditoris. sed prin
cipaliter ad compescendam libidinem peccantium et
sic propter bonum publicum corporis z anime cōtra
quod iramētum p̄natorum nullum est. dicto. c. si de
ligenti. z. c. p̄tingit. de sen. ex. z. d. l. ius publicus. Itē
iramētum reprobat nō solum qm̄ in se p̄tinet pec

catum. f̄ etiā si potest esse occasio peccati. ar. c. cum
ab omni. de vi. z ho. de. z. c. nam concupiscentias. de
p̄sti. facit. c. sicut ex litteris. s. eo. Octauus casus ē
qm̄ nulla alia turpitudō reperitur in iramēto nisi qz ē
p̄stium contra legem. z in hoc distingo. aut etiā leg
resistit in fauorem reipublice p̄ncipaliter z nō ē neces
saria absolūtiō qz iramētum nō valet vt in. c. si di
ligenti. de fo. compe. Et p̄ncipaliter in fauore irantis
lz secundario in fauore publicū. vt in muliere z minore
z tunc sum⁹ p̄pe i casu. c. nostri. z. c. ij. de pac. li. vi. et
autē. sacramēta pubez. z p̄to qz absolūtiō sit denegā
da. p̄mo facit ad hoc regula generalis qz iramētum
est obseruandūz vbi potest obseruari sine periculo ani
me. s. c. si vero cum si. Item hic nulla reperitur turpitu
do. nam ex quo lex prouidet fauore persone z talis p
sona iurando renūciat fauori suo vt. s. dixi nulla re
peritur turpitudō in contrahente Itā. l. de hoc nō
h̄z pro turpi. vt seruetur iramētum nec ex pte con
trahentis potest argui dolus vel aliqua alia deceptio
nec d̄ se materia ē turpis. ar. opt. in simili. l. c. ad apo
stolicam. d̄ regula. vt. s. induxi inducendo in alia que
stione. z sic sumus extra terminos. c. de debitoz. z. c. l.
z. c. vepz. z. c. si vero. s. eo. ibi etiā reperitur turpitudō
ex parte recipientis z peccatum z materia est prohibi
ta. qz in se mala. d̄ vñ. super eo. que omnia cessant
in casu nostro z si qua culpa reperitur satis punitur in
retractatione actus iramēto non obstante. nec vidz
dictum Fre. probabile vt fiat absolūtiō ex eo quia cō
tractum est contra legem vel statutum. Itā si b̄ essz
vez de facili euacuetur dispō hui⁹. c. z autē. sacramen
ta pubez. z. c. ij. p̄allegatum. z in casibus similib⁹ pe
tendo absolūtiōem a iramēto. nec est verisimile qz i
aliquo istoz iurū que emanauerunt ita solūter nulla
fuit facta mentio de absolūtiōe sicut fit in. c. veruz
z. s. eo. c. si vero. cum si. Similiter non placet dictum
Cin. z archi. z videtur hic casus contra eos intelligē
do fm̄ p̄manē intellectū videlicet qz etiā in cāu hui⁹
c. iramētum metu extortum est obligatorium. Sed
procedit hic ar. a contrario sensu habito respectu ad
effectum. quia hoc casu fiet absolūtiō. vt. s. c. si vero.
Si ergo sponte est p̄stitum. non debet impendi ab
solūtiō qz alias non esset differentia an sponte aut me
tu p̄staretur. Nec obstat si dicat qz turpitudō hic re
perit ex pte recipientis in eo qz p̄tra legē seu statutūz
contraxit qz vt. s. dixi ex quo lex seu statutūz disponit
in fauore persone p̄ncipaliter p̄trahendo z iurando renū
ciat suo fauori. z sic nulla turpitudō maxime respectu
dei ē in actu spūali vbi reputat maior z discretus. de
iudi. c. si annum. li. vi. z per b̄. c. z similes i q̄bus ex
p̄t nisi interueniat dolus zc. ergo ex solo p̄tractu p̄tra
legē editū fauore persone non p̄sumit dolus Itō
nno casus est quando retentis. s. dictis tempnis. vt

De iureiurando

q: statuto seu lege resistente ptabit & dat lesio in ptra
cu. vel dat lesio vltra dimidia insti pccj statuto no resi
stente. vt in casu. c. cu dilecti. de emp. & ven. r. l. ij. l.
de resci. ven. nungd tunc poterit peti absolutio a iura
mento & dico q: aut lesio est modica & dicendum q: no
q: p modica lesioe iura no curat dando speciale reme
diu. ad hoc. c. abbas. qd me. ca. r. c. frequens. d. resti.
spo. li. vi. c. i. cu ibi no. de in inte. resti. r. d. l. ij. cum si.
Et ut lesio fuit enormis & tuc si iuramentu fuit simpli
citer pccitū de non veniendo ptra audiet allegando
enormē lesionē. q: in tali enormi lesione psumit dolum
d. l. omnes. §. lucius. ff. de his que in frau. credi. r. l.
qui testam. ff. de pba. Non enī psumit iurans hunc
casum cogitasse. ar. eoz que no. s. e. veniens. r. c. qnta
uallis. Item q: iura comuniter excipiunt dolum a ta
libus iuramentis. sed paria sunt q: dolum interueniat
ex pposito vel re ipsa. l. si qs cum aliter. ff. de ver. ob.
Itē turpitudine repit nunc ex pte recipientis. & hec vidē
tur vera no solu si verba vel iuramenta ipsius sint in
diffinita sed etiā si sunt generalia. vt quia iuravit non
venire ptra vlla rōe vel causa. dicit enī hec verba intelli
gi civiliter. & excipit ab illis graues lesiones. ar. opti
m. l. creditor. §. lucius. ff. so. ma. r. in. l. aurelius. §. i. ff.
de li. le. Si aut verba sunt magis specifica & lata. ita
q: apte videantur excludere remedia. vt q: iuravit no ve
nire ptra etiā ratione lesionis enormis. et tuc si verba
conducat ad vnu duntaxat remediū & no ad aliud.
vt q: iuravit non venire ptra rōne minoris etatis illud
hū remediū videt excludum & no aliud vnde poterit
ptrauenire tanq: maior. ad hoc vide glo. c. pe. d. emp.
r. r. et. l. d. resci. ven. l. ij. r. vtrobiz p doc. Si pdu
dit ad omnia remedia. vt q: iuravit no venire ptra nul
la ratione neq: tanq: minor neq: vt maior. & tuc tenet
do. an. q: iuramentū excludit maiore & ptractus rema
nebit validus. ex quo aliter a iure no impugnat. Idēz
t3 in minorū quo ad hoc scz lenē lesionē p quo ad enor
men. putat non valere ptractum & iuramentum. p po
terit petere absolutioē a iuramento in casu enormi etiā
enormissime lesionis quantūcūq: dicat & in iuramento
specificet q: non veniet contra contractum rōne enor
missime lesionis. licet bar. & alij tenent ptractum in. d.
l. ij. quod dicit etiā pcedere si minor oipisset q: totum
illud qd plus valet dat & donare itendit contrahenti
secum vt multotiens ponitur in contractu q: no sine
dolo & fraude qui ptabit nedum cū psumpturo p cum
actu male psumente. ff. p emptore. l. si qs cū sciret. et
l. si vō non remunerandi. §. adolescens. ff. manda. r. l.
ij. ff. quaz r. rum. q. c. no dat. Unde cū fraus sit ex pte
recipientis canonica iura no assistūt talibus iuramē
tis. & hoc putat verūz etiā si minor iurauerit omnia et
singula vera esse & illud esse vep pccium rā q: pccito de

opposito talia possunt reuocari. §. e. c. cū impositioni
bus. li. vi. r. qd ibi no. q: iuramentū censetur sic pccitū
sub confidentia q: illud sit verum pccū de quo est pccē
tum. Unde pccito de contrario non est pccitū lz talr
iurauerit. s. e. quēadmodū. r. xxij. q. ij. in. c. best. pau
lus. cum. §. se. & sic dicit in facto se cōsuluisse in causa
causdā puelle que fuit iducta & sic iuraret maxime qe
talia verba sepe apponūt notarij ex scipsis. & aliqñ sub
inuolutio verborū obripiunt iuramenta talia a minorū
bus maxie senis que no intelligūt quid agant. & hec
sunt satis expgita et omni eqtati consona. Sz in eo q:
distinguit inter minorē & maiorē no ex toto placet pu
to etiā q: maior poterit ptrauenire quantūcūq: illa ver
ba late fuerint pcepta lesione data saltez enormissima
q: notarij solent hodie comuniter apponere talia vba
ad maiorem validitatē ptractus. ptrauentes tñ putāt
illud esse verum pccium rei. nec in aliquo decipi. An
sicut posset contrauenire saltē petendo absolutioem
vbi interuenit dolum ex pposito. ar. in. d. l. creditor. ita
qñ interuenit dolum re ipsa. ar. in. d. l. si qs cū alr. de
ver. obli. & hoc vep nisi in aliquibus circūstantijs appa
reat ptrauentē vere voluisse illud in quo fuit lesio do
nare. & sic pōt intelligi. l. si qs donationis causa. ff. de
ptrahe. emp. In dubio enī quantūcūq: illa verba fue
rint late pcepta no psumaz animū donadi. p pccitū ap
posita ex pccitudine notariorū apponentiū hec verba
valet qñ ar. a comuniter accidentibus. vt. s. d. r. r. & ad
predicta optime facit dicitū spe. in ti. de emp. & ven. §.
nunc videndam. v. quid si vendens equum vbi ponit
qstionē de illo qui vendidit equū dolentem in spatula
non tamen ostendentem doloem quando erat calefa
ctus in cundo dicendo. do tibi istum equum p strabo
ne. p gibbosq: dolentem spatulam et hntem omēs ma
culas. nec volo ex aliquo teneri & dicit spe. q: nibslo
minus tenetur ex quo al' specificē no ppalauit defectū
Nam emptor fuit deceptus videns q: falsitatem ol
perat in alijs expressatis. & credit verisimiliter cum fal
sum dicere de morbo spatuloso tunc latēte. sic dico ad
ppositum cum notarij et contrahentes soleāt ad cau
telam ponere verba valde lata excludentia omnino re
media non videt iste per illa verba generalia voluisse
enormissimam pati lesionem. sed potius fuisse passus
illa verba apponi ad seruandū pccitudine notariorū
generalē. facit. l. cū de indebito. ff. de pba. r. c. cum ve
nissent. de insti. Et idē videt sensisse do. an. in. c. qnta
uallis. s. e. vbi dicit se d' facto cōsuluisse q: qntūcūq:
vba late pccipiant in psonal arbitrorū. vtpota q: possēt
de iure vnius dare alteri in totū vel in partē q: nibilo
minus enormiter deceptus poterit contrauenire lz no
appet de dolo ex pposito hnti ex re ipsa q: talia vba
fmōe effuso emanata vidēt. plata sub qdā pccidētia plo
ne & amicitie arbitrorum. et vt captent amicitiam et

benivolentia arbitror ad non ledendum. Et idem tenuit disputando de pe. de archa. ut dixi. s. in. c. q. n. t. u. allis et aliter sentit ibi hosti. licet multi contra. et ibi plene dixi. Quia non est sine dubio. Ex his habes quintus casum qui iuramentum fuit interpositum contra. l. p. uidetur contra deceptores quatuor collige ex his q. s. dixi in p. i. discussione intellectus huius. c. Secum casus qui turpitudine reperit ex parte recipiens iuramentum. ita quod locum est petiti oni absolutiois si iurans antea solueret incidit in periculum. dubitat nunc nunquam possit petere absolutioem sicut potuit a principio. et est cottidianus casus. cum multi perantur et postea excipit contra eos de iuramento ipsi petunt absolutioem. et dicit de h. ut dixi. s. c. i. Undecimus casus et ultimus est qui iurat non repetere nec absolutioem petere nec aliquam querimoniam super his deponere et hunc plene tetigit i. c. i. s. eo. dicit ut ibi. et per hec habes dare materiam huius absolutiois. Item habes quingentos casus in quibus iuramentum apponitur contra. l. p. dicitur. quoniam lex versatur circa bonos mores. Secundo quoniam circa utilitatem publicam. Tertio quoniam lex prohibet aliquid in odium alicuius. Quarto quoniam prohibet favore ipsius iurantis principaliter. et secundario in favore publico. Quinto quoniam punit aduersus deceptio nes. ut in casu. c. cum dilecti. de emp. et ven. c. l. i. l. de re. c. in. ven. c. l. pactum. l. de pac. et quod in eis dicendum. Sunt et alij casus. quos persequitur bar. in. d. l. si quod per eo. Et sic sextus quoniam aliquid prohibet ratione solennitatis probatione quo casu bar. dicit iuramentum non pualidare actum si illis solennitas deficit. quoniam iste solennitates sunt ad publicam utilitatem introduce. nec possunt pactis nec iuramentis tolli d. l. ius publicum. ff. de pac. c. d. c. si diligenti. c. l. nemo potest. ff. de le. i. Ad unum tamen dicit aduertendum quod iuramentum interpositum super aliquo actu importat idem. ac si diceret quod si non valet isto modo quo agit valeat omni modo quo valere potest. et ideo si super testamento iurat. Et ibi non est solennis numerus testium. p. inde est ac si diceret quod si non valet iure testamenti valet iure codicillorum. l. cum pater. s. filii matris. ff. de le. i. quod dicit notandum. Do. an. dicit se putare quod nisi solennitas fundet omnino super publica utilitate a defectu non impedit obligatores iuramentum. exemplum in tractatibus in quibus datur solennitas in favorem mulierum vel minorum. Item dicit illud dicitur bar. non pcedere etiam in illis in quibus solennitas iniuncta est ob publicam utilitatem. Si iuramentum non observatum lederet animam ut in legatis ad pias causas. Non puto per hec dicta quoniam omni sufficienter fore responsum. Et ut clarius pateat ponat exemplum in hac solennitate. probationia dicit statutum quod nullum instrumentum probet sufficienter nisi fuerint rogati duo notarii. Hanc pducit instrumentum iuratum de quo fuit rogatus unum dicitur notarium nunquam faciat fidei. Et te dico quod in casibus in quibus valet statutum non facit fidem. quoniam sicut non probat tractatum ita nec iuramentum ar. in. l. si. l. de non nu. pe. Sed si aliter placet de iura

mento p. ita per testes appellatus est iurans suare iuramentum. Item deficientibus probationibus tenetur in foro anime quod statutum non annullat obligatoem in favore publicum si probationes satisfacte ergo est quod de facto aliter placet facit quod non. in. c. licet. de p. b. a. Nec distinguo an in favore publicum an privatim statutum pvideat quod idem iuris est etiam non potest fieri. probatio sufficientes de iuramento. In autem in cernentibus pia cum habeat locum tale statutum remitto ad non. in. c. relat. de testa. c. l. i. l. de sacrosanct. ecc. Septimus casus quoniam aliquid prohibet ratione defectus solennitatis formalis. Exemplum in stipulatione in qua debent interuenire verba ex utraque parte ex altera parte non videatur non valet ut. l. i. s. i. ff. de v. ob. Hunc dubitat quod si interueniat iuramentum. dicit bar. in. d. l. si quod per eo. quod non firmat quod sit stipulatio. put agebat quod deficit forma quod datur esse rei. tamen valebit ut pactum vestitum. quoniam iuramentum huius vim clausule si non valet quod ago ut ago. c. quod non. et per h. dicit quod si fideiussores non tenentur nisi intercessit in duntaxat cam. vel quoniam pmissit aliquid aliud. l. grece. ff. de fideiussores. tamen si intercessit iuramentum non tenet ut fideiussores. quoniam deficit forma fideiussoionis sed ut principalis pmissor. quoniam iurando vult omnino teneri meliori modo quo modo potest hoc dicit pcedere nisi defectus sit circa psumum. Ita tunc si psumus deficit totaliter vel limitat certo modo eodem modo intelligitur iuramentum. non enim se extendit nisi quatenus est psumum d. l. vlti. l. de non nu. pe. c. l. si. ff. de satisfactis coguntur. c. l. si libertus. ff. de op. liber. Octavus casus quoniam tractus prohibet ratione rei seu materie super quod tractus sit. ut si tractus super re cui non est commercium tunc putat bar. quod non valet iuramentum. quoniam videtur pcedere impossibile de iure vel de facto. l. apud iulianum. i. ff. de le. i. c. l. inter stipulante. s. sacra. ff. de v. obli. facit regula nemo. de re. iur. l. i. vi. et quod nota. Et in regula. semel deo. in. vi. Nonus casus quoniam aliquid prohibet ppter alias subditos utilitates. exemplum in. l. cum hi. ff. de transacti. ubi prohibetur transactio super alimentis. c. l. pactum. l. de pac. ubi prohibetur pactum per quod quis renunciat successioni future. etiam his casibus putat bar. i. d. l. si quis pro eo quod actus de iure canonico firmetur iuramento ut in. d. c. ij. de pact. l. i. vi. quoniam hic non sunt prohibita. quoniam contra bonos mores aut utilitatem publicam. ff. ut pvideret utilitatibus subditos quoniam de facili per modico remitteret illud ius futurum. Item putat in donatone quod prohibet iter viz et v. et h. dicit tenere quod de cu. in. l. si prius. s. item si iuravero. ff. de iur. iur. Item tenet de senis consilio. c. xxxvij. ubi plene vide et vide velle quod firmetur iuramento. Do. anto. tenet iuramentum valere sed non confirmare donatores. Tu de hordic ut. s. plene dixi vide Jo. an. de leg. in de romana. c. coti. ubi idem tenet. Sed adverte quatenus dixit bar. valere iuramentum super transacione alimentorum

De iureiurando

Contrariū tenet in. d. l. cum hi qui. in pñ. idem sentit
in. l. de bis. ff. de transact. quō sit transactio nō
verbis testamēti. Contrariū tenet h. do. an. r. medi. qz
vtrōqz casu pñcipalis utilitas est puator. facit. l. i. et
qđ ibi nō. L. de pact. An aut donatio facta filiofa. p
patre pfirmet iuramēto. vide p bal. in. l. iij. L. d. dona
r. qđ in simili nō. Jo. an. in addi. spe. in ti. de testa. §
l. y. sed pone filius. vbi querit an donatio facta patri
p filiu exātem in pñte valeat interposito iuramento.
videtā in pñe qđ in filio p Bar. i. l. frater a frē. in vlti.
colū. ff. de pñ. inde. r. tex. r. glo. in. l. iij. L. de inoffic.
dona. Decim? r. vltim? casus qñ iuramentū inter
ponitur in actu cui lex nō assistit. nec expōse r. pbat ex
emplū in stipulatione alteri facta insti. d. ver. obli. §. al
ten. vel in pacto nudo d. iure cūmli. Bar. putat qđ d. iu
re canonico pñtio validet. sicut valet penalīs stipu
latio sup eo apposita. d. §. alteri. Aduerte qñ pcessit pa
ctū nō dubito d. iure canonico p. c. i. de pact. r. pleni?
de iuramēto extraiudiciali qñ nō est ptra legē an ex eo
det actio nō. in. c. cū venissent. de inli. die vt ibi. r. etiā
respectu iuris cūmli. ponit do. an. vñ nōbile r. singu
lare dicit dices qđ vbiqz pcedit obligatio naturalis
iuramentū sup illa pñtū etiā d. iure cūmli inducēt ob
ligationē p. tex. in. l. iuratur. ff. de op. li. ad idē. l. i. §. si
debit. ff. de pñ. pec. Sed ego dubito in stipulatiōe al
teri facta an pfirmet iuramento. d. quo vide bonā glo.
in. c. quotiens. i. q. vij. r. possit dici qđ vbi oul natural
pfirmet. al. sec. qñ sic colligit ex notatis. l. stipulatio
ista. §. si qđ insula. ff. de ver. ob. r. in. l. i. ff. de pact. vi
de qđ plene dico sup pñtio hui? libri vbi tūgo an
de iure canonico qđ possit alteri stipulari. Ex pñctis
renocat in dubiū an valeat pactū iuramēto firmatū d.
non cedendo bonis. vide Fre. pñ. l. vij. Itē an iuramē
tum obliget fideiussores dotiū. bar. in. d. l. si qđ. p. e.
dicit qđ non. qz pceptū dirigit ad personā. Do. an. r.
istud dicit sed alia rōe. f. qz est ptra bonos mores. cū
notet quodā pñdia r. diffidēcia inter pñges. certe pos
set attemptari pñtiū qz nō sūt boni mores naturales
sed cūmles vt. s. dixi. Itā pcedit hoc ex quadā eqta
te positina que ē variabilis. Itā sic adueniente paup
tate vxor sibi pñt. vt in. c. p. vias. d. do. post dūo. re
st. ita r. a pñcipio vt qđ possit sibi pñtere. qz meli? est
an tempus occurrere qđ post cūm vulneratā remediū
querere. l. si. L. qbus cau. in. inte. rest. nō est nec. vide
possit hodie lex statere pñtiū. ita r. qđ p iuramentū
possit renūciare huic fauori maxie. ar. l. i. ff. so. ma. et
b. r. hec sufficiant p cōplēto hui? pñdissime ma
terie. In glo. h. intelligo glo. fm doct. qñ directe fi
eret in pñdiciū filioz. Tūc enī nō valeret. puta qz bo
na essent sibi obligata ex testamēto aut vel aliter. Se
cus si idirecte. nā sēp pñdicat filijs. qz al' successisset
in re illā si non fuisset alienata. r. vide quod notat glo.

in. d. c. h. de pact. li. vi.

Item et infra

Fides etiā iurata
fuanda nō est ei qđ
fidē frangit. Ego cōprehēdēdo totū textū
sūmo sic. Abonēs bellū iniustū cōpellit restituere que
p violentiā occupauit. r. eos absoluere a qđ? indēbite
iuramēta extorsit h. pmo vsqz ad. y. iuramētū. abinde
vsqz ad finē fm vey intellectū hoc dicit. nō affrigit qđ
iuramēto adimplēdū qđ iurauit si ab alia pte nō iplē
cuius respectu p̄bit iuramentū r. vt p̄z ex p̄dictis
sunt due partes. Sed a ibi iuramentū Et pone sic casū
lralen. qđam henricus iniuste mouit bellū ptra quen
dā iohannē in quo multa eius bona p violentiā occu
pauit. ac eū captūz forte ad iurandūz induxit vt bona
sic occupata nō repeteret. vel fm aliūz intellectū rela
xat cum iuramento d. redeundo ad vincula. r. hoc fuit
p̄mum iuramentū. d. quo tex. in pñ. loquitur. remū pre
scribit aliud iuramentū. de quo in h. lre r. nō apē sup
quo Sed forte fm hosti. iste iohes. p̄misit hen. centūz
libras si ipm nō offenderet. r. ille l3. p̄misit r. iurauit
rite forte nō offenderet dictū iohem. r. nihilominus cū
offendit. qbus pactis iste iohes fuit p̄quest? pape pe
tens sup omnib? de oportuno remedio sibi p̄ideri.
papa cōmisit causāz qbusdā qbus mādāt respectu p̄
mi iuramenti vt habetur in lra. in pñ. respectu secūdi
mīdet qđ iuris. vt in. y. iuramentū. r. sic dara est lēra

Nota pmo ex pte p̄iori qđ bellū mouens tenetur
restituere omnia occupata qđ pcedit qñ iniuste mouit
bellū. vt in lra in. y. iniuste. alias si iuste fecit non tene
tur ad restituēdōe fm hosti. sed facit sua que occupauit
p̄xij. q. v. dicit. r. nō. i. di. insgentiū. r. j. latius dicam

Nota scdo ecclesiā habere iurisdictionē in laicos ra
tiōe pacis fracte r. posse indirecēte iualore cōpellere ad
restitutionē. Itā si bene p̄derabis hanc lram nō fuit
hic p̄cessum p viā denūciationis cum nulla p̄cessit
monitio sed viā directā p viā que re fuit aditus papa
tā sup relaxatiōe iuramenti qđ sup restituēdōe iualorū
quod singulariter notabis pro intellectu. c. nouit. de
indi. in. y. licet Et duplex potest esse huius dicti ratio
Prima quia hoc dictum non poterat esse nō notoriū
in loco ratione cuius papa iurisdictionē exerceat in lai
cos. vt dixi in. d. c. nouit. Secūda qz rumpendo pa
cem venit quis directe contra caritatem. d. y. licet. et
sic delinquitur directe contra p̄ncipale p̄ceptū dē
merito ipsius vicarius cognoscit iuxta notata. in. c. cū
sit generale. de fo. cōpe. Nota tercio et tene menti
qđ iudex ecclesiasticus compellit laicum relaxare iura
mentum ab eo turpiter receptum. nēdū in materia vsu
raria. i. c. i. supra. eo. sed etiam alias qualitercūqz tur
p̄itudo reperitur. ex quo ex parte recipientis non po
test seruari sine dispendio salutis eterne. Ex hoc et ex
tex. infero qđ etiam iuramentum turpiter receptum

De iureiurando

bellum est. Siue romanū impium moueat ptra aliquē sine ptra illud moueat ab alio. qualiter at papa possit mouere bellū ptra infideles. vide p Inno. in. c. q. sup his. de vo. An aut is q nō recognoscat superiorem d factō. ut rex francie vel reges hyspanie possit inducere pprie bellam. dic q sic q: hnt iura pncipis. non autē possunt hre recursū ad superiorem cum illum non habeāt in tpalibus. hoc p de mente Inno. in. d. c. olim. Sz datus tenet Bar. in. d. l. hostes. vbi dicit vni dicitur menti tenendum q hodie ex p̄suetudine inter xpianof nō seruamus iura captiuitatis postliminiū. An capti non efficiunt seruū. q̄ quantū ad bona obsequamus. cui p̄suetudini standū ē fm aū. vt. l. postliminiū. de capt. et hoc de bello pprie sumpto. Quoddā est bellum in pprie sumptum. vt illud qd nō ē indictum p pncipem modo p̄dicto. sed p inferiores recognoscentes superiorē. et si non hnt iustā causā pugnādi. vt qd nō pugnat ad eoz seu rez suaz defensionem h est iniustum bellum. et dicitur illi pot' latrūcali. d. l. hostes. nec bona nec p̄sone efficiunt captiuitiū. sz tenent ad restitutionē vt h. Si vō hnt iustā causā pugnādi. vt qd non pugnant nisi ad defensionē et p̄secutionē iuris eorum. et tūc dicit fm Inno. Etz is q bellū agit habet iurisdictionē vt nō. Si aut hz iurisdictionē sup illis qd' guerrā facit et p̄sumaces ei sunt et rebelles pōt statuerē et p̄cedere q licet vnicuiqz res eoz inuadere et cape. et suas facere et liberos etiā homines rebelles capere et detinere quousqz dño fuerint assignati. vt no. j. d. sen. exco. a nobis. et fm Inno. hic. et tales pot' possunt dicit obfides q̄ captiui. et fm hoc etiā pōt intelligi. ff. de le. iij. l. l. pmo. r. s. i. sed etiā sine aliqua p̄suetudine pōt tales rebelles si terrā suā inuaserint et dānuz in ea dederint punire et dānare. l. vbi de cri. agi. oportet. anē. qua in puincia. et patet ex eo quod le. et nō. in. c. i. d. rapto. fm l. do. Si aut is q tale bellū gerit nullā iurisdictionē habeat sup eo sup quo bellū gerit. et tū pugnat iuste. puta qd alius inuadit ipsuz et ipse se vel res suas defendit. et tunc licet ei vim vi repellere. et in dē dendo et in repellendo hominem p̄cuttere et etiā occidere p̄ cū moderamine inculpate tutele. de quo nō. in. d. c. olim. tūc tñ nec bona aduersarij nec ipsū aduersarium hz capere nec capiēdo sua facere. nec etiā inuaso rem detinere. cui tñ inuaso si in ipa inuasioe spoliatur vel verberetur actio vi bonoz raptorū et etiā iniuriarū denegat. qd exceptio paris criminis obstat ei. j. d. adul. intelleximus. Sed hñ pōt res qbus spoliatus est vendicare quaz remanet dñs sicut p̄us. ff. de rei vend. l. in rem actionē. fm Inno. h que sunt verba nō. va. et qd. s. dixi de testibus hñtibus iurisdictiones vt possent ad suos et eoz defensionē bellū mouere. Sic Inno. in. d. c. olim. p̄cedere etiā in p̄latis qbuscumqz iurisdictionē tpalem hñtibus. ad h. c. ollecto. de sen.

exco. li. vi. p̄nt tñ interesse bello sed nō pugnare pro p̄ris manib' p̄ clamare p̄nt pugnare et cape. p̄ caueat ne dicat occidite. vt nō. in. c. significasti. el. ij. d. homi. et. c. ex lris. de exco. pla. de quo vide bo. glo. in. c. sci scitatis. vij. q. i. et qd le. et nō. in. c. ex multa. de vo. et xxij. q. viij. hortatur. et. c. igitur. et si clerici sunt nō habentes iurisdictionē tūc dic vt. s. dixi in laicis nō habentibus iurisdictionē vt liceat se et bona defendere cō iudiciendo manus in clericos. p̄ cū moderamine inculpate tutele. de quo plene legit et nō. in. palle. c. olim. n̄ tñ dō. p defensione rez. p̄cedere ad occisionē vel alia scia. vt in. c. suscepimus. de homi. de quo dicendum vt nō. in. d. c. olim. qñ aut bellū non iudicatur a pncipe non dō. pprie bellum fm Inno. et bene. p̄ pot' de sensio. Sed circa p̄dicta quero dixi. s. pprie bellū iudici ex impatoris edicto. qd si impator mouit bellū nunc contra papā. nūqd dicitur iustū. et pone in temē nis quos ponit Jo. an. et hosti. in. d. c. olim. Impator est iniquus et peccator monitus se non corrigit. sz peiora cōmittit et tandē excoicatur p papam. et omnia p̄tennit. mouens tandē bellū et indices. p̄pter hoc cōtra ecclesiā dicitur ne iustū bellū ex pte ipsi. cū ab impatore sit iudicū. et pmo fm illos q dicit duas hē iurisdictiones. l. tpalem et spūalē sic a deo. p̄cedere vna nō subit alteri. et qd nihil ad ecclesiā. de tpalib' oportet fateri q sic. p̄ absit hoc fm Jo. an. et hosti. a fideiū cordibus. Impator em ex officio est aduocatus eccle vñ nō dō. ea impugnare p̄ pot' a malignoz oppressio nibus liberare. d. natis ex li. v. c. vno. et adde bo. tex. i. de. romani. j. c. ti. qñimo tāta p̄tinacia fm eos vix carere pōt labe heretice p̄auitatis. ad hoc qd nō. j. de heret. excoicamus. et in tanta iniquitate etiā si papa in tpalibus esset inferior fieret superior. p̄pter peccatū ipi ar. xl. di. multi. in. si. tñ certū est qd papa est superior. vñ ipm electū examinat approbat et impbat. de elec. vñ rabilē. Et circa hoc vide quod plene dixi in. c. nonit. de iudi. et finalt in hac qdē p̄cludunt tale bellū esse iniustum. Et qd in hoc casu ptra iniquū pncipē tenet omēs fideles et catholici ecclesie adherere. quos etiā si vasalli imperij sunt potest papa ex hac causa absoluerē ab obseruantia p̄senti iuramenti super fidelitate. vt patet xv. q. vi. nos sanctorum. et. c. iuratos. cum suffilibus. Ego ampli' dico sic. scilicet qd papa potest ex causa ardua punire imperatorem et alios reges et contra eos indicere bellum publicum vt in dicto. c. vñ rabilē. de elec. et. c. nouit de iudi. et. xv. q. vi. alius. et in ca. pro humani. de homicidi. li. vi. et nō. glo. iuncto tex. in. c. ad apostolice. de re iudi. li. vi. et doctores in ca. ex gestis. de deri. non res. et. hodie optime facit quod habetur in extranaganti bonifacij que incipit vnam sanctam. potest etiā papa ex causa ardua iurisdictionē in temporalib' quā a deo suscepit in habitu

deducere ad actum ptra quoscūq; vt plene dixi. l. d. c. nouit. vbi videas. Itē dico qd nō eo ipso qd impator vlt papa incidit bellū ptra aliquem etiā inferiorē dē iustū. Itē i ipi peccare pnt. xl. di. si papa. r. ix. q. iij. alioz r. d. c. ad apostolice. r. de. pastoralis. d. re iudi. habēt etiā summi pncipes a deo pntem pascendi r recte iudicandi subditos. non autē delinquēdi seu opprimēdi xl. di. c. l. r. d. c. alius. oportet ergo qd subit legitima r naturalis causa. vtpota qd sunt contumaces r rebelles ecclesie seu imperio. possēt tñ admitti. vt in dubio psumatur legitima causa in pncipe. iuxta notata p legistas. in. l. pscriptōnes. r in. l. si. l. si ptra ius vlt vti. pub. r p aliquos in. c. que i ecclesiarum. de psci. pnto etiā qd ex cā legitima non possēt impator iudicare bellum contra personam pape non dico ptra ecclesiam. vt si papa esset hereticus r non possēt iudicari per ecclesiam. vt scismaticus vel alius incorrigibilis r ecclesia non habeat qd faciat. de quo remitto ad ea que habēt in. c. pncipa. r. c. regum. xxij. q. v. r in. c. in noie dñi. xxij. di. r. c. nec licuit. xvij. di. r ad nō. in. c. cum non ab homine. de iudi. r in. c. non nos. r. c. d. liguri bus. xxij. q. v. r vide glo. in. c. tua. de deci. Ex his infero ad aliā qōnes. an i dubio bellū psumat iniustum vel iustū. facit tex. iste qd iustū. qd dicit si cōsiterit qd in iuste mouerit rē. r sic onus pbandi incūbit asserenti illud iniustum. hōstī. hic tenet ptrarū dicens qd regulariter omne bellū psumit iniustum r damnatū. l. d. gla. l. i. li. xi. r de pur. ca. c. l. r. ij. cū suis pcor. Ad istū tex. rīdet dupl. pmo qd verbū pstitit poterit referri ad verbū iniuste r tunc dicit constare de iniusticia eo ipso qd non pstat ptrarū all. in simili. l. q. mili. non po. l. sup. suis. li. xij. ex quo nota qd istud verbū si cōsiterit positum in aliqua dispositōe non immutat naturā ipsius si satis dē pstat. ex quo ius cōmune fundat intentōem agentis in illo casu. Secundo v. verbum si cōsiterit. qd potest referri ad verbū mouerit. r tunc tex. non facit vt bellū psumat iustū r tunc ē sensus litere. si pstitit qd hōm. mouerit bellū ptra lobem. naz facta non psumit. de offic. de leg. cum in iure. Et scōz hōstī. h. cum querit de restitūde damnoz datoz i bello dz queri qd fuerit bellum mouens. qd illi sit impunitū tñ pmissum i illo pfectū. l. de vi. pu. vlt. pua. l. quoniā multa facinora. ff. ad. l. acquil. si ex plagis. §. i. Et ideo. in littera papa mandat inquiri si iste mouet bellū. dicit tu h. pcedere respectu resertōis damno rī. r respectu eoz qd fuerūt occupata i bello distinguere vt. s. i. pcedenti qōne dixi Itē dico pmiū dicitū hōstī. pcedere i bello i dicto a recognoscere superiorē vt tūc in dubio psumatur iniustū. Si autē fuit iudicatum a supremo pncipe puto ptrarū vt dixi. s. in. ij. q. ptra qd notant in. d. l. si. r. l. pscriptōe. l. si contra ius vlt vti. pub. Quarto pncipalr qro. pone qd tu tenes equū

meū. r qd mihi repenti denegas aucto tibi aliquid violēt. nūqd dabit tibi actio vi. bo. rap. ptra me. Et det pmo qd sic ar. in. l. extat. ff. qd me. cā. Itē ptrarū facit qd adeo delinquis tu qd meū mibi reddere denegas sicut r ego qd te spolio. qd nō multū interest iniuste detinere vt inuadere aliqū vt i. c. sepe. de resti. spo. Et dicit angustinus qd si qd inuenisti r nō reddidisti rapuisti. xij. q. v. si qd inuenisti. qd vidē qd si i b. cāu agis ptra me obstat tibi exceptio paris criminis. vt dictum ē Solo. dicit Inn. hec delicta eē circa diuersa. ideo nō ppenant. Itē qd inuadere r detinere alienū parif. cont. h. vey i foro anime. vt dē in. d. c. sepe Sec. i foro iudiciali. i illo etiā nō punit detinēs ex sola detentōe nec etiā cogit restituere rem alienā nisi pbāti intēdēm suā. l. si. l. de rei ven. Inuadēs vero ex ipā inuasiōe punit r restituere tenet. l. si qd in tantā. l. vñ. vi. r. vi. q. vi. c. i. h. is qui detinet in ptenioso foro potē negligens vel culpabilis iudicāndus ē qd delinquens. is vero qd inuadit vere delinquēs r criminisus ē. De culpa autē sine negligentia admittit ppenatio ad delictū qd culpe pponderat. ff. ad. l. acquil. si ex plagis. §. i. scōm hōstī. r fin Inn. exceptio culpe nō impedit psecutio nem actōis de dolo vel de crimine. ff. lo. ma. si mora. Alij dicūt r medi. fin Inn. qd qm spoliatus suū spoliatorē spoliat. r si vterq; ptra alterz actio. vi. bo. rap. et etiā iniuriar. ppetat. obstat tñ altatuer exceptio ppenationis in quantum alterius spoliū vel iniuria poterit estimari. Sic etiā intelligit qd dolus atq; dolo ppenatur. r qd paria crimina mutua ppenatōe tollunt. de adul. c. pe. r vlti. r. ff. de dolo. si duo. adeo qd nō solū pecunia compēdatur s. etiam redditio pugalis debēt vt in iurib. pall. qd autē ad penas tpales seu spūales siue etiam pecuniaras que applicātur fisco nulla fit cōpensatio. imo omnes qui delinquant debent luere penas suas vt patz. l. de mo. mul. per totum r nota. in dicto. c. intelleximas. d. adul. que verba nota. Et pimum dictum dico procedere quando quis potest res suas recipere per iudicem. alias autem in defectum iudicis potest dominus rem suam etiam violenter si aliter facere non potest recipere. ar. l. nullus. l. de iude. r. l. ait pretor. §. si debitorem. ff. de his que in frau. cre. Itē. Anno. in. d. c. olim. r Bar. in. d. §. si de bitorem. r glo. i. di. ius gentium. dicit etiā notabiliter Anno. in. d. c. olim. qd si rem meam nō possum aliter recipere. licitū ē mibi illā furto subtrahere. duz tñ aliter a detentore iniusto scādali nō oriat. nō tñ licet eoz recipere p fraudē seu mendaciū. Et nō h. vltimum facit. quia non h. mentiri etiam ppter salutem alterius. xxij. q. ij. ne qd. r. c. sup. eo. de vlti. r sic limita glo. notabilem in. c. cupientes. de elec. li. vi. i verbo malignatium. Quinto quero an vocati ad bellum iustū vt iniustum agere possunt contra vocantem ad expensas

ad pugnam seu custodiam teneant favore reipublice.
Nā & clerici hoc casu tenent ad custodiā. vt in. c. pue
nit. & qd ibi nō. de imu. ecclē. facit. xxiij. q. viij. omni
timore. & c. si nulla. aut nō talis timor subest. & tūc pu
to qd vasalli. pprie dicti teneant p. d. c. de forma. Idē
de militib' pprie sūptis. d. l. penul. alios vero non
puto cōpellēdos dūmodo dñs sufficiat de p se ex red
ditibus quos hz a laico. nā ppter b' honorant dñm
in redditibus gabellis et similib' vt eos necessitatis
tpe dñs defendat. ar. xxiij. q. v. pncipes. & c. regum.
Si aut nō sufficiat p se tūc puto omnes teneri p salu
te domini et patrie. dictis. c. si nulla. & c. omni tpe. et
hec sufficiant.

Casus. Clerici ū hñtes tpalia
Imis. a laicis nō tenent eis prestare
iuramenta fidelitatis. Primo ponit factus
reprehensibile. cui scdo puldetibi. qz. Quero primo
qd si clerici tenent tpalia a laicis. nunqd tunc tenent
eis prestare iuramenta fidelitatis. So. tex. hic a p'tario
vidi qd sic. et se itit glo. pma dicens. qd tūc in illis tpalib'
bus clerici essent inferiores. de maiori. & obe. solite. Et d
uare nō intelligas b' radāer in omnib' tpalibus qua
litercūqz a clericis possessis. qz esset p'tra. c. nouerit. x
q. l. Sed intelligas in tpalibus q' tenent in feudum a
laicis. ita qd laici sūt dñi feudoz. & b' vidē iudicio meo
velle lra ibi. obtinētes ab eis rē. Nō ergo sufficit qd
obtinēt tēporalia in puincia laicoz nisi obtineant ab
eis. & hoc voluit Inno. in. c. solite. de ma. & obe. sic in
telligebūc tex. hoc etiā vidē velle hosti. b' dicens qd
nō hoc ipō qd aliqs tenet tpalia f' regni vel puincia
alicui' d' illi fidelitatem. nisi ipa se hñe in feudū reco
gnoscat. quia nō psumit feudatarius nisi pbetur. Nā
a p'meio iure omnis psona et omnis terra libera erat
i. d. ius aut gentiū. et facit aut. genes. quā ponit glo.
in. c. quāqz. de censu. l. vi. p. quā ptz qd nō omnia res
tpalis est feudalis. Et nō h' dictū. qz loquitur non solū
in rebus tpalibus possessis a clericis sed etiā a laicis
qbuscūqz. & facit qd. s. dixi in. c. pxi. hoc etiā vo
luit Inno. etiā respectu infideliz vt et ipsi sine pge
cato possideant ex d'spositione iuris naturalis & gen
tium. vt pulchre per eum videre poteris in. c. quid su
per his. de vo. Ex quib' collige qd reges & alij do
mini terraz non fundant intentionem suam sup singu
laribus rebus & possessionibus ipsarum puinciarum
seu terrarum. nec super vtili nec sup directo dominio
vnde illarum rerum possessores non possunt dici re
spectu illarum vasalli. Nec ob. si opponat de. c. omēs
basilice. xvi. q. viij. vbi d' qd omnes ecclesie exñtes in
diocesi sunt sub potestate ep'i. quia subsunt quo ad iu
risdictionem. nō aut quo ad dominium. Nā bona spi
ritualia non sunt in alicuius dominio. in. c. si f' de re
iur. & in. c. de re. diu. §. nullus. et ita pōt dici fm l'ho

sti. quo ad bona tpalia. vt quo ad iurisdictionē subline
dñs locoz. & idē vidē in incolis. & sic pōt intelligi. ff.
ad muni. l. incola. & ff. de censu. forma. §. vites. & ff. d
publ. l. impatores. & l. vbi in re actio. l. si. ff. de offi.
p'fec. v. l. i. §. cum vrbem. Nō aut subsūt quo ad do
minuz directum vel aliā seruitutē. nisi pbet imposta
vel annexa f' de censu. licet. facit. x. q. iij. qz cognoni
mus. & xviij. q. ij. clementius. & c. se. bec vera fm l'ho
sti. vt dñs puincia habeat ius in tota puincia nisi ali
quis prescripserit omne ius in aliq' ciuitate vel castro
intra puincia. maxime si nomine alterius superioris
hoc possedit vel p'scripserit. ar. de p'scrip. c. v. ex officij.
potest oñ tale castri cum territorio ad alium domi
num pertinere. & sic facere per se territorium a puincia
ar. ff. de ver. sig. l. pupillus. §. territorij. et f' de ver.
sig. c. cū in partibus. & ff. de ver. sig. l. si. Tu vide qd
in simili nō. Jo. an. in. c. si epus. de offi. ordi. l. vi. et
quod dixi in. c. cum contingat. de fo. compe. d' eo qui
p'scripserit iurisdictionem episcopalem in certa parte d'i
ocesis. & dic vt ibi. Et nō hoc dicit hosti. sed quate
nus dicit istū prescribere omne iurisdictionē in castro.
maxime si possidet nomine alterius videtur velle per
illam dictionem maxime qd nomine suo possit prescri
bere contra superiorem. Ergo dices qd si iste qui vult
prescribere erat alias subditus domini puincie tūc
licet possit prescribere iurisdictionē in castro. nō tamē
potest prescribere quo ad personam suam. nisi passim
iuxta ea que legunt & nō f' de p'scrip. cū non liceat. et
facit quod dixi post hosti. in. c. per venerabiles. qui si
lij sint. leg. qz non pōt esse acephalus. nec seipsum p
scribere. facit qd nō. glo. in. c. cū nulla. xciij. d. Sec
aut si erat non subditus. quā aut iurisdictionē de iure
cōmuni habeat i se. puincia ciuitas vel castri vide pul
chre per Bar. in. l. i. ff. de dā. infec. vide de castro. qd
dixi in. c. cū ad sedē. de resti. spo. vnde aut dicit iura
mentū fidelitatis. cū omne iuramentū p'tineat in se si
dem. & quid p'tineat in se vide p Jo. de lig. in cle. ro
mani f' eo. ti. & xxiij. q. v. de forma. Sed circa p'dicta
qro. pone qd aliqd castz vel ex p'scriptiōe vel ex impa
toris p'cessiōe p'tinet ad aliquē. postmodū impator cō
cessit totā puincia alicui f' quā est sitū illud castz nun
quid firilli p'iudiciū circa castz. hosti. dicit qd non. qz
id facere intelligit sine alteri' p'iudiciō. ff. ne qd in loco
publico. l. ij. §. si quis a principe. facit optime. c. super
eo. de offi. d'lega. quod maxime p'cedit fm hosti. qñ
vterqz hz ab impatore. nā tantū valet speciale quo ad
quedam quantū generale quo ad multa. de offi. d' de
ga. studuisti. & ff. p socio. l. renūciatio. §. actione. imo
generaliter species derogat generi f' de re. iur. generi
li. vi. Secdo qro pncipalit' nūqd clericis a clericis sit b'
iuramentū p'stādū. gl. ij. dicit qd nō Tu d' h' dicit vt nō.
in regula si f' de re. iur. & in. c. nullus. §. eo. et. c. ma.

Glo. h. est in se clara et facit ad propositum hec au-
 tenticitas iungendo quod dicebatur in prima parte ipsius
 autentice ubi dicitur tu quis es qui alienum indicas ser-
 num seruus suo domino stat etc. quasi dicat cum cleri-
 ci non sub sint laicis non debent prestare hec iuramenta fide-
 litatis. Nunc extra glo. oppo. contra principium in eo quod
 dicit istos laicos nimis detrahere de iure divino. Nam
 nullum ius diuinum prohibet aperte hec iuramenta presta-
 ri laicis. Solutio metu ut arbitror contrarij hosti. ex-
 ponit ius diuinum pro ecclesiastico vel canonico per quod
 colligitur huius iuramentum esse diuinum remittit ad no-
 ta. in. c. i. de iuramento calumnie sumptum enim est ex
 diuinis scripturis. de accu. qualiter et quando. in. in
 prin. et ius quod papa vicarius dei promulgat ipse de
 us promulgasse videtur. facit. c. ij. de transla. prela-
 nec ob. etiam secundum cum quod leges sunt per ora principum
 promulgate diuinitus. l. h. de prescrip. logi tempo-
 r. xv. q. iij. in si. quia illud procedit largo modo. stri-
 ctum de solo papa est intelligendum qui solus est christi vica-
 rius generalis secundum eum. Sed contra hoc oppo. d. c.
 non debet. de p. lang. et affi. ubi constitutiones etiam to-
 cius consilij dicuntur leges humane. hinc est quod possunt
 pro tempore reuocari ut ibi. Sed ius diuinum est im-
 mutabile. v. di. in prin. Item modica sunt i iure cano-
 nico que sunt extracta ex nouo et veteri testamento maxi-
 me respectu huius populationis. et vi. et cie. Ideo ego i-
 telligerem istam tex. proprie ut loquatur de ipso iure
 iure diuino. Nam clerici examinantur a iurisdictione laicorum
 de iure diuino ut in. c. si vi. Imperator iuncta glo. xxi.
 di. no. Inn. in. c. ij. de ma. et obe. facit gl. in. c. quod
 de c. lib. li. vi. merito istum detrahent iuri diuino. ex-
 quirentes hec iuramenta a clericis et a subditis.

Erratio uestra

Causa. q. iurat non esse contra aliquem
 potest in causis proprijs et ecclesie sue esse con-
 tra eam Ita comuniter summatur. Et procedit hec sum-
 matio secundum intellectum glo. sed habito respectu ad glo.
 Inno. summo sic. qui timetis spiritus iurat de non ef-
 sendo contra eum potest tali iuramento non obstante. proprijs
 et ecclesie sue causis stare contra eum. Sed limita hec duo
 summaria ut. dicam primum diuisio. scda ibi interpre-
 tatione. Nota primo quod laicus non debeat pre-
 stare laico iuramentum fidelitatis. s. c. prop. nec i mani-
 bus suis aliter iurare sine sui superioris licentia. xxij. q.
 v. null. de quo tamen dicitur ut plene dixi in. c. i. de iura-
 calum. tamen si illud prestat in dependentibus a parte
 sua tale iuramentum est obligatorium quod tene menti
 Ex quo non quod transgrediens mandatum iuris i iurando
 tenet nihilominus fuare iuramentum. Si illud fuare non
 potest sine anijne dispendio et facit contra bar. in. l. si qd. p.
 eo. ff. de fideiuss. ut dixi in. c. cu. ptingat. s. e. Nota
 scdo quod iuramentum de non essendo contra aliquem est obliga-

torum. Ad ultimo ex fine lre fm abb. quod spiratio est
 proprie consideratio facta in iudicio persone alicuius vel ipsius
 dignitatis. Sed tu dic hoc. procedere i spiratione illicita
 Nam spiratio est quandoque licita de quo vide per Inn.
 in. c. cu. i. et a. de re iudi. et quod ibi dicitur. Opp. videtur
 enim quod iuramentum non sit obligatorium cum fuerit metu
 extortum ut innuit lra. et ad h. s. eo. c. cu. ptingat. Glo. i
 in effectu soluit dupliciter. primo quod hic allegabat ex-
 tortio sed de ea non constabat scdo quod iuramentum extor-
 tum non obligat quo ad negocia propria vel ecclesie ut i
 littera patet. et ut nullam spirationem faciat contra status
 principis sic. vbi ad hoc de honestate. et ex debito tene-
 bant. Ideo non curandum de extorsione. et sic arguit iura-
 mentum per parte valere et per parte non. Aduerte quod glo. nil
 boni dicit. vbi dico quod tex. potest intelligi dupliciter. pri-
 mo quod loquat de extorsione per importunas preces et i i c
 talis extorsio non excusat. s. eo. ad nostra. iij. et credo quod
 de tali extorsione loquat tex. iste quod de metu nulla sit
 mentio i lra. scdo potest intelligi quod fuit extortum per metum
 quod cadit in presentem et tunc respectu iurij proprio est obli-
 gatorium huius possit peti absolutio. ut in. c. si vero. s. eo.
 Sed i tex. nostro non requiritur quo ad negocia propria
 vel ecclesie aliquid absolutio ratione metus. et quod iuramentum
 istud non extendebat ad hunc casum ut patet i interpretati-
 one pape. et ex his que dixi. Sed quo ad machinatio-
 nem non fienda vel respectu causarum extranearum iurame-
 tum ligat ut in littera. et in. d. c. si vero. et puto quod huius al-
 respectu machinationis non fiende isti tenent ex debito
 iur. tamen quo iuramentum per metum possent petere absoluti-
 onem a iuramento. quod tale iuramentum aggravat factus
 eorum ne ex praentione incidant in periculum ad quod
 al non essent astricti et hoc videtur in simili sentire Jo-
 an. in. d. c. ad nostram. Et vide quod ibi dixi. huius non
 petebat absolutio. Sed contra predicta et contra tex. opp. vi-
 detur enim quod ex quo iuramentum fuit generaliter prestatum ge-
 neraliter debuit intelligi. ut in. c. solite. de ma. et obe. et
 casu romanorum. xij. di. Jo. colligit ex glo. huius generalis
 sermone persona loquens intelligit excepta. Ideo i qua-
 libet alia persona que debet adiuuari et promoueri sicut
 persona propria ut est ecclesia ipsius loquentis seu iuratis
 Item propria patria ut in glo. ex qua dicitur prima le-
 ctura fm qua summaui ut permittens seu iuras quod non
 erit contra aliquem non potest esse contra illum etiam i
 iudicio nisi pro negocijs proprijs vel ecclesie sue. vel
 patrie et in ea quod glo. dicit patria videtur extendere tex.
 sed satis potest dici propria ex quo est patrie sue. ar.
 xxij. q. viij. si nulla. et c. in omni. et scdm hunc intelle-
 ctum exponit tex. ibi pro specialibus vestris sex iuribus
 Ipse exponit magis large videlicet in personis prin-
 cipis. ut sit sensus quod etiam pro personis consuetis po-
 tuerunt esse contra istum principem allegat. c. iij. de
 postu. et l. de excu. l. humanitatis. abb. sequendo hunc

Intellectus exponit adhuc magis large. s. pro amicis
Inno. vero ponit alium intellectum intelligendo tex.
magis stricte. dicit enim qd papa interpretatur h stricte
iuramentum ppter verba precedentia. Ita timore con-
spirationis hoc iuramentum fuit interpositum et ideo no
debet extendi ad causas pprias vel ecclesie. Sec^o aut
si generaliter ageret vt i nullo negotio esset ptra ipm
tunc enim i negotijs ecclesie no teneret iuramentum ser-
uare. s. c. h. sed in pprijs debet obtinere absolutem
si iustus met^o interuenit. vel alia ca iusta qre fuerit iu-
ramentum extortu vt no. s. qd me. ca. ad aures. fm
Inno. et sic vult Inno. vt psona loquens no intelligat
excepta qn iuramentum fuit generaliter pstitum ex quo
no apparet extrinsecus de ca restringedi. que lectura e
proxius ptra pcedenti. do. an. trahit simpliciter cu-
dem recitando. Ego aut sic distinguere qd ant verba
pcedentia et materia subiecta pnt dare intellectum ad ge-
neraliter pstitum iuramentum et fiat interpretatio larga
et stricte. fm pcedentia sic intellige h Inno. in. c. venies.
. s. eo. pcedentia em in formant sequentia et cõtra p se-
quentia qnqz declarant pcedentia vt in. l. si seru^o plu-
rium. et. l. qui filiab^o. ff. de le. i. et. l. nimis. de le. iij. et. c.
sedes. de rescp. et. l. si. §. cui dulcia. ff. de vino tri. et oleo
le. Et ideo si pstiti iuramentum timenti pspirationem qd
no ero cõtra eum non videt actus vt in iudicio vel extra
p rebus meis vel ecclesie no sum ptra eum. Iuramentum
em generale no extendit ad verisim non cogitata. s. c.
venies. et. c. qntanallis. Si aut prestiti iuramentum de
no essendo ptra te ex eo. qz in iudicio tecu egeram. et
inimicitiam ptra te tunc pcedat etiã lect. Inno. vt vide-
atur actu. etiã in causis pprijs no sum cõtra te. qz hoc
videtur actu. ppter pcedentia. Unde tunc e necessaria
absolutio si interuenit met^o vel alia rationabilis causa
vt dicit Inno. et limitarem ego hoc dictu respectu eorũ
que inter nos erant agenda de pterito. Ita respectu
eorũ que de nouo accidit non puto iuramentum genera-
le obligare ar. in eo. quod le. et nota. in. c. cu inter. §. d
renu. et per bar. in. l. qui rome. §. duo fratres. de vbo.
obli. et in. l. quero. §. iter locatorem. ff. locati. facit. l. si
vnu. §. illud. de pact. Ita in tali iuramento generali
dõ intelligit conditio. si res in eodẽ statu pmãserit. s. c.
quemadmodu et quod ibi no. si enim sumus in dubio
qz non apparet de pcedentibus vel possunt ad vtrũqz
partem pducã tunc profecto casus e dubi^o Sz credo
facienda interpretatõem h ptentam. Ratio duplex. pri-
ma quia in dubio non debet quis presumi qd ius suũ
voluit negligere. esset enim quedã donatio quas iura
in dubio non presumunt. l. cum de indebito. ff. dõ pro-
ba. et super hoc. de renun. et quod no. glo. notabilis i
l. cum qd. ff. si certu pe. facit optime tex. cu glo. i. ant.
si qn. l. dõ psti. pecu. et. l. qd insula. §. si. ff. locati. Secõda
ratio quare in dubio debet fieri interpretatio cõtra sti

pulantem. l. quicquid astringende. ff. de ver. ob. et re-
gula contra eum. de re. in. li. vi. sicut in simili dicimus
in eo qui promisit emptorem defendere de iure et dõ fa-
cto contra omnem personam illud enim verbum dõ fa-
cto restringitur fm naturam contractus dõ quo nota
in. l. si. l. de actio. emp. et p bar. in. l. stipulatio ista. ff.
de ver. obli. et sic limito omnia predicta. non tamẽ pla-
cet i bõ cau opinio pe. et abb. vt veniant cause pñctoꝝ
et amicorũ qz esset nimis restringere iuramentum sz
ille cause dõtaxat que verisimiliter non videntur indu-
di in iuramento generali vt qz ad eas habet affectões
iurans tanqz ad pprias ar. l. que res pig. ob. poss. l.
i. et. c. veniens. et. c. qntanallis. s. eo. ita vt possunt di-
ci spales prout tex. exigit sed sic possz persona esse cõ-
iuncta pgnatione vel amicitia maxima vt etiam illoꝝ
cause excludantur sicut i simili no. in. c. nonnulli. et. c. ex
parte decan. de rescrip. et. l. sed et be. ff. de procu. et. l.
exigenti. l. et. Ultimo glo. ista in fine opponit de mul-
tis iuribus. in quibus psona loquens includitur i ge-
nerali pnotatione verborũ Sz dico qd non pot dari cer-
ta et inuariata doctrina p scdm varietatẽ casuum vario
modo decisio sequitur.

Xlitens Casus. si iudex i pncipio
cause iuramentu de verita-
te a partib^o no exigit in processu illd exiger-
re poterit sic pmuniter summatur. Sz hoc summaturũ
sz lit ver in se. non tamen colligitur ex littera in q no
ponderat qd a pncipio no fuerat exactum Secõdo mō
fm alium intellectum summatur sic. Cũ agitur de vsu-
ris et pbationes deficiunt si fama e p petere in supple-
mentũ pbationis exigitur iuramentũ. Hec lex. est no-
tabilis et potest esse vera in se sz non pgnit huic litere
que no loquitur de iuramento litis decalio. sz de veri-
tate dicenda q i se multũ differit vt. §. patebit Ego in-
berendo vbi lre sumo sic. Cũ agi dõ vsuris p iudex
in qlibet pte litis ex officio suo deficiẽtibus pbationi-
bus exigere a pũb^o iuramentũ de veritate dicenda et
idem puto eadẽ rone in qualibet ca in qua iminet pec-
catũ vt. §. dicam i pma pte ponitur pñtatio in secun-
da responso mādatur pñtens ibi ne igi. Sz pmo
tex. optimum qd debitor agens ad relaxatõem pigno-
rũ quasi sit satisfactum sorti ex fructibus pignoꝝ ha-
bet probare quantitate sortis. et fructuum perceptoꝝ
et sic non credit sibi asserenti pignoꝝasse p certa qñta-
te qz dõ pbare id totũ quod e causa sue intentionis si-
mile in. l. ij. l. pmo. et quod ibi no. Ego in tali dubio
vbi debitor non potest veraz sortem probare consule-
rem vt agat rei vendicatione et si creditor excipiet de
pignoꝝe habebit ipe probare veram sortem cũ sit fun-
damentum sue exceptionis. l. i. ff. de excepti. et in. l. ex-
ceptionibus. ff. de probationibus Nota ibi quasi
notorium. qd fama in minus se habet qz notorium et

nimirum quia fama sepe fallit non sic notorium quia se exhibet ut nulla possit tergiversatione celari et dicitur utroque dicitur ut ibi nota. in. c. vestra. de cobra. de. et mu. Ad tertio et tunc menti quod fama etiam divulgatissima non facit plenam probationem etiam cum agitur de usuris seu fructibus putandis in fonte. facit. c. cum in diocesi. et quod ibi nota. de usuris. Nam hic fama inducebat quasi notorium quod erat ex fructibus satisfactum parti. et tamen non sufficit ad probationem et vide quod de fama plene dixi in. c. veniens. de. de testibus. Et nota quod deo quasi diminuit significatum et cui adhibetur. vide quod nota. plene in. c. put. de. de. lo. et p. ubi tetigit. Ad ultimo quod iuramentum de veritate dicenda potest exigi etiam in fine cause licet ergo debeat secundum ordinem iuris prestari in principio tamen non est ille ordo substantivus ut hic et hodie dantur. probatur tam in isto quod in iuramento calumnie ut in. c. i. de iura. calu. li. vi. Nunc intro materiam. c. h. non satis iudicio meo declarata per doct. et primo quero in quibus causis prestatur istud iuramentum veritatis. Respondet glo. i. quod solum in spiritualibus causis. s. de elec. dudum i talibus etiam non iuratur de calumnia. Adverte quod per h. videtur sentire glo. quod causa usurarum sit spiritualis. sed aliter dicitur. f. glo. li. i. quod est quasi spiritualis. cum sit ecclesiastica et potest rationem ipsi vult etiam quod omnis ecclesiastica causa. ecclesiastica fore possit dici quasi spiritualis glo. in. c. si annu. de iudi. li. vi. videtur dicere eas esse spirituales s. Jo. an. ibi in novella sentit quod statim dicitur. f. quod est spiritualis large id est ecclesiastica fore de iudi. de. h. Et si diceretur que ergo fuit ratio dubitandi h. ex quo ex natura cause prestari debebat iuramentum de veritate dicenda. Collige responsionem ex glo. si. in. si. que dicit quod dubitatur ex eo quod non fuit prestitum in principio litis sicut fieri debet et videtur quod sic quod non est de substantia ut prestet in principio Ex his colligitur prima lect. ad istum textum. quam tenet communiter doct. sed mihi hec littera visa est improprie ad textum. et fundari ex falsa ratione. littera enim h. non faciebat dubitationem. quod in principio non fuerat prestitum sed quod res aliter probari non poterat Item fundatur sup. falsa ratione quod sequitur ex ratione glo. quod omnis causa ecclesiastica fore debet tractari ut spiritualis. et sic debet iurari semper de veritate dicenda. quod est contra. c. litteras. de. iure. calum. iuncto toto titulo. Nam in toto illo titulo mandatur iurari de calumnia. et solum excipiuntur cause mere spirituales ut patet in exemplis positus in dicto. c. litteras. quod. c. cum deulet a re. iur. debet restringi et solum servari in propriis terminis alias in foro ecclesiastico superfluum est titulus de iura. calu. Unde dico quod in causa usuraria cum illa non sit mere spiritualis nec annexa. sed solum agitur indirecte de peccato non debebat regulariter iurari de veritate dicenda. Et hic fuit ratio dubitandi hic. Sed papa hic mandavit istud prestare limitative. s. de fidei. alio. probationibus ne occultata veritate iusticia periret

et peccatum usurarium pullulet. et sic ponitur h. decisio nova ut colligitur ex verbo mandamus. non enim dixit respondemus. simile non in verbo volumus in de. vna de offi. iudi. in glo. si. Erat enim intellectus huius. c. quod in causa usurarum vel alia in qua imminet periculum animarum licet ex natura cause non sit prestandum iuramentum de veritate. ex quo non est spiritualis iuxta non. h. in. p. glo. et in. c. i. de iura. calu. li. vi. nisi deficiatibus alijs probationibus et eminentibus aliquibus presumptionibus potest iudex ex officio exigere iuramentum de veritate dicenda et est hec notabilis et nova lectura h. de die autem consuetudo introduxit modum faciendi positiones in qualibet causa ad quas cogitur pars respondere de veritate. ut in. c. ij. de testi. li. vi. et non. in. c. dudum. ij. de elec. et i. de. sepe. de vbo. sig. et in. c. i. et. h. de. p. lue. li. vi. et. l. ij. de iura. ca. et sic in quibus causis potest indirecte per exigere a parte hoc iuramentum de veritate dicenda. h. tamen iuramentum de veritate dicenda potest exigi a parte. d. c. i. et postea possunt fieri positiones. d. c. dudum. Alia est lect. ad istum textum. ut premisi quod loquatur in iuramento deferendo in supplementum probationis de quo. f. eod. c. si. et poterat hic deferri quod fama faciebat semiplenam probationem de quo vide quod plene dixi in. d. c. veniens. de testi. Iste intellectus potest esse verus ut dixi in. d. c. veniens. ubi tractavi plene de effectu fame. Sed quo ad textum nostrum non placet. quod hic loquitur de iuramento non litis decisivo. Sed de veritate dicenda. ista enim differunt inter se. Nam post iuramentum litis decisivum nihil aliud queritur. s. eo. c. et si. xps. r. l. i. de. eo. Sed post iuramentum de veritate romanet saluum ius cuiuslibet parti. quod istud deferretur non ad decisionem litis. sed ut clarius habeatur veritas. ut in. c. ij. de testi. li. vi. et. d. c. litteras Item secundum hunc intellectum hec decre. esset de indubio Nam de iure decisum est an et quando sit deferendum iuramentum in supplementum probationis ut. f. eo. c. si. et si loquatur de tali iuramento papa respondet sub conditione seu limitatione scilicet consideratis qualitatibus personarum et cause. et dixisset an actori an reo fuisset deferendum. per ut facit. f. c. si. tene ergo lectu. quam premisi. quod. bet tamen istarum trium est vera in se intelligenda ut. s. et circa hanc lect. applico h. duas questiones cotidianas Prima titulus fecit contractum cum sempronio et quod pecunia non fuit soluta i primo termino renouavit contractum de pluri. et iterum de plu. in fine secundi termini post mortem titij reperiantur instrumenta cancellata et probatur per testes quod titij erat usurarius et quod fama erat illos contractus usurarios esse et quod sic illi testes credebant querebatur nunquid esset locus delationi iuramenti. Jo. an. in. c. ij. de usuris. li. vi. refert Job. de deo tenuisse quod sic consideratis tribus que nota. f. eo. in. c. si. quod nota. Secunda questio est An repetendo usuras sufficit probare illum esse usurarium

ante contractus, et tempore contractus et post contractum et quod conficitur velle habere instrumentum de duplo, ut sic saltem sit locus delationi iuramenti Archiepiscopi in dicto, c. ij. determinat quod non. Jo. an. ibi dicit hoc dictum non recipi in scholis, et in iudicijs reprobari quod nota. Et pro hoc facit. Nam ex consuetudine hominis presumitur qualitas facti de pigno, illo vos et s. qui semisses, de usu, r. c. et si questiones, de symoni. Unde saltem ex istis debet redundare semiplena probatio ut sic sit locus delationi iuramenti, sed hoc intelligo servata distinctione qua f. eo, c. fi. Quid enim si ille cui dicit nunc gratis mutasse, est amicissimus vel prima consanguinitatis vel affinitatis linea coniunctus certe non est verisimilis presumptio quod contractus sit usurarius ex circumstantijs ergo iudex arbitrabitur an sit ei iuramentum deferendum. Circa precedentem intellectum quero quid si per iuramentum istud de veritate non potest de vera sorte liquere ut quia creditor dicit de centum, debitor de x. Solutio dicit hosti, cōsiderandum verum precium rei et consuetudinem creditorum, ut si conficitur velle pignus ad valentiam dupli et quod mutat et sic sua subtilitate iudex veritatem inquirendo causas decidat ar. ff. de pigno, actio, l. si seruos, in fine, r. l. qui semisses, prealle, vel scōz cū his consideratis, et fama verisimilis ista vel illi usus ad certam quantitatem de qua sibi videtur deferat iuramentum f. c. fi. omnibus, his deficientibus oportet eū absolvi f. eo, c. fi. Item faciunt hec ad aliam questionem cotidianam quidam repetit usuras quas soluit ticio probat de sorte et tempore quo duravit obligatio. Item quod ille est solus fenerator ad tot pone quatuor denarios pro libra, et de solutione usurarum probare non potest, queritur an ex presumptione debeat condemnare pro tempore quo duravit obligatio ad summam ad quas ostendit ratio quatuor denariorum, p. libra, Jo. an. dicit quod sic et dicit hoc multociens servatus fuisse in foro boni, ecclesie ad quod faciunt iura superioris allegata in quibus dicitur attendenda fore hominis consuetudinem ut, ff. de probationibus, si cyrographum, r. l. de apo, pu, quicunq. vi. Ja. d. are, ut recitat cy. in, l. i. l. d. proba, tenet contrarium dicit enim probandam solutionem pecunie factam ex tali causa, sicut probandum est ipsum creditorem tantum de fructibus percepisse allegat ista decre, r. c. ad nostram, el. i. s. codē, Jo. an. inherens opinioni sue dicit quod quantitas perceptionis fructuum non sic venit presumptivè sicut quantitas usurarum etiam in supra dictis terminis et dicit quod hodie forsitan per libros rationū decidatur predicta per de, vnicū, c. ti. et cū hoc deo transcant hic pmaniter doct. modeni. Ego dubito que istam opinionem, prevaleat. Itaque contra Jo. an. facit quod cū usurarum habet in se annexum crimen. Ideo iudex ecclesiasticus cognoscit ut nota, xvi. q. vi

si episcopum, et infamiam iuxta ea que nota in, s. porro, ij. q. vij. et l. l. improbum sensus, l. ex qui, ca. ideo videtur quod ex solis presumptionibus non sit in tanta causa iudicandum maxime cum non sint violente ut enim dixi, s. potuit alijs mutare sub usuris, sed isti non quia erat amicus vel alias sibi servierat et sic non probat hoc etiam quod ab hoc contingit abesse, c. ij. de transla, prela, r. l. neq. natales, l. de pba, quinimo posset dubitari nunquid sit locus delationi iuramenti per ea que nota in, c. tam litteris, de testibus, facit ad predicta quod nota, Inno. in, c. quia verisimile de presump, posset tamen admitti per ea que, s. dixi et per, c. az in diocesi, de usu, et in hoc dubio recurrat ad iuramentum, servatis tamen his que notantur et habentur in dicto, c. fi. et sic concordarem has opiniones. Quero qualiter respondetur per iuramentum istud de veritate, So. dicit glo. i. q. per verbū scio vel nescio, sed in iuramento calunie. Respondetur per verbum credo vel non credo, dicit tamen singulariter glo. fi. q. eque preiudicat confessio de credulitate sicut de veritate intellige tu de facto proprio non alieno, ut in, c. licet, de proba, r. c. cum cam, de testi, Item dicit quod si respondet per verbum non credit non incidit in perjuriam licet postea probetur contrarium Secus in iuramento de veritate, ar. in, c. az in positionibus f. c. ti. li. vi. et vide latius per fre. consilio, xxij. in fi. et idem quod, g. ista tenent speculatores in ti. de posi, s. vi. v. hoc tamen, et Ly. in, l. ij. s. quod observari, l. de iura, ca. dicit enim Inno. hic quo ad primam partem glo. q. i iuramento de veritate responde non solū de eo quod scit etiam de eo quod non vidit si indubitatam habet de eo noticiam, exemplum de xpo constantino et iustitiano imperatoribus dicit tamen Jo. an. Archiepiscopi, dixit se quod hec non sunt verba Inno, sed certe Inno. hanc sententiam expresse etiam firmat et latius prosequitur in, c. fi. de iura, calunie ubi etiam Jo. an. et hosti, tangunt et vide quod ibi dixi et in, c. lras, c. ti. Secus est in teste fin Inno. ibi et hic quod testis habet deponere de his non solū quod novit seu indubitatam habet noticiam et de his que acta et gesta sunt in presentia ipsius, l. testis, l. d. testi, et optime probatur, ij. q. ix. c. testes, Illa dicta glo. sunt clara ideo specialiter non prosequor et in eo quod ultima glo. dicit non esse malū ut in causis spūalibus iures simul de calunia et de veritate dicenda dic hodie ut habet in, c. i. de iuramento calunie, li. vi.

Intellecto Casus. Si is qui preest iuravit non alienare non valet alienatio quā postea fecit etiam si iurat non tranire si pmaniter summat et hec summatio nimis restringit lram que fundat se non solū sup iuramento sed etiam sup iur debito ut f. latius dicitur ideo summo sic, Si posuit in dignitate alienat bona dignitatis

non valet alienatio et ipse et reuocare debet non obstantem iuramento de non reuocando maxime si prius iuratur non alienare hoc dicitur fin verum intellectum pro non primo factum corrigendum secundo corrigi mandat ibi nos. submittens causam mandati. ibi quia Nota primo regem non posse alienationem facere de bonis et iuribus regni. bona enim sunt dignitatis et non propria ipsius regis licet ipse habeat iurisdictionem et administrationem ipsius hinc est quod regnum vel comitatus seu alia dignitas non dividitur post mortem regis etiam inter filios defuncti ut le. et nota. in. c. licet. d. vo. et de hoc aliquid. Nota secundo quod sicut administrator ecclesiasticus potest reuocare alienationes que ipsomet indebite fecit de iuribus dignitatis et administrationis sue. ut i. c. si quis presbiterorum. d. re. eccle. non alie. Ita et positus in dignitate seculari. quoniam necesse potest s. d. v. hic. et. xij. q. ij. non liceat. xxxv. q. ix. quod quis commisit Nota tertio quod rex coronatur et tempore coronationis iurat non alienare bona regni Ex quo inferitur quod Rex non est merus dominus iurium regni. sed potius prepositus et administrator. sicut in episcopo cum consecratur ut hic in principio glo. Item tempore coronationis rex inungitur. de qua uicione in. c. unico. d. sacra vnc. Quero quid si iste rex non iurasset prius facta alienatione iuravit non reuocare Sed. iste tex. prima fronte videtur velle quod tunc non possit contrarietate cuius non reperitur hoc iuramentum alteri esse contrarium. et sic cessat ratio. et hoc idem videtur velle glo. in prin. dum arguit vltimum iuramentum de non reuocando esse illicitum. quia est contrarium primo licito. quia si vnum contrarium est bonum et licitum reliquum malum est et illicitum. xxxij. d. hospicio. Sed contrarium firmiter est tenendum. quia ut. s. dixi bona regni non sunt propria ipsius regis sed dignitatis regalis hinc est quod glo. notabilis. in. c. moyses. vij. q. i. arguit per illum tex. reges eligendum per electionem sicut imperatores. xxiij. d. legimus. l. glo. arguit in contrarium. vij. q. i. denique. et. xxiij. q. i. c. si. et de consuetudine seruatur hoc vltimum. et ita probatur in. d. c. licet. de vo. dicit tamen notabiliter Inno. in. c. grandi. de sup. neg. prela. li. vi. in principio speciale esse in regno. quod reges non possunt priuare necesse filios sed neque fratres nec alios sanguineos ex stirpe paterna descendentes a regno sola voluntate licet papa vel alius superior possit ipsum priuare ex causa. d. c. licet de vo. hinc quod fortius est disputatur de viribus donationis facte ecclesie per constantinum quod fin omnes imperator non potest ad libitum alienare iura imperij. licet habeat inter seculares principes supremam potestatem Et tenetur promittere quod imperator non possit alienare in grane preiudicium imperij l. valuerit donatio facta ecclesie. quod illa superior et non est proprie alienatio cum papa habeat saltem in habitu a deo iurisdictionem in te

poralibus. de qua questione plene per bar. in. pbenio ff. et per Jo. an. de lig. in. de. romani. f. et. Si ergo imperator non potest fortius nec Rex. vij. q. i. in apib. et. xvi. d. si imperator. Iuramentum ergo de non reuocando alienationes indebite factas est illicitum quia contra ius promittit et tendit in alterius dignitatis preiudicium ergo non seruandum. s. eo. cum contingat. in. si. l. c. ij. d. pac. li. vi. et. c. sicut nostris. s. eo. Nam iuramentum non debet esse vinculum iniquitatis. s. eo. quanto. et. xxij. q. ij. aduertendum et hoc videtur velle glo. nostra in medio in v. huiusmodi enim iuramenta et. vsq. ad finem. non obstat iste tex. a contrario in eo quod ponderat primum iuramentum quod si bene ponderetur mouetur per duas rationes quarum quilibet est per se sufficiens. Prima quia in preiudicium regni. et pro honore regis alienare non poterat Unde ex hoc tenebat reuocare. unde posito quod cessat una ratio non cessat per hoc iuris dispositio infra. d. nup. s. affinitatis. hanc preter succincte sentit hic do. an. et. gl. in verbo libera. in. c. ij. d. supple. neg. prela. li. vi. f. ego firmiter teneo per istum tex. ea que superius dixi et facit e. si diligenti. de foro com. pe. ubi dicitur non valere iuramentum in preiudicium iuris publici facit. c. ij. s. e. et reuocando glo. nostras ad concordiam dicit quod prima pars fundatur super ratione iuramenti et de facto tollit excusationem de non reuocando. Secunda pars fundatur super alia ratione tex. f. de iure in preiudicium dignitatis alienare non poterat. Et quod dixi regem vel imperatorem non posse alienare in preiudicium regni. intelligit notabiliter hic Inno. de alienatione per quam leditur grauis dignitas regalis. non enim per hoc interdicitur omnis donatio vel alienatio quod bene notabis. Nam proprium regis et principum est donare in. c. i. de dona. et idem et Jo. an. in dicto. c. gratia. el. i. et facit quod ibi nota. glo. vnde dicit in plato qui iurat non alienare inconsulto papa non enim debet intelligi de modica alienatione quia iuramentum non extenditur ad verisimiliter non cogitata. s. eo. veniens et de istis modicis non videtur cogitatum. cuius sunt exclusa a solemnitate debita. xij. q. ij. terrulas. et ita determinat Fre. consilio. c. iij. et sic iunge cum hoc dicto Inno. et nota. Alterius aduerte allegatur promittere iste tex. quod alienatio facta contra iuramentum non tenet etiam si sit iurata unde glo. nota. in. c. licet. f. eo. li. vi. per istum tex. dicit quod si mulier iurat non alienare bona dotalia vel sibi donata propter nuptias sine legali solemnitate si postea alienat et iurat non contrarietate non valet alienatio quia vltimum iuramentum fuit primo licite contrarium. et pro h. ego oppo. de. c. sicut. d. spon. ubi valet iuramentum contra iuramentum et dicit Inno. in. c. dilecto. de pben. quod si iuratur non alienare libere si postea alienat valet alienatio l. sum prius ad idem quod non. Jo. an. in regula quod semel placuit. d. re. iur. li. vi. et. xij. q. ij. c. vnaqueque ubi pcludit quod l. q. iurauerit non mutare

testamentū tamen si mutat tenet scōz licet testator sit periuus quia nullibi reperitur q̄ actus gestus cōtra iuramentū non valeat. contrarium videtur difficile et hic per aliquem non tactum Ego dico sic q̄ quādoq̄ actus dispositio dependet a mera voluntate seu facultate iurantis et tunc procedit contrarium ut valeat alienatio etiam non iurata contra iuramentū prius p̄stitū licet iurans sit periuus. quādoq̄ actus dispō non dependet a mera facultate iurantis. ut q̄ interdicitur a lege favore ipsius iurantis Exemplū i muliere et minore in. c. cum contingat. s. eo et in anc. sacra p̄berū l. si aduersus vendi. Et tunc actus etiam iuratus cōtra p̄mū iuramentū non valet sic intelligo glo. d. c. licet. Ratio quia actus sine iuramento erat ip̄o iure nullus obstante prohibitione legis. Ratio autem iuramentū sustineri non potest quia iaz obligauerat se deo per prius in contrarium et sic fuit illicitum Idez et fori q̄ actus prohibetur ratione publice utilitatis. tūc enī f̄m iuramentū non valet contra p̄mum duplici rōne Prima quia est illicitum cum sit contrarium p̄mo licito. Secūda quia tendit in p̄iudiciam alterius ut. s. dixi Et iste ē propius casus huius. c. Et per b̄ potes decidere questionem notabilem quam ponit gal. de cal. s. eo. cum contingit. p̄datus iuravit nō alienare bona ecclesie in consulto papa ut p̄muniter hodie iuratur denum alienat contra iuramentum an teneat alienatio et concludit ip̄e consulendo in questione facti q̄ sic ita q̄ ratione iuramenti sollicitudo nō venit reuocanda quia regulariter tenet actus contra iuramentū ex quo. l. aliter non resistit ut. s. de clarari et tenet etiam archy. in. c. si a sede. d̄ p̄berū. li. vi. et spe. de emp. et v̄. s. tercio loco. v̄. quid ergo. in. fi. Quid autem si iurans non alienare locauit p̄ centum annos nūquid erit per iuris. pro et contra facit quod notat glo. in de. i. d̄ rebus eccle. non alie. Ibi tamen finaliter glo. ista cōcludit q̄ ille qui non potest alienare nō potest locare ad centum annos recitat tamen accur. tenuisse contrarium in. l. penul. ff. de le. ij. Gal. in p̄allegato loco dixit q̄ alienationis verbum proprie sumptuz intelligitur quando directe transfertur dominium et licet non alleget. et tex. ē in. l. si. ff. de fun. dotali. Sed quia materia alienationis rei ecclesiastice sumit largissime. phibit alienare prohibetur locare per centum annos. Item non potest pignozare ut nō. xij. q. ij. in summa. Sed proprie sumpto vocabulo qui locat non alienat ut dicit glo. in. l. i. s. quod autē. ff. de sup̄. et. l. si. ff. si ager. vec. peta. iuramenta autem sunt stricti iuris. Ideo scōz cum non extenduntur ad alienatores improprie sumptuz ut est locatio ad centum annos. locans ergo ad tantum tempus non est periuus. allegat qd̄ i sili nō. in. c. ut sup̄. d̄ re. ecc. nō alie. Nō tamē dicit q̄ locatio teneat. Ego d̄ hac decisione dubito. et pot̄ teneat oppositū. q̄ iuramentū p̄stitum intelligitur f̄m qualitates

materie qua p̄statur. unde assumit omnes tacitas conditiones et restrictiones et ampliationes f̄m naturā materie qua p̄statur ut in. l. si. l. d̄ p̄di. inde. et. l. vlti ma. ff. qui sati. cogā. nō. bar. i. l. si societate. s. arbitro rū. ff. p̄ loco. et Inno. i. c. per tuas. d̄ arbi. p̄bat. s. c. quēadmodū. Sed v̄bum alienatio intelligitur largissime in materia alienationis rei ecclesiastice ut ip̄emet Gal. p̄stetur et probat i. c. nulli. s. i. d̄ re. eccle. nō alie. et qd̄ ibi nō. in glo. ergo iuramentū. de nou alienando sup̄ ea p̄stitum debet intelligi largissime. et ut pueniat materie subiecte. et hoc credo vez

Vheri Casus. Si mulier iuravit alii quem esse suum maritū et succubuit quia aliter nō probauit nō datur nec denegatur ei licentia cū alio contrahēdi. Diuidit quo ad intellectū quia p̄mo ponitur questio. Secūdo solutio et ratio ibi nec. Nota p̄mo q̄ licet matrimonio sit res multū favorabilis et in. c. ex litteris. s. de proba. et. c. si. de re. iudi. cum similibus non tamen intrin ut super eius contractu stetur solū iuramento asserentis tractum. Nota scōdo q̄ periuurium non impedit contrahi matrimonium sicut nec excommunicatō ut le. et nota. in. c. si significasti. de eo qui duxit i mat̄. et crimina impediencia matrimonium vide p̄ glo. in. c. ij. de pe. et remis. et quod ibi nota. Tercio nota iuncta glo. si. q̄ ubi concurrunt due p̄sumptiones quantum via alteri non preponderat. sed sunt parie potencie inuicē se collidunt simile i. c. litteras. de p̄sump. Nota q̄ regulariter d̄ ecclesia prohibere ne quis veniat p̄tra. p̄prium iuramentū facit. de spon. ex l̄is ij. probatur enī hic p̄ locum a speciali. Nota vltimo q̄ ubi agitur de dubio peccato quis relinquendus est p̄scie sue. Glo. i. diuiditur in duas partes. i. p̄ma queritur an vir iste fuerit legitime absolutus et respondet q̄ sic quia actore non. pbante reus d̄ absolutus ut in iuris allegatis in ea. Sed p̄tra hoc ego oppono sic. post iuramentū delatū parti nihil amplius debet queri q̄ h̄ vim trāfactōis. l. i. et. ij. ff. de. et. l. i. l. eo. et tex. in. c. et si x̄ps. s. e. die q̄ ois p̄trouersie finis est iuramentū f̄ ista mulier i iudicio iuravit istū v̄p̄ p̄traxisse secū matrimonium q̄ d̄z sibi ad iudicari cū actio sibi p̄petat ex iuramento. l. actori. l. eo. et. l. si duo. s. marcell. ff. de. s. o. die p̄trariū p̄cedē si iuramentū f̄uiss̄ delatum huic mulieri i supplementū p̄batōis f̄ tex. loquit de alieno iuramento. forte ei exegit index iuramentū de veritate dicēda. s. c. ex l̄is. et p̄fessio sc̄a vigore t̄lis iuramenti p̄iudicare p̄t p̄stari si aut. p̄dasse q̄ regulariter si valet p̄fessio ad p̄prium p̄modū p̄stari. xij. q. ij. i. p̄n. v̄ l̄ed̄ f̄m glo. an. d̄ p̄fessione mulieris facta in positōibus suis quas suo posuit sacramento iuxta. c. cū in positōnibus. f̄. eo. ti. li. vi. Venio nunc p̄p̄tenti ordine ad scōz p̄te glo. pone enī q̄ mulier habuisset vnum

bonum testem nunquid fuisset sibi deferendum iuramentum in supplementum probationis. et est ista questio notabilis et difficilis in effectu. *pl. scilicet* nunquid in causa matrimoniali sit locus delationi iuramenti in supplementum probationis. *glo. l. arguit* q. sic per iura generalia sed finaliter concludit oppositum q. hoc casus est ardua cum agatur quasi de statu hominis cum per hoc servitus constituitur in ipso. et nota bene hanc rationem pro qua facit. c. non debet. de *plang. et affi. r. c. omnes* causatōes. *xxij. q. vij.* Idem videtur sentire *glo. iuris civilis in l. iij. §. quacumq. ff. eo. ti. hec opi. etiā* videtur placere abbati hic. qui respondet ad. c. attestaciones. *ij. de despo. im. pube.* ubi fuit in causa matrimoniali delatum iuramentum q. ibi non deferretur super principali actōe. sed super articulo postea orienti super quo magna erat presumptio contra reum. sed licet q. *pl. scilicet* post etate. *pl. scilicet* cum ibi actrix habebat presumptionem pro se. hic non. et in hac ultima solutione videtur inclinare in p. r. an. opinionem huius *glo. Jo. an. dicit* q. illa decretalis solum vult q. si presumptio est pro reum qui venit absolvens in causa matrimoniali non absolvetur nisi iuret ad excusandam illam presumptionem quasi velit dicere et hinc q. ibi non loquitur de iuramento in supplementum probationis. sed de iuramento purgationis quod deferretur ante absolventem ut sic purget presumptionem ortam contra eum. Unde per illud iuramentum nullum sit iudicium in matrimonio. nec actori sed est favorabile eis cum aliter veniret pure absolvens actor non probare aliter. *Jo. an. non declarat* in hac questione mentem suam. *hosti. b. et ff. eo. c. si. et idem phi. tenent* pro opi. *glo. dicentes* q. in omni causa etiam matrimoniali potest deferri iuramentum si de rebus tunc circumstantiis. ponit ipse *hosti.* exemplum in muliere honesta potenti et digne que petit aliquem in virum sibi inferiorem vel equalem qui sepius de stupro illa sollicitauerat et perbat per unum testem omni exceptione maiorem q. iste desponsavit eas per verba de presenti. adducit de sepul. ex pte. r. de testi. super eo. *ij. fateatur* ipse *hosti.* et idem *phi.* q. in causis matrimonialibus et similibus in quibus vertitur periculum anime si cut ibi est speciale ut non transeat in re iudicatam. sic oportet ibi speciale fieri q. si apparet decepta ecclesia retractabitur quod est factum ratione iuramenti delati ar. *ij. de fr. fraternitatis r. l. c. l. i. qd est speciale* pro lege. *ff. e. l. non erit. §. dato. sit ratio* q. in talibus nec lex specialis nec consuetudo. s. de *plue. c. si. p. que patet* etiā in matrimonio posse iuramentum deferri. ita tamen q. legitimo matrimonio nullomodo iudicari possit nec salvas anime impediri quotiens de ipsius periculo constaret et sic tractat *Jo. an. cum hac opi.* Et videtur hic sentire q. possit deferri cum limitatione predicta. *Bar. post. Du. in. d. l. ij. §. quicūq. dicit* q. stanti pro matrimonio potest deferri. *ut iuret* pro matrimonio q. hic nullum periculum est cum

videatur de novo pertrahere sub additione si ille iuraverit sed stanti contra matrimonium non est deferendum q. non dependet illius dissolutio a facultate partium et sic videtur sentire *Bar. p. ratione sua* hoc procedere in iuramento iudiciali. quod deferretur a parte parti. in necessario enim quod deferretur a iudice non procederet per iudicem dicitur *bar. c. illud* deferretur a parte altera non presentie. l. admonendi. *ff. eo. Item scdm dictum bar. non fundat bona ratione* q. licet iuramentum deferatur stanti pro matrimonio non tamen per hoc dissolvetur coniugium imo quicūq. constaret de pertrahendo reintegraretur matrimonium per c. *plang. r. c. la. tor de re iud. r. s. dixi scdm hosti.* pro opi. *bar. videt* *tex. in. d. c. attestaciones. et eo modo tollitur ratio* *glo. in. d. l. iij. que videtur velle* q. ideo iuramentum non est deferendum in hac causa q. amplius non posset queri de legitimitate matrimonii obstante iuramento quod est falsum q. si inia non obstat fortius nec iuramentum. *do. an. ff. eo. c. si. dicit* q. iuramentum purgationis ubi non est probatum deferri potest ut in. c. attestaciones. de despon. ipa. iuramentum vero necessarium potest reo deferri q. venit absolute. *d. c. attestaciones.* Sed certe non differet hoc a precedenti articulo q. istud non potest dici iuramentum purgationis ex quo deferretur reo. non enim deferretur sibi in supplementum probationis cum reus non habeat probare. sed ut purget presumptionem protra cum orta. Actori autem semiplene probanti non est scdm eum deferendum iuramentum necessarium sed voluntarium potest deferri in quantum iurans stat pro matrimonio q. pres possunt sibi iudicare sed necessarium non est deferendum q. casus ardua non ob. q. possit retractari quia forte non potuerunt haberi probatores ad retractandum hec sunt q. in diversis locis scripta reperio per que non mihi videtur ad plenum huic articulo cotidiano satisfactum. Ego pro habendo dare omnes casus dico sic q. aut non constat de matrimonio ut q. de ipsius pertractu disputat. aut constat sed disputatur de aliquo impedimento ipsi puta de consanguinitate primo casu aut actor plene probat et non est curandum de iuramento. *ut in. c. sicut de proba. Aut nihil probat et idem q. reus venit sine quolibet iuramento absolvens ff. eo. c. si. sentit Jo. an. in. c. i. de clam. despon. Videtur tamen tex. in. c. ij. q. ti. Aut probat aliquid sed minus q. semiplene et tunc non actori sed reo. deferendum est iuramentum purgationis. r. iste est proprius casus. c. attestaciones. pal. Nam ibi ex visu ad copulam erat orta presumptio q. post etatem legitimam puer consenserat in muliere facit quod non ff. c. si. Actori autem non est deferendum q. non habet semiplenam pro se ut non in. d. c. si. et loquor de iuramento necessario qd. s. deferretur a iudice parti. quid autem in voluntario iudiciali q. scilicet deferretur a parte parti. dico q. idubie actor potest deferre reo q. sine illo venit absolvens ex quo plene non probat. Reus potest deferre actori si sibi tamen preiudicat.*

nam sicut posset de nouo p̄trahere ita posset deferre
iuramentū actori l3 semiplene. vel nihil p̄bet ut in opi
nione bar. sicut semiplene actor p̄bat et hic est casus ma
gis dubitabilis. in quo sic distinguo q̄ aut querit de
iuramento voluntario aut necessario. p̄mū potest de
ferri reo cum veniat absoluendus. ex quo plene nō cō
stat de matrimonio. ē enī hoc fauorabile matrimonio
d. c. attestaciones actori aut potest deferri si raris si
bi soli p̄iudicat rōne p̄dicta. secus aut si p̄iudicaret al
teri matrimonio de quo p̄staret q̄ nō posset transigē
tunc et sic nec iuramentū deferre in p̄iudiciū alterius
matrimonij iuxta nō. in. d. c. h. d. clamdest. despō. Se
cundum. i. iuramentū necessarium indubie potest de
ferri reo. d. c. attestaciones. q̄ actor nō pōt p̄quiri ex
quo suam intentionē plene probare nō potest. nec per
hoc iuramentum p̄iudicatur iuri suo. q̄ q̄ncūq̄ p̄st
tenit de contrario retractabitur attentatum ratione iu
ramenti ut. s. dixi. et facit. l. admonendi. ff. e. c. En aut
actori possit deferri est satis dubiū. p̄pter arduitatem
cā. Ego indubie crederē p̄ tex. c. h. i. co. iuncta. l. iij. §. q̄cūq̄ p̄al. hoc fore relinquendū discretio iudicis
arbitrio ut p̄sideratis omnibus qualitibus et circū
stantijs p̄sonarū et cause deferat vel nō deferat. Quid
aut si actor est optime vite. et petit puellā se inferiorē
vel equalē et habet de p̄tractu vnum. p̄batissimū te
stem vel forte habet duos testes quoz vnus est non
omnino integer. et sic habet plus q̄ semiplenā p̄bat
diem certe satis potest ad iuramentū recurrē. Nam
nullus tex. dicit iuramentū nō deferendū in cā ardua
sed iudex pōt inspectis p̄sonarū et cause circūstantijs d
ferre illud actori. i. co. c. h. §. i. pōt ergo semp q̄n circū
stantie et qualitates p̄sonarū suadent. optime facit qd
habet in sili in. c. cū cā. de raptō. et glo. in hoc nōbilis
in. c. vidua de regu. Tenio ad scdm mēbz p̄ncipa
le q̄n p̄stat de matrimonio sed disputatur d aliquo im
pedimento et distinguere p̄ omnia ut dixi in p̄cedētī
mēbro eo saluo q̄ stans p̄ matrimonio nō possit dfer
re iuramentū stanti p̄tra matrimoniu ut in. c. h. de
posset exp̄sse transigere p̄tra matrimoniu ut in. c. h. de
transac. et. c. sup. eo. de eo qui cog. p̄sang. ita nec tacitē
deferendo iuramentū et in hoc casu posset saluari illa
opinio bar. nō enī est recedendū a matrimonio nisi p̄
veras p̄bationes seu plenas de impedimento. de testi.
c. l3. ex quadā in fi. En aut iudex possit deferre i quo
non cadit timor collusionis ar. c. nisi. de p̄ben. dico
arbitrariū put. s. dixi i p̄cedētī articulo. facit dictū. c.
licet. vbi p̄bationes de p̄sanguinitate nō sunt necessa
rio p̄cludentes. et tñ dissoluitur matrimoniu de quo cō
sabat. Credo tñ q̄ nisi p̄somp̄tiones p̄ asserēte impe
dimentum sint multum vrgentes non debet iudex p̄
cedere ad delationem iuramenti p̄ rātonē dicti. c. licet
in fi. et per hec habes hunc articulum clarissime disti

nitum. Et ex his potest deddi p̄sillo questio an in cā
monachationis sit locus huic delationi iuramenti gl.
in. d. l. iij. §. quācūq̄. tenet q̄ non p̄pter arduitate cāe
slij ut refert Jo. an. i. co. c. h. dicit posse deferri. Et
si esset iuramentū voluntariū vel iudiciale necessaria
erit superior auct. sicut in alienationibus rez. xij. q. ij.
sine exceptione. et. x. q. ij. hoc ius. Secus in iuramēto
necessario. ad hoc. ff. de rebus coz. l. iij. §. item q̄ritur
et hec sunt verba. L. y. in. l. i. boni dei. L. e. ti. sed ipe
L. y. in additione dixit moderniores tenere iuramen
tum non deferendū in cā monachationis. q̄ vincula
aucte dei imp̄ssum non pōt p̄ inferiorē tolli. et hec sibi
placent. Sed certe hec ratio tollitur p̄ ea que dixi i p̄
cedenti articulo Bar. in. d. l. iij. et d. d. an. dicit sicut. s.
dixi in causa matrimoniali Ego dico latius p̄ omnia
ut. s. dixi. quia in hac cā est eadem rō que in cā matri
moniali. et vide glo. notabile in. d. c. vidua. de reg. que
vult posse deferri. Sed reduco illam ad distinctiones
quā. s. sed in p̄cedenti q̄one. et vide qd le. et nō. in. c.
cum cā. de raptō. Bl. ij. est dara vsq̄ ad. y. lau. ibi ta
cite oppo. de. l. naturaliter. §. nichil. ff. de acquirē. pos.
vbi ille qui vendicare incipit rem potest redire ad inē
dictum vti possidetis. nō obstante p̄rietate que ex
hac vicissitudine oritur glo. soluit sed nō multū dare.
dic q̄ ibi nulla est p̄rietas. pōt enī quis agere rei vē
dicatione p̄textu detentionis iuxta ea que habentur et
notant in. l. officium. ff. de rei ven. et. c. exaiata. s. d. in
di. interdicto aut vti possidetis potest nūc agere rōne
possessionis ciuilis. et dic plenus de intellectu illius
l. vt dixi in. c. pastoral. et. c. cū dilectus. de cā poss. et
p̄prie. hec enī mulier nō pōt excusari a p̄rietate cū
de facto. p̄prio agens prius iurauit se cū illo viro con
traxisse. Nūc aut petendo licentiā cū alio p̄trahendū
dicit p̄suis oppositum. nā si vix iurauit nō pōt p̄trahere
cum alio. q̄ matrimonium prius legitime p̄tractū
non dissoluitur ex eo q̄ alius transiuit ad alia vota s3
per mortem naturalem dūtaxat. xxxij. q. vij. c. i. et. ij. et
ideo quia ecclesia dubitat an verum an falsum iurauerit
assumit viam mediam vt hic dicitur Sed tunc forti
ter oppono ex quo hec mulier iurauit non debet admit
ti volens venire p̄tra confessionem. p̄prie maxime iu
ratam. quia q̄ quisq̄ dilata voce et. d. p̄ba. p̄ mas
et. l. natural. L. de non. nu. pe. Sola. potest duplici
colligi. ex dictis Inno. licet ipse non formet hanc op
positionem. p̄mo q̄ istud est speciale in matrimonio
p̄pter periculum quod esset si continere cogeretur vel
aliter et pl² sibi pl3 q̄ post sniam l3 p̄tra suam confes
sionem venire de quo renittit ad nō. i. d. excep. cū ve
nerabilis. intellige hanc solutionē q̄n p̄siaz fuit p̄s
sio rep̄bata ut h. et ita videt de mente Inno. ut apte ip
se ponit i. d. c. cū venerabil. ante enī rep̄bationes vel si
esset scdm eam p̄nunciatum non liceret p̄tra eā venire

De iureiurando.

ut in contrario nisi put non in c. si de p. et in d. c. cu venerabilis. et hac solucōnem nō singulariter qz habes casum in quo licet venire contra confessionē ea3 iurata et ē rō. Nam ex quo iudex illam non recepit nec pars approbavit nō potest super illa se fidare et cogere ptem ad obseruanciam. ut in regula ex eo. de re iur. li. vi. et in c. cum olim. de cōsi. vide ad materiā qd nōt. gl. xxx. q. v. §. bis ita. et i. aut. qui po. in pig. ba.

Item si possessor. et quod nō. spe. in ti. de excep. §. vfo. et. v. qd econtra colū. v. z. bonum tex. in c. h. de eo qd mit. in pos. iuncta glo. tertia. Ultimo queritur qd faciet iudex si mulier volens contrahere petat bāna poni quod de iure est ut i. c. si. de clā. def. de spō. Solutio dicit hosti. qd epus debet illā monere ad cōtinentiam ar. in. c. discretōne. de eo qd cog. p. sang. Si vero non potest illam inducere precipiat bāna publicari cū p. testatōne huius decre. l. qd per id nō intendit dare licentiā vel denegare sed illā p. scie sue reliquere. denegare autē bāna nō debet. qz denegando p. ambula p. tractus denegaret p. tractum p. tra hāc l. rāz. dicit Jo. an. dicit posse qd licet p. testatio p. dicta sit vtilis in hoc casu. nō tñ est necessaria. all. ff. de iudi. nō videtur dic clarus qd nullio bānoy non fit ad dandā licentiā sed potius ut ex causa legitima si qua subest interdicitur matrimonium rē.

Leticus. Qui iuravit seruare

statuta edita et postea per illud iuramentum aliter non iurando p. misit seruare edenda seu postea edita non tenetur ex iuramento ad noniter edita hoc dicit scdm vey intellectum. p. dūmo ponitur questio scdo solutio ibi licet.

Nota pmo dicitur licite iurare de seruandis statutis ecclesie sue. Idem videtur dicendū de epō ar. viij. q. iij. artaldus Quid aut si in volumine statutoy reperitur aliqua illicita dicit ut habetur in. c. i. li. vi.

Nota scdo qd iuramentum d. seruandis statutis ecclie refertur ad statuta subsistentia scdm tempus iuramenti et non ad statuta postea edita. ita colligit h. do. an. qd non colligitur ex lra nec est verum qm restringit se iurans ad statuta edita ut patet in tex. ibi edita. merito iuramentum non extendebatur ad postea edenda ar. i. c. sicut. j. de spon. Quid aut si indistincte se obligasset ad obseruanciam statutoy dicam latius j.

Nota qd lz qd teneat ad obseruanciam nude pmissio nis. s. de pact. c. i. et scdo et. xxij. q. v. iuramentū a dō ut dicat ibi deū nō facere dīam inter iuramentū et simplicem pmissionem tñ solidius est pactū seu pmissio vbi interuenit iuramentū vt exp. s. ius pbatur. xxij. q. i. c. i. et ea. c. q. ij. aiaduertendū. et. c. sup. eo de p. sang. z affi. vbi bo. tex. cum glo. z rō. j. subij. def. Oppo. et videtur qd debeat iuramentū extendi ad edita z edēda p. l. si. l. que res pig. ob. po. vbi dicit qd si qd ob-

ligat bona sua videtur obligare nedn pntia f. etiā futura. do. gl. sentit hoc p. trariū z dicit qd ideo nō extenditur ad futura qz nō debet extendi iuramentū ad ea de quibus nō fuit verisimiliter cogitatu et que postea accidunt sicut dicimus in transactione. l. cū aq. liana. ff. de transac. b. en si fuit cogitatu. nisi h. p. sentib. qz iurauerit solum obseruare statuta edita. An nō potuit postmodum ex nudo p. sensu extendere iuramentū ad edenda vel nouiter edita ut lra inuinit et ē satis bona responsio sic ordinando glo. vt dixi. hosti. respon. det magis specificē ad p. trarium dicit en qd illud ē fauorabile. Sed illud. l. vt iuramentum extendatur est odiosum et periculosum. et eodem modo rīdet ad. c. qz circa de p. uile. et. ff. de seruitu. v. ba. p. di. l. qz seruit?

Idē bene hoc dicit qd iuramentū est stricti iuris. vnde non debz defacili extendi p. pter periculū p. iurij Idem nō Bal. s. eo. cū p. tingat dixi in. c. intellectu. s. eo. optime facit tex. in. c. cūz clerici. de ver. sig. et. s. e. veniens. z. c. quintanallis Jo. an. non placet hec solutio hosti. quo ad istum tex. quia vbum edita positum in iuramento soluit contrarium. facit scdm eum. ff. de ver. sig. cū stipulamur Ex hoc sentit Jo. an. et clarus do. Lar. qd si non fuit oppositū verbū edita sed simpliciter iurasset seruare statuta obligaretur etiā ad edenda quod mihi nō placet qz p. pter metū p. iurij iuramentū est grauis p. iudicij et stricte interpretationis ut p. dixi ideo nō ē extendendū imo potius restringēdi ut non p. phendat id qd ex lata verboy significatōne posset p. phendere. d. c. cū clerici. z. s. eo. ad nostrā. iij. z. c. quintanallis. voluit Archy. in. c. ne qd. xxij. q. ij. posset tñ sic distingui qd aut illa statuta que postmodum fiunt nō sunt multū p. iudicialia et extenditur iuramentum ad illa ar. illius. l. si. l. que res pig. ob. po. z qd ibi nō. quāqz p. iurij sit in se grauisimū p. iudicij. tñ debemus attendere nō ad id quod venit accessorie s. ad id ad quod iuramentum obligat p. n. cipaliter. l. ad statuta fienda qd sūt modicū p. iudicij sicut si obligo bona mea simpliciter veniūt etiā futura quomodo in obligatione agis de modico p. iudicio ad p. missa facit. l. i. ff. d. au. tu. et b. exp. s. voluit bar. in. l. si stipulatus. §. cū stipulamur. ff. de ver. ob. Aut sunt grauis p. iudicij et iuramentū ad illa nō extendit ar. in. d. §. cū stipulamur. z in. l. si mā dauero. §. is cui. ff. mandati z. c. felid. cis. §. vey. d. penis li. vi. vbi habetur qd publicatis bonis alicui simplr nō veniūt bona futura z b. p. pter g. nitate p. iudicij z sic reducit ad p. cordiā cū. d. l. si. l. q. res pig. vt ibi nota. z hec nō b. s. aliter p. tra tex. b. z p. tra oppo. videt en qd lz nō teneat vigore p. mi iuramenti d. tñ obligari vigore scdi. nā p. mittendi p. p. mi iuramentū videtur iurare saltē p. creaturā valz en iuramentum interpositum per creaturam se creatā et factā ut. s. e. z. l. xps do. Jo. cal. sūt b. i. mirabili opinione

Iuramentum non extenditur ad futura nisi si sit verisimiliter cogitatum et que postea accidunt sicut dicimus in transactione.

Iuramentum est stricti iuris vnde non debet defacili extendi propter periculum iurij.

Solutio ad p. testatōne huius decre. l. qd per id nō intendit dare licentiā vel denegare sed illā p. scie sue reliquere.

fatendo perarium. dicit enim quod licet iste transgrediendo
nouum statutum non facit contra primum iuramentum
tamen quod et secundum fuit iuramentum quia rem creatam vel factam
adiacet scilicet iuramentum iste clericus debet dicit prius ad
hoc ponderat istum textum in si. ubi ex debito preiurati iura
menti. eo. an. dicit hic hoc dictum. pcedere si constaret
quod egerit iurare. Sed putat ipse quod iste iurare non inten
derit sed iuramentum antiquum preiuratum ad hoc exten
dere ex promissione que non sufficit et hoc tenet archy. i.
d. c. ne quis vult idem Jo. an. in addi. spe. eo. ti. in si.
ubi. d. quod si subditus qui primo iuravit domino puenit
quod illud iuramentum post ea extendatur ad alia non
tamen sit extensio ut hic sicut per pactum possum obligare
successorem non tamen per iuramentum ut nota. s. eo. v. in ad
quasi iuramentum non extendatur ex simpliciter sensu
sed exigitur expressa iuratio quasi forma iurandi sit de
substantia ut hic melius quam alibi notabiliter probatur. per
hoc etiam dixit abbas hic quod si quis afferit aliquid domino
per sacramentum quod prius fecit non est prius licet sit
illud falsum. quod intelligit Jo. an. et bene quod ad hoc pri
mam iuramentum non extendebatur aliter. per h. etiam
notanter dicit do. an. quod si datur licentia notario ut iu
dici ut extendat instrumentum. putat vult quod non possit ibi
addere iuramentum vel stipulationem si formaliter non in
tercessit quia non possunt hec simpliciter sensu suppleri cum
habeant certam formam quod nota. et generaliter quod pos
sit addere sapiens quando instrumentum est ad pluri
um sapientis extendendum remitto ad bar. in. l. ex ea. pte.
ff. de. v. ob. et latius in. l. illa institutio. ff. de here. insti.
Ergo quantum ad principalem oppositionem supra factam
distinguo sic quod aut is qui primo iuravit agit nunc exten
dere illud iuramentum ad obseruantiam alterius actus
non autem de nouo iurare ut quod dicit volo teneri virtute
primum iuramenti vel promitto per primum iuramentum et non
sit extensio ratione predicta nec etiam tenet ex nouo iura
mento quia hoc non intendit et hoc iudicio meo voluit
ista littera ibi quod promissit etc. non autem dicit quod iuravit quod
facit apte contra Cal. et ita sentit archy. in. d. c. ne quis
et glo. nostra. hic Cum ergo iuramentum dirigat in deum
s. c. debitorum. r. c. et si christus. oportet quod obliget se deo
directe quod non sit qui agit solum iuramentum extendere
nec firmat promissum per religionem deo debitam sicut debet
facere iuramentum. s. e. c. et si christus. Aut intendit nunc
iurare adhibendo primum iuramentum et potest hoc pside
rari dupliciter. Uno modo quod intendat iurare per pri
mum iuramentum sicut per rem spiritualem. ut quia
dicit iuro per primum iuramentum sicut si diceret iuro
per euangelia vel per sanctum petrum et hoc casu pro
cederet dictum Cal. Secundo modo potest conside
rari quod intendat per relationem ad primum iuramen
tum exprimere formam prioris iuramenti. ut si dicat iu
ro per primum iuramentum id est secundum formam ibidem

expressam. et tunc etiam credo quod obligetur ex nouo
iuramento non quod extendatur antiquum. Nam video
etiam quod ubi requiritur notabilis expressio non refert
an exprimat nominatim an per relationem ad aliud
ut patet in sententia quando iudex dicit condemnare vel
absoluit prout in actis pnetur. ut non. in. c. pe. d. iudi.
Ad quando refert se ad certum instrumentum ut no
tat Inno. in. c. ij. de libel. obla. facit textum in. l. paul. de
de len. que sine certa quantitate. et quod legitur et nota. in
c. venerabilis. de excep. et de reli. do. cum venerabilis
et precipue procedunt predicta eo attentio quod per iura
mentum principalis obligatio acquiritur deo dicto. c.
debitor. s. et. c. r. si christus qui non respicit ad verborum
formam et corticem sed ad mentem se obligare volen
tis. xij. q. v. si quid inuenisti. ut sicut in voto. nota. in
c. litteraturam. de voto et per Inno. in. c. ex parte.
de censu. r. c. portectum de regu. Et per hec concludo
in materia quod si potest constare quoquo modo in foro aie
vel iudiciali iste intendebat nouiter iurare obligabitur
ex iuramento. ar. s. eo. r. si christus. et in dubio satis videtur
voluisse iurare si expressit verbis iuro vel consite. et lic
limita omnia predicta Ultimo oppo. videtur enim quod hec
indagatio lre et predictorum sit superflua quia cum cer
tum sit istum clericum obligari ex promissione non re
fert an etiam teneatur ex iuramento quia inter iuram
tum et simplicem loquelam deus non facit differen
tiam ut in. c. iuramento. xij. q. v. do. glo. nostra tacite
sentit et soluit quod respectu obseruantie. non est differ
rentia quia pariter obligat ut in contrario. Sed in co
trauentione est differentia quia maior penitentia impo
nitur ei qui venit contra iuramentum etc. qua solutio
nem nota. Jo. an. dicit hanc equiparationem proce
dere quo ad genus non quo ad determinatum quanti
tatem reatus dicit dicitur quod deus non facit inter ista dif
ferentiam. s. quo ad interitum salutis quia uterque peccat
mortaliter iuxta illud de quod mittitur occidit animam.
sapientie primo. c. et in. d. c. iuramenti. ratione cuius
quisque meretur priuari et priuatus est gracia dei et vi
ta eterna. xxv. di. s. al. ea demum. sed respectu quantitate
reatus magis peccat qui venit contra iuramentum et
ideo maiori pena afficitur Ratio quia iste magis contem
nit deum qui firmavit promissum suum per iuramen
tum et transgressus est. xij. q. i. monet. et. c. i. et d. iu
di. cum non ab homine. et. c. nouit. et. s. eo. querela.
Ideo iuramentum adhibet maius vinculum de psan.
et affi. super eo. et. c. preterea. ff. de spon. et tanto ma
ius quanto id super quo prestatur est sanctius d. c. mo
net. dixi. s. eo. et si christus. et. l. si quis maior. C. de trans
acti. que nota. Nicolaus abbas.

Iuramentum hoc. c. h. pna
paliter dicitur par
tes secunda est in. s. sane. Et primo legam

istud principium quod pmaniter non summat. Sed p
iureiuramentis summo sic. Iuramentum litis deorsum a
iudice delatum sine iusta causa recusari non potest. Deda
tum vero a parte licite recusatur et refertur in actione tñ
famola non hz reo referre. Dicitur hoc principium in
tres ptes. pmo tractat de iuramento necessario qd. s.
defertur a pte pti. tertia retractat de relatione nō hēda
p reuz in actōne famola. Secda ibi q̄uis tertia ibi nec
liceat. Nōbilia hic aliter nō colligo qz esset replicare
iam dicta in summatio et statim dicenda. Sed p de
claratione ipsius totius materie opponit. videt enī lra
sibi ipi p̄raria. Nam pmo dicit iuramentum nō pos
se recusari. scdo dicit oppositum. Do. dic ut in principio
glo. i. quā mēdus ordinando et dari? z latius materi
am expediendo dicit sic qz quo ad ppositum nō iura
mentum est duplex quo. Idē iudiciale q̄ddā ex iudicia
le. p̄mū duplex q̄ddā qd defertur a iudice pti qd
appellatur necessarium qz sine iusta cā recusari nō pot
est in p̄. iuncta supra scriptōe z in. l. generaliter. L. d
non nu. pe. Appellatur istud etiam litis deorsum
sai declaratorium qz p̄stat ad litis decisionem ut in. l.
ij. et. l. admonendi z. l. manifeste. cū si. ff. e. et in. c. z si
p̄p̄. s. e. Et hoc iuramentum pducit actōnem z de iu
re civili. ut in. l. actori. L. eo. ti. et. l. si duo patroni. s.
marcellus. ff. eo. et dicit ut ibi. Aliud quod defertur a p
te parti et istud stat in nomine sui generis et appellatur
iudiciale et istud recusari potest et refertur ut i scda pte b
p̄ncipij. quod an sit vez indistincte ut recusari possit
dicam. J. latius et istud etiam iuramentū pducit actio
nem ut dicitis legibus. Scdm p̄ncipale. l. extraiu
diciale appellatur voluntarium qz voluntate et ex p̄ve
tione p̄mū suscipitur nec est necesse referre ut statim
dicam in iudiciali. et de isto non retractatur hic scdm
glo. Sed dicit qz non tractat explicite sed implicite fit mē
tio a cōtrario sensu ibi quod in iudicio rē. quasi dicat
si est extraiudiciale non potest referri nec etiam deferri
nisi ex ipaz p̄mū p̄ventionē et dicit qz istud extraiudi
ciale est multiplex. q̄ddā assertorium de quo dixi. s. e.
si vero. quoddā obligationis introductorium ut qn
p iuramentum aliquid p̄mito. Quoddā p̄firmatorij
exemplum in. c. cum p̄tingat. s. e. et in. c. ij. de pac. li.
vi. in aut. sacramenta puberū. L. si aduersus. ven. An
antē ex quolibet istoz p̄nū pronuncatur actio nō est p̄prie
materia nostra. de iure canonico p̄nto qz ex quolibet
iuramento licito pducatur actio dūmodo materia sit
a hoc apta qz ius diuinum et canonicum mandat iu
ramenta seruari. s. e. et si p̄p̄. z. c. cum p̄tingat. z. c. d
bitores. cū si. ergo p̄petit ius agendi. l. statuas. ff. de
a. quon. re. do. l. vii. ff. de p̄di. ex. l. nō. glo. in. c. auz
liberum. de sepul. et. c. si canonici de offi. or. li. vi. z d
hoc articulo plene p̄ doc. in. c. cū venissent. de insti. vbi
plurissime dico. Sed de iure civili Bar. fuit in singu

lari op̄. in. l. ij. ff. eo. dicit enī qz si iuramentum asserto
rium est litis deorsum. hz extra iudicium p̄stat p̄pe
tit actio et habet executionē paratā Exemplum si ex
tra iudiciū aliq̄s detulit alteri iuramentū sup aliquo
tractu seu p̄rouerbia et ille iuravit qz dictum fuit vi
sum in aliquib? legisis durum et mihi nunq̄ placuit
qz iura civilia dantia in h actōne loquuntur de iuramē
to iudicialiter p̄sūto ut innuitur in. l. actori. L. e. facit
tex. in. l. si duo p̄oni. ff. eo. Et ratio quā ponit bar. in
l. iij. s. si ex p̄uentionē. ff. de re. iudi. De iuramen
to obligationis introductorio tenuit bar. qz nō p̄petit
ius agendi p. l. si quis p. eo. ff. de fideiuss. vbi ponit h
dictum vide in h qd dixi. s. eo. cū p̄tingat. de p̄firma
torio dicit etiam ut ibi dixi. Sed contra predicta z p̄ra
tex. fortius oppo. videt enī qz iuramentū iudiciale non
possit recusari nisi saltē referat deferentē aliter recusāo
sine cā debet p̄ennari ut p̄fessus ut in. l. manifeste. ff.
e. vbi dicitur qz manifeste turpitudinis et p̄fessionis ē
nō iurare vel nolle referre ius iurandū. ad idē. l. delata.
L. e. et. l. ius iurandū qd ex p̄uentionē. s. ait p̄tor. ff.
eo. vbi quasi idē hētur. Do. ex scda huius gl. p̄t pot
colligi duplex solutio. p̄ma qz p̄rarium loquit qn p̄
suscepit iuramentū sibi delatū a pte tñc enī hē necesse
iurare aut referre. hec solutio nimis illa iura restringit
que loquuntur indistincte. Secda est qz de iure antiquo p
cedit p̄rariuz hodie vero sec? ut h. z. l. generaliter. L.
eo. Et hanc solutionē sentit etiā gl. in dco. s. ait p̄tor.
que dicit h iuramentū iudiciale hodie posse recusari p
d. l. generaliter. hec solutio mihi nō plz. nū qz autan
da est iurū correctio. ut in. c. cū expediat. de elec. li. vi.
Lum qz nō ē verisile qd. l. delata posita in eo. ti. cori
gatur p. l. generaliter. ibidē sequentē. Sed qd enī fuit h
ibi posita lex delata. Jo. an. ponit tertiam solutionem
ut p̄raria iura intelligantur qn sine cā vult quis recu
sare. l. generaliter z h. c. loquat qn ex cā. z sic illa iura
p̄raria non corriguntur p ista sed glosantur z declarā
tur z hanc solutionem tenet hic do. an. hz mentionem
non faciat de Jo. an. z bar. in. l. generaliter. L. eo. re
spondendo ibi ad p̄raria. h. c. s. abb. olim mihi non
placuit ad istum tex. Nam diligenter ponderetur p̄o
bat qz etiā sine cā possit hoc iuramentū delatū a pte re
cusari. cum enī loquens in principio de necessario qd
defertur a iudice dicat sine causa iusta recusari nō posse
z postmodū aduersatiue veniat. v. q̄uis. i. q̄ dicit qz
delatū a pte pti p̄t licite recusari. dēt intelligi ut possit
recusari sine cā qz alias nō veniret aduersatiue ad p̄ce
dentia. nā dicitio q̄uis. ē p̄cedenti aduersatiua regularit
ut nō. i. c. z si p̄p̄. s. eo. i. glo. in. v. tenet. z forte qdā
moderniores legisse dant quartū intellectū ad istū tex.
dicentes qz dicitio q̄uis. ponitur h aduersatiue in ho
c iuramentum necessarium non potest sine iusta cau
sa recusari etiam referendo. Sed iudiciale potest

recusari dūmodo referat. et sic tex. ibi ac referri. d3 in-
telligi fm eos dūmodo referat. Iste intellectus videt
satis coloratus. si improprietat lram dū exponit illā di-
ctōne ac pditionaliter. Nā ista dco ac ponit copula-
tine vt sit sensus qd iudiciale p̄t recusari. et referri. mibi
placet qntus intellectus que in duob' v'bis sentit hic
hosti. et lat' bar. lz nō faciat mentionē de hosti. in. d.
l. manifeste. vt dicam' qd iuramentū iudiciale qd a pte
pti dēferi possit libere sine causa recusari etiā nō referē
do vt pbat' hic et in. d. l. generaliter. §. sin aut. Rō qz
pars nō pōt necessitare ptem ad iurandū vel ad refe-
rendū ar. eoz qd dixi in .c. put de do. et p̄t. sed si iudex
approbat iuramentū delatū a pte iubendo vt iuret tūc
tenet p̄s iurare vel referre et sic p̄prie loquit' tex. in. d. l.
generaliter. §. sin aut. Et h' casu. pcedūt p̄traria supius
allegata. et hūc intellectū eē sentit' glo. in. d. l. delata. et
in. d. l. generaliter. et in. l. in bonofidei. L. e. in. v. p. iur-
dicem. etiā facit qd nō. in. l. de fidei cōmis. bere. §. si. i.
glo. in v'bo hie. fateor: tū qd lectura Jo. an. et bar. in. d.
l. generaliter. est vā in se vt ex cā possit iuramentū reci-
sari etiā p iudicē approbatū nō obstāte. l. manifeste. et
L. p. d. l. generaliter. lz nō est simpliciter vera i se nec
cessante. p̄batiōe iudicis nō possit recusari sine cā p. s.
dicta Circa p̄dicta querit' qd possit esse iusta causa re-
cusari iuramentū necessariū vel iudiciale a iudicē appro-
batū. dic qd multiplex v̄puta si is cui dēferi nō est bñ
informa' de materia. ar. in. l. marcellus. ff. rerū amo-
vel est talis materia sup qua nō pōt pueniri vel actor
plene p̄bauit. s. de p̄ba. c. sicut. et mltas p̄siles causas
vide p bar in. d. l. manifeste. In aut ex pte rei sit cā le-
gitima recusandi qz actor nihil p̄bauit dico qd sic hoc
sentit Jo an. h' in duplici loco. p̄mo in tex. sup v. nihil
aliud prestūit. Secō sup gl. h. sed iudicio meo hoc p̄-
batur in. l. in bonofidei. L. e. vbi dī qd causa cognita de-
cidi lis d3 p iurandū ergo nō ex simpliciter et volūta-
ria dclatione. Ad idē iura vulgaria qd dicant reū absol-
uendū actore nō p̄bāte etiā si nihil p̄stitit vt h' et c. vñ
co. vt ecclesiastica bñficia cū similib'. Et h' videt' sen-
tire glo. et bar. in. d. l. in bonofidei. et l. admonendi. et
hoc intelligo indistincte sine dēferat a iudicē sine a pte
Nā si ex hac cā possum recusare iuramentū necessariū
fortius iudiciale maxie tenendo qd dixi iudiciale nō ar-
tare nisi approbet a iudicē et sic limita dictas. l. man-
feste. delata. iurandū. qd ex cōuentiōe. §. ait p̄tor.
palle. et h' nō. qz multū decipiūtur credētes qd i differē-
ter possit actor iuramentū dēferre reo. Nā in tex. in. d.
l. generaliter. aperte dicit iuramentū necessariū et iudiciale
posse ex causa recusari. hec aut causa est satis legi-
tima ex quo actor nihil probat vt p̄dixi. facit quod sen-
tit Jo. an. in. c. l. de clamdesti. despon. et tex. in. c. h. e.
ti. et quod dixi. s. e. mulieri. Et hāc op̄inōne aptissime
tenet spe. in. ti. de iur. oeda. §. i. v. sin autē actor. nisi in

casibus in quibus iura dēferūt iuramentum reo etiā si
actor nil probat. vt in. l. si. §. sane. L. de his qd ad ecc.
p̄su. et l. vltima. L. de h. instru. de iure deli. l. si. §. licen-
tia. cū si. Quero vltari' an post iuramentū delatū
possit recedi p nouas p̄batiōnes incontrariū reptas.
glo. ista in tertia pte distinguit qd aut iuramentum fuit
delatum a iudicē et pōt postea p̄bari contrarium aut a
pte et nō pōt recedi vt. l. admonendi. ff. e. et l. i. et quod
ibi nō. L. eo. quod intellige etiā si pars aduersa velit
p̄bare p̄uarium. dices tu qd est diuersitatis rō cum iura-
mentum necessariū deberet esse maioris roboris q̄ in
iudiciale. dic qd rō diuersitatis est hec. qz decisio litis fa-
cta p iuramentū iudiciale habet vim trāsfactiōis. vidē
em pars dēferens trāsigere si alia pars iurauerit trāsfac-
tio aut nō infringit p̄tectu. p̄batiōnū nouiter reptarū.
l. sub p̄tectu. L. de transac. Iuramentū vō ne-
cessariū dēferi sine p̄sensu p̄tis. et sic non pōt hie vim
transfationis et qz fetur' sententia ex p̄batiōne non in-
tegra sine p̄tis consensu p̄mittunt iura vt ex p̄batiōnū-
bus nouiter reptis possit retractari quod actus est vi-
gore talis iuramenti. d. l. admonendi. et vide aliq' pul-
era dicta qd circa hoc vltimum dixi in. c. p̄posuisti. d. p̄-
ba. limita p̄imum membrum vt non possit retractari
gestum vigore iuramenti iudicialis nisi vertatur anime
periculum non remissibile p̄sensu partium vt in matri-
monio carnali et similibus. vt notanter dicit hic hosti.
et in. c. mulieri. s. eo. et ibi dixi. Item fallit in casu. l. si.
L. e. vbi quando petitur legatū et non aperte testamē-
to dēferat iuramentū. Et em postea reperitur in tes-
tamento nihil relicū pōt a tali iuramento recedi. Et
hoc ideo quia iuramentū vt. s. dixi habet vim cuiusdā
trāsfactiōis. l. h. ff. e. Trāsfactio vero fieri non pōt nisi
cognitis verbis testamenti vt. l. de his. ff. de transac.
et de hoc p glo. in. d. l. si. Ex his infer' ad limitatio-
nem illius p̄ime limitationis quā. s. dedi fm hosti.
Nā vbi imminet peccatum nō remissibile p partes
nō potest fieri irtractabilis transactio p. c. si. et qd ibi
nō. de transac. et c. sup. eo. de eo qui cognoscit p̄ang-
merito si post iuramentum constat de contrario debet
fieri omniū retractatio et tementi hanc rationē. Et
notabis bene hanc glo. in eo qd dicit a iuramento p in-
dicem delato posse recedi propter nouas p̄batiōnes
nec facit vim inter species p̄batiōis hoc dico notan-
ter quia textus in. l. admonendi. loquitur de instrumē-
tis nouiter reptis. hinc Bar. ibi in sineformat que-
stionē an per nouos testes possit pariter recedi et post
glo. ibi distinguit qd quedaz sunt cause in quibus nō ad-
mittitur reprobatio per testes. vt in. l. generaliter. L.
de non nu. pecu. et in istis non est dubiū. Quedā sunt
cāe in quibus admittit' reprobatio p testes vt in. d. l. genera-
liter. et tunc si quidē fuerūt in p̄ma causa ex hāti et pub-
licati testes et poterūt produci impediēte publicatiōe

Ex hac ratione infero ad limitationē notabilē omnium predictorum ut tunc liceat ei cui primo iuramentum deferatur illud referre quā deferens est vel verisimiliter esse debet informatus sicut is cui deferatur alia aut lex esset imposita verbis et non rebus p̄tra. c. commissis de elec. li. vi. quilibet enim de facili referret illi quē scit nō esse informatū ad iurandum ut sic releuetur ab onere iurandi. Nunc circa predicta et circa tex. quero an in actionibus famosis et alijs criminibus nō famosis possit deferri indistincte iuramentum iste tex. facit qd sic non eū posset referri nisi prius fuisset delatus sup quo varie sunt opiniones. Recitabo p̄ncipaliores spe. in ti. d. iura. dela. §. l. v. ut aut. dicit tū in criminalibus q̄ in civilibus famosis. Iuramentū necessariū nō est a iudice deferendū in supplementū p̄bationis qz in istis requirūt p̄bationes luce clariores. l. sciat cūqz. l. d. p̄ba. §. q. v. h. sciant. Sed iuramentū a parte parti deferri potest etiā si sit talis causa in qua nō possit transigi qz in delatione iuramenti nō videt p̄teriti sicut in tras actione sed potius negare. Secūda est opinio accur. in. l. in bone fidei. l. e. qui ut refert Jo. an. hic tenet qd deferri potest mibi tū non videt qd hoc teneat nisi forte tate dādo m̄sum ad. l. maritus. ff. d. questi. Sed ip̄met accur. in. l. marit. simpliciter tenet in criminalibus iuramentū nō deferri s̄ in. l. iij. §. q̄ntū cūqz. ff. e. tenet distinctionem quā. s. dixi tenere spe. ut a parte possit deferri sed a iudice non. Tertia opinio distinguit an agat criminaliter an pecunialiter ut p̄mo casu nō deferat. Secūdo sic p̄ ultimo facit. ff. de iniurijs. l. cornelia. §. hac. l. Sed p̄tra h̄ vltimū aptissime tenet glo. in. c. tū l̄ns. s. de testi. vbi p̄ illū tex. dicit qd vbi agit de crimine etiā civiliter nō deferat iuramentū in supplementū p̄bationis. Sed si reus esset infamatus deberet se purgare quasi vellet qd iuramentū purgationis possit reo deferri ad purgandam presumptionē contra eū ortaz ex p̄batione actoris non plena quod quidam pleni tenuerunt h̄ p. c. ij. de iura. calū. et de pur. ca. p̄ totū. et l. de pena iudi. qui ma. iudi. in aut. nouo iure.

Quarta est opinio Hostien. h̄ r. s. e. mulieri. dicit in omni causa iuramentū deferri reali. p̄sonali pecuniali. vel civiliter etiā si agatur de conditione vel iniuria p̄sone vel an mulier sit p̄gnās vel an debeat fieri missio in possessionem. vel non vel alia quacūqz causa. d. l. iij. r. l. i. iuranduz et ad pecunias. ff. e. Quinta est opinio de. an. h̄ qui primo p̄sequitur in criminibus secūdo in famosis. In primo dicit voluntarium et iudiciale posse deferri etiā si deferatur actori quia reus deferens videtur confiteri si ille iuret et per illaz dictionem etiā sentit et videtur qd etiā reo potest per actorem deferri. necessarium autē si agitur de crimine. civiliter deferri potest vbi causa est leuis quando aut dicitur leuis patet ex his que dicam. §. in. §. sane. Idē fm

eum si agitur criminaliter et pecunialiter. Si vero agatur criminaliter et nō pecunialiter potest deferri reo contra quē est semiplene probatum et appellatur sacramentum purgationis ut hic patet et de pur. ca. per totū et in aut. sed nouo iure. l. de pena iudi. qui ma. iudi. et hoc verum vbi actor semiplene probat. Si autē plene reus semiplene defensionem putat iuramentū nō deferendum etiā reo quia esset iuramentum non purgationis sed probationis. auctori autem non deferatur necessarium in defectum semiplene p̄bationis tū quia causa est ardua. tum quia requiruntur p̄bationes luce clariores et hec dicit tenere But. In secundis autē. l. in famosis. dicit sacramentum necessariū non deferri. quia causa est ardua et p̄bationes requirūt luce clariores et sic transit. Sed ego rep̄o bar. hanc qdē tenuisse in. d. l. iij. §. q̄cūqz. et in. l. eum qui. §. in popularibus s. ff. e. et plenius q̄ alibi in. l. maritus. ff. d. q̄ntū. vbi ponit vltra predicta suam opinionē que erit sexta in ordine predictarum. dicit etiā qd aut agitur de crimine civiliter aut criminaliter. p̄mo casu siquidem est actio priuata locus est delationi iuramenti allegat. d. l. iij. r. l. si duo patroni. §. iulianus. ff. e. Si vero agatur actio populari remittit ad nō. in. d. l. eum qui. §. in popularibus. et ibi plene p̄ eum. Secūdo casu cū agatur criminaliter aut loquimur de iuramento deferendo a parte aut de iuramento deferendo a iudice. primo casu siquidem accusabitur de aliquo iudicio publico nō est locus delationi iuramenti ante lit. p̄tes. quia negotiū adhuc non est proprium ipsius accusantis. ut. l. si cui. ff. de ver. sig. Idem dicit post lit. p̄tes. ratio fm eū est quia si reus in lit. p̄tes. fuerit p̄fessus non potest sibi deferri iuramentum ad absolutionem quia esset actor in manifesta calumnia. d. l. eum qui. §. in popularibus. Si autem negauerat est verisimile qd iterum negabit. ut. l. si cui. ff. de accus. Ideo deferendo sibi iuramentū videtur calūniari p̄terea in iudicio publico quis videtur nomine publico accusare. et crimen publicū agere. Sed ille qui agit causam alienam non potest deferre iuramentum nisi ei specialiter sit mandatum. ut. l. iurandam quod exconuentione. §. si. r. l. tutor. ff. eo. et. c. qui ad agendum. de pecu. li. vi. p̄terea fm eū si quis posset reo deferre iuramentum tota materia turpilliani esset destructa. quia daretur licentia accusatori deferendi iuramentum reo et desistēdi impune quod tū si ei nō potest sine abolitōe. et h̄ vltimū v̄ etiā sentit re. l. y. in. l. in bone fidei. l. e. alle. in ar. l. h. l. d. abolitio. et idem quod. s. dixit actor nō possit deferre reo sentit Bar in. d. l. eū q. §. in popularibus. si agit d̄ alio crimine ad vtilitatē h̄. eisdē rōnib. An autē reus possit deferre actori ad p̄demnationē ut qz dicit volo esse p̄demnatus si actor iurabit sunt opi. inter h̄. de ci. qui tenuit qd nō qz in criminalibus dnt esse p̄bationes

lucē dariores. d. l. sciant cūcti. z. Ga. bu. qui tenit cō
trariū. qz qui desert iuramentū videt confiteri sub con
ditione si ille iurauerit vt. l. qui iurasse. circa si. ff. e. s. z.
confessio ē. pbatio luce darioz z hoc dictū placet bar.
hoc etiā tenet Ly. in. d. l. in bonafidei Si vero sumus
in iudicijō pūatio tunc anteq̄ pueniatur ad iudiciū
pōt quis iuramentū deserte vt. d. l. iij. ff. eo. ibi penali
vt. z. ar. l. iuristitū. §. si paciscar. ff. de pac. s. z. post
q̄ deuentū ē ad iudiciū accusator nō pōt desistere vt. l.
in pūatio. z. l. si q̄s repetere. §. si. ff. ad turpill. Cū di
citur idē quod in publicis. Si vero querit de iuramento
quod deservatur a iudice in defectū pbatōis tunc reo
ad absolutionē bene pōt deseri. vt in. l. presentī. L. d.
bis qui ad ecclē. p̄. z. d. iuramentum purgationis.
Actori vero ad p̄dennationē nō pōt deseri qz requi
runtur pbatōes luce dariores. d. l. sciant cūcti. z. in b
membro intelligit glo. in. d. l. maritus. hoc vltimū vi
detur etiā tenere Ly. in. d. l. bonafidei. mibi placet hoc
opi. Bar. p̄terq̄ in criminalib⁹. p̄dima enī sentit qz si
agit d̄ crimine ciuili idē loc⁹ iuramentū iudiciali z
necērio qd̄ nō videt duri qd̄ enī si actio ē famosa vt in
iuratum dicemus ne vt iudex possit deserte iuramentū
actori in supplementū pbatōis cuius tanto discrimina
rei. vel quid si non est famosa sed alias magna z mul
tum p̄iudicialis. Certe non est dicendum nec credo
qz aliter sensisset bar. si diligenter aduertisset Nam et
in mera ciuili habetur hec consideratio. vt. §. primo
Sed p̄cedit eius opinio quando causa non est multū
p̄iudicialis al̄ seors. sic concordabimus glo. in. d. c.
tam literis. cum opinione sua z aliorum. hoc etiā vi
detur in. d. c. taz literis. sentire hosti. dū limitat illam
gl. nisi ageret ciuilit̄ ad pecunie p̄dennationē quasi
sec⁹ si imineret aliud p̄onale p̄iudiciū puta infamia.
dico etiā qz respectu cōdennationis pecuniarie debet
fieri distinctio p̄missa z nota illam opinionem hosti.
Nam hic loquitur magis large. Et ad. l. iij. sup qua
re se fundat Bar. potest dici qz loquitur in iuramento
deserendo a parte non a iudice vt ibi aperte sentit glo.
Secundo non placet dictū bar. quatenus indistincte
dicit qz si agit de crimine criminaliter nō potest actor
deserte iurandum reo. Sed dicerem sic qz in casib⁹
in quibus licitum est transigere potest deseri reo iura
mentum per actorem saltem reo consentiente cum hu
iusmodi delatio habeat vim cuiusdam transactionis. l.
ij. ff. e. z pro hoc facit iste tex. in verbo nec licet. z. d. l.
lex cornelia. §. hac. l. In autē actor ex hoc incidat in
turpillianum vt condemnentur pecunialiter dicerem
sicut dicitur in ipsa transactione iuramentum tamen
poterit deseri. z impeditur processus ad instantiam
ipsius actoris de quo remitto ad notata per Bar. in
l. transigere. L. d. transac. z in. c. si. s. eo. ti. Et vtrūq̄
plene nō an z quando licitum sit in criminalib⁹ trā

gere. z. h. q. iij. p̄iuricator. v. in omnibus. in tex. a
glo. Tertio quatenus dicit bar. z multi alij qz reus
potest actori indistincte deserte iuramentum quia vi
detur confiteri si ille iurauerit. ego de hoc dubito quia
non est verum qz reus simpliciter confiteatur. imo po
tius negat vt dicit spe. in loco sup̄ius allegato et videri
tur deserte iuramentum sub quadā p̄sidentia qz ille cō
fitebitur contrarium vigore iuramenti ad hoc enī de
fertur iuramentum. vnde submittit se z corpus suum
dō vnius etiam aduersarij quod quidem nō videtur
posse facere quoniam nemo est dominus membrorum
suorum. l. liber homo. ff. ad. l. acq. z. c. contigit. d. sen
ex. Ad puniendum autē aliquē corporaliter. z maxime
capitaliter requiritur clara confessio. l. i. ff. d. questi. v̄
probationes apertissime vt ipse reus vix negare aude
at vt in. l. qui sententiam. L. de penis. Vtrum autē
contingit in casu nostro ad idē etiā facit. l. non
tū. ff. d. appell. vbi dicitur qz in causa corporali potest
quilibet appellare etiā reo inuito quasi non possit cō
sentire iniuste condemnationi. ita i. p̄posito. ex quo iste
directe non confitetur crimen videtur qz non possit se
subscere dicto vni⁹ z maxie aduersarij. z sic forte opi
nio Ball. de cu. est verior. licet ipse non mouatur bo
nis rationibus. Vltimum dictum Bar. quod ē sa
tis cōmune placet vt vbi agit de crimine criminaliter
non sit per iudicem deserendum iuramentum actori in
supplementum probationum adduco rationem qz in
criminalib⁹ debet esse testes omnino sine suspitione.
vt etiā aliquaten⁹ domesticā repellatur qz alias ad
mitterentur in ciuilibus vt probatur. xij. q. ij. c. sup
prudencia. z le. z nō. iij. q. v. c. i. ergo fortius ipse accu
sator non debet admitti ad faciendum aliquē gradū
probationis tū quia p̄sumitur inimicus d̄ resti. spo.
Item cum quis. ij. q. vj. si quis. tum quia de facili
iuraret contra reum vt euitaret penam calūnie. z hoc
sufficiat de hoc articulo. Et p̄ hoc determinatur que
stio quā ponit Ly. in. d. l. in bonafidei. z Jo. an. b̄ v̄z
p̄supposito qz actor possit reo in istis criminalib⁹ de
ferte iurandum. Vtrum ex hoc incidat actor in
talionem de qua pena le. z nota. in. c. super his. ij. de
accu. z nota in. l. arletas. §. calūniator. ff. de his qui
nō. inf. z intellige eo casu quo reus iurauerit illud cri
men non cōmisisse. Et videtur primo qz sic per id qd̄
habetur. ij. q. iij. qui non probauerit. z in. l. si. L. d. ac
cu. p̄trariū tenet hic Jo. an. ar. ff. d. iurein. in. l. cū i. p̄n.
z. L. de plus. pe. l. vna. z de preben. si beneficia. li. vi.
dominus Anthon. limitat hoc in iuramento volun
tario et iudiciali a parte delato et in hoc casu pro
prie loquitur Jo. an. In necessario autē actor nō
releuabitur ab illa pena secundum eum nisi dicatur
semplenam probationem dedisse instam causam liti
gandi vel infamiam p̄cedentem. ij. de calū. c. ij. z qd̄

ibi nō. de elect. c. dilecti. dico q̄ licz in p̄iori casu cui
ter pena ralionis. nō tamē cūter penam turpill. que ē
quinz libraruz auri. non enim potest negari quin de
ferendo iuramentum reo desistat ab accusatōne. quo
casu incidit in turpillianum. l. ab accusatōne. ff. ad tur
pillianū. ubi dicitur q̄ desistere videtur qui p̄ponit cū
adversario. pena vero turpilliani non ē similitudo sup
plicij sicut pena talionis sed pecuniaria cū infamia d̄
quo dicitur ut l. nō. in. l. p̄maricatōnis. cū. l. sequenti
ff. de p̄marica. ad p̄dicta facit quod notat bar. in. l.
transigere. ff. de transact. ubi vult q̄ transigens super
crimine licet cūter penaz calūnie non tamē penam tur
pilliani. ita dicendū in casu nostro cum ex delatōne r̄
susceptōne iuramenti fiat quedā transac. ut. l. ij. ff. eo.
Si vero iudex detulit iuramentū reo. quia actor fecit
quicquid potuit r̄ nō. pbavit. dicit q̄ ex hoc non excu
satur actor a pena calūnie nisi alijs apertissimis do
cumentis excusetur. ut dicitur tex. bo. in. c. i. d̄ elec. l. vi. i
fi. r̄ dicit q̄ fama publica que erat tempore accusatōis
p̄tra accusatū ē legitima causa credendi r̄ excusat accu
satozem a falsitate r̄ calūnia vt notāter dicit bar. in. l.
ij. l. si semis. vel l. ad deca. aspi. l. x. ar. l. i. l. de te
sta. et facit. §. verūtamē. tercia. q. vij. ē enī hoc euidē
tissimū documentū r̄ idē d̄ semiplena probatōne r̄ si
millibus r̄ bec nota.

Sane Quia. s. dixerat de iuramento deferēdo
a iudice r̄ a parte ne aliquis crederet h̄ iur
amentū indistincte posse deferri subjāt hunc. §. in q̄
ponit notabilem r̄ solūnem limitatōnem r̄ hoc intar
dit Actore nihil probante reus ē absqz om̄i onere ab
soluendus. Si vero p̄sumptio est pro eo. deferatur reo
iuramentū vel ipsi actori p̄sideratis p̄sonarum r̄ cause
circūstantijs. r̄ potest dividi in duas partes. In p̄i
ma ponit regulam. In scda ipsius determinatōnez ibi
p̄sumptione Nota ibi r̄ si nihil etiā q̄ actor nihil
probans nō potest reo innito deferre iuramentū s̄ de
bet pure reus absolui hoc probat illd̄ verbū r̄ si nihil
r̄. Nā ut faciat ad titulū debet intelligi etiā de iura
mento de quo plenius dixi. s. eo. c. in p̄in. Secū
do nota q̄ reus non tenetur aliquid probare ad abso
lutōnem cōsequendaz sed actore nō probante debet
absolui. concordat. c. vnicū. ut eccle. benedi. r̄. l. qui ac
cusare. l. de edendo. r̄. l. si. de rei ven. r̄. vi. q. v. c. fi.

Nota tercio iuncta glo. si. q̄ vnus testis dicit fa
cere p̄sumptionē r̄ vide bonū tex. in. c. super eo. §. i. s.
de testi. ubi dicitur q̄ facit p̄sumptionem non modi
cam r̄ est ille bonus tex. maxie ad f̄. dicēdā Quar
ta nota iuramentū non est de necessitate deferendum
reo vel actori. etiā p̄sumptione faciente pro actore
sed iudex habet hoc arbitrari consideratis circūstā
cijs cause r̄ personarum r̄ pro hoc facit verbaz potest
positum in tex. Nam non quicquid iudicis potestati

relinquitur inf. necessitati subjātur. l. nō quicquid. ff.
de iudi. c. c. consuluit. de offi. dele. r̄ hoc voluit hosti.
hic qui videtur voluisse hoc fore arbitrarium nedum i
cui deferendo sed etiam an deferat dicit Jo. an. q̄ qui
dam habentes in. l. in bonofidei. l. c. literam oportet
tenent cōtrarium sed ipse dicit se habere verbū potest
r̄ sic concordat huic r̄ sic videt transire cum opi. hosti.
Sed doct. iuris cūilis in. d. l. in bonofidei. r̄ baro. in
d. l. admonendi. tenent cōtrarium. quia tex. ibi dicit
oportet r̄ ideo si iudex nō deferat ubi ad hoc concurrūt
necessaria poterit appellari fin eos quod michi satis
placet Nam sicut potest appellari quando deferat ba
benti iustam causam non iurandi. l. generaliter. l. c.
ita quādo non vult deferre suggerente legitima causa
r̄ vide in aliquibus libris q̄ tex. in. d. l. i. bonofidei dī
cit q̄ propter probationum inoplam. litē causa cogni
ta per iurandum decidī oportet r̄ sic inducit necessi
tatem r̄ nota ex hoc dicto doctorum q̄ verbum oportet
inducit necessitatē. facit. vij. q. i. c. oportet. ad istū
tex. dico q̄ dat arbitrium in deferēdo reo nisi conside
ratis circūstantijs r̄. sic inspecto sine loquitur de
arbitrio in cui deferendo. Item d̄ iste tex. reduci ad
terminos illius. l. in bonofidei. do. an. dicit sibi place
re opi. legist. arum i iuramento necessario. opinio vero
canonistarum procedat in sacramento purgationis qz
i causa criminali purgationes sunt arbitrarie. hoc vlt
mū nō ē verum quia licet purgationes sint arbitrarie
respectu numeri compurgatorum nō tamen respectu
purgatōnis indicēde ubi causa suggerit. sic loquitur. c.
om̄ibus. ij. q. v. fact. c. ij. de pur. cano. r̄. c. inter. r̄. ij.
q. v. p̄sbyter. si a plebe. Opp. contra tex. videtur
enim q̄ nunqz sit locus delationi iuramenti. aut enim
actor plene probat r̄ reus debet condēnari. s. de pro
ba. c. sicut. Aut non probat r̄ reus debet absolui. l. q̄
accusare. l. d̄ edē. glo. si. tacite sentit cōtrarium et nō
formaliter respondet. tu dic ar. non procedere qz sit a
partibus nō sufficienter enumeratis. dic enim q̄ aut
actor plene probat r̄ debet obtinere aut nihil probat
r̄ re' absoluit etiā sine iuramento. Aut aliqd̄ pbat seu ē
aliqua p̄ eo p̄sumptio. r̄ recurrat ad iuramentū vt h̄ r̄ i
d. l. admonēdi. r̄. l. i. bonofidei. r̄ ita i eis nō. r̄ sic sup
pleas primā partē glo. Circa quā p̄mo quero quādo
dicat actor nihil probasse ad h̄ ut re' possit diffinitive
absolui. Respondeo vt notāter dicit bar. in d. l. admo
nēdi. quandoqz enim iurisdicō indiciis aut instātia
cause h̄ terminū p̄fixum a lege r̄ tunc ad h̄ q̄ dica
tur actorem nihil probasse ad effectuz ut possit sequi
absolutio diffinitive est necesse q̄ ei sit statutus termi
nus ad pbandū qz si statutus nō est p̄ta qz semp
fuit absens tūc nō diceret actore nihil p̄basse s̄ diceret
tur nihil sufficienter agitatū eē. r̄ sequeret absolutio ab
obseruatōe iudicij nō a causa. ut. l. d̄ iudi. p̄p̄raduz

De iureiurando.

§. et si quidem. et dixi in. c. pnt. de do. et cōtu. et ad per
Inno. in. c. pfuluit. de offi. dele. qñqz iurisdictioni sui
instancie statutus est terminus a partibus ut in cōpmis
sis sit tota die vel deputatur iudex cum certo termino
de p̄sensu partium et hoc casu terminus appositus habet
vñm termini p̄ceptorij dati ad probandū ita qz si actor
p̄ terminū nil p̄bancit reus debet absolui et d̄ b̄ dicit
esse casum in. l. si de meis. §. si. ff. d̄ arbi. iuncta glo. sup
verbo liquere allegat etiā Inno. in. c. sup. eo. q. de ap
pella. hoc vltimū est valde singulare sed non puto
verum vel saltem magnam restrictionē exposcit. et pri
mo respectu arbitror potest p̄cedere quicūqz data ab
sentia partium non p̄t arbit̄er p̄nunciare nisi fuerit in
compmissio dicitur. vt. l. olem. p̄ferre. §. et si quis litiga
tor. ff. de arbi. sed cōmittitur pena cōpmis. vt ibi et i
l. q. de arbi. et ibi per bar. Item oportet qz his sit cō
tes. alias non valeret sententia diffinitiva maxie in iu
dice delegato vt per totum titulum. vt lit. non contes.
oportet ergo qz dictum bar. restringatur et intelligatur
quando fuit seruatus ordo iudicarius et coram arbit̄
ro partes sunt presentes tempore p̄nuntiationis. vñ
terminus appositus ab hoie operatur soluz vt habeat
vñm termini p̄ceptorij dati ad probandum nō aut
supplet defectum aliarum solemnitatū. et sic intellige
omnia allegata p̄ Bar. et Inno. Secundo querit
quando dicitur plene probatum So. bar. multum in
stat in. d. l. admonēdi. et vide quod dixi in. c. tercio lo
co. de proba. in si. et in sūma. dic qz tunc est plene pro
batum quando iudex ex his que sibi ostensa sunt ē ad
ductus ad fidem et credulitatem eius quod intenditur
ff. de testi. l. ad fidem. et de p̄ba. l. quināginta. in si. et
qualiter adducatur ad istam fidem et credulitatem nō
potest dari certa doctrina. et qñqz adducitur per testes
qñqz p̄ presumptiones. qñqz per confessionem et p̄ti
per presumptionem de succel. ab intel. c. si. s. de p̄ba.
c. cum causaz. et vide quod ibi dixi. et in. l. iij. ff. d̄ testi.

Ex his p̄t elici qñ dicitur semiplene. p̄batum vel
minus q̄ semiplene. vel magis. nam dicitur semiple
ne minus vel magis habito respectu ad extremū gra
dum probationis. s. ipsam fidem et credulitatem.

Tercio quero nunquid semper sit recurrenduz ad
iuramentuz dato aliquo gradu p̄bationis dic qz sic cā
tamen cognita vt dicitur tex. in. d. l. in bonofidei. posset
eñ esse ita leuissimum iudicium pro actore vt non esset
locus huic iuramento. et forte ob hoc dicitur tex. hic p̄t
etiā et. non eñ hic determinat qualis debet esse p̄
sumptio sed in genere loquitur qz p̄sumptione faciē
te pro actore p̄t deferri iuramentum. p̄sumptionis
autem infinite sunt species. vt nō. s. de p̄sumptioni
bus quanto. tñ est aduertendum qz si p̄sumptio pro
actore non facit semiplenam. non p̄t deferri iuramen
tum actori Ratio est in promptu. qz ipse actor maxie

in causa p̄pria non potest facere vltra semiplenam. et sic
nō p̄t resultare plena probatio quod etiā sentit bar.
in. l. in bonofidei. sed tunc si videbitur iudici deferretur
iuramentum reo ad purgandum illam p̄sumptionē
vt hic. et p̄ hoc. c. tam l̄ris. de testi. et d. l. in bonofidei.
vbi generaliter dicitur qz p̄pter probationum inopiaz
recurritur ad iurandum. Sed nūc quero cui deferretur
iurandum actori. s. an reo p̄supposito qz actor
habeat ad minus semiplenam p̄ se. So. hoc gl. si.
in. ij. parte sui attingit tacite hoc dubium et clare non
decidit. sed dicit qz qñqz reo quandoqz actori videtur
tamen magis velle qz reo regulariter. Sed actori si vi
sum fuerit iudici et habeat pro se vnam bonam p̄sum
ptionem vel vnum bonum testem. et quantitas nō sit
magna et sic sentit quod. s. dixi videlicet non deferretur
actori nisi habeat p̄ se ad minus semiplenam p̄
bationem sed reo sic quia sibi deferretur non ad cōple
tam p̄bationem sed ad purgandam illā p̄sumptio
nem et sic non est necesse qz p̄currat semiplena sed suffi
cūt qualiscūqz vrgens ne remaneat suspicio contra eū
Et in principali q̄de cui. s. sit deferendum quot capita
tot repiuntur sententie. l. hōsti. clare non eligit sed vi
detur velle qz reo nisi esset vilis et p̄suerisset deserere.
vel nesciret veritatem qz ex facto alieno litigat. tūc eñ
esset deferendū actori. si h̄z vnum bonum testem p̄ se.
et est bone fame. et causa non est magna et dicit causam
magis vel pariam ex qualitate p̄sonarum et regio
num et sic intelligit tex. duz dicit iuramentū deferendū
reo. nisi p̄sideratis circumstantijs deferat actori. et h̄c
opinionē sentit glo. cōmuniter iuriscūlis. vt nō. in. l.
admonēdi. et l. in bonofidei. p̄alle. abbas refert hic
Odo. dixisse deferendum ei pro quo facit semiplena
p̄sumptio cui virtute deferretur vt aliquid sibi pro
fit ar. ff. de te. primo si quando. ad istum tex. dicit qz pro
cedit quando reus est honestior et melius nouit verita
tem dicit etiā qz si actor semiplene probauit intentio
nem et reus semiplene defensionem adhuc deferret reo
dato qz in omnibus sit paritas quia reus est favorabi
lior et iura sunt promptiora ad absoluenduz q̄ p̄dem
nandum et. de p̄ba. ex liter. et idem Bui. in spe. de iu
ra. dela. ad si. v. quid si actor. vbi etiā recitat sup hoc
quatuor opinioes. Ly. in. d. l. in bonofidei. dicit doct.
tenere quatuor attēda in p̄eligēdo. s. cui deferat. p̄mo
attēda ē p̄ditio p̄sone. Secūdo natura causaz. Tertio
q̄ntitas rez. Quarto q̄litas factor. p̄ditio p̄sone attē
dit circa legalitatē vt legaliori deferatur legalitas aut
ista p̄siderat ex origine ex rez accidētia. et ex origine p̄
sone. qz si est natus ex bonis et legalibz parentibus p̄
sumitur bonus et legalis. vt. ff. de edili. edic. qz si no
lit. §. qui mancipia. meli facit. l. si quis. l. ad. l. Jul.
ma. et. vi. q. i. verum. §. si quis cum militibus iu
xta illud sepe solet filius similis esse patri. ex reum

accidentia ut ex diuicijs vel paupertatibus. Nam pau-
peres facilius deierat q̄ diuites. ff. de testi. l. iij. r. iij.
q. iij. testium fides quod procedit in diuicijs iuste ac-
quisitis. Si autem quecite sint per vsuraria prauitate
vel rapinam nō est sic p̄sumendum qz sicut damnauit
animā suā in acquirendo. sic ē nunc p̄sumendum qz
deieraret ut obtineret in causa ar. e. senel malos. d. re.
in. li. vi. Secundo principaliter attenditur natura
causarum ut sint criminales vel ciuiles exigentes p̄-
spiciam probationem de his dixi. s. e. in p̄ma parte.
Tercio attenditur q̄ntitas rerum ut si magna sit res
que petitur opus ē maioribus iudicijs. Magnitudo
autē vel prauitas rerum attendēda est fm̄ eum ex con-
ditione personarum litigantium r̄ ex diuersitate loco-
rum Nam in quibusdam locis res vilis reputatur p̄e-
ciosa r̄ cara. xij. di. legim. Quarto debet attendi
qualitas factorum ut magis scienti factū deferatur iu-
ramentū q̄ ignorantī. ff. ad vell. quanq̄. Et. l. marcel-
lus. ff. rez. amo. Si vero omnia hec sunt hincinde eq̄-
lia cui sit deferendū. Refert ipse quosdam dicere qz aut
vnius petit qz sibi deferatur r̄ alter non. r̄ tunc non pe-
tenti est deferendū. quia ille qui ingerit se est suspectus
ff. d. proci. l. que omnia. Aut uterqz se ingerit vel neu-
ter. r̄ tunc actori dicant deferendum qui laborauit i. p̄-
bando semiplene hec ratio non placet. Ly. quia non ē
hic renunciatio faciēda. Nam r̄ si actor nihil p̄bas-
set quātumcūqz laborasset nulli deferatur iuramentum
Refert alios dicere reo esse deferendum quia fauora-
bilior r̄ qz non sit actori deferendum videtur. quia ne-
mo est testis idoneus in causa propria. iij. q. iij. om̄i-
bus. vide Hzo. habuit pro absurdo ex hac ratōne ut
ipsi actori deferatur. Refert etiaz Ly. canonistas dice-
re qz reo sit deferendum. Refert vltimo petz que ipse
sequitur tenere ut omnibus existentibus partibz actori
sit deferendum. r̄ non reo probat hoc ratōne quia iu-
ramentū est deferendū ei d̄ quo verisimile est qz min⁹
facile petiret ar. in. l. ij. l. de edic. vidui. tollen. facit
c. clericos. d. vi. r̄ ho. de. Sed magis est verisimile qz
deieraret reus q̄ actor quia grauius ē perdere q̄ nō
acquirere. l. si sponsus. §. si maritus. ff. de dona. inter
vi. r̄ vxo. Bar. in dicta. l. admonēdi. dicit qz aut actor
habet pro se tantum qz facit suspitōnes non p̄sumpti-
onem uel semiplenam probatōnem r̄ tunc nunq̄ sibi
deferatur iuramentum quia iuramentū suum non per-
ficeret probatōnem ut. s. dixi. sed isto cāu deferatur reo
ad purgationem s̄i allegat istum tex. r̄ hoc prodest
actori quia admittetur etiam post sententiā ex nouis
instrumentis. d. l. admonēdi. r̄ dixi. s. in p̄ma pte.
Idem dicit in reo si actor plene probasset intentōem
suam r̄ reus probasset solutionem per aliquod indi-
cium laie non enim deferatur iuramentū ipsi reo quia
non perficeret probationem suam sed deferatur actori

eadem ratōne qua. s. Si vero actor haberet semiple-
nam probationem tunc siquidem actor nescit verita-
tem per veram scientiam que habetur per sensum po-
sito qz sciret per firmam credulitatem r̄ non deferretur
ei iuramentum quod videtur tenere glo. in dicta. l. in
bonafidei. Ratio quia hoc procederet etiam in extra-
neo teste cū habeat deponere de his que percepit suo
sensu. l. testium. l. de testi. r. iij. q. ix. c. testes. multo
fortius in facto proprio r̄ hoc casu deferatur reo. si ve-
ro actor haberet perfectam scientiam de eo quod que-
ritur ut quia agit de mutuo de se facto r̄ tunc liqui-
dem ipse est nullis persona vel alias infamis tunc nō
deferatur sibi iuramentum eadem ratione. quia si ei-
am esset extraneus testis huius conditionis non per-
ficeret probationem r̄ sic deferatur reo iuramentū idē
dicit contra. si reus probasset defensionem suā san-
plene. r̄ actor probasset intentionem suam plene non
deferatur iuramentum reo eo cāu quo. s. dixi non dese-
rendum actori sed si omnia ista cessant quia causa nō
ē magna. r̄ actor scit plene veritatem r̄ est persona bo-
nesta. si habet pro se vnum bonum testem deferatur si-
bi iuramentum r̄ perficeret probationem. r̄ idē ecōtra
si reus semiplene probasset defensionem suam tunc si
bi deferatur iuramentum scōm illam regulam i ore du-
orum scilicet dicentis r̄ testis adhibiti. stat omne ver-
bum. per quam regulam respondet ad illud absurdū
qz videlicet qz quis non debet esse testis in cā. p̄pria
hoc enim non est absurdum fm̄ euz. Nam de re. s. de
indi. nouit. refert verba domini in euangelio dicentis
si peccauerit in te frater tuus r̄. in qua quidam aucto-
ritate innuitur ut vnius testis sufficiat cū dicente. r̄ cla-
rus hoc habetur in. c. in om̄i. de testi. quod bar. non
allegat. r̄ illud ius diuinū alternatine loquēs interpre-
tatur ius ciuile fm̄ euz qz in causis grauibz r̄ magnis
requiruntur duo testes euz dicente. in causis nō ma-
gnis vbi non possunt haberi alie probatōnes sufficit
vnius testis cū dicente in dicta. l. in bonafidei. causa ta-
men cognita ut ibi r̄ i cause cognitione versatur quic-
quid. s. dictū ē Jo. an. tenet potius pro reo per hanc
decretalē que p̄sumptōe etiā faciēte. p̄ actore defert
potius reo r̄ quia succūbere obprobriosus ē actori qz
prouocauit ideo de plus perinrio est suspectus r̄ per
hec tollit motiua p̄de. r̄ Ly. Idē vult dñs an. alia ra-
tione. dicit em̄ qz si actor semiplene probauit. reus de-
beret ex iur̄ regula absolui qz actore nō probate r̄. l.
de eden. qui accusare. r. c. vt nostrū. vt ecc. bene. An
actor releuatur r̄ reus grauatur quia pure non absol-
uitur merito debet re⁹ in hoc releuari ut sibi r̄ nō acto-
ri deferatur iuramentum per hanc rationem. Idem in-
fert si actor plus qz semiplene probauit ut h. ar. ad p̄di-
cta i. l. qui eū. ff. eo. Si vero actor plene p̄basset r̄ re⁹
semiplene defensionem tunc fm̄ euz deferendū est sibi

De iureiurando.

actori predicta ratione quia deberet de iure reus con-
demnari ex quo plene non probat defensionem suam. Actor
plene probat intentionem suam. Et hinc hanc opi. dicit quod
nunc quis reperitur testis in facto proprio non obstat. c. in
omni. r. c. nouit. q. loquitur in materia peccati et denun-
ciationis. quidam alij tenuerunt oppositum cum opi. bar. ut
actori sit deferendum p. c. si. de testi. li. vi. ubi solum dicitur
de actore. Ego considero non posse negari quin in causa
propria attentis circumstantiis personarum et cause quis quibus
testificetur ut hic in si. c. r. in. d. c. si. r. expressius in. c.
ex ratione de p. ca. ubi fuit iuramentum delatum actori in causa
reuocationis peratoris per quam quidem reuocationem
omnia gesta veniebant annullanda et sic optime pro-
cedit consiliarius bar. dico tamen illud in distincte non
admittendum sed placet ut prima fronte iuramentum
deferatur reo nisi consideratis circumstantiis perso-
narum et cause iudex arbitretur deferendum actori. ut quod
actor melius scit veritatem et sic procedit dictum. c. ex
insinuacione vel est legalior. r. v. s. dixi in opi. hosti.
Probatur apertissime hoc hic non cauillando lite-
ram. nec obstat. c. si. d. testi. li. vi. quia loquitur negati-
ue dicens non deferendum in distincte actori sed consi-
deratis circumstantiis r. r. sic in effectu prouidet ut hic
et fecit mentionem de actore et non de reo. quia iudex
ibi deferat in distincte appellanti eum fouendo quia
causam ad eum detulerat. Unde papa illum reprehendit
in hoc ut ibi notat Jo. an. in nonnulla. quicquid tamen
hic et alibi scribatur hoc tamen videtur arbitrarium.
et raro contingere potest. quod omnia vtriusque sint paria
sed quid supra incidenter tetigit. an iuramentum sit de-
ferendum eo casu quo actor plene probauit intencio-
nem et reus semiplene defensionem. Quero an hoc
sit verum in distincte solutio doct. iuris civilis in dicta
l. in bonafidei. r. l. admonendi. r. doctores nostri hic com-
muniter dicunt quod aut in his que sunt directe contraria
occurrit plena et semiplena. exemplum per duos testes
probant quod mutui tali. tali loco et tempore. tu per unum
testem probas quod eras eo tempore absens ab illo loco
et non est locus delationis iuramenti. sed plena tunc pre-
fertur semiplena. et illam elidit in totum et hoc casu pro-
cedunt iura dicentia illum debere obtinere qui habet
iura potiora ut probatur in. c. in nostra. de testi. r. c. li-
cet. de proba. r. l. ij. l. de edic. diu. adri. nota glo. in
c. suggestum. de iure patro. Sed si plena et semiplena
sunt compassibilia. Exemplum proba per duos testes
de mutuo tu per unum probas solutionem vel pactam
de non petendo. et non recurritur ad iuramentum alias
sequeretur absurdum sicut Jo. an. quia in nulla causa
in qua fundata esset de iure communi intentio agentis
posset deferri iuramentum per semiplenam probatio-
nem factam a reo super defensione sua. Qui autem hoc
casu sit iuramentum deferendum. Bar. in questione p

cedenti sentit quod ipso reo si est idoneus. Idem sentit b
Jo. an. dum dicit hoc casu ad iuramentum incurren-
dum si quantitas cause et alie circumstantie de quibus
in precedenti questione hoc suadent. Nam respectu
actoris hec non sunt consideranda. quia si non deferatur
ipse obtinet vigorem sue plene. do. Antea. sentit quod actori
quia grauatur in hoc quod reus pure non condemnatur.
unde debet releuari ut iuramentum sibi deferatur. ut
dixi. s. mihi placet hoc dictum quia in defensione reus
est actor. ut in l. in exceptionibus. ff. de proba. si ergo
habet semiplenam deferatur prima fronte ipsi actori
ad purgandam presumptionem ortam contra eum nisi
si consideratis circumstantiis iudex deferat ipsi reo sic
supra dixi in actore. Nunc quero quod supra pluries
facta est mentio de semiplena probatione nunc quid vi-
detur faciat semiplenam probationem glo. dicit hic quod
sic. idem dicit glo. in l. admonendi. r. in l. in bonafidei
prealle. Nam si duo faciunt plenam ergo unus semi-
plenam. Ex quo deponit super eodem facto nam fide
de aliquo habere est diuicuum. non obstat quod di-
citur vox unius vox nulli. quia illud procedit quo ad
plenam probationem non quo ad semiplenam hoc p
batur in. c. ex insinuacione de procur. r. in. c. si. de suc-
cess. ab intesta. facit. l. ij. §. cause. ff. ad carboni. et hoc
communiter tenent legiste. et cano. Sed aduerte ad ali-
quas limitationes. dicit enim hoc dictum procedere quod
unus testis deponit super facto secus si super iudicio
factum tunc enim faceret ad semiplenam probationem
de iudicio et non de facto ut non. per gl. r. bar. in l. si.
l. fami. her. r. in l. si. ff. de questi. quod non. Item pro-
cedit sicut Bar. in. d. l. admonendi. r. glo. et doct. hic
quando testis est omni exceptione maior. Si vero te-
stis esset alicuius conditionis propter quam fides ei
vasillaret in aliquo ut puta consanguineus vel multus
amicus parti et similia tunc non faceret semiplenam proba-
tionem. ad hoc quod notat glo. in l. etiam matris de
proba. Item hoc verum sicut Bar. nisi circa idem pos-
sent verisimiliter haberi plures testes ut puta cum alij
quid est probatum per famam. Est enim presumptio
contra producentes et contra testem si solum producit
unus testis super ea. Item procedit illud dictum nisi te-
stis deficiat aliquatenus in dicto vel quia requiratur
ultra duos. Nam tunc in similibus casibus unus non fa-
ceret semiplenam probationem. Ex his potest instari
super multis limitationibus sicut quas h. breuitatis causa
obmitto. Alteri quod ex quibus propter depositionem te-
stis resultat semiplena probatio. Sed hoc esset valde
longum et magis laboriosum quam subtile et circa h. vide multa
quod ponit bar. i. d. l. admonendi. r. l. si. ff. de questi. glo. i. d.
l. admonendi. r. d. l. i. bonafidei. ponit exemplum in domesti-
ca scripta. r. i. figura rei. De primo videtur quod plene di-
xi i. c. h. de si. instru. de scdo in. c. veritatis. de dolo. et

ptu. de utroq; per bar. in d. l. admonendi. Jo. an. hic
simpliciter approbat hic glo. accur. vnam notabile di-
ctum ponit bar. in dicta. l. admonendi inter alia dicit
en q; dicta testiu; recepta exaiata inter alias psonas
faciunt semiplenam probatōnem sicut dicitur de snia
quod limita. si modo illi testes de nouo exaiari non
pnt alias e parti imputandū ar. in. l. si. l. de testi. r. c.
presentata. eo. ti. r vide quod dixi in. c. veniens. ij. de
testi. Quero ut; pars possit vl; debeat petere ut h
iuramentū sibi deferatur Bar. in. d. l. admonēdi dicit
q; sic. p. l. iij. §. hoc aut iudiciū. ff. de dam. infec. vbi
dicit q; iudex non tenet impēdere officiū ad pmodum
ptis nō petentis r dicit q; h petere possit vsq; ad cō-
clusionem in cā r sic dicit seruare p̄suetudinē Ego pu-
to q; sine qualibet petitiōne p̄t iudex r d; hoc iuramē-
tum deferre per tex. in. d. l. in bonafidei in v. oportet
Et facit hic tex. in v. p̄t r in si. in v. videat. q̄nimo ex
petitiōne vid; pars aliquantulum suspecta. Si aut ex
traneis testis se ingerēdo redderet suspectus ut dixi
in. c. ij. de testi. fori. p̄s. p hoc quod dixi in alijs que
stionibus. Itē orit̄ evidens p̄sumptio q; p se iurabit
ex quo illud petit r ideo sibi ut suspecto nō esset deferē-
dum iuramentū s; fortius alteri pti nō petēti. ut qdaz
dixerunt ut refert Ly. vbi. s. s; nec ob. si dicat iudices
nō teneri impendere officiū suū non petēti q; satis est
ptan a p̄tin. petisse iusticiā iudex aut debet cūcta ri-
mari. r modis omnibus laborare ad veritatē habēdā
xxx. q. v. iudicante. r. l. r. r. r. nullus rē.

Extat h finis ptis scde domini Nico. abbtis sup fin
deccalium. Anno natiuitatis Milleesimoquadringen-
tesimo octuagesimo.

